

Obstarávateľ:

mesto Žiar nad Hronom

Ul. Š. Moysesova 46

965 19 Žiar nad Hronom

Vedúci úlohy: Ing. Juraj Miškovič
Manažér úlohy: Ing. Blažena Kollárová
Odborní konzultanti: Ing. arch. Iveta Kavčáková
Ing. Mária Ursínyová

Vedúci pracovných skupín:

1. Administratíva a správa, územný rozvoj mesta	Ing. Blažena Kollárová
2. Investičný rozvoj mesta	Ing. Miloš Čert'aský
3. Kriminalita a bezpečnosť	Ing. Róbert Šiška
4. Sociálna sféra, zdravotníctvo a ľudia	Mgr. Monika Minárová
5. Občianska sféra, mimovládny sektor	Mgr. Monika Minárová
6. Životné prostredie	Ing. Daniel Šály
7. Bytová politika	Ing. Daniel Šály
8. Školstvo	Mgr. Adriana Giláňová
9. Mládež	Mgr. Veronika Fabianová
10. Kultúra	PhDr. Michaela Hric Pribilincová, PhD.
11. Šport	Ján Žiak
12. Technická infraštruktúra	Ing. Daniel Šály
13. Podnikateľská sféra	Ing. Martin Majerník

Dokument vznikol za podpory

mesta ŽIAR NAD HRONOM

Za množstvo užitočných a vzácnych informácií, aktívnu spoluprácu pri analýzach, hodnotení súčasného stavu ako aj pri programovaní budúcnosti mesta do roku 2027

d'akujeme

p. primátorovi, p. prednostovi a pracovníkom mestského úradu, aktívnym zástupcom inštitúcií, organizácií, podnikateľom, zástupcom občianskych iniciatív, spolkov, klubov, partnerom, a všetkým zúčastneným obyvateľom mesta, ktorí prejavili záujem a spolupracovali na tomto dokumente.

November 2020

OBSAH

ANALYTICKÁ ČASŤ	3
1. Úvod	3
1.1 Program rozvoja mesta.....	3
1.2 Ciele a procesy programovania	4
1.3 Štruktúra dokumentu	9
1.4 Úvodná charakteristika riešeného územia	10
1.5 Širšie územné väzby.....	10
2. Analýza geografického a environmentálneho potenciálu	12
2.1 Prírodné pomery (v širších súvislostiach)	12
2.2 Životné prostredie	16
2.3 Súčasná krajinná štruktúra (v širších súvislostiach).....	28
2. Analýza hospodárskych, sociálnych a kultúrnych zdrojov	29
2.4 Urbanistický vývoj sídla (v širších súvislostiach).....	29
2.5 Kultúrno-historický potenciál	31
2.6 Demografická situácia.....	34
2.7 Dopravná a technická infraštruktúra	40
2.8 Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť a bývanie	47
2.9 Hospodárska základňa.....	58
2.10 Rekreácia, voľný čas a cestovný ruch	65
2.11 Trh práce	70
2.12 Ľudský potenciál (spolky, združenia, kluby)	73
2.13 Územná a integrovaná spolupráca.....	79
2.14 Bezpečnosť a kriminalita	82
2.15 Územný a investičný rozvoj mesta.....	84
2.16 Inteligentné riešenia	91
2.17 Realizovaný rozvoj.....	92
2.18 Finančná analýza.....	95
3. SWOT analýza.....	96
3.1 Vnútna SWOT analýza (mesto)	96
4. Hodnotenie.....	108
4.1 Sociálna a ekonomická analýza problémov	108
STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ	110
1. Strategický cieľ a opatrenia (plánovacie obdobie 2021 – 2027)	111
Špecifický cieľ 1:	112
Špecifický cieľ 2:	119
Špecifický cieľ 3:	131
Špecifický cieľ 4:	141
2. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie programu	145
2.1. Riadiaci orgán Programu rozvoja –PR.....	145
2.2. Hlavné zásady administratívy Programu rozvoja –PR.....	146
3. Finančné zabezpečenie - Žiar nad Hronom	147
4. Monitoring.....	148
4.1 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu s ustanovením merateľných ukazovateľov na obdobie 2021 -2027.....	148
4.2 Monitorovací orgán Programu rozvoja mesta	148
5. Časový harmonogram realizácie programu	148
5.1 Krátkodobé plánovanie do roku 2027	148
5.2. Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2021-2027 príloha č. 1.....	149
INFORMOVANOSŤ A PUBLICITA.....	150
Prílohy k dokumentu	151
Použité materiály pre spracovanie programového dokumentu	151

ANALYTICKÁ ČASŤ

1. Úvod

1.1 Program rozvoja mesta

Program rozvoja mesta (ďalej len PR) je rozvojový dokument mesta, ktorý sa spracováva na regionálnej aj miestnej úrovni **v súlade so zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja** v znení jeho neskorších predpisov (č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z.).

Program rozvoja mesta je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec/mesto nachádza. Je nositeľom rozvojovej politiky mesta, predstáv jeho vedenia a obyvateľov o jeho budúcnosti. Je komplexným dokumentom celkového pohľadu na rozvoj obce/mesta. Podrobne sa zaoberá sociálnymi a ekonomickými aspektami.

Mesto Žiar nad Hronom ako mesto vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja analyzuje a hodnotí úroveň rozvoja svojho územia a jeho častí, zabezpečuje jeho trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj. Zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu rozvoja, pravidelne ho monitoruje a zabezpečuje jeho súlad s programovým dokumentom vyššieho územného celku. Vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev a podporuje rozvoj podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj mesta.

Vypracovanie Programu rozvoja mesta Žiar nad Hronom zabezpečuje mesto pri uplatnení partnerstva. PR ako jeden zo základných rozvojových dokumentov mesta sa spracováva v súlade so záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie a inými existujúcimi rozvojovými dokumentami v zmysle platnej legislatívy.

Dokument rozvoja PR pozostáva z analyticko-strategickej časti a programovej časti. V analytickej časti sa v dokumente spracováva kompletná analýza sledovaných údajov vrátane hodnotenia rozvoja všetkých oblastí života mesta. V strategickej časti stanovuje priority v podobe strategických cieľov a navrhuje opatrenia k ich dosiahnutiu v stanovenom strednodobom časovom úseku. V programovej časti indikuje konkrétne projektové zámery, ktoré umiestňuje. Spracováva sa s vnútornými aj vonkajšími rozvojovými aktérmi, ktorí sa môžu rovnocenne zapojiť do programovacieho procesu a priamo počas tvorby dokumentu pomenovať problémy a predpoklady rozvoja tak, že výsledkom je spoločná dohoda a viacstranná spokojnosť.

Výsledkom programovania má byť kvalitný a uskutočniteľný dokument, ktorý má za sebou mobilizáciu vnútorných zdrojov, hmotných, finančných ale hlavne ľudských, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou a podmienkou implementácie rozvojovej stratégie v programe rozvoja mesta.

Vypracovaním Programu rozvoja mesta Žiar nad Hronom sa dosiahne zavedenie priebežného procesu strategického plánovania v časových úsekoch života mesta. Programovaním rozvoja rôznych oblastí života mesta je predpoklad dosiahnutia zlepšenia zručností a schopností aktérov rozvoja pri realizovaní rozvojových aktivít mesta vrátane zvýšenia jeho konkurencieschopnosti pri uchádzaní sa o podporu zo štrukturálnych fondov EÚ a podpory z domácich a zahraničných zdrojov.

Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení jeho neskorších predpisov, výber zo znenia cit. :

§ 5 Základné dokumenty podpory regionálneho rozvoja

Podpora regionálneho rozvoja sa vykonáva podľa

- a) Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len „národná stratégia“),
- b) programu rozvoja vyššieho územného celku (ďalej len „program rozvoja vyššieho územného celku“),
- c) programu rozvoja obce (ďalej len „program rozvoja obce“),

§8 Program rozvoja obce

- (1) Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.
- (2) Vypracovanie programu rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva.
- (3) Program rozvoja obce vytvorený v rámci partnerstva pozostáva z
 - a) analytickej časti, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,
 - b) strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
 - c) programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce,
 - d) realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov, a
 - e) finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce,
- (4) Aktualizácia programu rozvoja obce sa vypracúva podľa potreby rozvoja obce.
- (5) Program rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.
- (6) Schválenie programu rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2.

§4 Zdroje financovania regionálneho rozvoja

- (1) Regionálny rozvoj sa financuje
 - a) zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtovej kapitoly Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo investícií“) a z rozpočtových kapitol iných ministerstiev,
 - b) zo štátnych účelových fondov,
 - c) z rozpočtov vyšších územných celkov,
 - d) z rozpočtov obcí,
 - e) z prostriedkov fyzických osôb,
 - f) z prostriedkov právnických osôb,
 - g) z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií,
 - h) z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi,
 - i) z iných prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.
- (2) Doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z fondov Európskej únie poskytované podľa osobitných predpisov.

1.2 Ciele a procesy programovania

Cieľom programovania na úrovni miest a obcí je vytvorenie podmienok ako:

- a) odstraňovať alebo zmiernovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja mesta/obce v regióne a zabezpečiť trvalo udržateľný regionálny rozvoj,
- b) zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť miest, obcí a regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja,
- c) zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov miest a obcí v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na

- a) komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia – prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov,
- b) rozvoj vedy, výskumu a vývoja prispievajúci k celkovému rozvoju regiónu so zreteľom na podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu,
- c) rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne,
- d) rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta,
- e) rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce,
- f) predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komúní,
- g) realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu,
- h) zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu,
- i) zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb,
- j) rozvoj cestovného ruchu,
- k) medzištátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu,
- l) zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel,
- m) rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku,
- n) realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu,
- o) ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie,
- p) rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne,
- q) udržateľný rozvoj aglomerácií, obnovu, regeneráciu a rozvoj miest a obcí podľa záväznej časti príslušnej územnoplánovacej dokumentácie,
- r) zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania,
- s) budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva,
- t) rozvoj multikultúrnej spoločnosti v regióne vrátane multikultúrneho dialógu, spolupráce a tolerance v regiónoch a sídlach,
- u) rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky,
- v) ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia,
- w) ďalšie aktivity, ak to ustanoví osobitný zákon alebo medzinárodná zmluva.

Programovanie prebiehalo v štruktúre podľa zdrojov pre rozvoj. Zdroje boli identifikované:

ZDROJE

Ekonomické – hospodárska základňa, priemysel, stavebníctvo, služby ako ekonomické oblasti, podnikanie, hospodárenie, cestovný ruch, financie, ,

Ľudské a spoločenské – ľudia, spolky, združenia, vzdelávanie, sociálna oblasť, spolupráca, komunikácia, pracovné príležitosti a zamestnanosť, kultúra, šport, tradície, zručnosti, spoločenský život

Materiálne a fyzické – technická a dopravná infraštruktúra, odpadové hospodárstvo, technický stav verejných budov, sociálna infraštruktúra, fyzická infraštruktúra (chodníky, siete, parky, pamiatky apod.), architektúra, územný rozvoj, stavebný poriadok a územné plánovanie

Prírodné – poloha územia, ochrana prírody a krajiny, trvalo udržateľné prírodné zdroje-ich využívanie, ťažba, environmentálne dopady na životné prostredie- zložky –voda, pôda, ovzdušie, odpady

Prierezové zdroje - inovácie a modernizácie, informačné technológie, originalita riešení, high tech, know how, SMART riešenia

Pre tvorbu PR bolo vytvorených 10 oblastí skúmania a hodnotenia:

OBLASTI

- 1. Administratíva a správa, rozvoj mesta
- 2. Sociálna sféra a zdravotníctvo
- 3. Občianska sféra, mimovládny sektor
- 4. Životné prostredie a zeleň

5. Bývanie a rekreácia
6. Školstvo
7. Kultúra a šport
8. Technická infraštruktúra
9. Podnikateľská sféra
10. Kriminalita a bezpečnosť

Programovanie prebehlo v dvoch rovinách, výsledkom čoho je spoločná dohoda na smerovaní rozvoja mesta.

1. **Zvnútra** – Prieskum verejnej mienky (dotazníky) a podnikateľskej sféry (dotazník)
Programovanie v spolupráci so zástupcami verejnosti, partnerských, záujmových skupín)
2. **Zvonku** – Audit zdrojov (prírodné, fyzické, duchovné, ľudské, a iné)
- Pohľad a hodnotenie odborníka z hľadiska existujúcich a potenciálnych zdrojov
3. **Dohoda** - Výsledkom programovacieho procesu je dohoda záujmových strán na spoločnej vízii a stratégii rozvoja.

Prieskum verejnej mienky

Na základe dotazníkového prieskumu, zverejneného na webovej stránke mesta v texte „**Mesto Žiar nad Hronom pripravuje Program rozvoja mesta pre obdobie 2021 - 2027.**“

Vážení spoluobčania a priatelia mesta Žiar nad Hronom, vyjadríme spoločne svoj názor a pomôžeme naprogramovať rozvoj nášho mesta tak, aby sme do roku 2027 správne nasmerovali naše ekonomické, ľudské aj iné zdroje do toho, čo máme „silné“ a jedinečné a do toho, čo nás trápi, čo treba riešiť pre spokojnosť nás všetkých a pre lepšie podmienky pre prácu, oddych a život v našom meste. **Prvým krokom je vyplnenie dotazníka** pre účel prieskumu našich názorov a potrieb pri riešení Programu rozvoja mesta Žiar nad Hronom 2021-2027. Priložený dotazník slúži k prieskumu verejnej mienky, názorom verejnosti a jej postoju k problémom mesta. Mesto zaujímajú naše návrhy ako tieto problémy riešiť a na čo sa prednostne zamerať. **Venujme, prosím, niekoľko minút svojho času na vyplnenie dotazníka.** Ďakujeme za vyplnenie dotazníka. Váš názor pomôže pri tvorbe stratégie rozvoja nášho mesta. Vyplnený dotazník Vás prosíme vyplniť a odoslať v zmysle pokynov v dotazníku. Na web stránke mesta dostala široká verejnosť príležitosť zúčastniť sa procesu programovania prostredníctvom elektronického dotazníka po dobu 50 dní a prostredníctvom tlačenej dotazníka, ktorý tvoril prílohu distribuovaných Žiarskych mestských novín č. 17,18 a 21. Vyplnené tlačenej dotazníky boli priebežne doručované na mestský úrad. Výsledky dotazníkového prieskumu tvorili podklad pre hodnotenie situácie v rôznych oblastiach života obyvateľov a východiská pre tvorbu novej stratégie rozvoja mesta na najbližších 7 rokov. Príležitosť vstupu do programovacieho procesu dostali všetci obyvatelia mesta vrátane užívateľov územia mesta, ktorí boli mestom vyzvaní zúčastniť sa procesu programovania. Účasť bola dobrovoľná a proces transparentný do takej miery, akú dovoľovala výnimočná situácia počas pandémie koronakrízy. Občania a všetky záujmové skupiny mali možnosť zapojiť sa do procesu v priebehu mesiacov september a október 2020. Pracovné stretnutia s poslancami mestského zastupiteľstva, vedením mesta a pracovníkmi mestského úradu, kde sa hodnotila situácia v meste a prehodnocovala sa stratégia rozvoja mesta, sa uskutočňovali priebežne podľa potreby.

Dotazníkový prieskum sa realizoval 2 mesiace. Prostredníctvom elektronického zberu informácií sme získali 334 dotazníkov, z celkového počtu návštev je to 22,1%, čo možno považovať za úspešný prieskum. Dotazníkom boli získané cenné informácie o potrebách, problémoch ale aj názoroch na rozvoj mesta v budúcom období.

Tabuľka č. 1: **Dotazníkový prieskum**

	Počet el. dotazníka návštev	Počet zobrazení el. dotazníka	Počet odoslání el. dotazníka	Počet nedokončených el. dotazníkov	Počet vyplnených tlačenej dotazníkov
Počet respondentov	1510	1154	334	22	26
Percentuálne zastúpenie	100%	82%	16,6%	1,4%	-

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Fyzicky bolo doručených 26 vyplnených dotazníkov, ktoré boli následne preklopené do digitálneho spracovania. Celkový čas spracovania dotazníka bol od 2 – 60 minút. Väčšinu vzorku respondentov

predstavovala **žena - obyvateľka vo veku nad 60 rokov, zamestnaná so stredným vzdelaním z lokality mesta -Centrum I (Sídliisko tehlových domov).**

V rámci stanovenia prioritných oblastí zoradených podľa dôležitosti bolo stanovené poradie:

1. Bývanie
2. Nezamestnanosť
3. Podnikanie a tvorba pracovných miest
4. Zdravotníctvo
5. Vzhľad obce a krajiny
6. Deti a mládež
7. Oddych a šport
8. Sociálna starostlivosť
9. Vzdelávanie a osвета
10. Neprispôsobivá skupina obyvateľov
11. Kriminalita a bezpečnosť
12. Životné prostredie
13. Technická infraštruktúra
14. Korupcia
15. Iné

Najvýraznejšou potrebou bola potreba doplnenia zariadení občianskej vybavenosti, ktorá je nedostatočná podľa 47,9% respondentov. Najviac chýba vybavenosť v oblasti sociálnej a zdravotnej starostlivosti. Občanom akútne chýbajú špecializované ambulancie, čo spôsobuje dlhé čakacie lehoty na vyšetrenie, Absentujú útulky pre bezdomovcov, denná 24hodinová starostlivosť o zdravotne odkázaných v domácom prostredí ako aj zdravotné zariadenie pre dlhodobo chorých. V meste je nedostatok nájomných bytov s nižším štandardom. Až 63% respondentov uviedlo, že mesto by malo svoje investície smerovať do výstavby bytových domov. Ďalšie dôležité oblasti sú príprava stavebných pozemkov a deti a mládež.

Obyvateľom chýba denný stacionár pre seniorov a zdravotne postihnutých. Rozvoz jedál by občania uvítali aj cez víkendy.

Z hľadiska verejných priestranstiev obyvatelia pozitívne hodnotia revitalizáciu centra mesta, ako aj sprístupnenie Biskupského kaštieľa a revitalizáciu parku. V oblasti životného prostredia triedený zber odpadu z domácností obyvatelia vnímajú už ako samozrejmú.

Za najlepší zrealizovaný projekt, ktorý prispel k zvýšeniu kvality života v meste považujú rekonštrukciu zimného štadiónu, výstavbu bytov v severnej časti mesta a dobudovanie a rekonštrukciu všetkých zariadení športového a oddychového využitia.

Za veľký problém považujú obyvatelia miestnu rómsku komunitu, osadu. Aj napriek snahám mesta je tento problém ťažko riešiteľný. Ďalšou problémovou oblasťou sú bezdomovci, ktorí sa združujú hlavne pri hypermarketoch. Až 30% respondentov sa necíti v meste dostatočne bezpečne.

Za slabú stránku považujú obyvatelia nedostatok parkovacích miest.

Hlavným informačným nástrojom sú mestské noviny, internet a televízia ATV.

Vyše 90% respondentov si uvedomuje dôležitosť podnikov na území mesta a ich prínos pre mesto, kvalitu života a ďalší rozvoj.

55% respondentov považuje investície mesta do roku 2020 za opodstatnené.

Životnú úroveň v meste respondenti hodnotili ako uspokojivú na úrovni priemeru. Obyvatelia v rámci možnosti dotazníka využili priestor pre návrhy a riešenia zlepšenia života obyvateľov mesta. Napriek tomu, že mesto nie je typickým turistickým miestom, respondenti navrhli množstvo atrakcií vhodných pre využitie v cestovnom ruchu. Forma ankety a dotazníka bola pozitívne hodnotená ako vhodná forma komunikácie vedenia mesta s obyvateľmi.

Celkovo možno hodnotiť prieskum verejnej mienky ako dostatočný. Boli poskytnuté bohaté podnety, návrhy a riešenia problémov mesta.

Audit zdrojov

Audit zdrojov analyzuje východiskový stav podľa jednotlivých kapitol. Analýzou existujúcich zdrojov z pohľadu štatisticky sledovaných ukazovateľov ŠÚ SR a hodnôt, hodnotení z úrovne miestnych znalcov, mestských evidencií, štatistík MsÚ a národných, regionálnych a miestnych inštitúcií (SAŽP, KÚ SR, Polícia a iné) sa sleduje zistenie potenciálu a problémov mesta ako východiska pre stanovenie správnej stratégie rozvoja. Výsledkom hodnotenia je SWOT analýza s identifikáciou silných a slabých stránok, príležitostí a rizík rozvoja mesta a problémová analýza príčin a dôsledkov ako východiska pre postavenie novej stratégie rozvoja mesta.

Programovanie a východiská pre stratégiu

Oznámenie o programovaní rozvoja mesta bolo zverejnené v miestnej tlači a na web stránke mesta. Verejnosť sa zapojila do programovania účasťou na dotazníkovom prieskume. Dotazníkový prieskum bol zároveň aj prieskumom verejnej mienky, kde mali obyvatelia príležitosť pomenovať problémy a navrhnúť riešenia a smerovanie rozvoja mesta do roku 2027.

Z dôvodu vyhlásenia núdzového stavu kvôli existencii pandémie v dôsledku koronakrízy na celom Slovensku ako aj zákazu vychádzania a stretávania sa verejnosti za akýmkoľvek účelom, nebolo možné zabezpečiť širšiu účasť záujmových skupín na programovaní cestou otvorenej komunikácie tak, ako to bolo v minulosti. Akčná plánovacia skupina bola zúžená na účastníkov programovania z úrovne verejnej správy a verejnosti, ktorá prejavila záujem v zmysle zverejneného oznámenia cit. text **„Oznámenie všetkým sociálnym a ekonomickým partnerom nášho mesta. Napíšte nám.** Z dôvodu prípravy nášho mesta na rozvoj v novom programovacom období do roku 2027 je dôležité zachovať partnerský prístup počas tvorby rozvojového dokumentu mesta 2021 – 2027. V našom meste existuje mnoho inštitúcií, organizácií, spolkov, združení a iných záujmových skupín z rôznych oblastí života, ktoré majú vlastné rozvojové zámery ako aj vlastné nápady či podnety na riešenia problémov v sociálnej, ekonomickej a inej komunálnej problematike. Z dôvodu vyhlásenia núdzového stavu a kvôli existencii pandémie COVID-19 nám nie je umožnené sa stretnúť a spoločne diskutovať. Touto cestou oslovujeme všetkých partnerov pôsobiacich na území mesta Žiar nad Hronom aby sa zapojili do vyplnenia dotazníka zverejneného na web stránke mesta alebo svoje podnety doručovali priamo na uvedené kontakty elektronicky alebo telefonicky.“ Táto pracovala podobným spôsobom širšieho rozsahu vnímania mesta ako celku ako jedného spoločného „hospodára“ bez hierarchizácie cieľov a oblastí rozvoja. Najdôležitejšou úlohou bola vzájomná dohoda priorít oblastí rozvoja tak, aby sa sledoval jeden spoločný cieľ. Bolo stanovené programovacie obdobie a bola zadefinovaná štruktúra dokumentu. Výsledkom práce boli priority rozvoja mesta podľa rozvoja oblastí ako napr.: základná vybavenosť mesta, infraštruktúra, ľudia, cestovný ruch, priemysel, malé a stredné podnikanie, technická vybavenosť, sociálna starostlivosť, životné prostredie a iné.

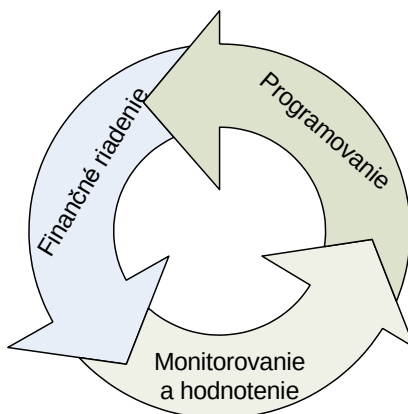

1.3 Štruktúra dokumentu

Analytická časť		Popis a hodnotenie		
		SWOT analýza		
		Smery rozvoja		
		Ciele a priority		Strategická časť
		Stratégia rozvoja		
		Programovanie		
Implementácia		Finančné zabezpečenie		
		Riadenie programu		
		Monitoring		
		Organizačné zabezpečenie		

Strategické plánovanie podpory regionálneho rozvoja pozostáva z týchto troch hlavných procesov:

- programovanie
- finančné zabezpečenie
- monitorovanie a hodnotenie

1.4 Úvodná charakteristika riešeného územia

Región:	kraj Banskobystrický
Nadmorská výška:	244 m.n.m.
Rozloha:	39,09 km ² (3909 ha)
Počet obyvateľov:	18 852 k 31.12.2019
Hustota obyvateľstva:	485,25/ km ²
Prvá písomná zmienka:	1075
Štatistická územná jednotka:	PSČ: 965 01
Telefónna predvoľba:	045
Adresa mestského úradu:	Štefana Moyses 46, 965 19 Žiar nad Hronom

Mesto Žiar nad Hronom leží v Žiarskej kotline, ktorá predstavuje tektonickú depresiu obkolesenú vulkanickými útvarmi výbežkov pohorí Vtáčnik, Kremnické vrchy, Štiavnické vrchy. Kotlinou preteká rieka Hron.

V zmysle regionálneho geomorfologického členenia patrí riešené územie do oblasti Slovenského stredohoria. Štiavnické vrchy zasahujú do územia podcelkom Hodrušská hornatina.

Trvalejšie osídlenie v tomto priestore vzniklo už v dobe bronzovej a staršej dobe železnej.

Základná charakteristika mesta Žiar nad Hronom

Tabuľka č. 2 a 3

Obec	id. číslo	kraj
Žiar nad Hronom	00321125	Banskobystrický

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Obec	kód ZUJ	rozloha katastra v km ²	počet obyvateľov v r. 2019	hustota obyvateľstva v katastri: obyv./ km ²	výročie prvej písomnej zmenky o obci v r. 2020
Žiar nad Hronom	516589	39,09	18 852	485	945

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.5 Širšie územné väzby

Mesto Žiar nad Hronom sa nachádza v Banskobystrickom kraji, na strednom Pohroní, v Žiarskej kotline. Rozprestiera sa prevažne na pravej terase rieky Hron. Katastrálna výmera mesta je 40,0 km². Žiarska kotlina je na západe ohraničená pohorím Vtáčnik, na severe a východe Kremnickými vrchmi a na juhu Štiavnickými vrchmi. Na tomto území bola prirodzene vytvorená križovatka významných komunikačných spojov. Cesty z mesta sa lúčovite rozbiehajú v smeroch na Prievidzu, Nitrú, Zvolen a Martin. Mestom prechádza železničná trať Bratislava - Zvolen. Vzdialenosť od Banskej Bystrice vzdušnou čiarou je 30 km, od Bratislavy 150 km.

Z hľadiska sídelnej štruktúry Slovenska a predpokladov jej rozvoja mesto Žiar nad Hronom leží na rozvojových osiach:

- prvého stupňa, celoštátneho významu – tzv. nitriansko-pohronská rozvojová os (Trnava – Nitra – Žiar nad Hronom – Zvolen)
- tretieho stupňa, regionálneho významu – tzv. kremnicko-turčianska rozvojová os (Žiar nad Hronom – Kremnica – Turčianske Teplice)

Mesto je centrom rozvojového územia žiarskeho ťažiska osídlenia, tretej (regionálnej) úrovne a správnym centrom okresu Žiar nad Hronom. Územie mesta Žiar nad Hronom pozostáva z troch katastrálnych území: Žiar nad Hronom, Šášovské Podhradie a Horné Opatovce.

Mesto je súčasťou regiónu Stredné Pohronie a nachádza sa v povodí stredného toku Hrona, na strednom Slovensku. Mesto sa nachádza na významnej križovatke ciest I. triedy č. 9 a č. 65 a rýchlostnej komunikácie R1.

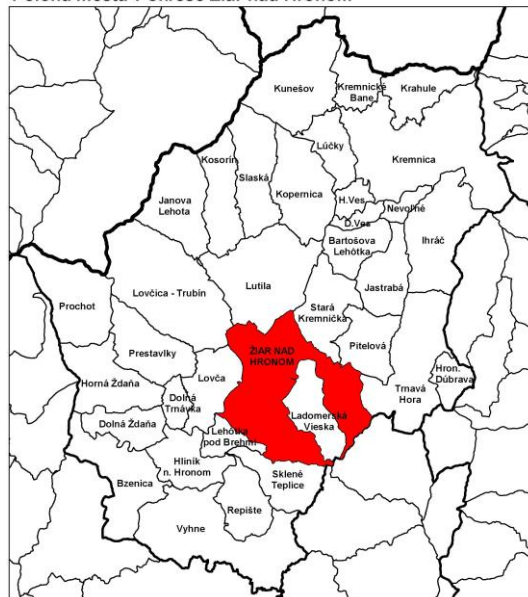
Poloha mesta v rámci Slovenskej republiky

Poloha mesta v rámci Banskobystrického kraja

Poloha mesta v okrese Žiar nad Hronom

2. Analýza geografického a environmentálneho potenciálu

2.1 Prírodné pomery (v širších súvislostiach)

Mesto Žiar nad Hronom sa nachádza v Banskobystrickom kraji, na strednom Pohroní, v Žiarskej kotline. Rozprestiera sa prevažne na pravej terase rieky Hron. Žiarska kotlina je na západe ohraničená pohorím Vtáčnik, na severe a východe Kremnickými vrchmi a na juhu Štiavnickými vrchmi.

2.1.1 Geologické pomery

Uvedené územie patrí k západokarpatskému vulkanickému oblúku. Žiarska kotlina leží v stredoslovenských neogénnych vulkanických útvaroch. Predstavuje tektonickú depresiu medzi okolitými pohoriami. Jej výplň tvoria mocné súvrstvia tufitov, ílovcov a zlepcov s tenkými vložkami uhlia. Na okraji kotliny, medzi Lutilou a Starou Kremničkou, sa vyskytujú limnokvarcity, ktoré vznikli vyvráňaním z hydrotermálnych prameňov pri doznievaní ryolitovej fázy sopečnej činnosti. Okolité kopce a pohoria sú vybudované z ryolitov, andezitov a čadičov. V blízkosti areálu bývalého Závodu Slovenského národného povstania, v Lehôtke pod Brehmi, sa vyskytuje a dobýva vulkanické sklo - perlit. Údolná niva Hrona je vybudovaná zo štrku, piesku, hĺn a svahových sutín. Maximálna mocnosť štrkových akumulácií riečnych terás je 8 m.

Najmladšou vulkanickou formáciou v území je komplex Šibeničného vrchu, tvorený reliktnými bazaltoidnými až bazaltovo-andezitovým vulkanizmom, prerážajúce cez sedimenty Jastrabskej formácie alebo ležiace nad nimi. Tvorené sú andezitmi a ich pyroklastikami v oblasti Šibeničného vrchu.

2.1.2 Geomorfologické pomery

Žiarska kotlina, má rozlohu asi 109 km². Je obklopená výbežkami pomerne vysokých pohorí: Vtáčnika (1346 m n. m.), Kremnických vrchov (Suchá Hora 1232 m n. m.) a Štiavnických vrchov (Sitno 1010 m n. m.). V Žiarskej kotline má rieka Hron tri terasy. Najvyššia je asi 50-60 m, stredná asi 20-25 m a spodná asi 5-10 m nad hladinou rieky. Stará aj nová časť mesta Žiaru nad Hronom sú lokalizované na strednej terase, ktorej nadmorská výška sa pohybuje od 244 do 280 m nad morom. Morfológicky tvorí stredná terasa výraznú hranu smerom k doline Hrona. Povrch terasy je takmer rovný s miernym sklonom k juhovýchodu a juhu. Čiastočne je rozrušený pozdĺžnymi ryhami v smere juhovýchod - severozápad. Tieto ryhy pri vyústení do údolnej nivy Hrona tvoria strmé svahy.

Tabuľka č. 4

Obec	Najnižšia nadmorská výška	Najvyššia nadmorská výška
Žiar nad Hronom	243,73	1346

2.1.3 Klimatické pomery

Riešené územie patrí do dvoch základných klimatických oblastí:

- Teplá klimatická oblasť** – zahŕňa oblasť Žiarskej kotliny. Charakterizovaná je teplou kotlinovou klímou s pomerne dlhým a teplým letom a krátkou chladnou zimou. Z hľadiska vlhkového ide o mierne vlhkú podoblasť.
- Mierne teplá klimatická oblasť** – zahŕňa časti územia na úpätných svahoch okolitých pohorí. Charakterizovaná je mierne teplou príhorskou až horskou klímou, mierne vlhkou, vrchovinnou s chladnou zimou.

Teploty: Priemerná ročná teplota kotliny sa pohybuje od 7,5 °C do 8,1 °C. Najchladnejší mesiac býva január s priemernou teplotou okolo -3,0 °C. Najteplejším mesiacom býva júl s priemernou teplotou okolo 18,0 °C. Pôda v zime premrzá maximálne do hĺbky 1 m. Ročný výkyv teplôt sa pohybuje okolo 21 °C.

Žiarska kotlina je teplejšia a suchšia ako priľahlé horské oblasti. Iba občas v zimných mesiacoch máva vplyvom tepelnej inverzie chladnejšie počasie.

Zrážky: Priemerné ročné množstvo zrážok je okolo 711 mm. Maximálne množstvo zrážok spadne obyčajne v júli - až 73 mm. Minimálne zrážky bývajú vo februári, keď dosiahnu hodnotu okolo 46 mm. Ročný priemer zrážok bol 633,4 mm.

Snehová pokrývka trvá v priemerných rokoch okolo 100 dní vo vyšších horských polohách. Objavuje sa koncom novembra a končí v polovici marca.

Vlhkosť vzduchu: Priemerná ročná vlhkosť vzduchu sa pohybuje okolo 73 %. Maximálna vlhkosť vzduchu býva v novembri - až 84 %, minimálna v júli - okolo 66 %.

Veterné pomery: Veterné pomery v Žiari nad Hronom sú najvýznamnejším klimatickým faktorom. Od smeru prúdenia vzduchu závisí množstvo exhalátov v ovzduší nad mestom.

Tabuľka č. 5: **Veterné pomery na území mesta**

Žiar nad Hronom	S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	bezvetrie	
% vyjadrenie	9,5	2,6	6,1	6	13,4	7,3	8,9	10,1	30,5	100%

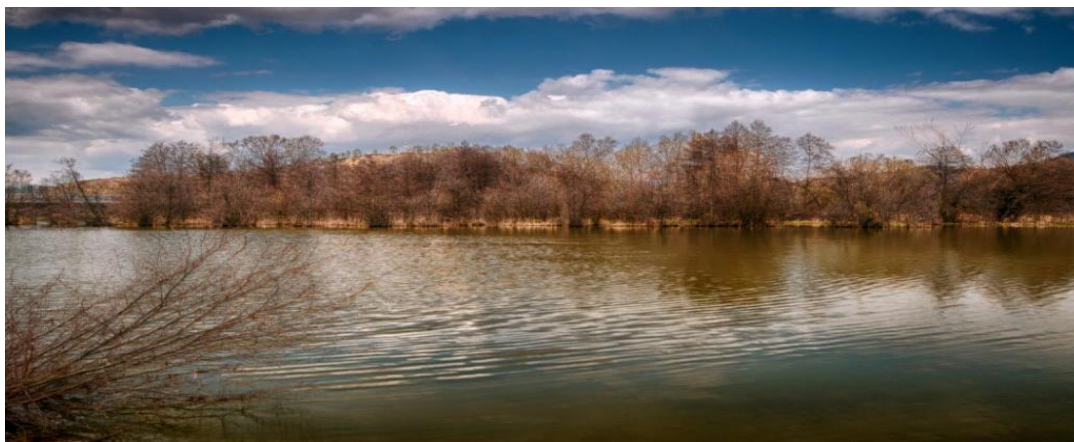
Zdroj: Ústav hygieny Bratislava

Z údajov vyplýva, že na dni s bezvetrím pripadá veľký podiel, čo zodpovedá charakteru zle prevetrávanej kotliny. Môžu vzniknúť inverzné situácie, ktoré vytvárajú predpoklady pre občasné negatívne pôsobenie exhalátov zo Závodu SNP na klímu mesta. Prízemné inverzie o vertikálnych výškach do 100 m sa v údolných polohách územia vyskytujú v priemere 200-225 dní v roku. Relevantné údaje za klimatické pomery sú monitorované v rozpätí 10 rokov.

2.1.4 Hydrologické pomery

Žiarskou kotlinou preteká rieka Hron. Celková plocha povodia Hrona je 5464,5 km², dĺžka toku 284 km. Dĺžka stredného toku Hrona, ktorý preteká Žiarskou kotlinou, je asi 60 km. Najvýznamnejším prítokom Hrona z pravej strany je Lutiský potok, ktorý sa vlieva do Hrona v blízkosti mesta pred Šibeničným vrchom. Plocha povodia Lutiského potoka je 146 km². Dĺžka toku 19 km. Maximálny stav vody v Hrone býva v apríli. Priemerný maximálny prietok vody sa pohybuje okolo 97,4 m³/s. Minimálny stav vody v Hrone býva v septembri. Pohybuje sa okolo 25,5 m³/s. Hron pod sútokom s Lutilou má priemerný ročný prietok 48,1 m³/s. Lutiský potok má v dolnej časti priemerný ročný prietok 2,08 m³/s.

Spolu s výstavbou Závodu SNP súvisí aj regulácia časti Hrona a Lutiského potoka. V alúviu rieky Hrona a aj v náplavovom kuželi Lutiského potoka sa nachádza podzemná voda. Juhovýchodne od mesta pod strednou terasou Hrona sú na tzv. Farských lúkach vykopané studne, ktoré majú hĺbku 6-8 m. Pod Šibeničným vrchom nad JRD sa robil 278 m hlboký vrt, v ktorom sa našla voda teplá asi 18 °C. Výdatnosť je 2 l/s. Voda má vysoký obsah železa.

2.1.5 Pôdne pomery

V Žiarskej kotline prevládajú ilimerizované až oglejené pôdy, ktoré sa občas striedajú s hnedými lesnými pôdami. V údolnej nive Hrona a Lutiského potoka sa vyskytujú aj nivné pôdy. Pôdy sú stredne ťažké až ťažké. Ornica je hlinitá až fľovitohlinitá. Hnedé lesné pôdy sú prevládajúcim pôdnym typom v Žiarskej kotline a jej horskej obrube. V nižších polohách do 700 m.n.m. sa nachádzajú hnedé lesné pôdy nasýtené, vo vyšších polohách nenasýtené. Nivné pôdy sú v nižšie položených miestach v doline Hrona a jeho prítokov. Patria k mladým pôdam. Pri zvýšení hladiny rieky Hrona bývajú často zamokrené.

2.1.6 Rastlinstvo a živočíšstvo

Podľa fytogeografického členenia patrí územie do oblasti západokarpatskej flóry, obvodu predkarpatskej flóry, okresu Slovenské stredohorie a podokresov Štiavnické vrchy a Vtáčnik.

V území mesta sa nachádzajú štyri vegetačné stupne: dubový, bukovo-dubový, dubovo-bukový a bukovo-bukový. Okrem prevažujúcich karpatských druhov sem od juhu až juhozápadu prenikajú panónske druhy, teplomilné a suchomilné.

Vegetačný kryt najbližšej oblasti, ktorá sa nachádza okolo mesta, je poznačený činnosťou človeka. Okolité lesy sú väčšinou bučiny s premiešaným smrekom alebo borovicou. Na niektorých lokalitách sa vyskytuje aj dub zimný alebo javor.

Podľa zoogeografického členenia patrí územie kotliny do oblasti Západných Karpát, obvodu vnútorného, okrsku južného. Podobne možno pozorovať prelínanie druhov karpatských a druhov panónskych.

Živočíšstvo mesta patrí druhovým zložením k spoločenstvám listnatého a zmiešaného lesa, krovinných a bylinných formácií, spoločenstvám polí a lúk, spoločenstvám brehov riek, spoločenstvám potokov a riek, spoločenstvám skalných stien a brál doplnené spoločenstvami ľudských sídiel.

Vyskytujú sa tu skoro všetky druhy zvierat a vtáctva stredného Slovenska. Osobitnú pozornosť si zaslúži chov a lov rýb v mŕtvom ramene rieky Hrona. Miestna organizácia Československého rybárskeho zväzu v Žiari nad Hronom po dokončení regulácie rieky Hrona zriadila od roku 1960 v mŕtvom ramene rybník. Hlavné chovné ryby sú kapor obyčajný, štika severná a zubáč veľkousta. Žije tu aj ondatra pyžmová, vydra riečna, kačica divá, sliepočka vodná a z vtákov ešte bučiacik močiarny.

2.1.7 Chránené územia

Chránené územia – územná ochrana

Pre územnú ochranu stanovuje zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny 5 stupňov ochrany, ďalej ustanovuje 7 kategórií chránených území.

Národná sústava chránených území

CHKO Štiavnické vrchy, s druhým stupňom ochrany sa rozprestiera na 26 % rozlohy mesta, a to v katastrálnych územiach Horné Opatovce a Šášovské Podhradie. Bola vyhlásená v roku 1979. Svojou výmerou 77 630 ha predstavuje najväčšiu CHKO na Slovensku. Územie má osobitné postavenie tak pre svoju kultúrno-historickú hodnotu, ako i preto, že je to najväčšie vulkanické pohorie na Slovensku.

Územie mesta je na juhozápade v kontakte s **prírodnou pamiatkou Kapitúlské bralá**, ktoré majú výmeru 36,99 ha a boli vyhlásené v roku 1993. V PP platí 5. stupeň ochrany. Územie je vzácnym geologickým fenoménom.

Tabuľka č. 6: Zoznam chránených území v uvedených kategóriách v obci a okolí

Názov CHÚ	Kategória	Rozloha (ha)	Rok vyhlásenia	Stupeň ochrany prírody	Dôvod ochrany
Štiavnické vrchy	CHKO	77 630	1979	II.	Ochrana typickej krajiny charakteristickej dlhodobou symbiózou prírody a človeka + nárazníková zóna pre maloplošné CHÚ.
Kapitúlské bralá	PP	36,99	1993	V.	Bralá tvoria výnimočný produkt neogénneho vulkanizmu. Ich skalné veže, kamenné moria vytvárajú výraznú krajinu dominantu.

Zdroj: www.sopsr.sk, 2020

NP – Národný park

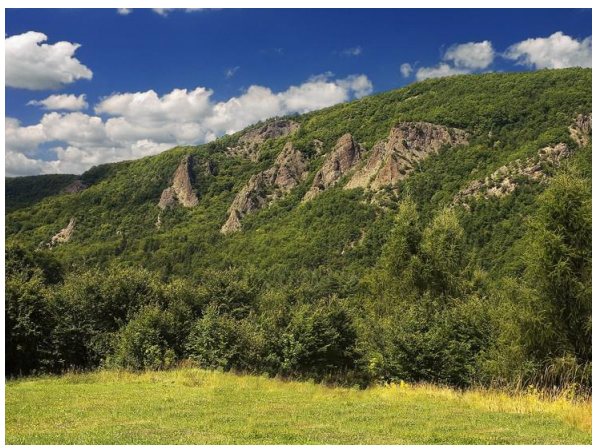
CHKO – Chránená krajinná oblasť

NPR – Národná prírodná rezervácia

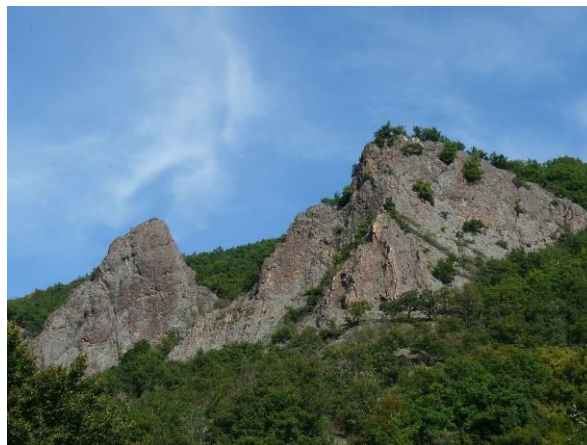
PR – prírodná rezervácia

PP – Prírodná pamiatka

CHA – Chránený areál

Kapitúlské bralá, prírodná pamiatka

Súvislá európska sústava chránených území NATURA 2000

V zákone NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny došlo k implementácii Smernice Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov a Smernice Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín.

Na území mesta sa nachádza **ÚEV 0265 Suť**, a to na 40 % rozlohy. Zasahuje do katastrálnych území Horné Opatovce a Šášovské Podhradie, kde platí 2. stupeň ochrany. ÚEV Suť má celkovú výmeru 9041,33 ha a prináleží do 2. a mimo mesta aj do 4. stupňa ochrany. ÚEV Suť je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu.

Sústavu NATURA 2000 tvoria 2 typy území:

1. OSOBITNE CHRÁNENÉ ÚZEMIA – v národnej legislatíve:

CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA

Podľa Národného zoznamu chránených vtáčích území, ktorý bol schválený vládou SR (9.7.2003) a spolu s národným zoznamom navrhovaných ÚEV bol 27.4.2004 zaslaný Európskej Komisii do Bruselu na posúdenie, sa na území mesta Žiar nad Hronom navrhované chránené vtáčie územia nenachádzajú.

2. OSOBITNÉ ÚZEMIA OCHRANY- v národnej legislatíve:

ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU

Národný zoznam území európskeho významu bol schválený vládou SR (17.3.2004) a spolu s národným zoznamom navrhovaných CHVÚ bol 27.4.2004 zaslaný Európskej Komisii do Bruselu. Následne vydalo MŽP SR 14.7.2004 Výnos č. 3/2004-5.1, ktorým sa zoznam navrhovaných ÚEV vydal s účinnosťou od 1.8.2004 (č.450/2004 Z. z.). Týmto sa považujú podľa zákona NR SR č.543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny navrhované územia európskeho významu uvedené v národnom zozname ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným MŽP SR za chránené so stupňom ochrany uvedenom v národnom zozname. Na území mesta sa nachádza ÚEV Suť.

Druhá ochrana

Z chránených rastlinných druhov sa v území vyskytujú vstavačovec májový, vstavač obyčajný, krušík širokolistý, višňa mahalebka, konvalinka voňavá, kurička chlpatá kričkovitá (endemit), woodsia skalná. K taxónom vyžadujúcim si pozornosť patria zvonček bolonský, veronikovec dlholistý.

Z hľadiska ochrany biodiverzity patria k najvýznamnejším druhom živočíchov v území z plazov jašterica múrová (*Lacerta muralis*), užovka stromová (*Elaphe longissima*), z vtákov výr skalný (*Bubo bubo*), z mäkkýšov atlantický druh mäkkýša - ciha prevrátená (*Balea perversa*) na Šášovskom hradnom vrchu.

Tabuľka č. 7: Počet chránených druhov rastlín na území v správe CHKO Štiavnické vrchy

Pracovisko	Počet chránených druhov na území samotného VCHÚ	Počet chránených druhov v MCHÚ mimo VCHÚ	Počet chránených druhov mimo CHÚ vo voľnej krajine
Správa CHKO Štiavnické vrchy	65	101	105

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Chránené stromy sa v meste Žiar nad Hronom nenachádzajú.

Vstavač obyčajný

Krušík širokolistý

Výr skalný

2.1.8 Územný systém ekologickej stability

Z hľadiska hodnotenia ekologickej stability Slovenska (Liška, 2002) patrí územie mesta medzi priestory ekologicky nestabilné. NECONET (Koreň a kol. 2002) zaraďuje územie medzi územia významné z hľadiska prenikania pontických a submediteránnych prvkov.

Územný plán VÚC Banskobystrický kraj definuje v území dve biocentrá regionálneho významu: Kapitúlské bralá a Demian. Územím prechádzajú dva biokoridory nadregionálneho významu: hydriko-terestrický biokoridor nadregionálneho významu - vodný tok Hron a terestrický biokoridor nadregionálneho významu - hrebeň Štiavnické vrchy - Kremnické vrchy. ÚPN VÚC BB kraj vymedzuje v území ďalšie dva biokoridory regionálneho významu: hydriko-terestrický biokoridor - Lutiský potok a hydriko-terestrický biokoridor - Kremnický potok.

V roku 1996 bol firmou Allplan GmbH, Bratislava vypracovaný MÚSES vo vybraných katastrálnych územiach v dosahu ZSNP a.s., Žiar nad Hronom, ktorého prvky sú uvedené v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka č. 8: **Biocentrá**

Biocentrá regionálneho významu(podľa MÚSES)	Biocentrá miestneho významu
- Šibeničný vrch - Kupča – Kopanice - Vrbina pri Hrone pred Lovčou - Staré rameno Hrona - Ondrášová brežina - Bôrovina - Alúvium Hrona - Demian - Staré rameno Hrona pri sútoku s Lutiským potokom	- Skalka - Podháj - Sútok Hrona a Rudnice - Šášovské hradné bralo - Park pri kaštieli - Nad Trstím - Hore Lutilou - Brehový porast Lutiského potoka pod Rakytím - Nad Lutiským potokom - Vrbina nad Hrbkom - Meander Hrona pod Skalkou
Biokoridory regionálneho významu(podľa MÚSES)	Biokoridory miestneho významu
- Lutiský potok - Rudnica	- Gočova - Trstie - Roveň, Medzi Istebnými - Potok od Vartičky - Podháj - Hore Lutilou - Pod Brehmi - Potok Zválnická - Potok z Krátkej doliny

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom 2020

2.2 Životné prostredie

2.2.1 Environmentálna regionalizácia

Environmentálna regionalizácia Slovenska predstavuje prierezový zdroj informácií o stave životného prostredia a odráža jeho diferencovaný stav v rôznych častiach územia SR. V procese environmentálnej regionalizácie sa v rámci uceleného súboru vybraných environmentálnych charakteristík podľa zvolených kritérií a postupov hodnotí životné prostredie a vplyvy naň, vyčleňujú sa regióny s istou kvalitou alebo ohrozenosťou životného prostredia.

Jedným z výstupov je mapa hodnotiaca územie SR v **5 stupňoch kvality životného prostredia**. Podľa tejto mapy boli identifikované najviac zaťažené oblasti – ich jadro predstavujú spravidla územia v 5.stupni s najviac narušeným životným prostredím. K nim boli pričlenené aj územia prevažne v 4. stupni kvality životného prostredia.

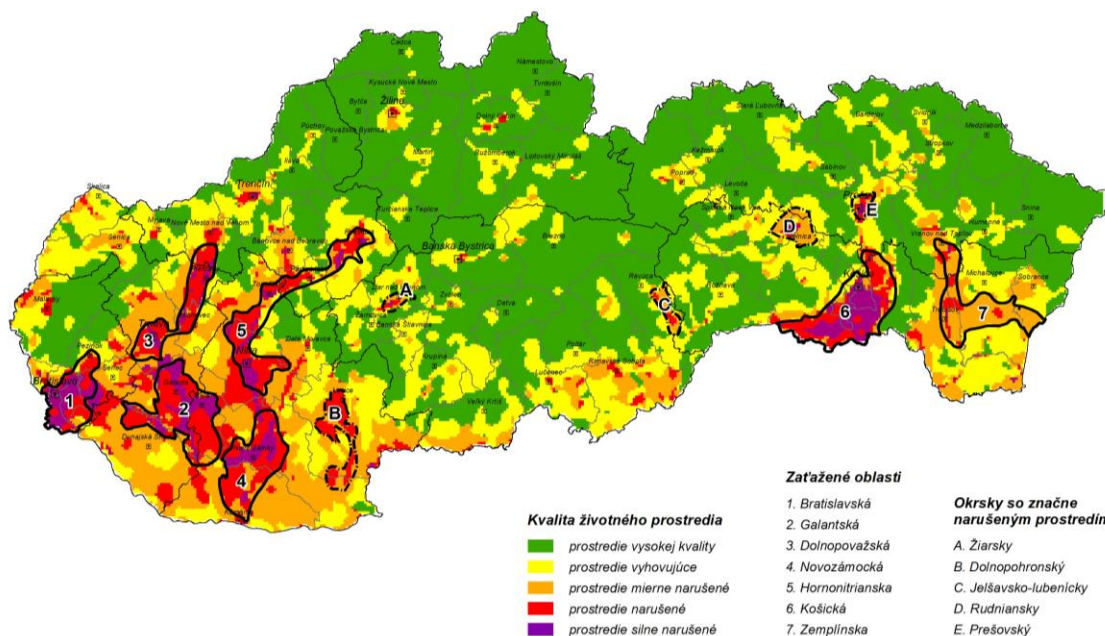
Okrem takto identifikovaných území bolo žiaduce vymedziť aj ďalšiu kategóriu území s relatívne horšou kvalitou životného prostredia – okrsy so značne narušeným prostredím. Tieto sú prejavom nedoriešených environmentálnych problémov z minulých období, keď tvorili súčasť zaťažených oblastí alebo sa vydifferentovali v súčasnosti po aplikácii nových hodnotení stavu vôd. Žiar nad Hronom patrí do *Žiarskeho okrsku so značne narušeným prostredím (A)*.

Následne boli na báze území s rôznou kvalitou životného prostredia vyčlenené formou ich generalizácie v rámci Slovenska **tri typy regiónov s rôznou environmentálnou kvalitou**:

1. environmentálna kvalita – regióny s nenarušeným prostredím
2. environmentálna kvalita – regióny s mierne narušeným prostredím

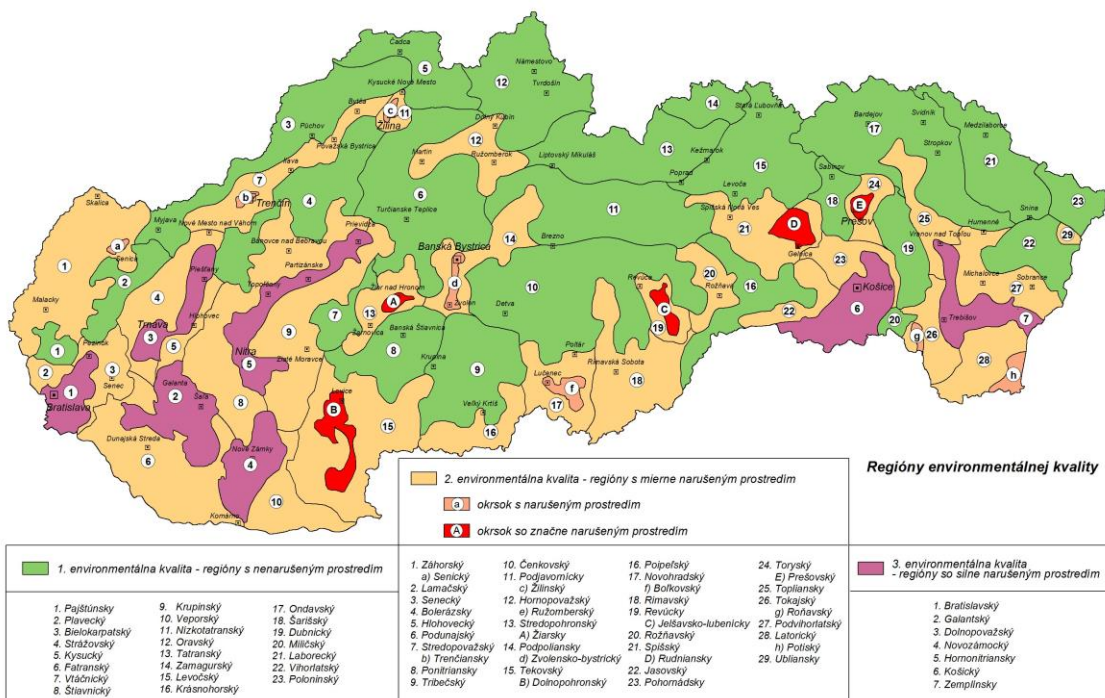
3. environmentálna kvalita – regióny so silne narušeným prostredím.
Územie Žiaru nad Hronom je ako okrsok A so **značne narušeným prostredím** zaradené medzi regióny s mierne narušeným prostredím.

Kvalita životného prostredia s vymedzením zaťažených oblastí a okrskov so značne narušeným prostredím

Zdroj: Správa o stave životného prostredia SR 2019

Regióny environmentálnej kvality

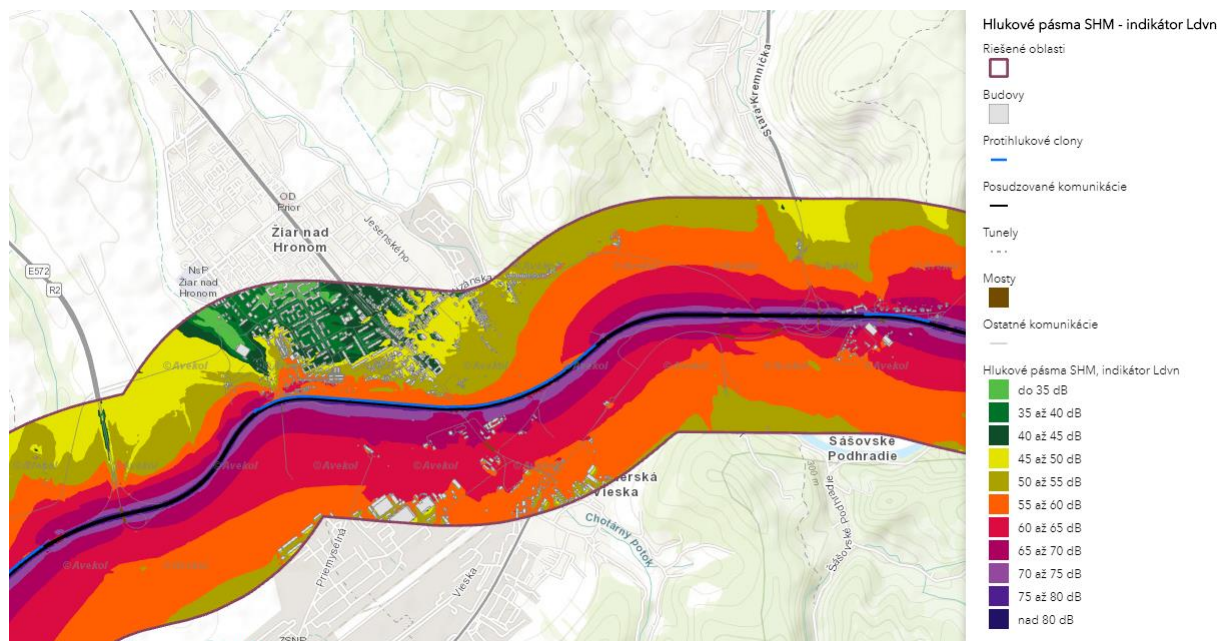
Zdroj: Správa o stave životného prostredia SR 2019

2.2.2 Hlukové pomery z dopravy

Životné prostredie v meste Žiar nad Hronom je ovplyvňované hlukom z cestnej dopravy. V zmysle Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, sú najvyššie prípustné hodnoty hluku vo vonkajšom prostredí v okolí diaľnic, ciest I. a II. triedy, miestnych komunikácií s hromadnou dopravou, železničných dráh a letísk a mestských centrách pre deň $LA_{eq,p} = 60$ dB a v noci $LA_{eq,p} = 50$ dB.

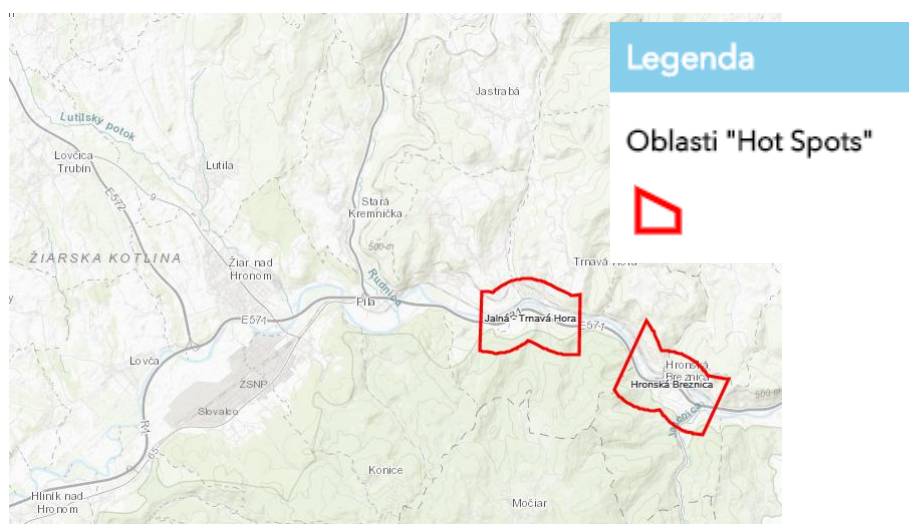
V rámci monitoringu vplyvov stavby *Rýchlostná cesta R1 Žarnovica - Šášovské Podhradie* na životné prostredie, ktorý bol zrealizovaný v roku 2015, boli uskutočnené merania hluku na území mesta Žiar nad Hronom v 3 meracích bodoch (MB): MB-2 na Ul. Hviezdoslavova v vzdialenosti 190 m od rýchlostnej cesty R1; MB-3 pri rodinnom dome na Ul. SNP č. 5 vo vzdialenosti 160 m od rýchlostnej cesty R1 a 7,5 m od cesty I/9 (predtým I/50) a MB-4 južne od parku pod kaštieľom vo vzdialenosti 120 m od rýchlostnej cesty R1. Meraniami bolo zistené, že v meracom bode MB-4 imisie hluku z dopravy po rýchlostnej ceste neprekračujú prípustné hodnoty. V bode MB-2 došlo k prekročeniu prípustných hodnôt v nočnom referenčnom čase o 0,9 dB, k čomu prispel nárast intenzity dopravy po ceste R1 (19 000 áut/deň), nakoľko je však prekročenie prípustnej hodnoty v rozsahu neistoty merania, účinnosť realizovaných protihlukových opatrení (protihlukové steny) možno hodnotiť ako dostatočnú. Merania imisií hluku z dopravy po ceste I/9 (predtým I/50) v meracom bode MB-3 preukázali, že hladiny hluku prekračujú prípustné hodnoty, dopravný hluk z prevádzky R1 však nie je v tomto meracom bode subjektívne vnímateľný a jeho príspevok je zanedbateľný oproti dominantnému hluku z dopravy po ceste I/9.

V roku 2016 boli pre diaľnice, rýchlostné cesty a cesty I. triedy vo vlastníctve NDS a.s. vypracované Strategické hlukové mapy a Akčné plány ochrany pred hlukom (III. etapa). Hluková záťaž obyvateľstva v Strategických hlukových mapách je vyjadrená hlukovým indikátorom L_{dvn} ako indikátorom celkového obťažovania a hlukovým indikátorom L_{noc} ako indikátorom rušenia spánku.

Zdroj: <http://www.avekol.sk/strategicke-hlukove-mapy-2016/narodna-dialnicna-spolocnost-as/>

V akčných plánoch boli v sledovanom území v blízkosti väčších ciest určené problémové miesta tzv. „Hot Spots“, kde najvyšším hladinám akustického tlaku sú vystavené najväčšie počty obyvateľov a kde je vhodné aplikovať protihlukové opatrenia (PHO). Územie mesta Žiar nad Hronom nie je zaradené medzi problémové miesta.

Zdroj: <https://geoportal.ekolagroup.cz/apsk/>

2.2.3 Ovzdušie

Najväčší problém kvality ovzdušia na Slovensku predstavuje v súčasnosti znečistenie ovzdušia časticami PM10. Legislatíva EÚ a Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) stanovuje limitné a cieľové hodnoty pre koncentrácie znečisťujúcich látok v ovzduší s cieľom chrániť ľudské zdravie pred dlhodobým pôsobením znečistenia ovzdušia.

Sledovanie a hodnotenie kvality ovzdušia v Slovenskej republike vykonáva Slovenský hydrometeorologický ústav (SHMÚ) prostredníctvom monitorovania znečisťujúcich látok v monitorovacích staniciach. Automatická monitorovacia stanica Žiar nad Hronom je umiestnená na ulici Jilemnického. Na danej stanici sa meria úroveň znečistenia ovzdušia tuhými časticami PM10 a PM2,5.

Ak namerané koncentrácie niektorej znečisťujúcej látky v ovzduší na danej monitorovacej stanici prekračujú limitnú alebo cieľovú hodnotu, príslušné územie, ktoré stanica svojim meraním reprezentuje, je podľa Zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov vyhlásené za oblasť riadenia kvality ovzdušia, pričom zoznam zón a aglomerácií zostáva nezmenený. Oblasti riadenia kvality ovzdušia pre rok 2019 boli vymedzené na základe merania v rokoch 2016 – 2018. V roku 2019, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, neprišlo na monitorovacej stanici k prekročeniu limitnej hodnoty pre priemernú ročnú koncentráciu PM10 ani prekročeniu limitnej hodnoty na ochranu ľudského zdravia pre 24 hodinové koncentrácie. Z tohto dôvodu územie mesta Žiar nad Hronom a obce Ladomerská Vieska neboli zaradené do oblasti riadenia kvality ovzdušia.

Tabuľka č. 9: Vývoj prekročení limitnej hodnoty PM 10

Rok	Počet prekročení LH/rok	Lokalita/meracia stanica
2014	1	Ul. Jilemnického
2015	2	Ul. Jilemnického
2016	2	Ul. Jilemnického
2017	20	Ul. Jilemnického
2018	7	Ul. Jilemnického
2019	0	Ul. Jilemnického

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Dominantným zdrojom znečisťovania ovzdušia v Banskobystrickom kraji je vykurovanie domácností. **Energetika** sa významne podieľa na tvorbe emisií väčšiny znečisťujúcich látok uvoľňovaných do ovzdušia. Spaľovanie hnedého uhlia a lignitu, v súčasnosti stále využívané palivá, významne prispieva k znečisteniu ovzdušia najmä emisiami SOX. V budúcnosti sa s týmito palivami nepočíta, čo prispeje k zlepšeniu kvality životného prostredia. Lokálne je dôležitá aj cestná doprava.

Významnou priemyselnou činnosťou na Slovensku je **výroba kovov**, konkrétne výroba železa a ocele (U. S. Steel Košice, s.r.o.; ZTS Metalurg, a.s.; Železiarne Podbrezová a.s.), ale aj hutnícka druhovýroba a spracovanie kovov (U.S. Steel Košice, a.s.; ZTS Metalurg, a.s.; Železiarne Podbrezová a.s.; KOVOHUTY, a.s.), či **výroba hliníka (Slovalco, a.s.)**.

Výroba kovov patrí dlhodobo medzi najväčších znečisťovateľov ovzdušia. Trend emisií základných znečisťujúcich látok pri výrobe kovov má klesajúci charakter, čo sa najvýraznejšie prejavilo v 90. rokoch. Emisie ťažkých kovov a POPs stúpajú najmä vplyvom zvyšujúcej sa intenzity výroby. Výroba kovov citlivo reaguje aj na ekonomickú situáciu v krajine. Pokles emisií v roku 2009 bol zapríčinený ekonomickou krízou a znížením dopytu po produktoch výroby. Pri niektorých látkach môžu byť aj malé množstvá významné.

Najvýznamnejší znečisťovatelia v okrese Žiar nad Hronom: Slovalco a.s., Veolia Utilities Žiar nad Hronom a.s., Nemak Slovakia s.r.o., VUM a.s.

Tabuľka č. 10: Emisie zo stacionárnych zdrojov v okrese Žiar nad Hronom (t)

Rok	TZL (t)	SOx (t)	NOx (t)	CO (t)	TOC(t)
2009	184,159	1 662,77	708,324	13 933,97	139,948
2010	199,838	1 752,05	734,564	13 792,10	117,43
2011	141,291	2 709,655	906,833	13 866,49	123,977
2012	128,854	1 908,25	890,084	13 779,99	71,949
2013	133,736	1 831,38	804,545	13 741,14	94,816
2014	177,058	2 348,64	746,748	14 640,08	157,625
2015	162,435	1 830,38	678,724	14 660,95	190,316
2016	176,645	2 973,99	705,164	18 437,42	265,086
2017	199,251	2 641,87	816,615	17 038,80	209,656
2018	194,06	2 177,37	732,598	16 937,87	189,586

Zdroj: NEIS, Enviro servis s.r.o. (Žiar nad Hronom), 2020

Tabuľka č. 11: Prehľad najväčších znečisťovateľov ovzdušia a množstvo ZZL v tonách za rok 2018

Organizácia	TZL (t)	NOx (t)	CO(t)	SO(t)	TOC(t)
Slovalco a.s.	131,9	537,8	16458,2	2060,5	36,1
Veolia Utilities, závod ENEVIA	5,7	135,2	24,9	60,5	7,7
VUM a.s.	6,0	3,9	360,6	49,0	19,1

Zdroj: SHMÚ, 2020

Nasledujúce tabuľky uvádzajú prehľad o množstve znečisťujúcich látok vypúšťaných najvýznamnejšími prevádzkovateľmi na území Slovenska. Spoločnosť Slovalco, a. s. je v objeme vypúšťania tuhých znečisťujúcich látok na treťom mieste, v objeme vypúšťania oxidov síry na štvrtom a v objeme vypúšťania oxidu uhoľnatého na druhom mieste.

Tabuľka č.12: Tuhé znečisťujúce látky (TZL) zo zdrojov najvýznamnejších prevádzkovateľov – 2018

	Prevádzkovateľ	Zdroje v okrese	Emisie t	Podiel na celkových emisiách v SR v %
1.	U. S. Steel Košice s.r.o.	Košice II	2319,01	48,79
2	Duslo, a.s.	Šaľa	164,65	3,46
3.	Slovalco, a.s.	Žiar nad Hronom	131,91	2,78
4.	FORTISCHEM, a.s.	Prievidza	127,32	2,68
5.	SLOVNAFT, a.s.	Bratislava II	107,18	2,25

Zdroj: SHMÚ, 2020

Tabuľka č. 13: Oxidy síry (SO₂) vypustené zo zdrojov najvýznamnejších prevádzkovateľov – 2018

	Prevádzkovateľ	Zdroje v okrese	Emisie t	Podiel na celkových emisiách v SR
1.	U. S. Steel Košice s.r.o.	Košice II	4681,02	24,83
2	SLOVNAFT, a.s.	Bratislava II	3139,42	16,65
3.	Slovenské elektrárne, a.s.	Prievidza	2670,64	14,17
4.	Slovalco, a.s.	Žiar nad Hronom	2060,54	16,65
5.	Ferroenergy s.r.o.	Košice II	1329,40	7,05

Zdroj: SHMÚ, 2020

Tabuľka č.14: Oxid uhoľnatý (CO) vypustené zo zdrojov najvýznamnejších prevádzkovateľov – 2018

	Prevádzkovateľ	Zdroje v okrese	Emisie t	Podiel na celkových emisiách v SR v %
1.	U. S. Steel Košice s.r.o.	Košice II	101877,00	71,70
2	Slovalco, a.s.	Žiar nad Hronom	16458,36	11,58
3.	CEMMAC a.s.	Trenčín	3929,66	2,77
4.	CHR (Slovensko) a.s.	Malacky	3544,55	2,49
5.	Považská cementáreň, a.s.	Ilava	2143,00	1,51

Zdroj: SHMÚ, 2020

2.2.4 Pôda

Kontaminácia pôdy je v celej Žiarskej kotline spôsobená pôsobením poškodzujúcich faktorov, hlavne produkciou znečisťujúcich látok a ich následný spád na PPF. Žiarske kotlina je dlhodobo zaťažená emisiami flóru, najmä v okolí bývalého areálu ZSNP a.s. Žiar nad Hronom. Výmera kontaminovanej pôdy v okolí je cca. 9000 ha. V roku 1998 boli zistené hodnoty obsahu F v pôde v rozsahu koncentrácií 3 – 26,4 mg/kg, pričom hygienický limit pre vodný výluh kontaminácie pôd fluórom je 5 mg/kg. Okrem fluóru bolo v území zistené aj zaťaženie pôd ťažkými kovmi (Cd, Hg, As, Pb, Cu), (Vozár, 1997).

2.2.5 Voda

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Mesto má vybudovanú čistiareň odpadových vôd (ČOV), ktorá svojou kapacitou zabezpečuje dostatočne čistenie odpadových vôd. Projektovaná kapacita ČOV je 58 483 E. O. Z celkového počtu obyvateľov je na verejnú kanalizáciu a ČOV napojených 99,24 %. V meste je vybudovaná jednotná kanalizačná sieť, ktorou sú odvádzané splaškové vody a vody z povrchového odtoku.

V časti Šášovské Podhradie nie je vybudovaná verejná kanalizácia.

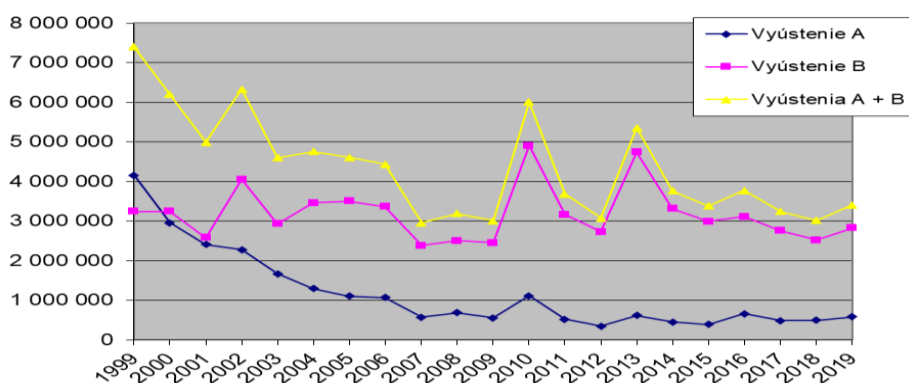
Priemerné množstvo vypúšťaných odpadových vôd má z dlhodobého hľadiska klesajúci trend.

Tabuľka č. 15: Množstvo vypúšťaných odpadových vôd z kanalizácie spol. Veolia Utilities Žiar nad Hronom, a. s. (verejná kanalizácia z priemyselného areálu) za obdobie 1999 – 2019 do povrchového toku Hron

Priemerné množstvo OV v m ³ za kalendárny rok			
Rok	Vyústenie A	Vyústenie B	Vyústenia spolu
1999	4 160 969	3 241 832	7 402 801
2000	2 958 955	3 247 107	6 206 062
2001	2 412 515	2 584 944	4 997 459
2002	2 277 291	4 057 570	6 334 861
2003	1 671 573	2 929 404	4 600 977
2004	1 291 852	3 466 174	4 758 026
2005	1 100 893	3 509 640	4 610 533
2006	1 067 686	3 366 193	4 433 879
2007	570 250	2 383 032	2 953 282
2008	685 888	2 508 829	3 194 717
2009	552 041	2 454 131	3 006 172
2010	1 109 888	4 904 934	6 014 822
2011	524 513	3 165 876	3 690 389
2012	347 300	2 417 517	2 764 817
2013	616 796	4 742 226	5 359 022
2014	450 934	3 313 487	3 764 421
2015	390 734	2 994 359	3 385 093
2016	663 867	3 111 440	3 775 307
2017	487 558	2 755 258	3 242 817
2018	498 087	2 520 119	3 018 206
2019	579 798	2 829 702	3 409 501
Priemer	1 162 828,0	3 181 686,7	4 344 514,7

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Graf č.1: Množstvo vypúšťaných odpadových vôd z kanalizácie spol. Veolia Utilities Žiar nad Hronom, a. s. (verejná kanalizácia z priemyselného areálu) za obdobie 1999 – 2019 do povrchového toku Hron

Zdroj: Enviroservis s.r.o. (Žiar nad Hronom), 2020

2.2.6 Radónové riziko

V roku 2003 bola pre riešenie územia vypracovaná štúdia Radónového prieskumu Žiarskej kotliny (Geocomplex, a.s., Bratislava), na základe ktorej bolo stanovené, že 54,3 % územia patrí medzi územia SR s nízkym radónovým rizikom a 45,7 % územia so stredným radónovým rizikom.

2.2.7 Odpadové hospodárstvo

Mesto Žiar nad Hronom (<https://www.ziar.sk/>) je moderné, dynamicky sa rozvíjajúce mesto, ktoré sa dlhodobo orientuje na budovanie a modernizáciu mestskej infraštruktúry, ktoré má záujem zachytiť prichádzajúci trend SMART riešení. Patrí medzi samosprávy, ktoré sa dlhodobo orientujú na oblasť životného prostredia s dôrazom na oblasť odpadového hospodárstva. Pred viac ako 14 rokmi začalo s budovaním, tzv. stojísk zberných nádob na komunálny odpad, ktoré majú stanovený presný okruh pôvodcov (bytové spoločenstvá). Tým sa dospelo k adresnosti pôvodcov a osobitnému manažmentu riadenia nakladania s odpadmi. Nastavená technická infraštruktúra, úspešne zrealizované projekty (<https://www.ziar.sk/zrealizovane-projekty/>), celoplošne zavedený množstvový zber a smerovanie manažmentu, hovoria o jednoznačnom potenciáli rozvoja vedúceho k ďalšiemu zefektívňovaniu nakladania s odpadmi v súlade s trendom EÚ, a tým zlepšovania nielen kvality života svojich obyvateľov, ale aj životného prostredia.

Systém odpadového hospodárstva a odpadová infraštruktúra

Na území mesta Žiar nad Hronom je zavedený množstvový systém zberu komunálnych odpadov v celom katastrálnom území mesta v zmysle platného a účinného všeobecne záväzného nariadenia o spôsobe nakladania s KO a DSO na území mesta Žiar nad Hronom. Vo všeobecnosti riadenie odpadového hospodárstva podlieha platnej národnej a európskej odpadovej legislatíve.

Mesto umožňuje pôvodcom komunálnych odpadov výber veľkosti zbernej nádoby (zberná nádoba s objemom 1100 litrov, 240 litrov, 120 litrov, 110 litrov alebo 60 litrov, v individuálnych prípadoch 7000 l kontajner). Pre fyzické osoby – podnikateľov a právnické osoby sa vo vybraných prevádzkach (najmä priemyselný areál) môžu používať na zber zmesového komunálneho odpadu veľkokapacitné kontajnery v objeme: 5000 litrov, 6000 litrov a 7000 litrov.

Zberné nádoby na ukladanie komunálneho odpadu pre bytové domy v KBV sú umiestnené v uzamykateľných stojiskách zberných nádob, ktoré boli vybudované mestom. Na území mesta je 127 kusov. V stojiskách sú umiestnené zberné nádoby na KO a triedené zložky. Žltá farba zbernej nádoby je určená na plasty, kovy a tetrapaky, modrá farba na papier, zelená farba na sklo. V stojiskách sú k dispozícii aj 240 litrové hnedé zberné nádoby, ktoré v súčasnosti slúžia na ukladanie použitého jedlého oleja z domácností podľa pokynov, ktoré sú uvedené na informačnej nálepke zbernej nádoby. Od septembra 2017 postupne do septembra 2018 pribudli aj ďalšie zberné nádoby na zber biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu z domácností, ktorý obyvatelia umiestňujú do 240 litrových hnedých zberných nádob, ktoré majú označenie predmetného druhu odpadu.

Zberné nádoby na ukladanie komunálneho odpadu pre rodinné domy a bytové domy v IBV sa umiestňujú na vlastných (súkromných) pozemkoch, pričom po dobu nevyhnutnú na vyprázdenie nádoby a odvoz odpadu môžu byť vyložené na chodník, miestnu komunikáciu alebo parkovisko. Všetci ostatní pôvodcovia odpadu (napr. školské zariadenia, sociálne zariadenia, verejné inštitúcie, podnikateľské subjekty a iné) ukladajú komunálny odpad do zberných nádob (vriec), ktoré sú umiestnené v stojiskách zberných nádob.

Pôvodcovia komunálnych odpadov si určujú interval odvozu zmesového komunálneho odpadu z miesta určeného mestom, pričom interval minimálneho vývozu je jeden krát za dva týždne. Zber zmesového komunálneho odpadu uskutočňuje podľa harmonogramu zvozu oprávnená osoba, ktorá má uzatvorenú zmluvu na vykonávanie tejto činnosti s mestom.

V meste sa vykonáva triedený zber a každý pôvodca odpadov je povinný vykonávať triedený zber nasledujúcich zložiek komunálneho odpadu na území mesta:

- ✓ papier a lepenka,
- ✓ skla,
- ✓ plasty, kovy (odpady z nebalových výrobkov sa zbierajú spolu s odpadmi z obalov) a viacvrstvé kombinované materiály,
- ✓ elektroodpady z domácností,
- ✓ použité prenosné batérie a akumulátory a automobilové batérie a akumulátory,
- ✓ veterinárne lieky a humánne lieky nespotrebované fyzickými osobami,
- ✓ jedlé oleje a tuky z domácností,
- ✓ biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a parkov vrátane odpadu z cintorínov,
- ✓ biologicky rozložiteľný kuchynský odpad z domácností,
- ✓ použitý jedlý olej a tuky z domácností,

- ✓ nebezpečný odpad (oddelené zbierané zložky komunálneho odpadu z domácností s obsahom škodlivých látok) napr. rozpúšťadlá, kyseliny, zásady, tlačiarenské farby a iné,
- ✓ objemný odpad,
- ✓ drobný stavebný odpad
- ✓ šatstvo a textil,
- ✓ drevo,
- ✓ ojazdené pneumatiky.

Triedený zber komunálnych odpadov uskutočňuje podľa harmonogramu zvozu oprávnená osoba, ktorá ma s mestom uzatvorenú zmluvu o vykonávaní činností v odpadovom hospodárstve. Harmonogram zvozu triedeného zberu komunálnych odpadov (papier, plasty, kovy, sklo, viacvrstvové kombinované materiály, biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad, použitý jedlý olej) pre pôvodcov odpadu v IBV je zverejnený na webovom sídle mesta, ako príloha v miestnych novinách alebo na verejných tabuliach. Zberné nádoby sú označené štítkom, ktorý je čitateľný, nezmazateľný, umiestnený na zbernej nádobe na viditeľnom mieste a obsahuje údaje o tom, pre odpad z ktorých výrobkov je nádoba určená. Mesto Žiar nad Hronom využíva spoločné zberné nádoby na zber komodít plasty, kovy a kovové obaly, viacvrstvové kombinované obaly, pričom vyzbierané zložky sú následne roztriedené v procese druhotného dotriedňovania.

Pôvodcovia odpadu na území mesta (fyzické osoby) môžu odovzdať všetky druhy odpadov z domácností celoročne aj na Zberný dvor Žiar nad Hronom. Odpady sa odovzdávajú bezodplatne, okrem drobného stavebného odpadu, ktorý sa odovzdáva za poplatok určený VZN.

Čo sa týka zabezpečenia zberu odpadu na verejných priestranstvách, v roku 2018 mesto postupne začalo s osádzaním nových separačných smetných košov. V súčasnosti je v meste osadených cca 100 ks a v nasledujúcom období sa plánuje osadiť ďalších 20 kusov. Nový separačný smetný kôš je dvojzložkový, rozdelený na dve časti, slúži na zber odpadov na ulici. V jednej vložke sa zbierajú triedené zložky ako plastové či sklenené fľaše a plechovky. Druhá zložka koša je určená na ostatný netriedený odpad. Ďalej sú pre potreby majiteľov psov umiestnené červené zberné nádoby na ukladanie psích exkrementov v počte 82 kusov. Tieto nádoby sú označené aj informačnou nálepkou, ktorá podáva informáciu o povinnostiach majiteľov psov. Zberné nádoby sa nachádzajú aj na detských ihriskách a športoviskách, kde sú umiestnené takisto koše s možnosťou separovania. Samozrejme nemôžeme zabudnúť aj na Park Š. Moysesa, kde sa nachádzajú nádoby na odhadzovanie odpadkov počas prechádzok či aktívneho oddychu obyvateľov a návštevníkov parku.

Zariadenia na zneškodnenie odpadov – skládky odpadov

Prevažujúcim spôsobom nakladania s odpadmi na území Slovenska, ako aj mesta Žiar nad Hronom je neustále zneškodňovanie ukladáním do zeme alebo na povrchu zeme, čiže prevádzka skládok odpadov. V súčasnosti sa na území mesta Žiar nad Hronom nachádzajú nasledujúce skládky odpadov ako zariadenia na zneškodňovanie odpadov:

1. Skládka odpadov na nebezpečný odpad – prevádzkovateľ : ZSNP SPO, s.r.o., k.ú. Horné Opatovce, s celkovou kapacitou 138 000 m³ a voľnou kapacitou 55 832 m³ (k 31.12.2019 zameranie), 51 500 m³ (k 10.9.2020 odhad) , predpokladaný termín uzavretia rok 2027 (naplnenie kapacity - odhad), IPKZ povolenie do 2040.
2. Nová skládka odpadov Horné Opatovce, skládka nie nebezpečných odpadov – prevádzkovateľ: Technické služby Žiar nad Hronom, a.s., predpokladaný termín uzatvorenia k 31.12.2020.
3. Nová skládka odpadov Žiar nad Hronom, skládka nie nebezpečných odpadov – prevádzkovateľ: T + T, a.s., s celkovou kapacitou 279 500 m³, predpokladaný termín spustenia prevádzky: 1.1.2021, predpokladaný termín ukončenia: 31.12.2025.

Produkcia odpadov a nakladanie s nimi

Vývoj produkcie a nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Žiar nad Hronom má v horizonte posledných 5 rokov pozitívny trend. Celková produkcia odpadov má za posledné tri roky mierne rastúci trend. Vývoj rastu produkcie odpadov na Slovensku má narastajúci trend. V roku 2018 priemerný Slovák vyprodukoval 427 kg odpadu, v roku 2019 už 435 kg. Od roku 2015 má skládkovanie v našom meste mierne klesajúcu tendenciu, v roku 2018- 65%, v roku 2019 sme znížili mieru na 61%. Množstvo odpadov určených na zhodnotenie má rastúcu tendenciu 39%. Pre porovnanie priemer Slovenska z roku 2018 je 66% skládkovanie, 11% spaľovanie a 23% recyklácia a kompostovanie. Za rok 2019 ŠÚ SR uvádza, že sa priemer SR dosiahol 40,3% recykláciu odpadov. Miera zhodnocovaného odpadu zahŕňajúca recyklovanie aj energetické zhodnotenie odpadu (spaľovanie) dosiahla vlni na Slovensku úroveň 45,6 percenta. Stav, vývoj a trend nakladania s komunálnymi odpadmi poskytujú nasledujúce tabuľky a grafy.

Tabuľka č. 16: Tvorba komunálneho odpadu v meste Žiar nad Hronom v rokoch 2015 až 2019

Rok	2015		2016		2017		2018		2019	
Spôsob skladovania	Množstvo v tonách	%	Množstvo v tonách	%	Množstvo v tonách	%	Množstvo v tonách	%	Množstvo v tonách	%
Uložené na skládke	4293,95	77	4013,87	68	4022,55	66	3981,98	65	3786,46	61
Na zhodnotenie	1301,11	23	1863,36	32	2041,63	34	2106,4	35	2380,99	39
Spolu	5595,06	100	5877,23	100	6064,18	100	6088,38	100	6167,45	100

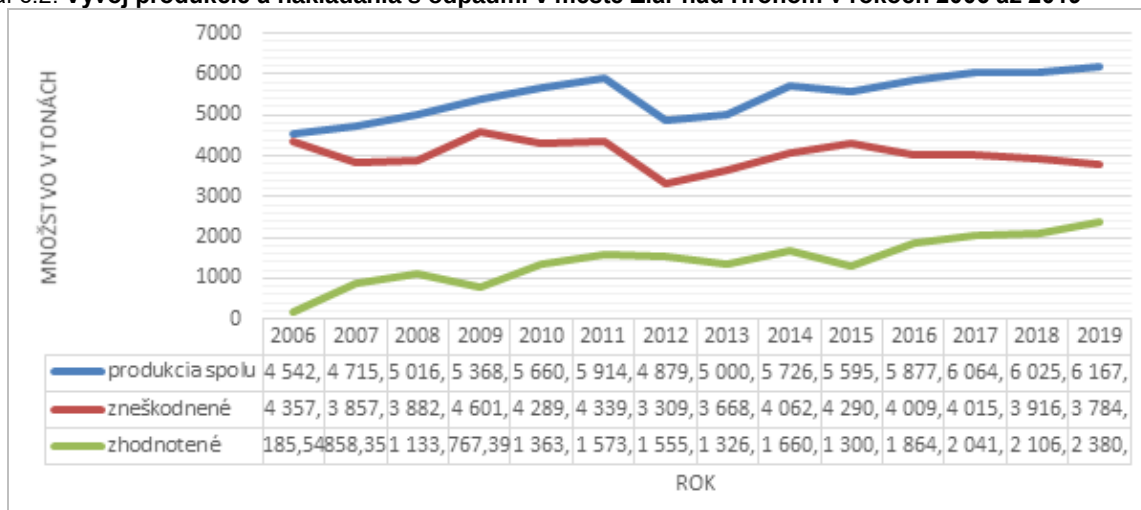
Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 17: Tvorba komunálneho odpadu v meste Žiar nad Hronom v rokoch 2017 až 2019

Nebezpečné odpady - zneškodnené na skládke odpadov (tuhé) a iné formy					
Katalógové číslo	Názov odpadu/Rok	Množstvo odpadu v tonách			
		Kat.	2017	2018	2019
80111, 200127	odpadové farby	N	3,47	1,59	1,36
80317	odpadový toner a laky	N	0	0	0,00
130208, 200126	iné motorové oleje	N	3,13	0,59	0,65
150110	obaly obsahujúce zvyšky NO	N	0	0,22	0,09
spolu			6,6	2,4	2,09
Ostatné odpady - zneškodnené na skládke odpadov					
Katalógové číslo	Názov odpadu/Rok	Množstvo odpadu v tonách			
		Kat.	2017	2018	2019
170904, 200308	drobný stavebný odpad	O	262,87	272,17	284,04
200301	zmesový komunálny odpad	O	2 850,42	2 777,56	2 680,37
200303	odpad z čistenia ulíc	O	0	0	0,00
200307	objemný odpad	O	902,67	866,85	819,96
spolu			4 015,96	3 916,58	3 784,37
Ostatné a nebezpečné odpady - určené na zhodnotenie					
Katalógové číslo	Názov odpadu/Rok	Množstvo odpadu v tonách			
		Kat.	2017	2018	2019
150105, 200103	kompozitné obaly	O	13,7	15,3	16,08
160103	opotrebované pneumatiky	O	0	0	0,00
200101	papier a lepenka	O	393,03	384,65	398,04
200102	sklo	O	226,78	214,86	229,28
200110	šatstvo	O	19,14	27,26	53,39
200111	textílie	O	7,14	0	0
200121	žiarivky	N	0,37	0,1	0,08
200123	vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórové uhľovodíky	N	9,02	8,17	16,46
200125	jedlé tuky a oleje	O	0,88	2,39	2,03
200133	batérie a akumulátory	N	0,05	3,98	5,40
200135	elektrické a elektronické zariadenia	N	20,76	14,55	10,71
200136	elektrické a elektronické zariadenia	O	0	0	39,14
200138	drevo	O	105,78	129,94	144,25
200139	plasty	O	296,5	320,72	343,54
200140	kovy	O	40,37	42,05	27,70
200199	obuv	O	0	0	0,00
200108	biologický rozložiteľný kuchynský	O	11,61	164,47	195,53
200201	biologický rozložiteľný odpad	O	896,52	777,97	899,06
spolu			2 041,63	2 106,40	2 380,99

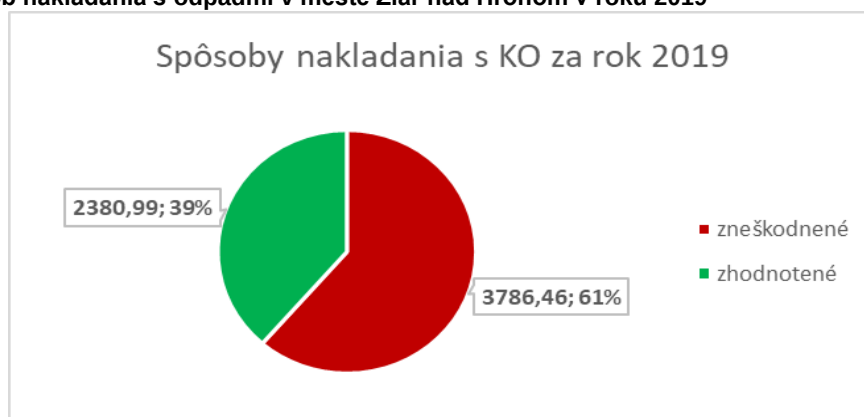
Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Graf č.2: Vývoj produkcie a nakladania s odpadmi v meste Žiar nad Hronom v rokoch 2006 až 2019

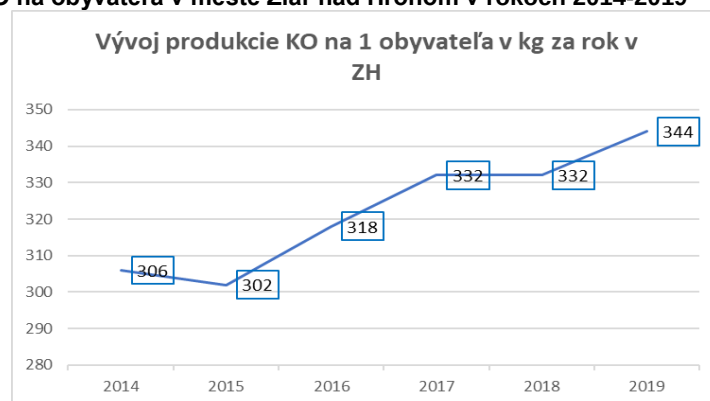
Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Graf č.3: Spôsob nakladania s odpadmi v meste Žiar nad Hronom v roku 2019

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Graf č.4: Produkcia KO na obyvateľa v meste Žiar nad Hronom v rokoch 2014-2019

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 18: Produkcia triedených zložiek v meste Žiar nad Hronom v rokoch 2014 až 2019

Rok	Počet obyv.	Papier	Obyvateľ/rok v kg	Plasty	Obyvateľ/rok v kg	Kov	Obyvateľ/rok v kg	Sklo	Obyvateľ/rok v kg	V v KM	Obyvateľ/rok v kg
2014	18 717	324,17	17,32	314,26	16,79	3,22	0,17	237,02	12,66	0,00	0,00
2015	18 532	313,48	16,92	307,59	16,60	6,73	0,36	233,00	12,57	0,00	0,00
2016	18 471	400,91	21,70	342,42	18,54	18,42	1,00	220,38	11,93	4,18	0,23
2017	18 255	393,03	21,53	296,50	16,24	40,37	2,21	226,78	12,42	13,70	0,75
2018	18 150	384,65	21,19	320,72	17,67	42,05	2,32	214,86	11,84	15,30	0,84
2019	17 922	398,04	22,21	343,54	19,17	27,70	1,55	229,28	12,79	16,08	0,90

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 19: Zhodnotené množstvá odpadov v rokoch 2014 až 2018 na obyvateľa

Zhodnotené množstvo KO na obyvateľa/rok v kg (recyklácia a kompostovanie)						
Územie/rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Európska únia	207	216	226	230	233	/
Slovensko	33	49	80	113	150	/
Banskobystrický kraj	58	57	89	122	/	/
Žiar nad Hronom	47,89	44,18	89,85	98,2	105	112

Zdroj: OŽP, ŠÚ, Eurostat

Tabuľka č. 20: Zneškodnené množstvá odpadov v rokoch 2014 až 2019 na obyvateľa

Zneškodnené množstvo KO na obyvateľa/ rok v kg						
Územie/rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Európska únia	134	127	121	118	117	
Slovensko	233	241	228		229	/
Banskobystrický kraj	217	224	222	225	/	/
Žiar nad Hronom	217	231	217	220	216	211

Zdroj: OŽP, ŠÚ, Eurostat

Mesto sa v roku 2009 uchádzalo o podporu z EU fondov na zriadenie Centra zhodnocovania odpadov (CZO) za cca 20 mil. €. CZO bolo ukončené a uvedené do prevádzky v roku 2016. Výsledkom prevádzky CZO je fungujúce inteligentné riešenie komunálneho odpadu od pôvodcu až po jeho ekologické zhodnotenie. Triedenie v stojiskách, vrátane zberu biologicky rozložiteľného odpadu (BRKO) až po výrobu bioplynu, elektrickej energie, tepla a následnej distribúcie energií do mestských budov. Na základe týchto riešení bolo mesto oslovené o účasť v Smart Cities Klube, ktorý zastrešuje viacero SMART pokrokových miest v SR.

Okrem CZO je mesto 100% pokryté stojiskami a má zavedený množstevný zber odpadov.

Priemyselné odpady

Najväčším producentom priemyselných odpadov v území sú spoločnosti a prevádzky priemyselného areálu v Žiar nad Hronom.

V záujmovom území sa nachádzajú rozlohou najväčšie a najznámejšie skládky priemyselných odpadov na Slovensku:

- Odkalisko červených a hnedých kalov, podľa katalógu odpadov bol odpad na tomto odkalisku zaradený medzi nebezpečné odpady, čím vznikla na území okresu najväčšia skládka nebezpečného odpadu v Slovenskej republike. Odkalisko je legislatívne vysporiadané. Uzavreté, zrekultivované.
- Odkalisko so skládkou škváry a popolčeka (priamo v areáli Závodu SNP a.s., Žiar nad Hronom). Odkalisko je právne vysporiadané. V prevádzke Veolia Utilities, a.s.
- Skládka pevného priemyselného odpadu v časti Horné Opatovce (uzavretá, zrekultivovaná)
- Skládka PO ZSNP – K2 (nebezpečné odpady) v časti Horné Opatovce, v prevádzke Kazeta O uzavretá, z časti zrekultivovaná, pripravená na kompletnú rekultiváciu (T+T,a.s.).
- Skládka odpadov Horné Opatovce (Mesto Žiar nad Hronom, uzavretá, zrekultivovaná)
- Nová skládka odpadov Horné Opatovce (Technické služby - Žiar nad Hronom, a.s.)

Sanácia odkaliska Kalové pole ZSNP, a.s.

V rokoch 2006 – 2012 zrealizoval ZSNP, a.s. v niekoľkých etapách rekultiváciu odkaliska Kalové pole ZSNP, a.s. Rekultivácia bola ďalším krokom v procese sanácie uvedeného odkaliska, ktorý priamo nadväzoval na predchádzajúce vybudovanie podzemnej tesniacej steny (1991 – 1997) a postupoval spoločne so spracovávaním alkalických vôd v prevádzke ZSNP SAV, s.r.o. (od roku 2003). Alkalické vody sú spracovávané buď v technológii elektrodialýzy alebo v odparke s rekompresiou brídových pár. Proces rekultivácie bol zavŕšený v októbri 2012. Odkalisko je izolované proti priesaku zrážkových vôd do jeho telesa, nevznikajú teda žiadne nové množstvá alkalických vôd, teleso ako také získalo vysoký stupeň stability, boli eliminované pevné úlety a výrazne sa zvýšila krajinno-estetická úroveň celej oblasti Žiarskej kotliny. Na odkalisku sa realizuje predpísaný monitoring.

2.2.8 Zhodnotenie

Ovzdušie: Výroba prvotného hliníka a energetický priemysel sú najväčším znečisťovateľom ovzdušia v regióne. Limitné hodnoty znečisťujúcich látok na území mesta Žiar nad Hronom však nie sú prekračované.

Najväčším producentom emisií sú veľké podniky vo výrobnnej zóne (Slovalco, a. s., Veolia Utilities Žiar nad Hronom, a. s.). Priemyselné podniky sú povinné priebežne sledovať dodržiavanie podmienok, vyplývajúcich z právnych predpisov v oblasti ochrany životného prostredia. V energetickom priemysle sa postupne znižuje podiel výroby tepla prostredníctvom spaľovania hnedého uhlia a lignitu a nahrádza sa ekologickejšími formami výroby tepla.

Cestná doprava má tiež svoj vysoký podiel na znečisťovaní ovzdušia v regióne, avšak realizáciou II. etapy rýchlostnej cesty R1 – Žarnovica – Šášovské Podhradie došlo k výraznému zníženiu dopravnej zaťaženia cesty I. triedy na Ulici SNP, ako aj zníženiu emisií priamo v meste.

Kvalita pôdy bola v minulosti ohrozená práve kalovým polom ako environmentálnou záťažou v celej oblasti. Kalové pole je po komplexnej revitalizácii riešené samostatnou technológiou a je neustále sledované. Voda z kalového poľa je odsoľovaná a časť vody sa vypúšťa a odvádza postupne povrchovými vodami v súlade s prípustnými hodnotami znečistenia.

Kvalita vody: Najväčším znečisťovateľom stále zostáva bývalý závod ZSNP a okrem iného aj verejná kanalizácia. V časti Šášovské Podhradie nie je vybudovaná verejná kanalizácia. V nasledujúcich rokoch správca kanalizácie nepredpokladá žiadnu zásadnú zmenu množstva ani kvality vypúšťaných odpadových vôd.

Opadové hospodárstvo

Mesto Žiar nad Hronom má systém zberu a separácie komunálneho odpadu na vysokej úrovni a neustále ho skvalitňuje. **V roku 2019 mesto zhodnotilo až 39% z celkového objemu komunálneho odpadu.**

Od roku 2016 sa v meste prevádzkuje Centrum zhodnocovania odpadov, ktoré (<https://www.ziar.sk/odpadove-hospodarstvo/>) je v rámci SR jedinečné svojou komplexnosťou, týkajúcou sa nakladania s komunálnymi odpadmi, a zároveň najväčšou investíciou do odpadového hospodárstva, ktorú na Slovensku realizovala samospráva. Centrum predstavuje spracovateľský závod pozostávajúci zo štyroch samostatných a zároveň technologicky na seba nadväzujúcich zariadení: dotriedňovacie zariadenie vyseparovaných zložiek komunálneho odpadu (kapacita 20 tis. ton), mechanická úprava nie nebezpečných odpadov (kapacita 40 tis. ton), energetické zhodnocovanie bioaktívnych odpadov - fermentácia a bioplynová stanica (kapacita 15 tis. ton) a gasifikácia (kapacita 6 tis. ton). V súčasnosti spracováva do 2 tis. ton komunálneho odpadu ročne, zariadenia sú v skúšobnej prevádzke a ich kapacita je nadimenzovaná tak, že pri jej plnom využití budú schopné zabezpečiť nielen potreby mesta, ale celého regiónu. Úlohou gasifikácie je výroba tepla, ktoré sa plánuje využiť na vykurovanie centra alebo mestských objektov, a elektrická energia, ktorá poputuje naspäť do siete, pričom výnosy sa použijú na financovanie prevádzky. Posledným zariadením je mechanická úprava, do ktorej vstupuje zmesový komunálny odpad, z ktorého sa odoberá biologická frakcia a suché komodity, aby sa vrátili späť do procesu v centre.

Skládky priemyselných odpadov

Kalové pole – uzavreté a zrekultivované

Skládka PO ZSNP – K2 (nebezpečné odpady) v časti Horné Opatovce, v prevádzke

Nová skládka odpadov Horné Opatovce (Technické služby – Žiar nad Hronom, a.s.)

Stav zelene v meste je vyhovujúci z hľadiska rozsahu plôch zelene na obyvateľa. Snahou mesta je zvyšovať podiel zelene a tým prispieť k zvýšeniu kvality prostredia.

2.3 Súčasná krajinná štruktúra (v širších súvislostiach)

Krajinná štruktúra katastrálnych území mesta je uvedená v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 21: Členenie pôdneho fondu

Obec	Poľnohospodárska pôda/ha	Lesná pôda/ha	Vodné plochy/ha	Zastavané plochy/ha	Ostatné plochy/ha	Spolu/ha
Žiar nad Hronom	1189,9	1826,4	115,6	528,9	248	3908,8
% vyjadrenie	30,4	46,7	3	13,5	6,4	100

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Typy krajiny podľa využitia zeme:

- **podhorská a horská lesná krajina:** zaberá J až JV časť mesta a plochy na SV územia. Tento typ krajiny je prevládajúcim v katastri Šášovské Podhradie, zaberá aj J časť Horných Opatoviec.
- **sídelno-poľnohospodárska krajina** typická pre takmer celé katastrálne územie mesta a pre S polovicu Horných Opatoviec. Vyznačuje sa malým podielom nelesnej drevinnej vegetácie.

Poľnohospodárska krajina

Trvalo trávnaté porasty tvoria skoro 60% poľnohospodárskej pôdy. Záhrady sa viažu prevažne na sídlo a ich rozsah je daný hustotou a charakterom sídelnej štruktúry. Vinice a chmeľnice sa v tomto území nenachádzajú. Sad je zastúpený s rozlohou len 0,99 ha. Dané územie nepredstavuje vhodné podmienky pre takýto druh pozemkov.

Poľnohospodárstvo na území obce je len v obmedzenej miere, čo vyplýva zo štruktúry poľnohospodárskej pôdy. Najväčší podiel majú trvalé trávne porasty a orná pôda má podiel takmer 40% z celkového poľnohospodárskeho fondu.

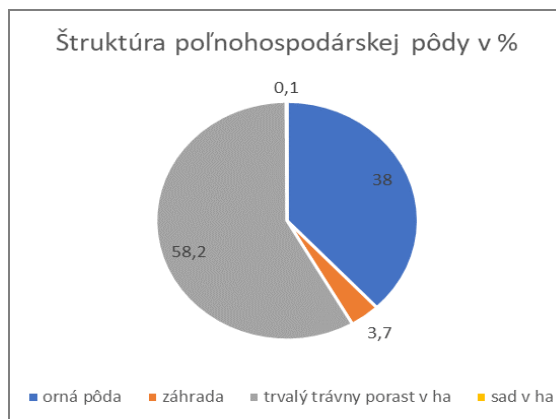
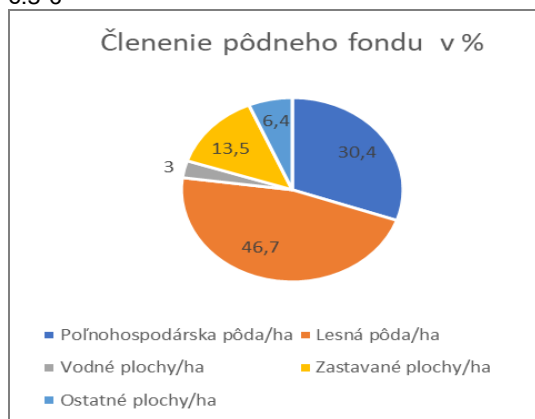
Celková výmera poľnohospodárskej pôdy mierne klesla oproti roku 2013 o cca 28 ha. Je to hlavne na úkor zvýšenia zastavaných plôch.

Tabuľka č. 22: Štruktúra poľnohospodárskej pôdy

Názov KÚ	orná pôda v ha	záhrada v ha	trvalý trávny porast v ha	sad v ha	Poľnohospodárska pôda spolu v ha
Žiar nad Hronom	452,2	44,4	692,4	0,99	1189,9
% vyjadrenie	38	3,7	58,2	0,1	100

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Graf č.5-6

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Lesná krajina

V okrese Žiar nad Hronom sa nachádzajú územia geomorfologických celkov Štiavnické vrchy, Kremnické vrchy a Vtáčnik. V najnižších polohách sa vyskytujú prevažne dubové alebo dubovo-hrabové lesy, postupne prechádzajú do dubovo-bukových až bukových lesov, na ktoré vo vyšších polohách nadväzujú jedľovo bukové lesy. V najvyšších miestach pohorí s pribúdajúcou nadmorskou výškou nájdeme jedľovo-bukovo-smrekové lesy a smrečiny.

V oblasti s nižšou nadmorskou výškou je zastúpenie lesov podstatne nižšie, nevytvárajú väčšie lesné komplexy, vyskytujú sa vo forme menších lesíkov, remízok a hlavne brehových porastov. Porasty okolo vodných tokov a na nivách možno zaradiť k nížinným lužným lesom v okolí toku Hrona a k jelšovým lužným lesom v okolí menších vodných tokov. Na vyvýšených a suchších miestach sa zachovali dubové prípadne dubovo-hrabové lesy.

2. Analýza hospodárskych, sociálnych a kultúrnych zdrojov

2.4 Urbanistický vývoj sídla (v širších súvislostiach)

Tabuľka č. 23: **Prehľad vývoja osídlenia na území mesta**

Obec	Vznik obce	Výročie založenia obce v r. 2020
Žiar nad Hronom	1075	945

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Trvalejšie osídlenie v tomto priestore vzniklo v dobe bronzovej a staršej dobe železnej. Najstaršia písomná správa o osade Svätý Kríž nad Hronom je z roku 1075. Pôvodne mýtna osada Santa Crux sa postupne rozrástla na kupecko-remeselné a administratívne stredisko. Postupne dostávalo mestečko výsady, predovšetkým trhové právo prispelo k rozkvetu obchodu. V ekonomickej oblasti prevládalo v 15. až 18. storočí poľnohospodárstvo a obchod, v menšej miere remeselná výroba.

Významná zmena nastala až v druhej polovici 18. storočia s nástupom kapitalizmu. Významnejší hospodársky rozvoj súvisel s dobudovaním železnice v r. 1896.

Od roku 1875 sa Svätý Kríž nad Hronom stal administratívnym centrom s funkciou okresného mesta so sídlom slúžnovského úradu. Okresným sídlom, ku ktorému patrilo 55 obcí bolo až do roku 1928.

Novodobý ekonomický rozvoj nastal v súvislosti s výstavbou hutného kombinátu Z SNP na začiatku druhej polovice 20. storočia. V roku 1955 premenovali mesto na Žiar nad Hronom a v roku 1960, sa znova stalo okresným mestom ako najväčšie a najpriemyselnejšie mesto na území troch okresov – Kremnica, Banská Štiavnica a Nová Baňa.

Zmena ekonomických pomerov sa odrazila na premene bývalej poľnohospodárskej obce na priemyselné mesto, ktoré sa priestorovo rozrástlo pozdĺž významnej komunikácie (štátnej cesty I/9), ktorá prechádza stredom zastavanej časti mesta severným a severozápadným smerom.

Pôvodná urbanistická štruktúra stredovekého mestečka Svätý Kríž nad Hronom sa zachovala v priestore okolo Svätokrížskeho námestia s dominantou objektu kostola Povýšenia sv. Kríža. Hlavnou urbanistickou osou mesta sa stala cesta I/9 s funkciou významnej mestskej triedy, pozdĺž ktorej sa postupne rozvíjala obytná zástavba. Rozvoj hospodárskych aktivít v druhej polovici 20. storočia sa odrazil v dynamickom plošnom rozširovaní mesta s diferencovanými druhmi zástavby v jeho západnej a východnej časti.

Obytná zástavba formou bytových domov sa postupne realizovala prevažne v západnej polovici mesta. Architektúra objektov zodpovedá dobe ich vzniku. Od zástavby klasických tehlových domov so sedlovými strechami charakteristickej pre 50-te roky minulého storočia, po panelovú zástavbu obytných súborov južne a severne od centrálnych priestorov mesta. Súčasťou obytných súborov sú areály a objekty základnej občianskej vybavenosti. Vyššia občianska vybavenosť je sústredená pozdĺž ulice SNP a v samostatných areáloch na severnom, západnom a južnom okraji zastavaného územia mesta.

V katastrálnom území mesta Žiar nad Hronom, a v katastrálnom území obce Ladomerská Vieska, na ľavom brehu rieky Hron sa od druhej polovice 20. storočia vytvárala priestorovo rozsiahla priemyselná zóna s dominantným areálom hutného kombinátu Z SNP. Ďalšia časť výrobnéj zóny mesta sa v súlade so zámermi ÚPN HSA Žiar nad Hronom vyvíjala juhovýchodne od cesty I/65. Táto časť má charakter výrobnno-skladovej a obchodnej zóny s rezervnými plochami pre ďalší rozvoj, v blízkosti zastavaného územia v k.ú. Horné Opatovce.

Východiská

Žiar nad Hronom má charakter priemyselného mesta. Mesto má dve mestské časti: Žiar nad Hronom, do ktorej patria k.ú. Žiar nad Hronom a k.ú. Horné Opatovce a mestskú časť Šášovské Podhradie, do ktorej patrí k.ú. Šášovské Podhradie. Katastrálne územie Horné Opatovce bolo pričlenené k mestu

v roku 1969, kedy bola obec Horné Opatovce asanovaná z dôvodu negatívnych vplyvov hlinikárskeho priemyslu. V katastrálnom území Horné Opatovce sa v súčasnosti nachádza rozsiahle výrobné územie. Plochy verejnej občianskej vybavenosti sú základom centrálnej mestskej zóny. Vodný tok Hrona oddeľuje samotné mesto Žiar nad Hronom od výrobného územia hutníckeho priemyslu a od obce Ladomerská Vieska. Športové plochy sú sústredené v južnej časti mesta v "historickom Žiari" vo väzbe na historický park.

Väčšia časť zástavby mesta Žiar nad Hronom vznikla v povojnovom období. Prvé formy bytovej výstavby boli štvorpodlažné tehlové objekty. Neskôr vyrastala panelová výstavba. Pri osadzovaní objektov občianskeho vybavenosti boli zanedbané urbanistické kompozičné princípy, došlo k čiastočnému narušeniu uceleného urbanistického súboru pôvodného sídliska.

Obdobie 90. rokov 20. stor. prinieslo aj nevhodné architektonické riešenia (výstavba obchodných centier - hypermarketov).

Výrazné dominanty v panoráme predstavujú komíny v areáli bývalého Závodu SNP, vežové domy panelovej výstavby a niektoré objekty občianskej vybavenosti. V okrajových častiach mesta prevládajú civilizačné prvky nad prírodnými a chýba voľnejšie prepojenie urbanistickej štruktúry mesta s prírodným prostredím.

2.4.1 Zhodnotenie

Fyzický stav jednotlivých častí mesta je rozdielny, závisí od obdobia, v ktorom vznikali. Mesto sa delí na historicky najstaršiu časť, reprezentovanú zástavbou pôvodnej obce Svätý Kríž a obce Šášovské Podhradie. Z Horných Opatoviec zostalo iba torzo, ktoré tvorí kostol sv. Vavrinca, ruina objektu bývalej fary a objektu bývalej školy a bývalý cintorín. Podstatnú časť zástavby v ostatných častiach tvoria objekty rodinných domov. V ostatnom období dochádza postupne k rekonštrukcii objektov. Niektoré objekty zapísané v ÚZPF sú v zlom stavebno-technickom stave.

V poslednom období sa upúšťa od panelovej výstavby a typizácie. Obdobie 90. rokov 20. stor. prinieslo aj nevhodné architektonické riešenia (výstavba obchodných centier - hypermarketov).

V posledných rokoch mesto realizuje projekty, zamerané na ozelenenie verejných priestranstiev a budovanie infraštruktúry pre relax, oddych a šport (Námestie Matice slovenskej, založenie sadu v Parku Š. Moysesa, vnútroblokové priestory na sídlisku Pod vršky, budovanie cyklistických chodníkov, revitalizácia Parku Š. Moysesa...)

Mesto v roku 2018 odkúpilo do vlastníctva **Biskupský kaštieľ**, dominantu mesta, ktorá by mala byť významným kompozičným a funkčným prvkom v spojení s parkom v meste. Historická budova postupne prechádza rekonštrukciou a má veľký potenciál v kultúrno-spoločenskej a komunitnej oblasti, ako aj v oblasti podnikateľskej – možnosť využitia priestorov pre rôzne nové podnikateľské aktivity, STARTUPY. V parku bol opravený pavilón, z ktorého vznikol zaujímavý priestor pre menšie kultúrne akcie a zároveň vysunuté pracovisko informačného centra.

Svätokrížsky dom je ďalším objektom, ktorý v nedávnom období prešiel výraznou rekonštrukciou a bola v ňom zriadená expozícia histórie mesta. Jeho priestory sa ďalej zveľaďujú a sú využívané na rôzne aktivity súvisiace s ľudovými tradíciami.

Mesto vybudovalo novú tržnicu – verejný priestor, ktorý okrem účelu prispel aj k pozitívnemu dotvoreniu obrazu mesta.

Rekonštrukciou prešiel zimný a futbalový štadión, krytá plaváreň sa momentálne rekonštruje. Mesto má v pláne rekonštrukciu verejného plážového kúpaliska, ktoré má regionálny význam pre obyvateľov obcí zo širokého okolia.

2.5 Kultúrno-historický potenciál

Národné kultúrne pamiatky

Na území mesta Žiar nad Hronom sa nachádzajú nasledovné národné kultúrne pamiatky, zapísané v ústrednom zozname Pamiatkového fondu Slovenskej republiky (ÚZPF) :

Tabuľka č. 24: Katastrálne územie Žiar nad Hronom

č. ÚZPF	Názov NKP	Názov pamiat. objektu	Bližšie určenie PO	Zaužívaný názov PO	Doplňujúce adresné údaje	Vznik	Stavebno-technický stav	vyhlásenie
1313	Štôlna	Štôlna		Dedičná štôlna III.	Sľečná stráň		narušený	15.5.1963
2920	Pomník	Pomník	Exnár Ladislav	1907-1945, antif. odboj	Areál ZDŠ	1963	dobrý	2.7.1976
2260	Socha	Socha	sv. Ján Nepomucký	socha sv. Jána Nepomuckého	V areáli kostola sv. Kríža	90.roky 18.st.	vyhovujúci	17.9.1968
1279/1	Kostol s areálom	Kostol	r.k.sv.Kríža	kostol sv. Kríža		1806-1813	dobrý	15.5.1963
1279/2	Kostol s areálom	Súsošie	sv. Trojica	Gnadenstuh súsoš.najsv. Trojice	V záhrade r.k.kostola	90.roky 18.st.	vyhovujúci	15.5.1963
1279/3	Kostol s areálom	Socha	sv. Ján Nepomucký	socha sv. Jána Nepomuckého	Pred areálom r.k.kostola	90.roky 18.st.	narušený	15.5.1963
1279/4	Kostol s areálom	Tabuľa pamätná	Moyzes Štefan	1797-1869,biskup	Na r.k.kostole	1956	dobrý	15.5.1963
1280/1	Kaštieľ s areálom	Kaštieľ		Biskupský kaštieľ		1631	vyhovujúci	15.5.1963
1280/2	Kaštieľ s areálom	Park		Biskupský park	Pri kaštieli	1870	vyhovujúci	15.5.1963
1280/3	Kaštieľ s areálom	Pomník	Moyzes Štefan	1797-1869,biskup BB	V parku pri kaštieli	1969	vyhovujúci	2.7.1976
1280/4	Kaštieľ s areálom	Altánok		Barokový altánok	SV od kaštieľa		vyhovujúci	1963
1280/5	Kaštieľ s areálom	Jazero		Jazierko s altánkom	JV časť obce	Pred 1823	vyhovujúci	1963
1280/6	Kaštieľ s areálom	Jazero		Jazierko, rybník	JV časť obce	Pred 1823	vyhovujúci	1963
1280/7	Kaštieľ s areálom	Jazero		V jazero, spodné jazierko	JV časť obce	Pred 1823	vyhovujúci	1963
1280/8	Kaštieľ s areálom	Jazero		J jazero, spodné jazierko	JV časť obce	Pred 1823	vyhovujúci	1963
1280/9	Kaštieľ s areálom	Kanál vodný		Mlynský náhon	JV časť obce	1824	vyhovujúci	1963

Zdroj: www.pamiatky.sk, Register nehnuteľných NKP, 25.8.2020

Tabuľka č. 25: Katastrálne územie Šášovské Podhradie

č. ÚZPF	Názov NKP	Názov pamiat. objektu	Bližšie určenie PO	Zaužívaný názov PO	Doplňujúce adresné údaje	Vznik	Stavebno-technický stav	vyhlásenie
1266	HRAD	HRAD	-	Šášovský hrad	ruiny nad obcou	1.pol.13.st.-14.st.	dezolátny	15.5.1963

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 26: Katastrálne územie Horné Opatovce

č. ÚZPF	Názov NKP	Názov pamiat. objektu	Bližšie určenie PO	Zaužívaný názov PO	Doplňujúce adresné údaje	Vznik	Stavebno-technický stav	vyhlásenie
2246	Socha	Socha	sv.Ján Nepomucký	socha sv.Jána Nepomuckého	Pred kostolom	1779	narušený	17.9.1968
11660	Kostol	Kostol	r.k.sv.Vavrinca	kostol sv.Vavrinca	v strede zanik.obce	gotika	po obnove	4.4.2011

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Rozhodnutím Pamiatkového úradu SR z roku 2006 bolo vyhlásené ochranné pásmo nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok Kostol s areálom a Kaštieľ s areálom v Žiari nad Hronom. Jeho hranice sú zakreslené v územnom pláne. Ochranné pásmo bolo vyhlásené z dôvodu zabezpečenia ochrany urbanistických a krajinársko-scénaristických hodnôt prostredia predmetných kultúrnych pamiatok. Na území mesta sú evidované viaceré archeologické náleziská.

Tabuľka č. 27a: **Evidencia pamätihodností na katastrálnom území Žiar nad Hronom**

Charakter	Označenie pamiatky	Umiestnenie	stavebno-technický stav
Sakrálna pamiatka	ozdobný prvok-váza	záhrada pri kostole Povýšenia sv. Kríža	Nevyhovujúci
	Trojica prvkov-v strede kríž s ukrižovaným Kristom, po bokoch dve sochy svätcov s atribútami	záhrada pri kostole Povýšenia sv. Kríža	Nevyhovujúci
	Kaplnka navštívenia Panny Márie	na vršku Skalka pod Šibeničným vrchom	Dobrý
Mestské pamiatky	rotunda	na nádvorí (hospodárskom dvore) pri kaštieli	Dobrý
	záhradný domček	park Š. Moyses	Nevyhovujúci
	stĺp Božie muká	Svätokrížske námestie	Nevyhovujúci
	Svätokrížske námestie	plocha starého námestia	Nevyhovujúci
	Immaculáta	socha Medzi vodami	Havarijný
	kríž	kamenný prícestný kríž pri ceste do Lovče (pred odbočkou na mestský cintorín)	Nevyhovujúci
	kríž	kamenný prícestný kríž pri ceste pod Šibeničným vrchom	Vyhovujúci

Program rozvoja mesta Žiar nad Hronom 2021-2027

Pamiatky II.sv. vojny	hliníkový reliéf Zbratanie sa	na budove okresného úradu, Námestie Matice slovenskej	Vyhovujúci
	delo	v parčíku na Ul. Kukučínova (predtým v parku na Svätokrížskom námestí)	Dobry
	hroby vojakov padlých pri oslobodzovaní Žiaru nad Hronom	cintorín v Žiari nad Hronom	Dobry
	hrob vojakov SNP	pod Šibeničným vrchom	Nevyhovujúci
Umelecké pamiatky	socha Š. Moysesa	Námestie Matice slovenskej	Vyhovujúci
	pamätná tabuľa Š. Moysesa	vedľa vstupnej brány do kaštieľa (budova súkromnej obchodnej akadémie)	Vyhovujúci
	figurálna kompozícia Život v mieri	pred budovou strednej odbornej školy technickej na Ul. Dr. Jánského	Vyhovujúci
	fontána s plastikou dievčaťa	pred dopravným súp.č. 367, Ul. A. Dubčeka	Havarijný
	socha z pieskovca „Slovenka“	pred domom súp.č. 419, Ul. Š. Moysesa	Dobry
	plastika z hliníka	vo vstupnej časti bývalého ZK ROH Partizán na Námestí Matice slovenskej	Vyhovujúci
	socha trúchliacej ženy	cintorín v Žiari nad Hronom	Vyhovujúci
	plastika „Alegória práce“	na čelnej stene budovy IV. ZŠ na Ul. Jilemnického	Vyhovujúci
Významná architektúra	bronzový reliéf Michala Chrásteka	na budove bývalého ZK ROH Partizán na Námestí matice slovenskej	Vyhovujúci
	budova národnej školy	Ul. SNPč. 29, súp.č. 13	Nevyhovujúci
	vodárenská veža	Svätokrížske námestie	Nevyhovujúci
	Gymnázium (predtým III.ZŠ)	Ul. J. Kollára	Vyhovujúci
	budova Závodného klubu ROH-Partizán	Námestie Matice slovenskej	Dobry
	Biely dom-administratívna budova	Námestie Matice slovenskej	Dobry
Židovské pamätníky	I.Základná škola	Ul. Dr. Jánského	Dobry
	Židovský cintorín	pod Šibeničným vrchom	Havarijný
	Synagóga	Ul. SNP 66, súp.č. 64	Nevyhovujúci
Vchodové značenia	plastiky na označenie bytových domov	vchody na domoch súp. čís. 327,356,367,407,451,328,359,369,416,437, 329,360,370,417,M.Š.Ul. A Kmeťa č.17 súp.č. 340,336,361,371,421,354, 363,373,435,355,366,436	Dobry

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 27b: Zoznam pamätihodností na katastrálnom území Šášovské Podhradie

Charakter	Označenie pamiatky	Umiestnenie	stavebno-technický stav
Sakrálné pamiatky	Zvonička	na svahu nad obcou	novopostavená drevená zvonička štvorcového pôdorysu s terasou na hornej časti; pripomína miesto pôvodnej zvoničky, ktorá stála v týchto miestach už v 18.stor.

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 27c: Zoznam pamätihodností na katastrálnom území Horné Opatovce

Charakter	Označenie pamiatky	Umiestnenie	stavebno-technický stav
Sakrálné pamiatky	stĺp sv. Floriána	pri kostole sv. Vavrinca	Dobry
	prícestný stĺp	pri kostole sv. Vavrinca	Dobry
	Hornoopatovský rímskokatolícky cintorín s cintorínskym múrom a bránou	pred areálom firmy Slovalco, a. s.	Zaniknutý
Významná architektúra	budova "ľudová škola"	pri ceste južne od kostola sv. Vavrinca	Dobry

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Obec v zmysle zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu utvára všetky podmienky potrebné na zachovanie, ochranu, obnovu a využívanie pamiatkového fondu na území obce.

Dokument **Stručná evidencia nehnuteľných pamiatok** bol spracovaný v roku 2013 na podnet MsÚ ZH ako východiskový podklad pre konštituovanie Zoznamu pamätihodností mesta Žiar nad Hronom. Jeho forma a rozsah sú dané metodickou inštrukciou, ktorú vydalo pre potreby obecných samospráv Ministerstvo kultúry SR.

Tento materiál obsahuje okrem už evidovaných národných kultúrnych pamiatok aj pamätihodnosti, nachádzajúce sa na ploche mesta Žiar nad Hronom a to prevažne v oblasti mimo historického jadra, v jeho novej časti. Na základe tohto materiálu bol vypracovaný v súlade s ustanoveniami zákona o ochrane pamiatkového fondu **Zoznam pamätihodností mesta Žiar nad Hronom**, ktorý bol schválený uznesením č. 15/2015 zo dňa 16. 2. 2015. Tento zoznam bol doplnený do územnoplánovacej dokumentácie mesta Žiar nad Hronom v rámci Zmien a doplnkov č. 5 územného plánu a do záväznej

časti územného plánu boli medzi zásady a regulatívy zachovania kultúrno-historických hodnôt doplnené aj zásady a regulatívy ochrany pamätihodností mesta.

Do tohto zoznamu môže obec naraz aj postupne s časovým odstupom zapisovať /evidovať/ veci, ku ktorým majú občania a obec vzťah. Tento vzťah môže byť založený aj na stave poznania, pretože nie všetko, čo sa dnes považuje za pamiatku, sa aj v minulosti za pamiatku považovalo a opačne. Zoznam pamätihodností obce je živým dokumentom.

Vyhlasenie pamätihodností má za účel ochrániť kultúrne a historické pamätihodnosti viažuce sa k výstavbe novej časti mesta spojenej s industrializáciou žiarskej kotliny výstavbou hlinikárne. Zoznam pamätihodností umožní vytvárať ponuku a štruktúru produktov poznávacieho cestovného ruchu v jednotlivých sídlach, ktorá môže byť následne začlenená do ponuky mikroregiónu alebo regionálnych národno-náučných poznávacích trás.

2.5.1 Zhodnotenie

Mesto venuje kultúrnym pamiatkam mimoriadnu pozornosť a úsilie o ich záchranu, obnovu a využitie v kultúrno-spoločenskej oblasti života. V poslednom plánovacom období bol naštartovaný proces obnovy a rekonštrukcie Biskupského kaštieľa. Taktiež bol zrekonštruovaný Svätokrížsky dom. Obe objekty sa využívajú na rôzne kultúrno-spoločenské a osvetové aktivity mesta. Obyvatelia vnímajú a hodnotia tento prístup mesta ako veľmi pozitívny. Súčasne tieto aktivity prispievajú k pozitívnemu návratu k tradíciám a budovaniu lokalpatriotizmu.

2.6 Demografická situácia

Mesto Žiar nad Hronom pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov v r. 2001 malo 20 144 obyvateľov. V nasledujúcom sčítaní obyvateľov, domov a bytov v r. 2011 malo 19 883 obyvateľov, z toho 9 580 mužov a 10 303 žien. **K 31.12.2019 evidovalo mesto 18 852 obyvateľov.**

Tabuľka č. 28: Demografické ukazovatele Slovenskej republiky za rok 2019

Územie	Počet obyvateľov	Podiel populácie mesta ZH
Slovenská republika	5 457 873	0,35%
Banskobystrický kraj	645 276	2,92%
Okres ZH	46 732	40,34%
Mesto ZH	18 852	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, k 31.12.2019

2.6.1 Stav obyvateľstva

Počet obyvateľov mesta začal prudko narastať po započatí výstavby hlinikárskeho závodu v r. 1951 a po spustení prevádzky hutného kombinátu na výrobu hliníka v r. 1953. Vtedajší Svätý Kríž nad Hronom v r. 1950 mal 1 449 obyvateľov, o desať rokov neskôr bolo 8 784 obyvateľov a o ďalších 10 rokov to bolo 12 454 obyvateľov.

Počet obyvateľov stúpал až do roku 1996, kedy malo mesto najväčší počet obyvateľov v doterajšej histórii, tzn. 20 552. Hromadné prepúšťanie zamestnancov ZSNP, a. s. Žiar nad Hronom ku koncu deväťdesiatych rokov minulého storočia, rozdelenie pôvodného žiarskeho okresu do troch nových okresov, malo za následok postupný pokles počtu obyvateľov mesta od r. 1996.

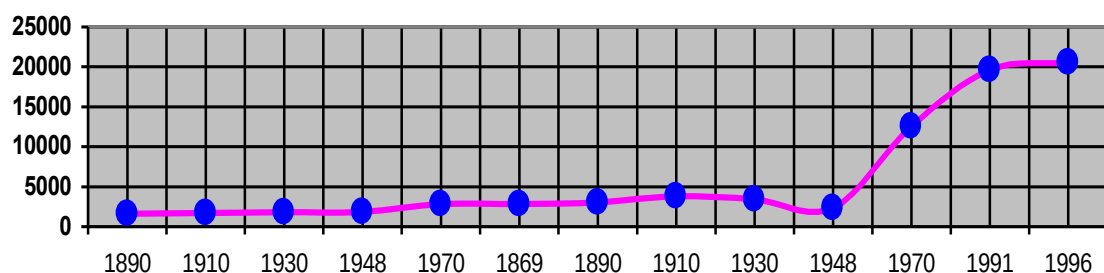
Tabuľka č. 29: Vývoj počtu obyvateľstva mesta 1996-2019

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet obyvateľov k 31.12.	20 552	20 547	20 434	20 405	20 290	19 952	19 831	19 741
Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet obyvateľov k 31.12.	19 718	19 750	19 768	19 782	19 567	19 409	19 298	19 862
Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet obyvateľov k 31.12.	19 789	19 647	19 558	19 370	19 301	19 188	19 083	18 852

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Graf č.8

Porovnanie s historickým vývojom pred rokom 1998

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

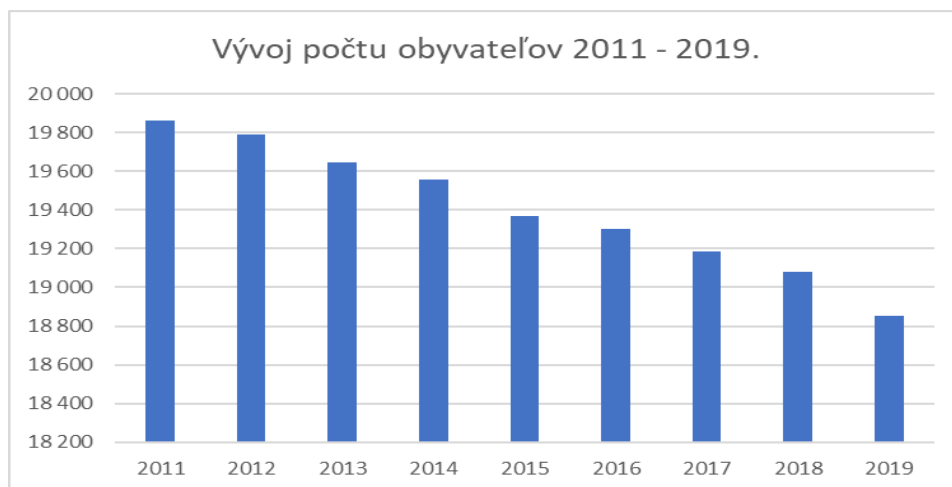
Tabuľka č. 30: Pohyb obyvateľstva mesta 2011-2019

Ukazovateľ / ROK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celkový prírastok/úbytok	-72	-73	-142	-89	-188	-69	-113	-105	-231
Prirodzený prírastok/úbytok	18	0	-25	-10	-29	-20	24	5	-35
Živonarodení	173	168	167	168	166	168	197	182	143
Zomrelí	155	168	192	178	195	188	173	177	178
Migračný prírastok/úbytok	-78	-73	-117	-79	-159	-49	-137	-110	-196
Priťahovaní	271	273	274	307	246	299	248	276	242
Odstahovaní	349	346	391	386	405	348	385	386	438
Index starnutia	90,64	95,03	98,12	103,41	108,73	112,89	116,76	120,48	129,91
Index starnutia muži	64,51	68,83	71	75,26	81,63	84,82	88,07	90,2	98,64
Index starnutia ženy	117,98	122,41	126,88	133,23	136,53	141,95	146,78	152,98	163,29

Zdroj: Štatistický úrad SR, k 10.9.2020

Pozn: Index starnutia je pomer poproduktívnej zložky k predproduktívnej zložke.
Index vitality je pomer predproduktívnej zložky k poproduktívnej zložke.

Graf č.7

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

2.6.2 Veková štruktúra obyvateľstva

Z celkového počtu 18 852 obyvateľov v roku 2019 bolo 13,62% obyvateľov v predproduktívnom veku do 14 rokov, 57,36% obyvateľov v produktívnom veku a 29,02% obyvateľov v poproduktívnom veku. Index starnutia je 1,29.

Tabuľka č. 31: Veková štruktúra obyvateľstva

	Predproduktívny vek:	Produktívny vek:	Poproduktívny vek:
	0-14 r	Muži 15-59 r, Ženy 15-54 r	Muži 60+, Ženy 55+
Muži	1 326	5 816	1 948
Ženy	1 242	4 997	3 523
Spolu	2 568	10 813	5 471

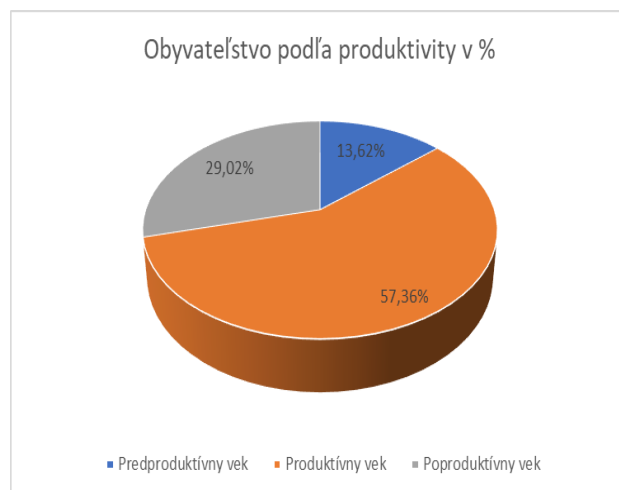
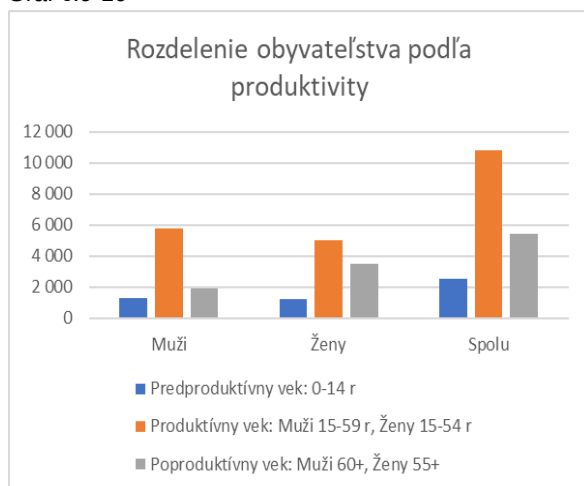
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka č. 32: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva obdobie 2011 a 2019

Ukazovateľ	2011	2019
Predproduktívny vek	14,02%	13,62%
Produktívny vek	70,62%	57,36%
Poproduktívny vek	15,53%	29,02%

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Graf č.9-10

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

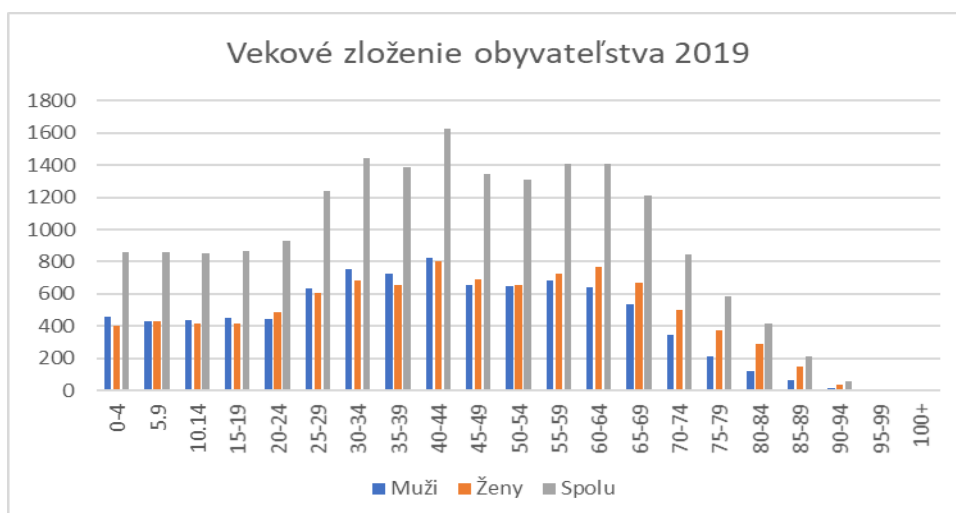
Tabuľka č. 33: Vekové zloženie obyvateľstva k 31.12.2019

Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	Muži	Ženy	Spolu	Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	Muži	Ženy	Spolu
0-4	460	399	859	55-59	680	729	1409
5-9	431	428	859	60-64	640	766	1406
10-14	435	415	850	65-69	537	672	1209
15-19	448	418	866	70-74	344	502	846
20-24	445	486	931	75-79	214	373	587
25-29	633	603	1236	80-84	124	289	413
30-34	756	685	1441	85-89	67	146	213
35-39	729	657	1386	90-94	17	39	56
40-44	821	804	1625	95-99	3	3	6
45-49	655	687	1342	100+	2	4	6
50-54	649	657	1306	nezistené	0	0	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Obyvateľstvo v produktívnom veku (muži 15-59, ženy 15-54)

Graf č.11

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka č. 34: Vekové zloženie obyvateľstva - porovnanie rokov 2011 a 2019

Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	2011	2019	Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	2011	2019
0-4	955	859	55-59	1482	1409
5-9	890	859	60-64	1116	1406
10-14	943	850	65-69	764	1209
15-19	1239	866	70-74	671	846
20-24	1505	931	75-79	514	587
25-29	1527	1236	80-84	316	413
30-34	1786	1441	85-89	126	213
35-39	1556	1386	90-94	34	56
40-44	1372	1625	95-99	4	6
45-49	1518	1342	100+	1	6
50-54	1560	1306	nezistené	4	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Poznámka: Nasledujúca časť demografickej analýzy je spracovaná na základe štatistických údajov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011, keďže dané ukazovatele sa sledujú len v rámci tohto zisťovania.

2.6.3 Ekonomická aktivita obyvateľov

Z celkového počtu 19 883 obyvateľov mesta Žiar nad Hronom bolo v roku 2011 **ekonomicky aktívnych 9 124 obyvateľov**, čo je **45,89 %**. (Zdroj ŠÚ SR , SODB 2011). Pre porovnanie v roku 2001 to bolo 52,9 %.

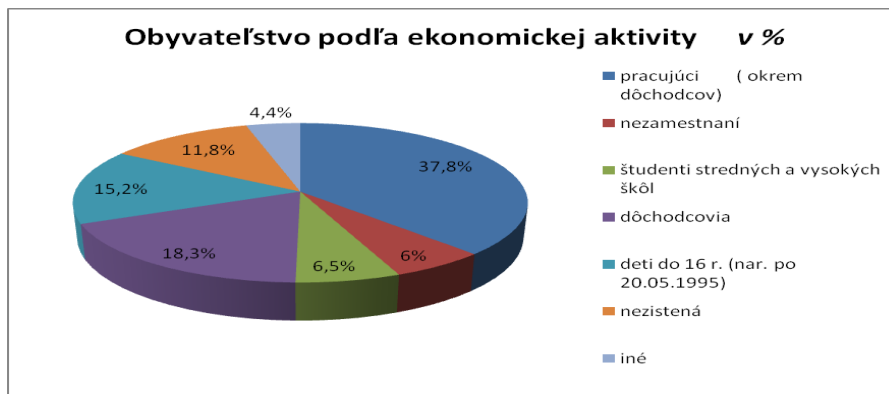
Tabuľka č. 35: Rozdelenie obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity

pracujúci (okrem dôchodcov)	pracujúci dôchodcovia	osoby na materskej dovolenke	osoby na rodičovskej dovolenke	nezamestnaní	študenti stredných škôl	študenti vysokých škôl
7 511	333	87	299	1 193	741	554

osoby v domácnosti	dôchodcovia	prijemcovia kapitálových príjmov	deti do 16 r. (nar. po 20.05.1995)	iná	nezistená
53	3 638	16	3 009	89	2 360

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Graf č.12

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

2.6.4 Vzdelanostná štruktúra

Prehľad o vzdelanostnej štruktúre poskytujú tabuľka a diagram.

Tabuľka č. 36: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	Spolu	% z obyv.
Základné vzdelanie	2 120	10,66
Stredné vzdelanie	11 488	57,78
Vysokoškolské vzdelanie	2 316	11,65
Ostatní bez udania školského vzdelania	1 170	5,88
Ostatní bez školského vzdelania	2 789	14,03

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Graf č.13

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka č. 37: Štruktúra stredného vzdelania

Stredné vzdelanie	Počet obyvateľov	% z obyv. so stredošk. vzdelaním
Učňovské (bez maturity)	2 480	21,59
stredné odborné (bez maturity)	1 692	14,73
úplné stredné učňovské (s maturitou)	565	4,92
úplné stredné odborné (s maturitou)	5 495	47,83
úplné stredné všeobecné	850	7,40
vyššie odborné	406	3,53
SPOLU	11 488	100,00%

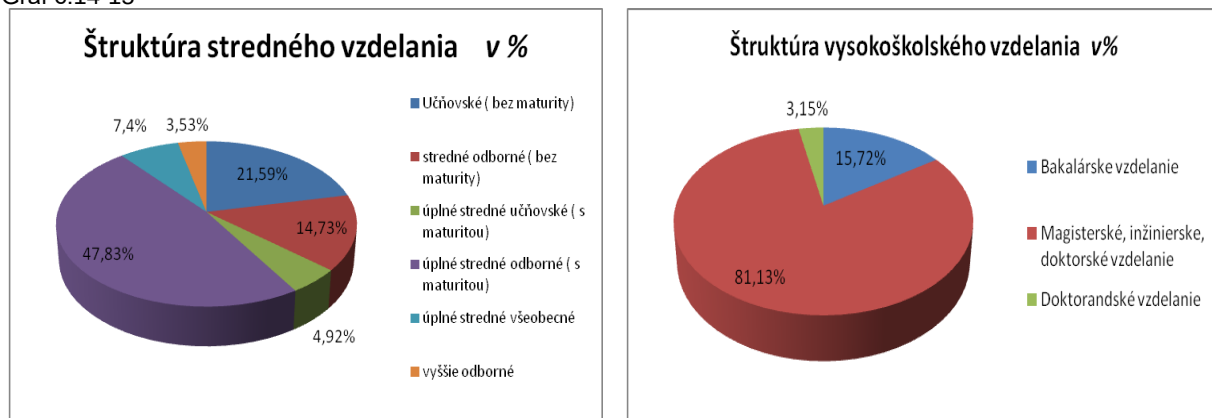
Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Tabuľka č. 38: Štruktúra vysokoškolského vzdelania

Vysokoškolské vzdelanie	Počet obyvateľov	% z obyv. s vysokoškolsk. vzdelaním
Bakalárske vzdelanie	364	15,72
Magisterské, inžinierske, doktorské vzdelanie	1 879	81,13
Doktorandské vzdelanie	73	3,15
SPOLU	2 316	100,00%

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Graf č.14-15

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

2.6.5 Národnostná a náboženská štruktúra

Väčšina obyvateľov mesta Žiar nad Hronom sa hlási k slovenskej národnosti (15484). Druhou v poradí je nezistená (3580), tretia je rómska národnosť (565) a štvrtou v poradí je česká národnosť (98). Najmä v čase budovania hlinikárne v päťdesiatych rokoch minulého storočia sa do Žiaru nad Hronom prisťahovalo aj väčšie množstvo obyvateľov českej národnosti.

Pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov v r. 2011, si aj značná časť rómskeho etnika uvádzala slovenskú národnosť. Predpokladáme však, že v meste žije okolo 1 600 Rómov, z toho cca 800 patri k MRK.

K náboženskému vyznaniu sa pri SODB v r. 2011 prihlásilo okolo 9700 tisíc obyvateľov a 9500 obyvateľov sa neprihlásilo k žiadnej viere. Najväčší počet obyvateľov je rímsko-katolíckeho vyznania (48,75 %), nasleduje evanjelická cirkev augsburského vyznania (2,4 %) a grécko-katolícka cirkev (0,35 %). Rímskokatolícka cirkev má svoj vlastný farský úrad a dva kostoly. Evanjelická cirkev má v meste Žiar nad Hronom jeden kostol.

Tabuľka č. 39: Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	%	Národnosť	Počet obyvateľov	%
slovenská	15 484	77,88%	moravská	13	0,07%
nezistená	3 580	18,01%	poľská	8	0,04%
rómska	565	2,84%	ruská	6	0,03%
česká	98	0,49%	ukrajinská	5	0,03%
maďarská	84	0,42%	rusínska	5	0,03%
ostatné	18	0,09%	bulharská	1	0,01%
nemecká	15	0,08%	chorvátska	1	0,01%

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Tabuľka č. 40: Štruktúra obyvateľstva podľa náboženského vyznania

Náboženské vyznanie	Počet obyvateľov	%	Náboženské vyznanie	Počet obyvateľov	%
Rímskokatolícka cirkev	9 693	48,75	Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	16	0,08
Evanjelická cirkev metodistická	24	0,12	Bratská jednota baptistov	7	0,04
Evanjelická cirkev augsb.vyzn.	478	2,40	Kresťanské zbory	49	0,25
Gréckokatolícka cirkev	69	0,35	Nezistené	9 502	47,79
Reformovaná kresťanská cirkev	26	0,13	Pravoslávna cirkev	19	0,10

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD, 2011

2.6.6 Rovnosť príležitostí a sociálny stav obyvateľstva

Priemysel v meste je zastúpený najmä hlinikárskou výrobou, od päťdesiatych rokov 20. storočia poskytoval viac pracovných príležitostí pre mužov. Muži sa uplatňovali aj v stavbárskych profesiách (okrem výstavby hlinikárne aj výstavba bytov a ciest). Ženy nachádzali uplatnenie v školách, v zdravotníctve, na úradníckych miestach a v službách. Neskôr pribudli pracovné miesta v bankách, poisťovniach, na daňovom úrade, okresnom úrade, úrade práce a v obchode.

V súčasnej dobe si hľadá prácu 318 mužov a 405 žien (údaje k 31. 07. 2020), čo napovedá, že ženy majú menej príležitostí na zamestnanie.

Ženy prevládajú medzi osobami poberajúcimi starobný, vdovský a sociálny dôchodok, muži zase medzi invalidnými dôchodcami. Ženy odchádzajú do dôchodku skôr a v priemere sa dožívajú vyššieho veku, čím dôchodok poberajú dlhšie. Ženy sú výrazne viac zastúpené v najnižších výškových pásmach sólo starobných dôchodkov, často pod hranicou životného minima.

V ústavných zariadeniach sociálnych služieb je starostlivosť poskytovaná väčšiemu počtu žien než mužom. V domovoch pre seniorov je umiestnených žien 2,2-krát viac oproti mužom. Muži vo väčšej miere využívajú služby nocľahární (2,4-krát viac než ženy), resocializačných stredísk a útulkov.

Z hľadiska pohlavia sú na Slovensku rizikom chudoby o niečo viac ohrozené ženy ako muži. Vo všeobecnosti platí, že s rastúcim počtom detí v domácnosti sa zvyšuje aj miera rizika chudoby. Ďalšou rizikovou skupinou sú neúplné domácnosti, teda domácnosti jedného rodiča s aspoň jedným závislým dieťaťom. Starutím a odchodom do dôchodku, napriek odpracovaným rokom a prispievaniu do dôchodkového systému, výchove a starostlivosti o deti, dvojnásobnej záťaži neplatenou prácou v domácnosti oproti mužom sa ženy 65 a viac ročné ocitajú v riziku príjmovej chudoby a sociálneho vylúčenia 1,5-krát častejšie v porovnaní s mužmi tej istej vekovej kategórie.

2.6.7 Zhodnotenie

Za posledných 20 rokov má vývoj počtu obyvateľov klesajúci trend, zapríčinený rôznymi príčinami – zvýšená úmrtnosť starších občanov, odsťahovanie sa občanov, odchod mladých za prácou mimo regiónu a SR, znížená pôrodnosť. Tento trend pretrvával a je aj v súčasnosti. V období rokov 2011 až 2019 sa stav obyvateľstva znížil o 1010 obyvateľov, pričom celkový úbytok má negatívny stúpajúci trend.

Negatívny vývoj je zaznamenaný aj vo vekovom zložení obyvateľstva. Stúpa podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku na úkor podielu obyvateľstva v produktívnom veku. S tým úzko súvisí aj nárast počtu zdravotne ťažko postihnutých a seniorov, odkázaných na sociálnu pomoc.

2.7 Dopravná a technická infraštruktúra

2.7.1 Dopravná infraštruktúra

Doprava a dopravné väzby mesta

Cestná doprava

Mesto Žiar nad Hronom je napojené na cestný ťah E 572 (I/50) a E 571 (I/65) Trenčín – Prievidza – Žiar nad Hronom – Zvolen – Lučenec – Rožňava – Košice, ktorý spája ako cesta E Česko s Ukrajinou.

V rámci celoštátnych dopravných väzieb je ako prioritný označovaný cestný ťah E 571, ktorý spája aglomerácie Bratislava, Trnava a Nitry s aglomeráciou Banská Bystrica – Zvolen.

Tabuľka č. 41: Vzdialenosť mesta od krajských miest v km

Krajské mesto	Žiar nad Hronom
Bratislava	164
Banská Bystrica	46
Žilina	105
Nitra	87
Trnava	132
Trenčín	99
Košice	238

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom 2020

Na území mesta Žiar nad Hronom sa nachádzajú cesty I. triedy, rýchlostné cesty R1 a R2, cesty III. triedy, miestne komunikácie (ulice), obslužné komunikácie v medziblokových priestoroch (dvoroch), chodníky pre peších a parkoviská (odstavné plochy pre osobné motorové vozidlá).

Najvýznamnejšie cesty na území mesta:

- rýchlostná cesta R 1, úsek Žarnovica – Šášovské Podhradie II. etapa. Úsek bol odovzdaný do užívania v roku 2011. Predmetný úsek je súčasťou rýchlostnej cesty R1 Trnava – Nitra – Žarnovica – Žiar nad Hronom – Zvolen – Banská Bystrica a súčasne medzinárodným cestným ťahom E-571. Začiatok úseku je na mimoúrovňovej križovatke *Lehôtka*, koniec úseku je na mimoúrovňovej križovatke *Šášovské Podhradie*. Trasa vedie južnou časťou intravilánu mesta popri rieke Hron.

- rýchlostná cesta R2, úsek Žiar nad Hronom - obchvat. Úsek bol daný do užívania na konci roku 2014. Obchvat mesta Žiar nad Hronom je súčasťou plánovaného rýchlostného ťahu medzi Trenčinom a Košicami. Nachádza sa západne od zastavaného územia mesta. Začína sa okružnou križovatkou Lovčica – Trubín, hlavná trasa o dĺžke 5 760 m je s výnimkou posledného kilometra pred napojením na rýchlostnú cestu R1 v križovatke Lovča vybudovaná v polovičnom profile. Hlavným prínosom nového úseku je presmerovanie tranzitnej dopravy z cesty I/9, čiže Ulice SNP, vďaka čomu sa odľahčila doprava v centre mesta a zvýšila sa plynulosť premávky.
- cesta prvej triedy I/65 – ulica Priemyselná, smer Bratislava, Zvolen. Cesta ide čiastočne cez Žiar nad Hronom (kat. územie Horné Opatovce) a čiastočne obcou Ladomerská Vieska
- cesta prvej triedy I/9 - vedúca v trase Drietoma, št. hr. - Trenčín - Prievidza - Žiar nad Hronom. Cesta vznikla rozdelením (dnes už zaniknutej) cesty I/50 na tri samostatné cesty. V meste Žiar nad Hronom je trasa vedená prietahom cez obytné zastavané územie mesta v smere sever - juh.
- cesta tretej triedy III/2483 - Ul. A. Dubčeka – od križovatky s cestou I/9 smer na Lovču
- cesta tretej triedy III/2484 - Ul. Partizánska – od križovatky s cestou I/9 cez časť Šášov-Píla smer na Hronskú Dúbravu
- cesta tretej triedy III/2500 - od križovatky s cestou I/65 do miestnej časti Šášovské Podhradie, po konečnú MHD
- cesta tretej triedy III/2498 - úsek cesty v k. ú. Horné Opatovce, pri Sklených Tepliciach pod Lieštim

Územím mesta by mala viesť aj rýchlostná cesta R3. Jej trasovanie je v súčasnosti navrhované v štúdiu realizovateľnosti vo variantných riešeniach.

Rýchlostné cesty R1 a R2 sú v majetku štátu a v správe Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s., cesty I. triedy sú vo vlastníctve štátu a v správe Slovenskej správy ciest a.s., cesty III. triedy sú vo vlastníctve Banskobystrického samosprávneho kraja a v správe Regionálnej správy ciest.

Miestne komunikácie sú vo vlastníctve mesta a v správe Technických služieb Žiar nad Hronom s.r.o. Celková dĺžka miestnych komunikácií v meste je 103,26 km a chodníkov 63,15 km.

Hromadná autobusová doprava:

- počet liniek autobusovej dopravy (diaľkové, medzisťahové) – 53
- počet autobusových liniek miestneho významu – 31
- počet autobusových liniek MHD – 5

Od roku 2018 je zriadená linka MHD z Tajovského ulice až do priemyselného parku, čím chce mesto podporiť využívanie MHD v meste. Prispôbená bola aj kontrola zamestnancov, ktorá sa vykonáva pracovníkmi SBS priamo v autobuse alebo na dobudovanej zastávke NEMAK.

Autobusová stanica - Žiar nad Hronom je dopravné centrum regiónu. Centrálna autobusová stanica je zastaraná, nemá vyhovujúce sociálne zázemie, kryté čakacie priestory a informačný systém. Nevyhovuje súčasným požiadavkám na autobusovú stanicu.

Parkovanie a statická doprava

Mesto má v súčasnom období bezplatnú politiku parkovania. Pribudli novovybudované parkoviská v centre. V realizácii je budovanie vyhradených parkovacích miest cez BSD na základe prijatého VZN. V predchádzajúcom období boli zrealizované nasledovné aktivity:

- Osadenie senzorov pod parkovacie miesta
- Monitorovanie dĺžky parkovania
- Aplikácia pre mesto – správca parkovacích miest
- Aplikácia pre obyvateľov – navigácia

Ďalšie plánované aktivity:

- Futbalový štadión zberné parkovisko – zdieľané parkovanie (cez deň pracujúci, večer športové podujatia a víkendy kúpalisko).
- Doprava do centra – BIKE SHARING, vlastné bicykle, (vybudovanie stanovišť na úschovu vlastných bicyklov a pod.)
- SAD zmena trás.
- Úprava postupnej doby nástupu do práce v organizáciách v centre.
- Systém dlhodobého povolenia parkovania – NFC spárovanie a pod.
- Spoplatnenie a tým regulácia parkovania v centre mesta

Cyklodoprava

Mesto intenzívne pracuje na obnove tradičného cyklodochádzania do zamestnania. Denne do priemyselného parku nastupuje 5 tis. ľudí. V tomto priestore sú už možnosti parkovania vozidiel

vyčerpané. Mesto má v úmysle podporovať zdieľanie dopravy v osobných vozidlách parkujúcich v priemyselnom parku tak, aby sa vo vozidle prepravovalo viacej osôb.

Mesto plánuje navrhnuť správkovi parkovísk v priemyselnom parku, aby motivovali k vyťažovaniu parkujúcich vozidiel. Napríklad, aby sám vodič v aute platil za vstup na parkovisko 1 €, ak budú vo vozidle dvaja 0,5 € a ak budú vo vozidle traja a viac 0,- €.

V roku 2019 mesto vybudovalo cyklochodník z centra do priemyselného parku aj s doplnkovými trasami s dĺžkou 3,65 km. Cyklochodník je vybavený cyklostojanmi (23 ks) a dvoma uzamykateľnými prístreškami na 20 bicyklov.

Cyklotrasa SNP, Žiar nad Hronom, priemyselný park, celková situácia stavby
Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom 2020

Letecká a železničná doprava

Mesto Žiar nad Hronom je na železničnú sieť SR napojené prostredníctvom železničnej trate celoštátneho významu Nové Zámky - Zvolen. Železničná stanica je situovaná na k.ú. obce Ladomerská Vieska. Najbližšie celoštátne letisko je letisko Sliač (26 km) t.č. bez civilnej dopravy.

Infraštruktúra železničnej dopravy je možné charakterizovať pomerne vysokou hustotou siete so zastaranou technológiou. Tento stav je spôsobený najmä v dôsledku nízkej technickej úrovne a kvality technickej základne železničnej dopravy a z dôvodu jej zanedbanej údržby a nedostatočnej obnovy. Základnú kosru siete infraštruktúry železničnej dopravy SR tvorí tzv. trojuholník, ktorého ramená tvoria trate: Košice – Žilina, Žilina – Bratislava a Bratislava – Zvolen – Košice. Ostatné trate sú doplnujúce, resp. spájajúce základné koridory, miestne trate a regionálne trate.

Letisko Sliač ku koncu roka 2020 ukončilo civilnú prevádzku z dôvodu plánovanej modernizácie, ktorá by mala trvať do roka 2023. Obnovenie civilných letov po ukončení modernizácie zostáva otáznou. Najbližšie civilné letiská sú Poprad (150 km) a Bratislava (175 km).

2.7.1.1 Zhodnotenie

Stavebno-technický stav dopravnej infraštruktúry je vyhovujúci, podľa potreby sa každoročne realizujú opravy a údržba miestnych komunikácií a chodníkov. Realizácia západného obchvatu R2 výrazne zlepšila situáciu v meste v oblasti bezpečnosti ako aj životného prostredia. Ekologizácia dopravy v meste má silné zázemie a strategický prístup zo strany samosprávy. Prebieha postupné budovanie cyklochodníkov v meste a cyklotrás nielen na rekreačné účely, ale hlavne na zamestnaneckú mobilitu v meste s cieľom minimalizovať individuálnu automobilovú dopravu.

Mesto obnovilo mestský vozový park. Má k dispozícii vozidlá na čistenie miestnych komunikácií, získané v rámci projektu „Zlepšenie kvality ovzdušia“. Vozidlá používajú ekologicky čisté palivo CNG. Stav vozidiel autobusov MHD je tiež vyhovujúci. Všetky vozidlá používajú ako palivo CNG. Frekvencia a kapacita autobusovej dopravy v meste je postačujúca. Mesto eviduje 5 autobusových zastávok, ktoré je potrebné vymeniť.

Súčasná autobusová stanica je v nevyhovujúcom stave a nezodpovedá potrebám cestujúcich. Ide o otvorenú stavbu, ktorá nechráni v prípade nepriaznivého počasia. Chýba čakáreň. Hygienické zariadenia sú v nevyhovujúcom stave. Taktiež chýba informačný systém pre cestujúcich. Kvalita vozovky je nevyhovujúca, vysoká vrstva asfaltu sa hlavne v počas teplých dní deformuje, nerovnosti nie sú bezpečné pre chodcov. SAD ZV má priestory autobusovej stanice v prenájme bez akýchkoľvek investícií do zvýšenia kvality. Autobusová stanica je slabo osvetlená, osvetlenie je energeticky náročné. Kapacita autobusov aj počet spojov vyhovuje (cca 53 spojov). Cca 20 nástupišť obsluhuje územie bývalého okresu Žiar nad Hronom (Kremnica, Žarnovica, Nová Baňa a tiež Prievidza). SAD plánuje rekonštrukciu priestorov autobusovej stanice.

Na území mesta sa nachádza aj malá autobusová stanica – pri nemocnici, ul. Sládkovičova. Tu je potrebné vybudovanie štyroch odstavných pruhov pre autobusy. V súčasnosti sa pre odstavené autobusy tvoria v danej oblasti dopravné zápchy.

Realizáciou II. etapy rýchlostnej cesty R1 – Žarnovica – Šášovské Podhradie došlo k výraznému zníženiu dopravnej zaťaženia cesty I. triedy na Ulici SNP.

Mesto pracuje na koncepcii statickej dopravy – parkovacej politiky. V súčasnosti je nedostatok parkovacích miest v meste veľkým problémom

Parkovanie – areál priemyselného parku

Mesto zriadilo špeciálnu linku MHD cez areál priemyselného parku, aby sa eliminoval počet osobných vozidiel. Pred hlavnou vrátnicou areálu je kapacita dostatočná, na „Vartičke“ (druhý vstup do areálu) je počet parkovacích miest nedostatočný, priestor patrí firmám v areáli, mesto nemá na riešenie tohto priestoru dosah. V tomto prípade ide skôr o zefektívnenie využitia existujúcich plôch ako o zväčšovanie parkovacích plôch.

2.7.2 Technická infraštruktúra

Technická infraštruktúra z hľadiska rozloženia rozvodných systémov, dostupnosti napojenia a kapacity vykazuje vyhovujúce parametre. Mesto má dobrý rozvodový energetický systém aj s existujúcimi rezervami pre rozvoj vo výkone. Bola zrealizovaná výmena rozvodov tepla. Mesto má modernú ČOV taktiež s rezervami pre ďalší rozvoj. Systém verejného osvetlenia prešiel komplexnou rekonštrukciou. Na všetkých svetelných bodoch boli sodíkové výbojky nahradené modernou LED technológiou.

Stav technickej infraštruktúry je vyhovujúci, avšak niektoré úseky vodovodných a kanalizačných rozvodov vzhľadom na svoj vek vyžadujú rekonštrukciu. Zásobovanie teplom je taktiež zabezpečované v súlade s princípmi trvalej udržateľnosti a ekológie. Dosahujú sa požadované zníženia množstiev vypúšťaných emisií do ovzdušia. Výroba tepla v meste spĺňa najvyššie prevádzkové, emisné a bezpečnostné štandardy.

Tabuľka č. 42: **Technická infraštruktúra**

Obec časti obce	plyn	elektrická energia	vodovod	kanalizácia	ČOV	signál mobil. operátora	centrál. vykurovanie	digitál. ústredňa
Žiar nad Hronom a Horné Opatovce	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno
Šášovské Podhradie- obec	nie	áno	nie	nie	nie	áno	nie	áno

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Zásobovanie pitnou vodou

Mesto Žiar nad Hronom je pitnou vodou zásobované z dvoch skupinových vodovodov – Pohronský skupinový vodovod a Skupinový vodovod Turček – Kremnica – Žiar. Využívané sú aj miestne zdroje vodovodu Slaská – Kosorín – Žiar nad Hronom. Dodávka vody z uvedených vodárenských systémov postačuje na pokrytie potrieb vody v meste Žiar nad Hronom. Akumulácia vody je vo vodojemoch na Šibeničnom vrchu.

V časti Šášovské Podhradie nie je vybudovaný verejný vodovod. Individuálne vodné zdroje v miestnej časti Šášovské Podhradie sú často nevyhovujúce pre zásobovanie pitnou vodou. Optimálnym riešením by bolo vybudovanie verejného vodovodu aj v miestnej časti Šášovské Podhradie - obec. V časti Šášovské Podhradie-Píla sú objekty napojené na verejný vodovod.

Priemyselné podniky a prevádzky v areáli bývalého ZSNP a na Ul. Priemyselná v k. ú. Horné Opatovce majú samostatné vodné hospodárstvo, prevádzkovateľom ktorého je spoločnosť Veolia Utilities Žiar nad Hronom, a. s. Pitná voda sa získava zo záchytného zárezu pri Hrone, ktorý má vyhlásené ochranné pásma I. a II. stupňa.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Mesto má vybudovanú čistiareň odpadových vôd (ČOV), ktorá svojou kapacitou zabezpečuje dostatočne čistenie odpadových vôd. Projektovaná kapacita ČOV je 58 483 E. O. V meste je vybudovaná jednotná kanalizačná sieť, ktorou sú odvádzané splaškové vody a vody z povrchového odtoku. V samotnom meste je potrebné prepojiť na kanalizačný zberač do ČOV kanalizačné potrubie v uliciach Š. Petruša a Partizánska.

V časti Šášovské Podhradie nie je vybudovaná verejná kanalizácia.

Elektrická energia

Dodávka a distribúcia elektrickej energie je zabezpečovaná v rámci priemyselného parku cez miestnu sieť prepojenú na distribučnú sieť spoločnosti Stredoslovenská distribučná, a. s.. Pomocou systému rozvodní, trafostaníc a káblových vysokonapäťových (VN) alebo nízkonapäťových (NN) vedení je

elektrina distribuovaná jednotlivým odberateľom do odberných miest. Zároveň je odberateľom poskytovaný aj príslušný servis súvisiaci s komplexnou a združenou dodávkou elektriny.

Mesto Žiar nad Hronom je v súčasnosti zásobované elektrickou energiou z elektr. stanice 110/220 kV Žiar nad Hronom pomocou jestvujúcich VN vedení. Koridory 110 kV a 22 kV elektrických vedení so svojimi ochrannými pásmami sú zakreslené v územnom pláne.

Dodávka elektrickej energie pre jednotlivých odberateľov v meste je zabezpečovaná sieťou trafostaníc (TS) VN/NN, ktoré sú napojené na vonkajšie 22 kV vedenia. Najväčším odberateľom elektrickej energie je Slovalco, a.s.

Zásobovanie plynom

Dodávka a distribúcia zemného plynu je zabezpečovaná obdobne ako elektrina cez miestnu sieť zemného plynu, napojenú na distribučnú sieť vo vlastníctve spoločnosti SPP – distribúcia, a.s. Spoločnosť VUZH v areáli prevádzkuje systém vysokotlakových a strednotlakových potrubí, navzájom prepojených cez regulačné stanice jednotlivým odberateľom.

Mesto Žiar nad Hronom a jestvujúce výrobné územie v k. ú. Horné Opatovce sú zásobované zemným plynom z jestvujúceho VTL plynovodu. Sústava VTL a STL rozvodov zemného plynu je zakreslená v územnom pláne. V súčasnosti je prostredníctvom STL a NTL plynovodov zásobované zemným plynom prakticky celé územie mesta, miesta časť Šášovské Podhradie však nie je plynofikovaná.

Mesto Žiar nad Hronom je zásobované prostredníctvom regulačných staníc (RS): RS Tajovského 1200, RS SNP 3000, RS Partizánska 3000. Od regulačných staníc je vedená distribučná sieť s tlakovou úrovňou STL do 100 kPa a NTL do 2,1 kPa. Bilancia siete je cca 2607 m³/hod.

Zásobovanie teplom

Mesto Žiar nad Hronom je zásobované teplom pomocou diaľkového teplovodu z teplárne **Veolia Utilities Žiar nad Hronom, a.s. (ďalej len „VUZH“)**, ktorá je situovaná na periférii mesta, v priemyselnom parku ZSNP.

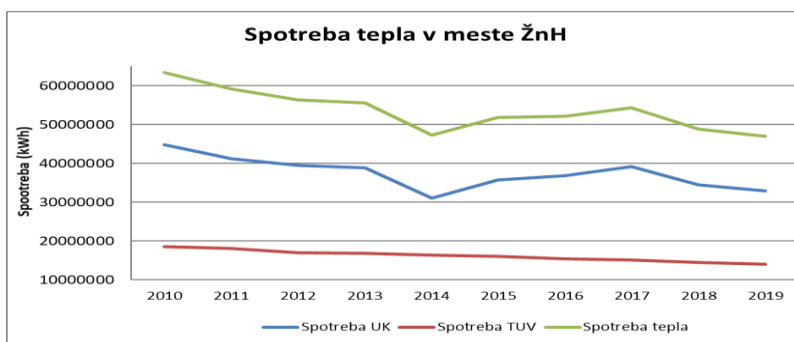
Distribútorom a zároveň dodávateľom tepelnej energie vo forme tepla pre ústredné vykurovanie a prípravu teplej vody v zastavanej časti mesta Žiar nad Hronom je spoločnosť **Veolia Energia Žiar nad Hronom, s.r.o. (ďalej len „VEZH“)**. Spoločnosť VUZH, okrem primárnej výroby tepla pre mesto Žiar nad Hronom zabezpečuje výrobu a dodávku tepelnej energie vo forme horúcej vody a pary, výrobu - dodávku a distribúciu elektrickej energie a zemného plynu, výrobu a dodávku stlačeného vzduchu, dodávku pitnej a priemyselnej vody ako aj následné odvádzanie odpadových vôd aj pre svojich priemyselných partnerov - odberateľov sídliačich prevažne v areáli parku ZSNP.

Osobitnou oblasťou je výroba tepla v domácnostiach mimo teplárne. Rodinné domy využívajú aj v súčasnosti vo veľkej miere kombináciu plynu, elektrickej energie s tuhým palivom (uhlie, drevo). Ide o veľmi neekologickú formu vykurovania, ktorá prispieva k zvýšenému znečisteniu ovzdušia hlavne počas nepriaznivého počasia. Mesto v súčasnosti nesleduje údaje za uvedenú oblasť.

Ekologická výroba tepla

Teplo dodávané do mesta Žiar nad Hronom bolo ešte do roku 2012 vyrábané prevažne formou spaľovania uhlia a jeho spoluspaľovania s biomasou (drevné piliny) a zemným plynom. Od roku 2013 je teplo vyrábané už ekologickejším spôsobom, kedy biomasa (drevná štiepka) ako primárne palivo nahradila v rozhodujúcom rozsahu uhlie. Záložným zdrojom pre dodávky tepelnej energie v období nutných technologických odstávok a počas mimo vykurovacieho obdobia je plynová turbína v zapojení s kotlom na odpadové teplo.

Graf č. 16: Vývoj spotreby tepla zo systému Centralizovaného zásobovania teplom (ďalej „CZT“) v meste Žiar nad Hronom v rokoch 2011 – 2019

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Centralizované zásobovanie teplom

Spoločnosť VEZH prevádzkuje na území mesta 16 km trás teplovodných rozvodov, čo predstavuje až 32 km potrubia rôznej dimenzie, pomocou ktorého je teplo dodávané k jednotlivým odberateľom. Súčasťou celého komplexu systému CZT v meste Žiar nad Hronom je aj 235 kompaktných odovzdávacích staníc tepla (ďalej len „KOST“), ktoré sú umiestnené priamo v objektoch spotreby tepla. KOST sú investíciou spoločnosti VEZH a boli inštalované v rámci komplexnej modernizácie systému CZT.

V priebehu roka 2019 prebehla významná investičná akcia modernizácie a rekonštrukcie rozvodov tepla v meste Žiar nad Hronom. Modernizácia spočívala vo výmene starých rozvodov (vedených v tepelných kanáloch) za nové predizolované bezkanálové potrubné vedenie (BPV). Nové rozvody sú vedené v optimalizovaných trasách a s optimalizovanými dimenziami, čím došlo ku zníženiu celkového objemu teplonosného média, zníženiu celkovej dĺžky tepelných rozvodov systému CZT na území mesta, čo sa premietá následne aj nižšou stratou tepla v distribučnej časti CZT, ale aj nižšími energetickými nárokmi na distribúciu samotnú.

Uskutočnením tejto záverečnej fázy modernizácie rozvodov tepla konštatujeme, že všetky teplovody prevádzkované spoločnosťou VEZH sú komplexne zrekonštruované a to moderným spôsobom, použitím tzv. predizolovaného potrubia.

Spoločnosť VEZH eviduje v roku 2020 celkovo 226 zmluvných odberateľov tepla, z ktorých 184 sú bytové spoločenstvá (zastupujúce dohromady 6 685 bytov), 15 odberateľov je zo sektoru školstva, 4 zo sektoru zdravotníctva, 3 zo sektoru kultúry a športu a 20 subjektov je z oblasti podnikateľskej sféry a iné. Na systém CZT je aktuálne napojených približne 75 % všetkých spotrebiteľov tepla v meste Žiar nad Hronom. Čo sa týka napojených bytových domov, tak až na jeden prípad sú všetky zásobované teplom z CZT.

Spotreba tepla za posledné roky poklesla, čo je výsledkom efektívnych opatrení na znižovanie spotreby energií ako zo strany odberateľov, tak aj zo strany dodávateľa spoločnosti VEZH, ako aj klimatických zmien (oteplovanie) a demografického vývoja obyvateľstva mesta. Medzi opatrenia, ktoré prispeli k zníženiu spotreby patrí zateplovanie obvodových stien a striech domov, výmena pôvodných okien za nové, osadenie meračov tepla, vyregulovanie sústav rozvodov ÚK a TUV.

Nakoľko na území mesta Žiar nad Hronom pôsobí dodávateľ, ktorý rozpočítava množstvo dodaného tepla konečnému spotrebiteľovi, mesto Žiar nad Hronom má v zmysle zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike povinnosť mať vypracovanú koncepciu rozvoja obce v oblasti tepelnej energetiky v súlade s energetickou politikou Slovenskej republiky a v rozsahu metodického usmernenia ministerstva. Mesto Žiar nad Hronom má vypracovanú a schválenú Koncepciu rozvoja mesta Žiar nad Hronom v oblasti tepelnej energetiky z roku 2006, ktorá bola po jej schválení doplnená do záväznej časti územného plánu mesta Žiar nad Hronom postupom podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebného zákona).

Zásobovanie priemyslu

Spoločnosť VUZH poskytuje komplexné energetické služby pre priemyselné subjekty podnikajúce v priemyselnom parku umiestnenom v katastri mesta Žiar nad Hronom a obce Ladomerská Vieska. K jej významným zákazníkom patria spoločnosti so zameraním na hutnícku výrobu a výrobu produktov z hliníka ako: Nematik Slovakia s.r.o., Hydro Extrusion Slovakia a.s., Fagor Ederlan Slovensko, a.s., Finalcast, a.s., VUM, a.s., Tubapack, a.s., Slovalco, a.s., Sloval, s.r.o., Remeslo strojal, s.r.o. a pod. Zároveň je výrobcou tepla pre mesto Žiar nad Hronom.

Spoločnosť VUZH od roku 2013 prevádzkuje zrekonštruovaný zdroj tepla, ktorý spaľuje biomasu vo forme drevnej štiepky. Vďaka tomu sa dosiahlo **požadované zníženie množstiev vypúšťaných emisií do ovzdušia, zároveň spĺňajúc najvyššie prevádzkové, emisné a bezpečnostné štandardy.**

Dosahovaný podiel obnoviteľných zdrojov je v palivovom mixe viac ako 80 %. V súčasnosti prebieha ďalšia etapa postupnej ekologizácie zdroja v podobe náhrady uhoľného kotla K7 za horúcovodné plynové kotle, ktoré budú využívané ako záložný zdroj tepla pre biomasový kotol K6.

Ochrana pred povodňami a správa povodí

Územie sídla Žiar nad Hronom patrí do povodia rieky Hron. Mestom preteká samotná rieka Hron, ktorá aj so svojimi prítokmi v tejto oblasti je v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku (SVP), š.p., konkrétne Správy povodia stredného Hrona Zvolen (SPSH). Najvýznamnejším prítokom Hrona je Lutilský potok z pravej strany a Prímestský potok. Protipovodňové opatrenia sú naplánované na Prímestskom potoku, realizátorom by mal byť Slovenský vodohospodársky podnik. Ich cieľom je zabezpečiť protipovodňovú ochranu novo zrekonštruovaného zimného štadióna a tiež priľahlej rómskej osady.

Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., ktorý je správcom vodohospodársky významných vodných tokov Hron a Lutiský potok, v súčasnom období pripravuje aj návrh protipovodňových opatrení na týchto vodných tokoch. SVP, š.p., predložil na posúdenie dve varianty na Hrone a tri varianty na Lutiskom potoku. Po posúdení navrhovaných variantov sa Mesto Žiar nad Hronom prikláňa k riešeniu PPO podľa variantu č. 1 na rieke Hron + variantu č. 1 na Lutiskom potoku.

Hron, variant č. 1:

Tento variant rieši zabezpečenie protipovodňovej ochrany pre územie na pravom aj ľavom brehu rieky Hron a Lutiského potoka po Ul. Partizánska, preto ho považuje mesto za najvyhovujúcejší. Problémom je, že navrhované opatrenia si vyžadujú rozsiahly záber územia na vybudovanie ochranných hrádzí a tým zásah do existujúcich areálov, možné prelievanie mosta na ceste I/9, ohrozenie železničnej trate a cesty III/2484 ako aj územia na pravom brehu Hrona v lokalite, kde sa nachádzajú garáže, záhradkárská osada Pod Kortínou a strelnica (pri lávke cez Hron v r. km 129,83241). Tieto problémy je potrebné doriešiť v ďalších stupňoch prípravy stavby.

Lutiský potok, variant č. 1

Tento variant rieši protipovodňovú ochranu územia na pravom aj ľavom brehu Lutiského potoka, pričom zabezpečí ochranu pred povodňami pre existujúce zastavané územie aj pre územie, určené na zastavanie územným plánom mesta Žiar nad Hronom, preto ho mesto Žiar nad Hronom považuje za najpriateľnejší, ale požaduje upraviť riešenie OH1 a OH2. Nesúhlasí s trasovaním OH1 cez ovocný sad a Minizoo v parku Š. Moyses, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou. Hrádza OH2 priečne križuje navrhovanú rozvojovú lokalitu bývania podľa územného plánu, preto ako vhodnejšie riešenie považuje mesto v tejto časti územia riešiť protipovodňové opatrenia v zmysle variantu 1 na Hrone, kde sú navrhnuté hrádze OH4 a OH5.

Telekomunikácie

Telekomunikačné rozvody miestnej telefónnej siete sú v meste kabelizované. Trasy miestnych telefónnych rozvodov a diaľkových telekomunikačných vedení sú zakreslené v územnom pláne. Z hľadiska pokrytia signálom pre mobilné telefóny je Mesto Žiar nad Hronom dostatočne pokryté signálom verejnej telekomunikačnej siete.

Pokrytie TV signálom je prostredníctvom sietí Orange, T-com, UPC.

Chýba pokrytie všetkých častí mesta káblovou televíziou.

Internet: Územie mesta je dostatočne pokryté sieťami mobilných operátorov a internetu, takže vo všetkých častiach mesta je možnosť získať pripojenie na internet.

Na verejných priestranstvách - na Námestí Matice slovenskej a v Parku Š. Moyses je bezplatný Wi-Fi prístup do internetu.

TV a rozhlasové vysielanie:

V meste je prevádzkované vysielanie Mestskej televízie ATV.

Pokrytie TV signálom v celom meste (aj v Šašovskom Podhradí) cez Orange alebo T-com. Káblová TV je iba v Žiari, nie však na celom území, cca 80%.

2.7.2.1 Zhodnotenie

V poslednom období sa dosiahla významná diverzifikácia zdrojov výroby tepla, kedy je teplo ako pre priemyselný park, tak pre mesto Žiar nad Hronom možné vyrábať samostatne z biomasy, zemného plynu alebo ich kombináciou. **Napriek tomu je výroba tepla plánovaná minimálne do roku 2022 čiastočne aj v kombinácii s uhlím.**

Modernizáciou tepelného hospodárstva sa zvýšila celková účinnosť dodávok tepelnej energie. Výrazným spôsobom sa znížili náklady na údržbu rozvodov a znížili sa straty na strane primárnych rozvodov či straty spôsobené únikom teplotnosného média. Naopak, významným spôsobom sa zvýšila bezpečnosť, spoľahlivosť a kontinuita distribúcie a dodávok tepla. Tieto atribúty majú nesporne pozitívny dopad na cenu tepelnej energie a komfort pre koncového odberateľa. V neposlednom rade však k intenzívnemu zníženiu spotreby tepla koncových spotrebiteľov prispeli aj investície spoločnosti VEZH do inštalácie KOST situovaných v mieste spotreby a taktiež už spomínaná modernizácia rozvodov.

Spoločnosť VUZH má snahu aj do najbližších rokov modernizovať svoje zariadenia tak, aby spĺňali najvyššie legislatívne, prevádzkové a bezpečnostné požiadavky a aj v najbližších rokoch technologické zariadenia udržiavať v čo najvyššom prevádzkovom štandarde, tak aby spoločnosť VUZH bola schopná zabezpečiť spoľahlivú a bezpečnú dodávku energií pre mesto Žiar nad Hronom a priemyselný areál.

Mesto má zastaralú technológiu elektrických zariadení. Keďže sieť je zakáblovaná, opravy sú zložitejšie.

Dodávka vody z vodárenských systémov postačuje na pokrytie potrieb vody v meste Žiar nad Hronom. Akumulácia vody je vo vodojemoch na Šibeničnom vrchu.

V časti Šášovské Podhradie nie je vybudovaný verejný vodovod. Individuálne vodné zdroje v miestnej časti Šášovské Podhradie sú často nevyhovujúce pre zásobovanie pitnou vodou. Optimálnym riešením by bolo vybudovanie verejného vodovodu aj v miestnej časti Šášovské Podhradie – obec. Táto miestna časť nie je plynofikovaná.

Kanalizácia je v nevyhovujúcom stave v staršej časti mesta a na ulici Š.Petruša a Partizánska kanalizácia nie je vôbec dobudovaná.

2.8 Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť a bývanie

2.8.1 Občianska vybavenosť

Kapacita obchodnej siete je uspokojivá a v súlade s potrebami obyvateľov mesta. Na území mesta sú viaceré väčšie obchodné domy a supermarkety: PRIOR, TESCO, LIDL, BILLA, Kaufland. Uvedené obchodné jednotky aj s potrebnými kapacitami na parkovanie sú sústredené na ulici SNP.

V letných mesiacoch možno využiť letné terasy, zriadené pri niektorých zariadeniach.

Poskytovanie služieb v meste je zabezpečené podnikateľskými subjektmi a to vo viacerých oblastiach: hodinárstvo, výroba nábytku (stolárstvo), služby spojené so stavebníctvom (murárstvo, tesárstvo, plynoinštalatérsstvo, vodoinštalatérsstvo, kúrenárske práce, podlahárstvo, maliarske a natieračské práce, výmena okien, skiel), oprava obuvi, krajčírstvo, oprava bicyklov, záložne, ekonomické a daňové poradenstvo, prekladateľské a tlmočnické služby, holičstvo, kaderníctvo kozmetické služby.

Zber, odvoz a likvidáciu odpadov zabezpečujú Technické služby - Žiar nad Hronom, a.s., údržbu verejnej zelene a miestnych komunikácií zabezpečujú Technické služby Žiar nad Hronom, spol. s r.o.

55% respondentov dotazníkového prieskumu považuje administratívne služby a vybavenosť v oblasti obchodnej siete za dostatočnú a uspokojivú.

Tabuľka č. 43: Vybraná občianska vybavenosť

Obec, časť obce	pošta	banka	potraviny (okrem veľkých marketov)	obchod iný	tržnica	pohostinstvo, reštaurácia	kostol	dom smútku	cintorín
Žiar nad Hronom-mesto	1	7	9	134	1	83	3	1	1
Šášovské Podhradie	0	0	1	0	0	1	0	1	1

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Budova mestského úradu

Priestory novej tržnice

Tabuľka č. 44: Verejné inštitúcie a služby

Druh	Názov	Počet zariadení
Štátna správa	Okresný úrad	1
Štátna správa	Daňový úrad	1
Štátna správa	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny	1
Štátna správa	Okresný súd Žiar nad Hronom	1

Štátna správa	Okresná prokuratúra	1
Štátna správa	Polícia	1
Štátna správa	Štatistický úrad	1
Štátna správa	Regionálny úrad verejného zdravotníctva	1
Štátna správa	Regionálna veterinárna a potravinová správa	1
	Sociálna poisťovňa, Všeobecná zdravotná poisťovňa, Dôvera, UNION	4
Samospráva	Mestský úrad, Mestská polícia	2
Banky, sporiteľne	VUB, Slovenská sporiteľňa, ČSOB, Tatrabanka, Poštová banka, Prima banka Slovensko, Prvá stavebná sporiteľňa, Wüstenrot stavebná sporiteľňa, Reiffeisen banka	9
Pošta	Slovenská pošta	1
Služby	Technické služby Žiar nad Hronom, s.r.o., Technické služby Žiar nad Hronom a.s.	2

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Verejná správa a Systém manažérstva kvality

Systém manažérstva kvality predstavuje komplexný súbor interných noriem, predpisov a štandardizovaných postupov, ktorých cieľom je riadiť všetky procesy uskutočňované na Mestskom úrade v Žiari nad Hronom za účelom ich neustáleho zlepšovania, a teda zvyšovania kvality poskytovaných služieb občanom mesta.

Pre zavedenie systému manažérstva kvality sa rozhodlo vedenie mesta v roku 2003. Na základe Rozhodnutia bol menovaný manažér kvality, ktorý prebral zodpovednosť za zavedenie, udržanie a zlepšovanie systému manažérstva kvality podľa požiadaviek medzinárodnej normy ISO 9001:2000.

V roku 2006 po vypracovaní dokumentácie systému kvality došlo k prvej certifikácii Mestského úradu v Žiari nad Hronom firmou Det Norske Veritas Slovakia, a. s., ktorá mala platnosť 3 roky. V roku 2009 bol mestský úrad recertifikovaný firmou Elbacert, a. s. Na základe výsledkov periodického auditu uskutočneného v mesiaci marec 2018 bol Mestskému úradu v Žiari nad Hronom udelený certifikát podľa revidovanej normy **EN ISO 9001:2015**.

V roku 2019 sa začala príprava na certifikovanie Systému manažérstva proti korupcii a v decembri 2019 bol Mestskému úradu v Žiari nad Hronom udelený certifikát podľa normy **EN ISO 37001:2016**.

Dokumentácia Systému kvality na Mestskom úrade v Žiari nad Hronom je rozdelená na dve úrovne. Prvú úroveň tvorí príručka kvality a druhú tvoria Interné smernice, Karty procesov, Rozhodnutia a Oznámenia, Všeobecne záväzné nariadenia, Riadené údaje. Vedenie mesta sa zaviazalo podporovať rozvoj aktivít smerujúcich k neustálemu zvyšovaniu kvality poskytovaných služieb, prijalo Politiku kvality a stanovilo základné zásady jej úspešného naplňania.

Aplikácia SMART Lepšia Obec

Aplikácia Lepšia obec by mala kompletne riešiť agendu podaní podnetov a na základe inteligencie rozpoznať komu na mestskom úrade je podnet adresovaný a následne aj dozorovať celý proces riešenia podnetu. Je v záujme mesta, aby občania mali jednu certifikovanú komunikačnú platformu na komunikáciu s mestom. Systém bol v meste spustený a aktuálne sa testuje.

Kancelária prvého kontaktu bola vybudovaná na prízemí budovy mestského úradu v roku 2003. Mesto Žiar nad Hronom patrilo k prvým mestám na Slovensku, ktoré vytvorili zariadenie umožňujúce prvý kontakt s občanom na jednom mieste. V praxi to znamená, že občan vybaví väčšinu základných záležitostí na jednom mieste. KPK združuje pracoviská viacerých odborov mestského úradu. Poslaním kancelárie prvého kontaktu a jej pracovníkov je v čo najväčšej miere vychádzať v ústrety občanom a zjednodušovať im kontakt s mestským úradom.

2.8.1.1 Zhodnotenie

Občianska vybavenosť v oblasti obchodu a služieb je na území mesta postačujúca. V meste je pomerne nová a široká ponuka obchodov a služieb. Budovy verejnej správy sú vo vyhovujúcom stave. Mnohé služby sú umiestnené v objektoch bytových domov, ktoré majú v ich parteri umiestnenú aj občiansku vybavenosť (banky, poisťovne a pod.)

Postačujúce je aj zastúpenie administratívnych služieb. V súčasnej dobe absentuje v meste služba notárskeho úradu.

Mestský úrad aktívne zlepšuje komunikáciu s obyvateľmi, bola zriadená kancelária prvého kontaktu.

2.8.2 Zdravotníctvo

V Žiari nad Hronom sa nachádza Všeobecná nemocnica, ktorá zabezpečuje zdravotnú starostlivosť nielen pre viac než 48 tis. obyvateľov okresu, ale aj pre spádové okresy Žarnovica a Banská Štiavnica, približne pre 100 000 obyvateľov. Všeobecná nemocnica Žiar nad Hronom patrí do siete regionálnych nemocníc Svet zdravia a.s.. V Žiari nad Hronom sa nachádzajú všeobecný obvodný lekár: 12 pre

dospelých a 7 pre deti a dorast, 15 Stomatologických ordinácií, 10 lekární, 67 neštátnych zdravotníckych zariadení.

Tabuľka č. 45: Zdravotníctvo

obec časti obce	ambulancie obvod. lekár	ambulancie	stomatológ	lekáreň	neštátne zariadenia	nemocnice	zdravot. služby
Žiar nad Hronom	12 + 7(detskí)	61	15	10	67	1	3

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Nemocnica s poliklinikou Svet zdravia, s.r.o.

2.8.2.1 Zhodnotenie

Pre obyvateľov mesta ako aj spádových obcí je počet odborných ambulancií nedostatočný, čo sa prejavuje v dlhej čakacej dobe na vyšetrenie. Mnohí obyvatelia riešia lekárske vyšetrenie v iných mestách ako Zvolen alebo Banská Bystrica. Tento systém riešenia je aj finančne aj časovo náročný, a preto nie je vhodným z dlhodobého hľadiska. Keďže Žiar nad Hronom predstavuje spádovú oblasť aj pre okolité mestá a obce, uvedený problém má dopad na širšie územie. Pre mnohých sa zdravotná starostlivosť stáva ťažko dostupnou. Súčasnú problematickú situáciu je preto potrebné riešiť v súčinnosti s BBSK.

V dotazníkovom prieskume obyvateľom chýbajú obvodní lekári, špecializované ambulancie (očná, chirurgická, ortopedická, ORL, urologická, neurologická nefrologická) a detské špecializované ambulancie. Víťané by bolo sústrediť lekárov na jedno miesto, k čomu by mohlo prispieť dokončenie druhej časti polikliniky. Existujúca nemocnica Svet zdravia Žiar nad Hronom má obmedzené kapacity. Je potrebná jej rekonštrukcia a modernizácia.

2.8.3 Sociálna oblasť

Mesto v roku 2017 vypracovalo Komunitný plán sociálnych služieb na obdobie 2018-2023. Pracovalo sa v troch pracovných skupinách:

1. Seniori a ťažko zdravotne postihnutí
2. Rodina, deti a mládež
3. Marginalizovaná rómska komunita a skupina so spoločenskými problémami.

Zo spracovanej socio – demografickej analýzy vyplynuli základné východiská, trendy a predpoklady pre vývoj sociálnych služieb v meste:

- Celkový počet obyvateľov v meste má trvalo klesajúcu tendenciu,
- Nárastu poproduktívnej kategórie populácie.
- Rozpor medzi národnostnou príslušnosťou k rómskemu etniku dobrovoľne deklarovanou pri sčítaní a mappingom rómskych osád, či kvalifikovaným odhadom zamestnancov MsÚ.
- Neštandardné sociálne zvyky a prejavy veľkej časti rómskeho etnika (v osade Kortína evidujeme odhadom 500 obyvateľov), v porovnaní s ostatnou populáciou komunity, pôsobia záťažovo na celú sociálnu oblasť a sociálnu atmosféru spolužitia v komunite.

• Nárast počtu zdravotne postihnutých občanov z 1246 v roku 2010 na 1359 v roku 2017.
K 30.9.2020 mesto eviduje 1433 občanov s ťažkým zdravotným postihnutím.

• Podiel výdavkov na sociálnu oblasť z verejných zdrojov komunity je príliš nízky a pre potreby plánovania rozvoja sociálnych služieb do budúcnosti nepostačujúci.

Sociálne služby v meste zabezpečuje Mesto Žiar nad Hronom (mestské detské jasle, klub dôchodcov, domáca opatrovateľská služba, sociálny taxík), VÚC (domov dôchodcov a DSS, útulok pre mužov, DSS pre zdravotne postihnuté deti a mladých dospelých), Územný spolok SČK (spoločné stravovanie a rozvoz stravy pre dôchodcov, prepravná služba, požičiavanie zdravotných pomôcok). Domáca ošetrovateľská služba je neštátny neziskový poskytovateľ.

Tabuľka č. 46: **Prehľad sociálnych zariadení**

Zariadenie	Počet zariadení	Počet miest/klientov	Zriaďovateľ
Domov dôchodcov a DSS	1	150	BBSK
Sociálny taxík	1	280	mesto ZH
DSS pre zdravotne postihnuté deti a mladých dospelých	1	16	BBSK
Útulok pre mužov	1	21	BBSK
Domáca ošetrovateľská služba	1	1	Neštátny neziskový poskytovateľ
Opatrovateľská služba	1	60 klientov/ 21 opatrovateľiek + ostatní poskytovatelia	Územný spolok SČK
Stredisko osobnej hygieny (vrátane práčovne)	1	1	Mestský úrad ZH
Spoločné stravovanie	1	6320 obedov + 12517 rozvoz do domácností/rok	Územný spolok SČK
Prepravná služba	1	107	Územný spolok SČK
Mestské detské jasle	1	20	Mestský úrad ZH
Denný stacionár pre matky s deťmi aj postihnutých	1	0	

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 47: **Počet klientov DD a DSS Žiar nad Hronom podľa trvalého bydliska**

Mesto/ obec trvalého bydliska	Počet klientov v DD a DSS
Žiar nad Hronom	93
Ladomerská Vieska	1
Pitelová	3
Jastrabá	3
Slaská	2
Kunešov	1
Kopernica	2
Ihráč	1
Hliník nad Hronom	1
Prochot	1
Lovčica – Trubín	1
Prestavky	1
Hronská Breznica	1
Zvolen	6
Železná Breznica	1
Hriňová	1
Horné Mladonice /okres Detva/	1
Banská Štiavnica	1
Štivanické Bane	1
Banská Bystrica	5
Motyčky	2
Harmanec	1
Žarnovica	5
Malá Lehota	1
Veľká Lehota	2
Brehy	1
Hrabíčov	1
Kľak	1
Trnava	1

Zdroj: DD a DSS Žiar nad Hronom, 2020

Kapacita zariadenia DD a DSS je 150 klientov, z toho Zariadenie pre seniorov /nad 62 rokov/ 115, domov sociálnych služieb /pod 62 rokov/ 35.

Aktuálny fyzický počet spolu je 142 klientov, pretože bolo potrebné vytvoriť karanténne miesta vzhľadom na súčasný vývoj v súvislosti s ochorením COVID-19.

Seniori a ťažko zdravotne postihnutí

Aj napriek existencii pobytových zariadení pre seniorov (Zariadenie pre seniorov a Domov sociálnych služieb) je ich kapacita nepostačujúca. Chýba zariadenie typu denný stacionár, ktorý by do istej miery kompenzoval potreby pobytového zariadenia.

Mesto postupne buduje bezbariérové prístupy v dôležitých zariadeniach. Boli vybudované bezbariérové prístupy do priestorov MsKC a do knižnice. Je potrebné vybudovať bezbariérovosť v Dome Kultúry a v pavilóne na námestí (chýbajú schodolezy, a pod.). Znevýhodnené skupiny obyvateľstva mesto podporuje prostredníctvom bezplatných vstupov na kultúrne podujatia a vytvorením zvýhodnených miest na sedenie pred pódium, vyhradené priestory pre vozíčkarov v kinosále...)

Rodina, deti a mládež

Komunitný plán sociálnych služieb poukazuje aj na potreby riešenia problémov cieľovej skupiny „Rodina, deti a mládež“. **Chýba komunitné centrum pre všetkých obyvateľov mesta**, je potrebné riešiť nedostatočne personálne zabezpečenie sociálnej oblasti na mestskom úrade, so zameraním sa na špecializované poradenstvo a zabezpečiť odborníka – pedopsychiatra. Existujúce Komunitné centrum v osade nepostačuje z hľadiska veľkosti a vybavenia priestorov. V meste chýbajú nízkoštandardné byty.

Marginalizovaná rómska komunita a obyvatelia so spoločenskými problémami

Časť rómskeho obyvateľstva je sústredená v osade na okraji mesta nazývanej Pod Kortínou. Časť obydľí je postavená na nevysporiadaných pozemkoch s nevhodnou alebo žiadnou infraštruktúrou, z čoho vyplývajú nevhodné a nevyhovujúce podmienky na bývanie.

Medzi hlavné problémy cieľovej skupiny patrí absencia kontinuálneho pokračovania práce terénnych sociálnych pracovníkov a komunitných pracovníkov na MsÚ pre MRK a rozšírenie už existujúceho komunitného centra v osade. Za vážny problém sa považuje aj **chýbajúca nocľaháreň alebo ohrevovňa**. Mesto nemá k dispozícii nájomné byty nižšieho štandardu.

Súčasná ponuka poskytovaných služieb

Mesto Žiar nad Hronom poskytuje viacero sociálnych služieb – opatrovateľská služba, odľahčovací služba; sprostredkovateľským spôsobom zabezpečuje prepravnú službu, komunitné služby v komunitnom centre.

- Opatrovateľská služba sa poskytuje v domácnosti fyzickej osoby v pracovných dňoch, v čase od 7,30 do 15,30 hod.
- Terénne služby prostredníctvom sociálnych terénnych pracovníkov.
- Úľava na dani z nehnuteľnosti pre občanov vo veku nad 62 rokov (v roku 2017 táto úľava predstavovala sumu cca 14.000,00 €)
- Poskytovanie stravy v školských jedálňach (mesačne túto možnosť využíva približne 120 seniorov, pričom cena stravného lístka v ŠJ sa pohybuje v intervale 1,26 € – 2,37 €),
- Sociálny taxík – v roku 2019 túto službu využívalo na základe preukazu "sociálny taxík" 196 seniorov a ŤZP občanov, kde mesačne majú možnosť 5 prepráv s 50 % príspevkom mesta. Sociálny taxík jazdí v pracovných dňoch od 6.00 do 14.00 hod., v štyroch dohodnutých okruhoch, a to ZH - Šášovské Podhradie, ZH - ZSNP (ProCare), ZH - mesto, ZH – cintorín
- Mesto poskytuje priestory pre subjekty pôsobiace v sociálnej oblasti, ktoré majú svoju činnosť zameranú na občanov v seniorskom veku, pre ŤZP občanov – KD, na občanov so zdravotnými problémami – SZPP, ANEPS, Diabetici, atď.
- Na území mesta pôsobí ADOS – agentúra domácej ošetrovateľskej služby, ktorá poskytuje oprávneným obyvateľom ošetrovateľské úkony. Činnosť tohto subjektu je neoceniteľnou a neodmysliteľnou súčasťou terénnych služieb, ktoré spolu s opatrovateľskou službou umožňujú odkázaných občanov udržať čo najdlhšie v ich rodinnom prostredí. Podpora a rozvoj tohto typu sociálnych služieb (s prienikom do zdravotných služieb) je aj výsledkom a cieľom, ktorý zadefinovala pracovná skupina Seniori a obyvatelia so spoločenskými problémami pri tvorbe Komunitného plánu sociálnych služieb.

2.8.3.1 Zhodnotenie

Odsledovaný vývoj predchádzajúcich rokov – demografický vývoj obyvateľstva, index starnutia obyvateľstva a prognóza vývoja indexu starnutia obyvateľov v okrese Žiar nad Hronom do roku 2035 a zároveň i počet prijatých žiadostí o posúdenie na odkázanosť (rok 2017 – 80 ks), potvrdzujú **potrebu rozširovania sociálnych služieb na území mesta**. Sieť sociálnych služieb v meste Žiar nad Hronom je i napriek vyššie uvedeným faktom – existujúce služby v zmysle zákona o sociálnych službách nepostačujúca. Je nevyhnutné ju rozšíriť podľa potrieb obyvateľstva a prognózy demografického vývoja obyvateľstva. Ide hlavne o zariadenia poskytujúce pobytové sociálne služby s týždenným a dlhodobým pobytom. Za nevyhnutné sa považuje intenzívne rozvíjanie terénnych sociálnych služieb s dôrazom na

podporu zotrvania klienta v prirodzenom prostredí. Je potrebná realizácia projektov na podporu rozvoja komunitných centier. V meste chýba ohrevovňa a nocľaháreň.

V meste je potrebné vytvoriť pracovné miesto pre špecializované sociálne poradenstvo.

V dotazníkovom prieskume 30% respondentov uviedlo, že je potrebné dobudovať sociálne zariadenia a služby. Respondenti uviedli potrebu zriadiť denný stacionár pre seniorov a ťažko zdravotne postihnutých.

V súčasnosti prebieha rekonštrukcia budovy bývalej obchodnej akadémie (vedľa Biskupského kaštieľa), ktorý je vo vlastníctve mesta. Bude v nej vytvorené zariadenie pre seniorov, čo by malo výrazne napomôcť riešeniu nedostatku kapacít.

DD a DSS

Tvorivá dielňa v DD a DSS

Prednáška „Prvá pomoc“ v osade

2.8.4 Školstvo

Tabuľka č. 48-54: prehľad o školách a školských zariadeniach

Školy a školské zariadenia	Počet zariadení	Počet detí, žiakov, študentov
materské školy	8	615
základné školy	4	1853
stredné školy	5	1 123

P.č.	Materská škola	Počet tried	Počet detí	Počet detí na triedu	Zriaďovateľ
1.	MŠ, Ul. Janského 8	4	84	21	Mesto
2.	MŠ, Ul. A. Kmeťa 17	5	107	21,4	Mesto
3.	MŠ, Ul. M.R.Štefánika 23	3	56	18,66	Mesto
4.	MŠ, Ul. A Kmeťa 11	5	96	19,2	Mesto
5.	MŠ, Ul. Rudenkova 1	3	52	17,33	Mesto
6.	MŠ, Ul. Rázusova 6	4	79	19,75	Mesto
7.	MŠ, Sládkovičova 1	5	82	16,4	Mesto
8.	MŠ pri ZŠ s MŠ Š. Moyses	3	59	19,66	Biskupský úrad Banská Bystrica

P.č.	Základná škola	Počet tried	Počet žiakov	Počet žiakov na triedu	Zriaďovateľ
1.	ZŠ, Ul. Janského č.2	20	405	20,25	Mesto
2.	ZŠ, Ul. M. R. Štefánika č. 17	33	684	20,72	Mesto
3.	ZŠ, Jilemnického ul. č. 2	16	291	18,18	Mesto
4.	ZŠ s MŠ Š. Moyses, Ul. A. Kmeťa č. 1	19	372	19,57	Biskupský úrad Banská Bystrica
5.	Špeciálna ZŠ	13	101	7,77	Okresný úrad Banská Bystrica

P.č.	Stredná škola	Počet tried	Počet študentov	Počet študentov na triedu	Zriaďovateľ
1.	Gymnázium M. Rúfusa	17	423	24,88	Banskobystrický samosprávny kraj
2.	Súkromná obchodná akadémia DSA	4	54	13,5	Deutsch – Slowakische Akademien, a.s., Brezno
3.	SOŠ Obchodu a Služieb	10	246	24,6	Banskobystrický samosprávny kraj
4.	S-SOŠTechnická	13	186	14,31	Združenie InTech Žiar nad Hronom z.p.o.
5.	S-SOŠPedagogická EBG	9	214	23,77	Európske vzdelávacie stredisko pre povolanie a spoločnosť

P.č.	Základná umelecká škola	Počet odborov	Počet žiakov
1.	ZUŠ Zity Strnadovej Parákovej	4	566

P.č.	Školské kluby detí	Počet oddelení	Počet žiakov
1.	ZŠ, Ul. Dr. Janského č. 2	7	150
2.	ZŠ, Ul. M. R. Štefánika č. 17	11	274
3.	ZŠ, Jilemnického ul. č. 2	3	75
4.	ZŠ s MŠ Š. Moysesova č.1	6	145
5.	Špeciálna ZŠ	3	41

P.č.	Centrum voľného času	Počet záujmových útvarov	Počet účastníkov
1.	CVČ, Ul. M. R. Štefánika č.17	30	304
2.	CVČ pri ZŠ s MŠ Š. Moysesova,	30	230

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Na území mesta Žiar nad Hronom sa nachádzajú materské školy (MŠ), základné a stredné školy (ZŠ a SŠ), základná umelecká škola (ZUŠ) a centrá voľného času (CVČ).

Mesto je zriaďovateľom jednej MŠ, súčasťou ktorej je šesť Elokovaných pracovísk, s kapacitou cca 600 detí a aktuálnou naplnenosťou 100 %. Ich súčasťou sú školské jedálne, ktoré vydávajú cca 413 hlavných a 695 doplnkových jedál denne.

V jeho zriaďovateľskej pôsobnosti sú tri ZŠ – na Ul. Dr. Janského č. 2, Ul. M. R. Štefánika č. 17 a Jilemnického ul. č. 2. V súčasnom období je v ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta celkový počet 1380 žiakov v 69 triedach, čo je 20 žiakov na triedu. Súčasťou škôl sú školské kluby detí s 21 oddeleniami a 499 žiakmi a zariadenia školského stravovania, ktoré denne vydávajú cca 1028 hlavných a 88 doplnkových jedál.

Mesto Žiar nad Hronom je zriaďovateľom ZUŠ Zity Strnadovej - Parákovej a CVČ. ZUŠ Zity Strnadovej - Parákovej poskytuje základy umeleckého vzdelania v hudobnom, výtvarnom, tanečnom a literárno-dramatickom odbore. CVČ je inštitúciou zaoberajúcou sa mimoškolskou činnosťou a ponúka širokú škálu záujmovej činnosti v jednotlivých záujmových útvaroch pre deti, žiakov a mládež.

Na území mesta má sídlo Základná škola s Materskou školou Štefana Moysesova, ktorej zriaďovateľom je Biskupský úrad v Banskej Bystrici a ponúka rodičom alternatívny spôsob vyučovania žiakov.

Zriaďovateľom Špeciálnej základnej školy je Okresný úrad v Banskej Bystrici. Škola poskytuje vzdelávanie deťom so zdravotným znevýhodnením.

Počet stredných škôl, ktoré majú sídlo na území mesta Žiar nad Hronom, je päť z toho tri sú v súkromnej zriaďovateľskej pôsobnosti. Zriaďovateľom Gymnázia Milana Rúfusa je Banskobystrický samosprávny kraj. Zriaďovateľom Súkromnej strednej odbornej školy technickej sa 1.septembra 2008 stalo Združenie InTech Žiar nad Hronom z.p.o., ktoré vzniklo 13. februára 2008. Jeho členmi sú: Nema Slovakia s.r.o., Slovalco a.s., Fagor Ederlan Slovensko a.s., Hydro Extrusion Slovakia a.s., Remeslo strojal s.r.o., Tubapack a.s., ŽHS a.s., Mesto Žiar nad Hronom, Banskobystrický samosprávny kraj a Technická univerzita Košice. Zriaďovateľom Súkromnej obchodnej akadémie DSA, Námestie Matice slovenskej 23, Žiar nad Hronom je od 01.09.2019 Deutsch – Slowakische Akademien, a.s., školská 136/5, 977 01 Brezno. Súkromná stredná odborná škola pedagogická EBG, elokované pracovisko Žiar nad Hronom so sídlom v Brezne je strednou odbornou školou, ktorá vznikla 01. septembra 2012. Vyučujú sa v nej študijné odbory ukončené maturitnou skúškou a pomaturitné kvalifikačné odbory ukončené absolventskou skúškou. Zriaďovateľom školy je Európske vzdelávacie stredisko pre povolanie a spoločnosť, ktoré má vytvorenú slovenskú pobočku v Závadke nad Hronom. Na území mesta sa nenachádza žiadna vysoká škola, resp. jej detašované pracovisko.

Poznámka: Údaje o štruktúre študentov podľa trvalého bydliska nie je možné od zriaďovateľov získať, neposkytujú.

Duálny systém vzdelávania

Súkromnú strednú odbornú školu založilo **združenie InTech**, ktorého členmi sú strojárne a technologické firmy podnikajúce v regióne, mesto Žiar nad Hronom a Banskobystrický samosprávny kraj, ako aj Technická univerzita v Košiciach. Spoločnosti InTech:

- Slovalco a.s
- Nema Slovakia s.r.o.
- Hydro Extrusion Slovakia a. s.
- Remeslo strojal, s.r.o.
- Tubapack, a.s. (dcérska spoločnosť ŽHS a.s., predchádzajúceho člena združenia InTech)
- Fagor Ederlan Slovensko, a.s.

Žiaci tejto školy sa učia s využitím najmodernejších technológií. Jednou z nich je program firmy Siemens - Plant Simulation, ktorý škola zavádza do vyučovania v spolupráci s firmou Nemak Slovakia, s.r.o. - členom združenia InTech Žiar nad Hronom, z.p.o., ktoré je jej zriaďovateľom.

Združenie školu zriaďuje od roku 2008, investuje do jej rozvoja a spoločne s vedením i pedagógmi školy zavádza neustále inovácie do procesu výučby i praktického výcviku. "Po desiatich rokoch intenzívnej činnosti a rozvoja sme dnes jednotkou medzi strednými školami v spolupráci so zamestnávateľským sektorom. Škola reaguje na nové trendy a požiadavky trhu práce. Zamestnanosť absolventov je takmer 100 percentná a už počas štúdia sú študentom ponúkané najmodernejšie technológie a možnosti pre získavanie vedomostí i zručností. Škola v úzkej spolupráci so zamestnávateľmi vytvára vlastný príklad reálnej reformy vzdelávania "zdola", v rámci ktorej ide o vytváranie súladu medzi ponukou a možnosťami školy s požiadavkami zamestnávateľov a aktuálnou demografiou regiónu.

SSOŠT získala za školský rok 2016/2017 cenu Ministerstva hospodárstva SR za najlepšiu **spoluprácu strednej odbornej školy so zamestnávateľskou sférou**, ktorú si prebrala na výstave Mladý tvorca 2018.

Združenie InTech, ktoré je zriaďovateľom školy, v roku 2018 získalo viac než 1,3-miliónovú dotáciu z eurofondov, určenú na rekonštrukciu budovy školy, vybavenie dielni modernými prístrojmi a zvýšenie počtu žiakov zapojených do duálneho vzdelávania.

Podmienkou čerpania dotácie bolo vlastníctvo budovy školy. Jej vlastníkom bol Banskobystrický samosprávny kraj (BBSK). Zastupiteľstvo BBSK rozhodlo o prevode tejto budovy do vlastníctva združenia InTech za podmienky, že kraj sa s 51-percentným podielom stane väčšinovým podielnikom združenia.

Tabuľka č. 55: **Prehľad o investíciách v školách a školských zariadeniach**

Investícia	Náklady v EUR	Rok ukončenia
Rekonštrukcia I. ZŠ, Ul. Dr. Janského č. 2	610 920	2008
Rekonštrukcia IV. ŽŠ, Ul. Jilemnického č. 2	547 699	2008
Rekonštrukcia a modernizácia ZŠ, Ul. M. R. Štefánika č. 17	1 652 138	2010
Rekonštrukcia a modernizácia MŠ, Ul. Dr. Janského 8	1 914 220	2011

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

2.8.4.1 Zhodnotenie stavebno-technického stavu školských objektov

Objekty materských a základných škôl boli zrekonštruované. Chýba zateplenie budovy základnej školy na Ulici Dr. Janského, zároveň je potrebné zrekonštruovať jej športový areál. Taktiež je potrebná postupná rekonštrukcia a modernizácia technického vybavenia objektov a ich vnútorných priestorov.

2.8.4.2 Zhodnotenie kapacity školských a predškolských zariadení

Kapacita základných škôl je vzhľadom k demografickému vývoju postačujúca. Kapacita materských škôl je tiež postačujúca pre povinné predprimárne vzdelávanie detí od 5 rokov platné od 01.01.2021. V dohľadnej dobe je naplánovaná rekonštrukcia materských škôl s cieľom zvýšiť kapacitu minimálne o 35 miest, vzhľadom k tomu, že zariadenia predškolského veku využívajú aj deti z okolitých obcí. Mesto sa plánuje zapojiť so do výzvy z OPLZ-MV SR - Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení s dôrazom na rozšírenie kapacity predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít.

Napriek pozitívnym zmenám v zvyšovaní kvality školstva, mesto zaznamenalo úbytok žiakov základných aj stredných škôl. V okolitých obciach sa nachádzajú poddimenzované školy. V prípade stredných škôl chýba v meste školský internát.

Odborná učebňa ZŠ Jilemnického

Súkromná SO technická škola

SOŠ obchodu a služieb

2.8.5 Bytová výstavba a bytové hospodárstvo

Od začiatku výstavby mesta Žiar nad Hronom v roku 1953 do roku 1973 sa postavilo 3 363 bytov na sídlisku Centrum I a 24 bytov v IBV v štátnej bytovej výstavbe (pre obyvateľov zrušených Horných Opatoviec). Postupne pribúdali sídliská Etapa 70, Etapa 73, Etapa 78, Centrum II (Ul. Hviezdoslavova) a Pod vršky.

Tabuľka č. 56: **Prehľad postavených bytových domov**

Obdobie	Počet postavených bytových domov v KBV
1955-1965	95
1966-1975	15
1976-1985	31
1986-1995	15
1996-2005	1
2006-2015	2

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Od ukončenia výstavby sídliska Pod vršky v deväťdesiatych rokoch 20-ého storočia boli postavené iba tri bytové domy - v roku 2001 bytový dom na Ul. A. Štefanku (103 bytových jednotiek) a v roku 2014 dva bytové domy v lokalite „Sever“ na Ul. J. Považana (48 bytových jednotiek). V súčasnom období sa pripravuje výstavba ďalšieho bytového domu s 22 b. j. v obytnom súbore „Sever“ a výstavba polyfunkčného domu so 78 b. j. na sídlisku Pod vršky.

Tabuľka č. 57: **Prehľad bytového fondu vo vlastníctve mesta**

Mestská časť	Počet bytových domov	Počet bytov					
		Celkom	Obytné miestnosti bez príslušenstva	garsónky	1-izbové	2-izbové	3-izbové
Žiar nad Hronom	5	143	11	19	13	64	36

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Poznámka: Nasledujúca analýza oblasti bytovej výstavby a bytového hospodárstva je vypracovaná len na základe údajov zo Sčítania obyvateľov, bytov a domov v roku 2011, keďže uvedené údaje sú zbierané len pri tomto štatistickom zisťovaní.

Podľa posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov v r. 2011 je v Žiari nad Hronom spolu 7 531 bytov. Väčšina z nich prešla do osobného vlastníctva občanov, Stavebné bytové družstvo vlastní 246 bytov, mesto Žiar nad Hronom vlastní 144 nájomných bytov.

Oddychová zóna Etapa

Športovanie Etapa

Oddychová zóna Etapa

Tabuľka č. 58: **Domy a byty, vykurovanie**

Obec časti obce	Domov spolu	Trvale obývaných domov	Bytov spolu	Trvale obývané byty	Počet osôb na 1 byt	Vykurovanie pevným palivom	Vykurovanie kvapalným palivom	Vykurovanie elektrické	Diaľkové ústredné a iné
Žiar	1081	991	7405	6950	2,54	-	-	-	-
Šášov Podhr.	126	85	126	85	2,15	-	-	-	-
SPOLU za Žiar a Šášov. Podhradie	1207	1076	7531	7035	2,54	356	289	193	5763

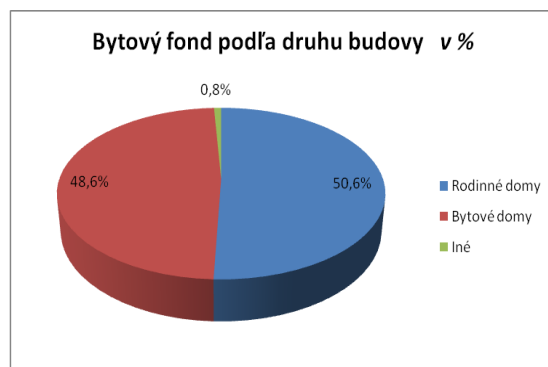
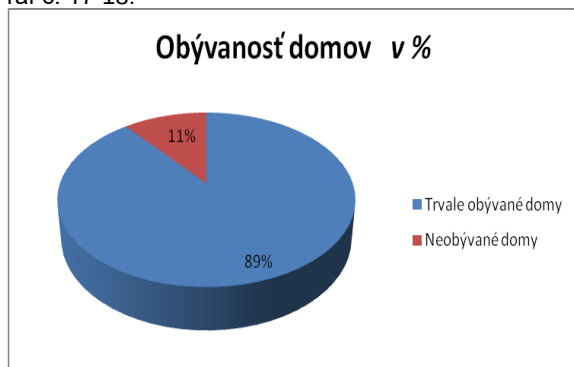
Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Tabuľka č. 59: **Bytový fond podľa druhu budovy**

	Rodinné domy	Bytové domy	Iné	Spolu
Domy - počet	611	586	10	1207
z toho obývané domy	480	586	10	1076
z toho neobývané domy	131	0	0	131
Bytové jednotky – počet	611	6357	563	7531
z toho obývané byty	487	5985	563	7035
z toho neobývané byty	124	372	0	496
Priemerná plocha bytu (m ²)	104,9	63,8	64,8	66,8
Priemerný počet miestností na 1 byt	3,95	2,55	2,53	2,65
Priemerný počet osôb na 1 byt	3,01	2,78	2,57	2,79
Priemerný vek bytu	50	44	54	45

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

raf č. 17-18:

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Tabuľka č. 60: **Bytový fond podľa počtu obytných miestností**

	Počet obývaných bytov	%
1-izbové byty	545	7,75
2-izbové byty	2064	29,34
3-izbové byty	3431	48,77
4-izbové byty	650	9,24
5- a viacizbové byty	345	4,90
Spolu	7035	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Tabuľka č. 61: **Bytový fond podľa vybavenosti domácností a pripojenia**

	Obývané byty v rodinných domoch	Obývané byty v bytových domoch	Spolu
Mobilný telefón	366	4964	5330
Osobný počítač / notebook	236	3119	3355
Osobné auto	252	2661	2913
Pevná telefónna linka	242	2325	2567
Internet	226	2873	3099

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Tabuľka č. 62: **Bytový fond podľa obdobia výstavby (počet obývaných domov)**

Obdobie výstavby	Obývané domy	%
do 1945	54	5,02
1946-1990	895	83,18
1990-2000	24	2,23
2001 a neskôr	13	1,21
Nezistené	90	8,36
Spolu	1076	100

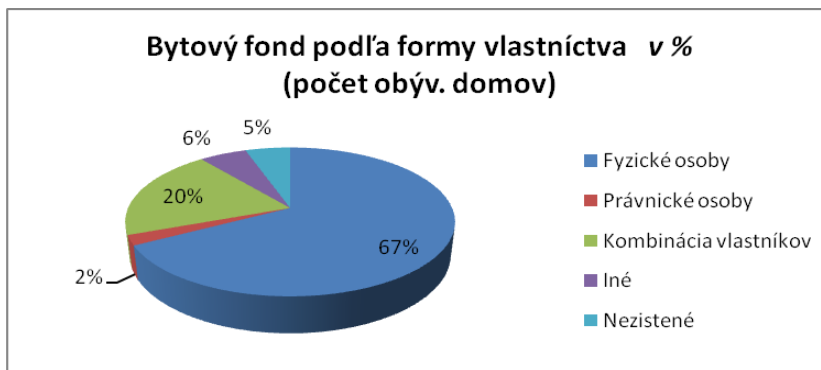
Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Tabuľka č. 63: **Bytový fond podľa formy vlastníctva (počet obývaných domov)**

	Obývané domy	%
Štát	1	0,09
Obec	2	0,19
Fyzické osoby	738	68,59
Právnické osoby	24	2,23
Kombinácia vlastníkov	219	20,35
Iné	34	3,16
Nezistené	58	5,39
Spolu	1076	100

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Graf č. 19:

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Tabuľka č. 64: **Neobývané domy podľa dôvodu neobývanosti**

Dôvod neobývanosti	Neobývané domy	%
Zmena vlastníkov	8	6,11
Určené na rekreáciu	49	37,40
Uvoľnené na prestavbu	9	6,87
Nespôsobilé na bývanie	7	5,34
Z iných dôvodov	58	44,27
Spolu	131	100

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Tabuľka č. 65: **Bytový fond podľa kategorizácie bytov (počet bytov)**

	Rodinné domy	Bytové domy	Ostat.budovy	Spolu	%
I. kategória	372	6 165	26	6 563	92,9
II. kategória	84	267	2	353	5
III. kategória	16	4	0	20	0,3
IV. kategória	46	79	2	127	1,8
Spolu	518	6 515	30	7 063	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

2.8.5.1 Zhodnotenie

Stavebno-technický stav objektov bytového fondu a objektov občianskej vybavenosti je vyhovujúci, nakoľko viac ako 90% bytových domov v komplexnej bytovej výstavbe na území mesta zrealizovalo svoju obnovu, spočívajúcu najmä vo výmene okenných výplní a zateplení obvodového plášťa.

Na základe ročného počtu zaradených žiadostí o pridelenie bytu evidovaných Mestským úradom v Žiari nad Hronom možno konštatovať, že záujem o nájomné bývanie je pomerne vysoký. K roku 2020 bolo podaných 135 žiadostí o pridelenie nájomného bytu.

Výstavba rodinných domov (individuálna bytová výstavba) sa od konca deväťdesiatych rokov 20-ého storočia realizuje iba vo veľmi malom rozsahu. Niekoľko rodinných domov bolo postavených na Ul. Jesenského a 5 RD na Ul. MUDr. Straku.

Aj keď v územnom pláne mesta sú vyčlenené pomerne rozsiahle plochy pre bytovú výstavbu, intenzita výstavby nových bytových domov a rodinných domov je v poslednom období veľmi nízka. Od roku 2015 sa na území mesta nepostavil ani jeden bytový dom. Je to zapríčinené komplikovanými majetkoprávnymi vzťahmi k dotknutým pozemkom.

2.9 Hospodárska základňa

2.9.1 Priemyselná výroba a stavebníctvo

Žiar nad Hronom je spojený s výrobou hliníka ako najznámejším a aj najdôležitejším produktom tohto regiónu už viac ako **75 rokov**. Začiatkom 60-tych rokov minulého storočia tu bola postavená veľká fabrika na spracovanie bauxitu, čo najvýraznejšie ovplyvnilo rozvoj celej Žiarskej kotliny. Spolu s fabrikou rástla aj dovtedy poľnohospodárska obec Svätý Kríž nad Hronom, ktorá sa zmenila na okresné mesto. Postupne sa tu budovala infraštruktúra a ďalšie podniky, ktoré nadväzovali na činnosť Závodov Slovenského národného povstania a zabezpečovali fungovanie a výstavbu mesta. **Rozvoju tohto okresu pomohlo aj vybudovanie rýchlostnej cesty R1, ktorá spojila región tak s krajským mestom ako aj s hlavným mestom SR.**

Objem tržieb z výroby a spracovania hliníka predstavuje viac ako 3/4 z celkových tržieb priemyslu okresu ZH. Veľká previazanosť „hliníkárskeho“ priemyslu s materskými zahraničnými firmami a najmä závislosť od zahraničných odberateľov (až 3/4 produkcie ide na export), má aj **negatívnu stránku**, ktorá sa už prejavila najmä v dobe nástupu poslednej hospodárskej a finančnej krízy. **Firmy spracovávajúce hliník patrili medzi prvé na Slovensku, ktoré pocítili dôsledky krízy.** Ich produkcia sa výrazne znížila v dôsledku zníženia zahraničných objednávok. Mnohé z týchto firiem museli riešiť až existenčné problémy, ktoré sa nakoniec podarilo prekonať a firmy opäť získali svoje predchádzajúce postavenie na svetovom trhu. **Firma Nemak Slovakia, s.r.o. Ladomerská Vieska** podľa vyhlásenia rezortu hospodárstva plánuje rozšíriť výrobu o výrobu hláv valcov pre benzínové a dieselové motory, čím sa vytvorí viac ako 100 nových pracovných miest.

Vlastnícka štruktúra

Vlastnícka štruktúra jednotlivých priemyselných podnikov v súčasnosti je pretransformovaná na akciové spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným a iné formy súkromného vlastníctva, z čoho vyplýva, že v súkromnom sektore je väčšina priemyselných podnikov okresu. Družstevný sektor je zastúpený Stavebným bytovým družstvom Žiar nad Hronom a poľnohospodárskym družstvom PD Žiar nad Hronom. Súkromný sektor zahŕňa aj zahraničné firmy, ktorých je 45 podľa registra KS ŠÚ SR Banská Bystrica pracovisko Žiar nad Hronom.

Odvetvová štruktúra

Odvetvová priemyselná výroba okresu je v súlade so zákonom NR SR č. 192/1995 Z.z.

Dominantným odvetvím v hospodárstve regiónu je priemysel. Odvetvová štruktúra priemyslu v okrese Žiar nad Hronom je rôznorodá a profilovaná nasledovne:

Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody
Elektrická energia

Na území okresu sa nenachádzajú významnejšie energetické zdroje. Naopak najväčším odberateľom elektrickej energie na Slovensku je SLOVALCO a.s. Žiar nad Hronom.

V rámci regionálnej energetickej politiky sa na území okresu uvažuje s výrobou elektrickej energie na báze kogeneračných a paroplynových cyklov so strategickým zámerom dosiahnuť rovnovážny stav medzi spotrebou a výrobou energie. Regionálna energetická politika má hlavný cieľ výrobu energie pri súčasnom udržaní kvality životného prostredia.

Výroba a rozvod tepla

Na území mesta Žiar nad Hronom pôsobia dve spoločnosti:

1. Mesto Žiar nad Hronom je zásobované teplom pomocou diaľkového teplovodu z teplárne **Veolia Utilities Žiar nad Hronom, a.s.**, ktorá je situovaná na periférii mesta, v priemyselnom parku areálu bývalého ZSNP, pre svojich odberateľov zabezpečuje výrobu a dodávku tepla a pary, dodávku a distribúciu elektrickej energie a zemného plynu, výrobu a dodávku stlačeného vzduchu, dodávku pitnej vody a priemyselnej vody a odvádzanie odpadových vôd.
2. Distribútorom a zároveň dodávateľom tepelnej energie vo forme tepla pre ústredné vykurovanie a prípravu teplej vody v zastavanej časti mesta Žiar nad Hronom je spoločnosť **Veolia Energia Žiar nad Hronom, s.r.o.**

Výroba strojov, prístrojov a dopravných prostriedkov

Remeslo STROJAL, s.r.o. je špecializovaný na výrobu kovových výrobkov, strojov a prístrojov, na generálne opravy strojov. Vykonáva výrobu, montáž, opravy a servis ako aj obchodnú a poradenskú činnosť v oblasti strojárstva.

Profika SK, s.r.o. - konštrukcia a výroba náradia pre lisovne, formy a kokily pre zlievarne a ostatná strojárská výroba, zákazková výroba

Výroba kovov a kovových výrobkov

Pri meste sa nachádza priemyselný park - areál bývalého Závodu SNP. Dnes v ňom sídli viac ako 150 podnikateľských subjektov. Obrat, ktorý dohromady tvoria patrí medzi najväčšie medzi priemyselnými zónami na Slovensku. Medzi najvýznamnejšie spoločnosti so zahraničnými vlastníkmi, ktoré tu sídli patria : Slovalco, a.s. (Nórsko), Nemak Slovakia, s.r.o. (Mexiko), Hydro Extrusion Slovakia, a.s. (Nórsko), Fagor Ederlan Slovensko, a.s. (Španielsko). Väčšina spoločností v bývalom areáli ZSNP sa zameriava na druhotné spracovanie hliníka, Slovalco a.s. na výrobu primárneho hliníka. V spoločnostiach Nemak Slovakia, s.r.o. a Fagor Ederlan Slovensko, a.s. sa vyrábajú hliníkové odliatky pre automobilový priemysel. Tiež sú tu bohato zastúpené firmy strojárkeho priemyslu.

ZSNP a.s., je od 4.9.2020 v likvidácii. Historický prehľad vývoja výroby hliníka:

- 1951 - založenie Kovohút Hron, n.p.
- 1953 - vyrobená prvá tona hliníka
- 1954 - zmena názvu podniku na Závod Slovenského národného povstania
- 1967 - rozšírenie produktového portfólia o finálne výrobky a polotovary z hliníka
- 1985 - začiatok rozsiahlej modernizácie výroby hliníka
- 1998 - ukončenie výroby primárneho hliníka Söderbergovou technológiou
- 2002 - certifikácia ISO 9001:2000
 - privatizácia ZSNP, a.s.
 - zmena názvu Závod Slovenského národného povstania, a. s. na ZSNP, a.s.
- 2003 - rozsiahla reštrukturalizácia spoločnosti
- 2004 - prijatie novej stratégie spoločnosti
- 2005 - zavedenie produktových značiek pre vybrané výrobné závody
 - certifikácia STN EN ISO 14001:1998 a OHSAS 18001:1999
- 2006 - predaj vybraných dcérskych spoločností strategickým investorom (Alufinal, ZSNP Foundry, Tubapack, Sloval, ZSNP Recykling, VUM)
- 2007 - zavedenie produktových značiek pre závody Enevia a Naradex
- 2008 - predaj závodu Enevia strategickému investorovi
- 2012 - predaj závodov Finalcast a Naradex strategickému investorovi
- 2015 - predaj prevádzky Doprava strategickému investorovi

SLOVALCO, a.s. Žiar nad Hronom sa orientuje na výrobu primárneho hliníka, vopred vypálených anód a polotovarov z hliníka. Disponuje technológiou na vysokej ekonomickej a ekologickej úrovni a je v regióne strednej a východnej Európy jedinou modernou elektrolýzou.

Podnikateľské subjekty naviazané na hliník, vyrobený v SLOVALCO, a.s.

- **Nemak Slovakia, s.r.o.** – výroba a predaj hliníkových odliatkov do motorov

- **Fagor Ederlan Slovensko, a.s.** Vstrekovanie hliníka pod vysokým tlakom na odlievanie vnútorných komponentov spaľovacích komôr a elektrických komponentov Powertrain, obrábanie
- **Alusteel, spol. s r.o.** – je zameraný na výrobu konečných výrobkov z Al pre použitie najmä v odvetviach stavebníctva
- **Thermosolar, spol. s r.o.** – zaoberá sa výrobou solárnych kolektorov
- **FINALCAST, s.r.o.** (bývalá Zlievareň ZSNP) má základné technológie liatia, t.j., do kokíl, pod nízkym a vysokým tlakom
- **SlovAL, s.r.o.** - spracovanie nakupovaného Al odpadu - jeho úprava, analyzovanie a tavenie do zliatin II. tavenia, prípadne aj vyšších kvalít. Vyrába hutné polotovary z hliníka.
- **Hydro Extrusion Slovakia, a.s.** – výroba hliníka, výroba kovových konštrukcií a ich častí
- **TUBAPACK, a.s.** – výroba hliníkových túb. Vzhľadom na rastúci dopyt a vývoj nových materiálov bola výroba obalových produktov v roku 1997 rozšírená o laminátové tuby. V súčasnosti sa spoločnosť TUBAPACK, a.s. radí medzi najväčších výrobcov túb v regióne Strednej Európy a poskytuje služby zákazníkom kozmetického, chemického, potravinárskeho a farmaceutického priemyslu.
- **VUM, a.s.** - Výrobný program spoločnosti tvoria uhlíkové materiály – elektródová hmota používaná pri výrobe ferozliatin a karbidu vápnika, kalcinované materiály rôznych frakcií používané najmä pri výrobe ocele, sivej liatiny ako nahličovadlá, priemyselnej keramiky, vysokoteplotného redukovadla, abrazívnych materiálov a v ďalších aplikáciách.

V roku 2010 bolo zriadené detašované pracovisko Ústavu materiálov a mechaniky strojov Slovenskej akadémie vied - **INOVAL Ladomerská Vieska pri Žiari nad Hronom** za účelom zlepšenia transferu najnovších výsledkov výskumu Slovenskej akadémie vied do firiem zaoberajúcich sa najmä spracovaním hliníka. V súčasnosti toto pracovisko, ktoré má vlastné laboratórne vybavenie na špičkovej úrovni, predstavuje najväčší inovačný potenciál v kraji aj pre strojárne firmy.

Nadácie podnikov

Niektoré väčšie spoločnosti majú založené svoje nadácie, zamerané na programy podpory rozvoja kultúry, športu a na pomoc sociálne slabším obyvateľom. Na území mesta Žiar nad Hronom pôsobí napríklad Nadácia ZSNP a Slovalco, Nadácia TUBAPACK.

Poslaním týchto nadácií je podporovať oblasti spoločenského života, ktorým chýbajú finančné zdroje na dosiahnutie kvalitnej a stabilnej úrovne. Zámerom je prispievať k lepšej vzdelanosti ľudí, skvalitniť zdravotníctvo, ochraňovať životné prostredie, uchovávať kultúrne dedičstvo krajiny, podporovať talenty v oblasti kultúry a športu a podávať pomocnú ruku tým, ktorí to najviac potrebujú. Nadácia prostredníctvom podporovania kvalitných programov pomáha realizovať aktivity s verejnoprospešným účelom, ktoré posilňujú základné hodnoty spoločnosti.

Stavebníctvo

Transformáciou stavebnej výroby došlo k rozpadu veľkých stavebných firiem. Po útlme bytovej výstavby dochádza k oživeniu stavebnej činnosti.

Stavebné služby zabezpečuje stavebno-obchodná spoločnosť **Remeslo Stav, s.r.o** Žiar nad Hronom, **STO, s.r.o.** Priemysel stavebnej výroby je zastúpený aj firmami **AB Team, s.r.o**, **Alusteel, spol. s r.o.** **ZUS servis, s.r.o.** a viacerými malými stavebnými firmami, ktorých počet pracovníkov sa mení podľa zákaziek.

Recyklácia

ZSNP RECYKLING, a.s.

Recyklácia autovrakov, spracovanie starých vozidiel technológiou postupnej demontáže. Najvýznamnejším prínosom projektu Recyklácia autovrakov je zvýšenie ochrany životného prostredia, najmä vody, pred vplyvom nebezpečných častí starých vozidiel, ako sú akumulátory, motorové a prevodové oleje a ďalšie prevádzkové kvapaliny. Spoločnosť patrí k prvým spoločnostiam v SR, ktoré získali potrebnú autorizáciu od Ministerstva životného prostredia SR. Spoločnosť je od svojho vzniku zameraná výrazne pro-ekologicky a aktívne sa podieľa na rozvoji možností zhodnocovania nekovových odpadov. Aktívne zdokonaľuje procesy pri spracovaní starých vozidiel a spolupracuje so Strojníckou Fakultou STU na vývoji nových technológií zhodnocovania odpadov. Preto má spoločnosť hlavne nasledovné ciele:

- Dosiahnuť najvyšší možný podiel zhodnotenia starých vozidiel na Slovensku
- Získať najviac vozidiel na spracovanie vo svojom regióne

V roku 2011 získala spoločnosť certifikát priemyselnej bezpečnosti od NBÚ SR, na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami do stupňa utajenia dôverné. Následne bola spoločnosti udelená licencia na obchodovanie s výrobkami obranného priemyslu.

V súčasnosti spoločnosť okrem ekologického spracovania starých vozidiel, ktoré tvorí hlavný predmet podnikania, ponúka aj vnútroštátnu nákladnú dopravu odpadov. Spoločnosť je oprávnená prepravovať aj nebezpečné odpady, ktoré je možné prepravovať podľa dohody ADR inak ako v cisternách.

Polnohospodárstvo

Polnohospodárske družstvo za zaoberá pestovaním obilnín, kukurice a chovom hovädzieho dobytku.

Tabuľka č. 66: **Polnohospodárske subjekty v prvovýrobe**

Subjekt	celková výmera PP	orná pôda	TTP	ošípané	hovädzí dobytok	ovce	počet zamestnancov
Polnohospodárske družstvo	873,74 ha	625,90 ha	247,75 ha	-	336 ks	-	23

Vysvetlivky: výmera pôdy a počty zvierat sa vzťahujú iba na územie katastra mesta

Zdroj: PD Žiar nad Hronom, 2020

Lesné hospodárstvo

Lesné hospodárstvo sa nachádza v troch katastrálnych územiach:

kataster Žiar nad Hronom – vlastníci – Urbárske spoločenstvo Žiar nad Hronom (plocha 28 ha, plocha je v nájme Lesov SR š.p. Banská Bystrica)

kataster Šášovské Podhradie – vlastníci – Lesy SR š. p. Banská Bystrica (plocha 669 ha, celá plocha je v nájme Lesov SR š.p. Banská Bystrica)

kataster Horné Opatovce – vlastníci – na parcelách vlastnícke vzťahy nie sú evidované na liste vlastníctva (plocha 891 ha, celá plocha je v nájme Lesov SR š.p. Banská Bystrica)

Poľovníctvo a rybárstvo

V meste pôsobí regionálna organizácia slovenského poľovníckeho zväzu, ktorá zahŕňa 42 poľovníckych revírov s počtom členov 1231. Jej úlohou je vybavovanie poľovníckych lístkov, v oblasti strelectva predlžovanie zbrojných preukazov, v oblasti kynologickej cvičenie psov, zabezpečovanie výstav psov a takisto oblasť vzdelávania. Financovanie organizácie je z členských príspevkov.

Na území mesta pôsobí miestna organizácia Slovenského rybárskeho zväzu, ktorá združuje 700 členov. Úlohou organizácie je udržiavanie rybárskych revírov - miestnych a zväzových formou brigádnickej činnosti členov. Lov rýb sa vykonáva na základe platných zákonov a miestneho rybárskeho poriadku v revíroch Odstavného ramena Hrona, Lutilského potoka a na príslušnom úseku toku rieky Hron. Každoročne sa uskutočňujú tradičné rybárske preteky v prvú májovú nedeľu, zabezpečuje sa vzdelávanie prostredníctvom krúžku mladých rybárov, pravidelne sa miestne a zväzové vody zarybňujú z prostriedkov príspevkov členov a v športovej oblasti pôsobí družstvo športových rybárov, ktoré dosahuje výborné výsledky v I. lige SR.

Ťažba nerastných surovín

Na území mesta sa nevyskytuje.

2.9.2 Podnikanie v meste

Podnikanie v meste zastupujú hlavne spoločnosti v priestoroch bývalého ZSNP, ako je Slovalco a.s., ktoré sa zaoberajú výrobou a spracovaním hliníka. Ďalšou väčšou firmou je Remeslo Strojal, ktorá sa zaoberá strojárskou výrobou a poskytuje služby v oblasti údržby pre Slovalco a. s. Na území mesta pôsobí viacero firiem zaoberajúcich sa stavebnou výrobou.

Tabuľka č. 67: **Prehľad domácich firiem s počtom zamestnancov**

Názov	Druh podnikania	Poč. zam. cca.
Spoločnosti vyrábajúce hliník a produkty z hliníka		
Slovalco, a.s.	Výroba Al a polotovarov z AL	490
Thermosolar, s.r.o.	Výroba slnečných kolektorov	49
Fagor Ederlan Slovensko, a.s.	Výroba odliatkov z Al	190
Alusteel spol. s r.o.	Výroba AL výrobkov pre stavebníctvo	48
Nemak Slovakia spol. s r.o.	Výroba odliatkov z Al	854
Finalcast s.r.o. (bývalá zlievareň ZSNP)	Výroba odliatkov z Al	100
Hydro Extrusion Slovakia	Výroba hliníka, výroba kovových konštrukcií a ich častí	363
SlovAL s.r.o.	Spracovanie Al odpadu	23
TUBAPACK a.s.	Výroba hliníkových túb	230
VUM, a.s.	Výroba uhlíkových materiálov	120

Výroba strojov, prístrojov a dopravných prostriedkov		
Remeslo STROJAL s.r.o.	výroba kovových výrobkov, strojov a prístrojov, generálne opravy strojov	220
Profika s.r.o.	konštrukcia a výroba náradia pre lisovne, formy a kokily pre zlievarne a ostatná strojárská výroba, zákazková výroba	26
Stavebný priemysel		
Remeslo STAV s.r.o.	Rôzne stavebné práce	19
S.T.O. s.r.o.	Rôzne stavebné práce	35
AB Team s.r.o.	Rôzne stavebné práce	15
ZUS servis, s.r.o.	Rôzne stavebné a montážne práce	16
Farmaceutický priemysel		
Pharmacopola, s.r.o.	Distribúcia liečiv	108
Administratíva, služby		
Všeobecná úverová banka	Bankovníctvo	40
Billa, s.r.o.	Obchodná činnosť	37
Výroba a dodávka energií, vody		
Stredosl. vodárenská spoločnosť, a.s.	Dodávka a distribúcia vody	64
Stredoslovenská energetika, a.s.	Dodávka a distribúcia el. energie	27
Veolia Utilities, Žiar nad Hronom a.s.	Výroba tepla	126

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 68: Podniky so zahraničnou účasťou

Meno spoločnosti	Druh podnikania	Počet zamestnancov
Slovalco	Výroba AI a polotovarov	490
Fagor Ederlan Slovensko, a.s.	Výroba AI odliatkov	190
Thermosolar	Výroba solárnych kolektorov	49
Nemak Slovakia spol. s r.o.	Výroba odliatkov z AI	854

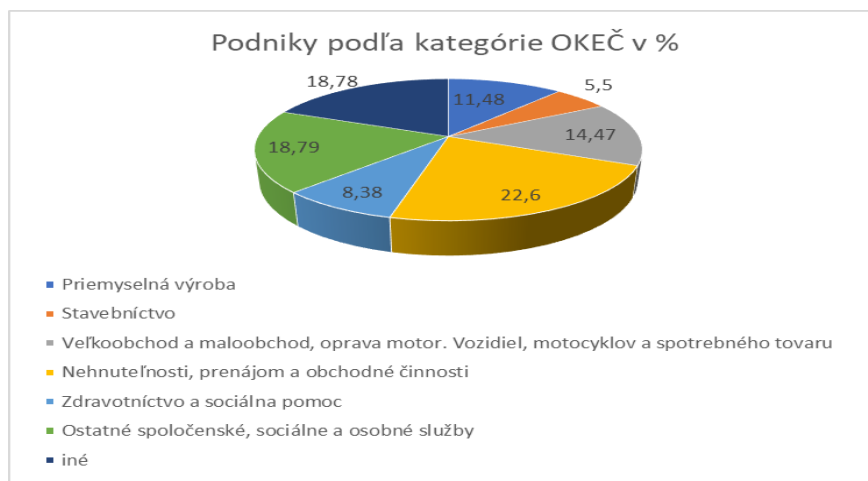
Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 69: Podniky podľa kategórie OKEČ

Kód	Hlavná kategória OKEČ (Odvetvová klasifikácia ekonomických činností)	Počet subjektov	%
A	Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesníctvo	3	0,36
B	Rybolov, chov rýb	X	X
C	Ťažba nerastných surovín	X	X
D	Priemyselná výroba	96	11,48
E	Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	3	0,36
F	Stavebníctvo	46	5,50
G	Veľkoobchod a maloobchod, oprava motor. Vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	121	14,47
H	Hotely a reštaurácie	16	1,91
I	Doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie	33	3,95
J	Finančné sprostredkovanie	30	3,59
K	Nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti	189	22,60
L	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	32	3,83
M	Školstvo	26	3,11
N	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	70	8,38
O	Ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby	157	18,79
P	Činnosti domácností	X	X
Q	Exteritoriálne organizácie a združenia	14	1,67
	SPOLU	813	100

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Graf č. 20:

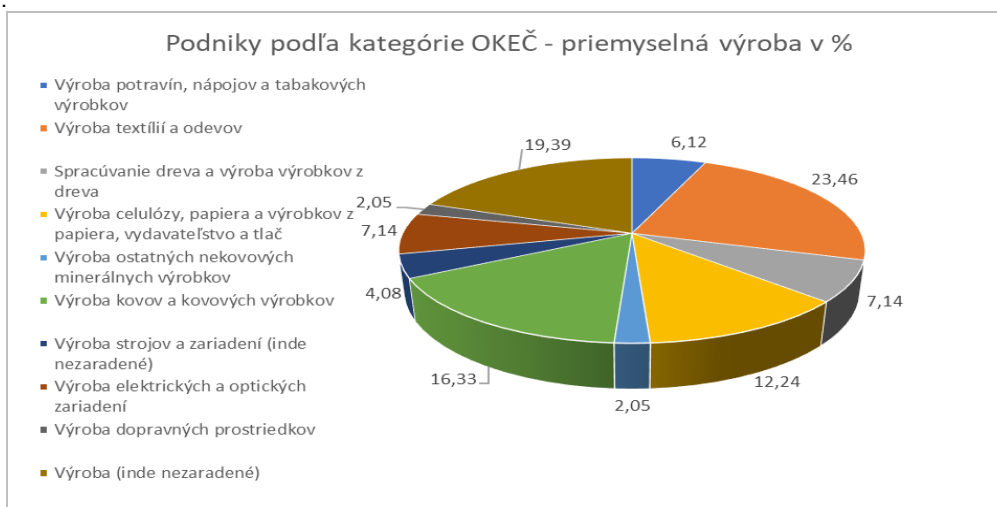
Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 70: Podniky podľa kategórie OKEČ – priemyselná výroba

Kód	Podkategória OKEČ (Odvetvová klasifikácia ekonomických činností)	Počet subjektov	%
DA	Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov	6	6,12
DB	Výroba textílií a odevov	23	23,46
DC	Spracúvanie kože a výroba kožených výrobkov	X	X
DD	Spracúvanie dreva a výroba výrobkov z dreva	7	7,14
DE	Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera, vydavateľstvo a tlač	12	12,24
DF	Výroba koksu, rafinovaných ropných produktov a jadrového paliva	X	X
DG	Výroba chemikálií, chemických výrobkov a chemických vlákien	X	X
DH	Výroba výrobkov z gumy a plastov	X	X
DI	Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	2	2,05
DJ	Výroba kovov a kovových výrobkov	16	16,33
DK	Výroba strojov a zariadení (inde nezaradené)	4	4,08
DL	Výroba elektrických a optických zariadení	7	7,14
DM	Výroba dopravných prostriedkov	2	2,05
DN	Výroba (inde nezaradené)	19	19,39
D	SPOLU	98	100

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Graf č. 21:

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

2.9.3 Obchodné spoločnosti mesta Žiar nad Hronom

TECHNICKÉ SLUŽBY Žiar nad Hronom, spol. s r. o.

Technické služby sú spoločnosťou, ktorej jediným vlastníkom je mesto Žiar nad Hronom. Už viac ako 15 rokov poskytujú svoje služby oblastiach údržby zelene, letnej a zimnej údržby komunikácií a údržby verejného osvetlenia, realizáciou drobných stavieb, dlhoročné skúsenosti majú aj so správou bytových domov a s upratovacími prácami administratívnych a výrobných priestorov a so správou športovej infraštruktúry mesta.

TECHNICKÉ SLUŽBY - Žiar nad Hronom, a. s.

Spoločnosť Technické služby - Žiar nad Hronom, a.s. vznikla v roku 2009 za účelom komplexného riešenia odpadového hospodárstva tak pre mesto Žiar nad Hronom a okolité obce, ako aj pre podnikateľské subjekty.

FUTBALOVÝ KLUB POHRONIE Žiar nad Hronom Dolná Ždaňa, a. s.

Futbalový klub funguje ako akciová spoločnosť, kde vlastníkom 30% akcií je mesto Žiar nad Hronom, 30% akcií vlastní Remeslo skupina spoločnosti, 30 % Loic Favre a 10 % obec Dolná Ždaňa. Štatutárnym orgánom je predstavenstvo.

Klub má 286 členov /24 dospelí a 262 mládež/. Muži hrajú najvyššiu slovenskú súťaž Fortuna Liga, mládež má Útvar talentovanej mládeže – dorast 2. liga a žiaci 2.liga. V klube je plne postavená mládežnícka pyramída. Celkovo má klub v súťažiach obsadených 13 kategórií. Klub využíva pre svoju činnosť novovybudovaný a zrekonštruovaný Mestský futbalový štadión s 2 plochami s prírodným trávnikom (hlavná plocha s umelým vyhrievaním) a 1 plocha s umelou trávou (rekonštrukcia v roku 2020) a Futbalový štadión v Dolnej Ždani.

MESTSKÝ ŠPORTOVÝ KLUB - MŠK Žiar nad Hronom, spol. s r. o.

MŠK Žiar nad Hronom je spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorej vlastníkom je mesto Žiar nad Hronom (15%) a TECHNICKÉ SLUŽBY Žiar nad Hronom spol. s r.o. (85%). Najvyšším orgánom spoločnosti je Valné zhromaždenie, dozorným orgánom je štvorčlenná Dozorná rada (2 členovia nominovaní mestom). Štatutárom spoločnosti je konateľ, nominovaný mestom. MŠK Žiar nad Hronom zastrešuje spolu 16 klubov. Športová aj hospodárska činnosť v MŠK je určená smernicami spoločnosti, ktorými sú Organizačný poriadok a Hospodárska smernica spoločnosti. Na čele každého klubu je prezident, ktorý u kolektívnych športov podlieha kontrolnému orgánu, Správnej rade klubu a musí mať vytvorený kolektívny rozhodovací orgán - Výkonnú radu klubu. MŠK svoju športovú činnosť finančne zabezpečuje dotáciou z mesta a od reklamných partnerov, SLOVALCO, NEMAK, VEOLIA a ďalších, ktorí finančne podporujú najmä formou reklamy účelovo konkrétny športový klub. Financie taktiež získavajú kluby od svojich športových zväzov na činnosť pre mládež do 23 rokov a to podľa dosahovaných výsledkov, účasti na súťažiach a počtu zapojených športovcov.

2.9.4 Zhodnotenie

Okres Žiar nad Hronom je jeden z okresov Slovenska, kde postupne sami začali prichádzať investori, v dôsledku čoho je v tomto okrese tretia najnižšia nezamestnanosť v kraji (po okrese Banská Bystrica a Zvolen). Zahraniční investori priniesli aj nové technológie, čo pomohlo zvýšiť výkonnosť výroby a produktivitu práce a najmä konkurencieschopnosť vyrábanej produkcie. **Pozitívne je, že v posledných rokoch začínajú v okrese aj firmy so zahraničnou majetkovou účasťou realizovať vlastný vývoj a podieľajú sa na výskume v spolupráci so slovenskými univerzitami a s Ústavom materiálov a mechaniky strojov Slovenskej akadémie vied, ktorá zriadila v Ladomerskej Vieske aj svoje detašované pracovisko INOVAL.** Toto umožňuje nielen zastabilizovať výrobu, ale zároveň sa vytvárajú aj pracovné miesta pre osoby s vyššou kvalifikáciou. Okrem toho bude môcť toto pracovisko po dobudovaní slúžiť aj ďalším strojárskym firmám, pretože v Banskobystrickom kraji sa doteraz nenachádzalo žiadne pracovisko podobného zamerania.

Hliníkarenský priemysel je hnacou silou rozvoja nielen mesta Žiar nad Hronom ale aj celého regiónu. Vyplýva to aj z výsledkov dotazníkového prieskumu, kde až 44,1% považuje podniky v meste za veľmi dôležité a 47,1% za celkom dôležité pre prínos pre mesto, kvalitu života a ďalší rozvoj. Napriek tomu je v meste slabá podpora malého, stredného a mikropodnikania. Chýba podporná organizácia, podnikateľské centrum, prípadne inkubátor.

Z hľadiska súčasnej orientácie priemyslu, výroby a služieb vo veľkej väčšine na výrobu, spracovanie a využitie hliníka ako základnej suroviny v podnikaní je nevyhnutné v meste dlhodobé a postupne

prípravovať podmienky aj pre iný alternatívny spôsob podnikania predovšetkým v službách. V dlhodobom časovom horizonte je súčasný druh orientácie priemyslu a výroby garantovaný minimálne na ďalších 20 rokov.

2.10 Rekreačia, voľný čas a cestovný ruch

Tabuľka č. 71: Kultúrne inštitúcie v meste Žiar nad Hronom

Názov	Zriaďovateľ	Aktivity
Mestské kultúrne centrum, príspevková organizácia	MsÚ ZH	Zabezpečenie kultúry v meste, mestská knižnica, výstavy, múzeum, kino, divadlá, koncerty, zábavy, festivaly, Svätokrížsky dom ZPZO
Pohronské osvetové stredisko príspevková organizácia VÚC	BBSK	Zabezpečuje kultúrne potreby obyvateľov okresov Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica prostredníctvom aktívnej účasti na tvorbe kultúrnych hodnôt najmä vo voľnom čase, - deti, mládeže a dospelí, , súťaže, prehliadky, festivaly, výstavy, vzdelávacie podujatia, rozvíja amatérsku kultúru
Hvezdáreň a planetárium M. Hella	BBSK	Výchova - astronómia a prírodné vedy, kultúrno-výchovné akcie, populárno-náučné akcie, doplnkové školské vzdelávanie

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 72: Kultúrne zariadenia v meste

Inštitúcia
Kino Hron (MsKC)
Mestské múzeum – Archeologická expozícia SAV (kaštieľ)
Mestská knižnica Michala Chrásteka (MsKC)
Galéria J. Považana (kaštieľ)
Pamätná izba Štefana Moysesu (kaštieľ)
Výstavná sála (pravidelné výstavy pre verejnosť, MsKC)
Ľudová izba (Svätokrížsky dom)
Koncerty (Dom kultúry)

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 73: Športové zariadenia

Názov	Hlavné zameranie	Kapacita zariadenia	Tech. stav
Futbalový štadión	futbal	2300	1
Športová hala	loptové hry	300	1
Zimný štadión	hokej	2000	1
Plážové kúpalisko	plávanie	2000	1
Krytá plaváreň	plávanie	Pôvodne 100, v súčasnosti v rekonštrukcii	-

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 74: Vybavenosť pre rekreáciu

Zariadenia	hotel	penzión, chata	ubytov-ňa	reštaurá cie	kúpali sko	lyž.vlek	futbal. ihrisko	vol.- tenis. ihrisko	klzisko	tenis. kurt	chaty, chalupy
Žiar nad Hronom	1	1	2	12	1	-	3	2	-	2	-

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Mestské kultúrne centrum

Svätokrížsky dom

Športová hala

2.10.1 Areál Biskupského kaštieľa s parkom

Významným objektom s veľkým potenciálom je Biskupský kaštieľ s parkom. Kaštieľ, ktorý mesto odkúpilo do vlastníctva v roku 2018, prechádza v súčasnosti rekonštrukciou. Časť priestorov je sprístupnená verejnosti so sprievodcom a odborným výkladom. Mesto plánuje postupne vytvoriť v priestoroch komunitné centrum a priestory na organizovanie kultúrnych podujatí s možným využitím pre činnosti kreatívneho priemyslu. Park v biskupskej záhrade je čoraz vyhľadávanejším miestom na oddych. Nachádzajú sa tu aleje vzácnych stromov, drobné stavby, barokový altánok, mlynský náhon jazierka, fontána, mini ZOO, ovocný sad a plážové kúpalisko. Biskupský kaštieľ je aj súčasťou Pohronskej hradnej cesty, v tomto roku po predložení mestského rozvojového zámeru a jeho následnom podporení príspevkom z oblastnej organizácie cestovného ruchu Región GRON a Rozvojovej agentúry BBSK n. o. mesto dovybavilo časti expozícií v kaštieli. Mesto sa prostredníctvom komentovaných prehliadok s kastelánom zapojilo do produktu Pohronskej hradnej cesty: Zaži hrady inak! a sprístupňuje tak priestory kaštieľa verejnosti vo vopred dohodnutých termínoch. Tento produkt je predávaný prostredníctvom krajskej cestovnej kancelárie Za horami, za dolami. V rámci prehliadky kaštieľa je možné navštíviť kryptu vo farskom kostole, kde našli miesto posledného odpočinku viacerí biskupi, medzi nimi aj Štefan Moyses a František Berchtold. Mestský park je tiež využívaný ako priestor pre usporadúvanie viacerých kultúrnych podujatí. Medzi najväčšie podujatia v regióne patrí ZH City Fest.

V parku bol vysadený mestský sad krajových odrôd. Sad sa nachádza v zadnej časti parku. Je to prvý mestský ovocný sad starých odrôd. Mesto týmto obnovilo tradíciu, ktorú kedysi zaviedol biskup Štefan Moyses. Ide o priestor väčší ako 1 ha. Vysadených bolo 91 ovocných stromov rôzneho druhového zloženia, z ktorých ani jeden nie je rovnaký. Konkrétne jablone, čerešne, slivky, hrušky a lieskové orechy. Atraktivitu sadu zvyšujú prírodné lavičky z agátového dreva, sieť chodníkov, kvitnúce pásy bylín a miesta pre piknik posedenie. Sad tak bude slúžiť aj na oddych, na šport a v neposlednom rade aj na edukáciu v rámci škôl. Do sadu boli umiestnené aj včelstvá na opeľovanie stromov. Touto aktivitou mesto napĺňa SMART víziu:

- Ekológia, zadržiavanie vody v území
- Záchrana genofondu pôvodných drevín

2.10.2 Krajská hviezdáreň a planetárium M. Hella

Ďalšou atraktivitou mesta pre obyvateľov ale aj pre turistov je Krajská hviezdáreň a planetárium Maximiliána Hella s ponukou programov zameraných na astronómiu a príbuzné prírodné a technické vedy.

Planetárium má hviezdnu sálu, ktorá bola modernizovaná v roku 2017 a je dnes jednou z najmodernejších na Slovensku. Vďaka podpore Oblastnej organizácie cestovného ruchu Región GRON a Rozvojovej agentúry BBSK n. o. si v roku 2020 planetárium plánuje zabezpečiť modernizovanú techniku pre pozorovanie nočnej oblohy v teréne, čím sa zvýši ich potenciál usporadúvať komentované pozorovania nočnej oblohy v teréne, na hrade, a ďalších atraktívnych miestach. Zároveň má planetárium v ponuke pestrú paletu programov pre všetky vekové kategórie vo svojom zariadení. Ide o atraktívny zážitok, ktorý má potenciál byť významným prvkom v tvorbe produktov cestovného ruchu tohto regiónu.

Planetárium M. Hella

Biskupský park

Biskupský kaštieľ

2.10.3 Rozvoj športových aktivít

Šport v meste Žiar nad Hronom zohráva veľmi významnú úlohu. Mesto každoročne vyčleňuje zo svojho rozpočtu čiastku na financovanie prevádzky športových zariadení a na priamu podporu rekreačných a športových aktivít.

Mesto Žiar nad Hronom má pre jednotlivé športové aktivity vybudovaný futbalový štadión (3 ihriská, z toho 1 s umelou trávou s osvetlením), plážové kúpalisko, krytú plaváreň (v súčasnosti prebieha

rekonštrukcia). Mestský futbalový štadión prešiel v roku 2017 kompletnou rekonštrukciou. V súčasnosti má kapacitu na sedenie približne 2300 miest.

Slovalco aréna – nový zimný štadión je v prevádzke od roku 2019, jeho kapacita je 2025 miest.

ZUS aréna – športová hala bola zrekonštruovaná v roku 2015. Poskytuje priestor na halové športy ako je basketbal či volejbal.

Športové zariadenia využívajú žiaci škôl, široká verejnosť a športové kluby na organizovanie športových turnajov, majstrovských pretekov a zápasov od mestskej až po medzinárodnú úroveň.

Mesto Žiar nad Hronom ponúka ďalej pre širokú verejnosť na relaxáciu a oddych historický mestský park vybavený okrem iného prírodným fitness areálom, rozprávkovým lesom a lanovým parkom. V medziblokových priestoroch na sídliskách má mesto 5 športových ihrísk pre deti MŠ, 4 viacúčelové športové ihriská a 3 športové ihriská s umelým povrchom vybudované v areáloch základných škôl.

Pre školské športy je novovybudovaný 300m atletický štadión pre všetky disciplíny (v areáli IV. ZŠ, Jilemnického ul. č.2), Taktiež na II. ZŠ, Ul. M.R. Štefánika č. 17, je obnovené basketbalové ihrisko a tartanová dráha 66m.

Všetky športové areály v rámci školských zariadení sú súčasne prístupné aj pre širokú verejnosť.

V posledných rokoch sa čoraz populárnejším stáva splav Hrona. V okolí mesta je v ponuke viacero požičovni raftov a tiež vybudovaných prístavov. Vodný tok Hrona a jeho mŕtve rameno poskytuje možnosti športového lovu rýb. Príroda v okolí mesta ponúka návštevníkom možnosť spoznávať jej krásy aj prostredníctvom náučného chodníka Šibeničný vrch.

V okolí mesta sú dobré podmienky pre rozvoj cyklistiky. Na vybraných úsekoch má potenciál cestná cyklistika a na iných úsekoch sa zas môže jednať o horskú cykloturistiku. Navrhované je prepojenie Trnavej Hory, časť Jalná so Šášovským Podhradím a ďalej so Sklenými Teplicami s možnou odbočkou na Hrad Žakýl horskou cyklotrasou. Mesto je úspešným žiadateľom pre organizovanie medzinárodných pretekov či etáp cestných cyklopretekov. Tento segment športových podujatí tiež generuje prenocovania a láka verejnosť k návšteve mesta.

V letnom období má plážové kúpalisko regionálny význam, využívajú ho aj obyvatelia susedným miest a obcí, keďže je jediné v žiarskom aj žarnovickom okrese. Podobne plaváreň a zimný štadión, ktorý poskytuje športové vyžitie aj ľuďom z okolia. Počas mrazivých zím sa obľube teší mŕtve rameno Hrona, ktoré slúži ako voľná ľadová plocha.

Športová hala

Zimný štadión

Futbalový štadión

Cykloturistické trasy

Mestom prechádza oficiálna okružná cyklotrasa:

Žiar nad Hronom, Lutila, Kopernica, Lúčky, Kremnica, Horná Ves, Dolná Ves, Stará Kremnička, Žiar nad Hronom (celková dĺžka trasy 48 km, číslo trasy 2556).

Časťou Šášovské Podhradie prechádza cyklotrasa Barborská cesta.

Turistické trasy

Náučný chodník Šibeničný vrch

Na ôsmich zastávkach oboznámi s prírodnými zaujímavosťami južnej časti Kremnických vrchov, začína pri Lutilskom potoku, pokračuje cez Šibeničný vrch, Žiarska kotlina, lesy, geológia krajiny, skalka, dedičná štôlna a končí lomom pod Skalickou. Je značený miestnou štvorcovou značkou bielej farby z ľavého rohu do pravého zeleným pásikom.

Miestne turistické trasy:

- Lidl, podháj, Biskupská studnička, Dubník, Hora, Košiarsky jarok, Šibeničný vrch, Lutilský potok. Je označená miestnou štvorcovou značkou prepoleňou na dva trojuholníky, zelený a biely.
- Železničná stanica Žiar nad Hronom, Ladomerská Vieska, Bukovinka, Šášovské Podhradie do Banskej Štiavnice. Označená modrou turistickou značkou.
- Šášovské Podhradie, Šášovský hrad, Suť. Označená zelenou turistickou značkou.

- Železničná stanica Žiar nad Hronom, Horné Opatovce, Maselno, Sklené Teplice do Banskej Štiavnice. Označená červenou turistickou značkou.

2.10.4 Služby cestovného ruchu

V meste sa nachádza len jeden hotel Luna s kapacitou 72 miest , jeden penzión s kapacitou 23 miest a dve turistické ubytovne s kapacitou 300 miest.

Tabuľka č. 75: **Prehľad ubytovacích zariadení**

Typ zariadenia	Názov	Kapacita	Lokalita
Hotel	Hotel Luna	72	Nám. Matice Slovenskej
Turistická ubytovňa	Ubytovňa Dr. Janského	200	Ul. Dr. Janského
Turistická ubytovňa	Penzión Žiar	100	Ul. Dukelských hrdinov
Penzión	Penzión Fellini	23	Ul. SNP

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 06/2020

Tabuľka č. 76: **Ubytovacie zariadenia cestovného ruchu za január až december 2019**

Ukazovateľ	Kraj spolu	Žiar nad Hronom okres	Žiar nad Hronom mesto
Počet ubytovacích zariadení spolu	645	60	3
Počet izieb	8 744	935	79
Počet lôžok spolu	22 871	2 589	155
v tom			
stále	20 333	2 262	148
príležitostné			
Počet návštevníkov spolu	743 807	79 774	6 569
v tom			
domáci návštevníci	631 757	73 425	4 754
zahraniční návštevníci	112 050	6 349	1 815
Počet prenocovaní návštevníkov spolu	2 141 489	23 546	12 444
v tom			
domáci návštevníci	1 857 883	222 721	8 746
zahraniční návštevníci	283 606	15 825	3 698
Tržby za ubytovanie spolu v EUR¹⁾	55 899 345	6 754 457	240 951
v tom			
domáci návštevníci	47 277 617	6 255 337	165 582
zahraniční návštevníci	8 621 728	499 120	75 369
Priemerný počet prenocovaní spolu	2,9	3,0	1,9
v tom			
domáci návštevníci	2,9	3,0	1,8
zahraniční návštevníci	2,5	2,5	2,0
Priemerná cena za ubytovanie spolu v EUR¹⁾	26,10	28,32	19,36
v tom			
domáci návštevníci	25,45	28,09	18,93
zahraniční návštevníci	30,40	31,54	20,38

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka č. 77: **Stravovacie zariadenia**

Typ	Názov	Kapacita zariadenia
Reštaurácia	Hotel Luna	100
Reštaurácia	Tatra	50
Reštaurácia	Gaudeamus	60
Reštaurácia	Emporio	25
Reštaurácia	Motorest Pause	50
Reštaurácia	Piváreň u suseda	50
Reštaurácia	Impresia	30
Reštaurácia	Doma	30
Reštaurácia	Tulipán	50
Reštaurácia	Plzenská	50
Reštaurácia	Paluba	30
Bufet	Ryba - Záhorec	50

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 78: Cestovné a informačné kancelárie

Typ	Názov
Cestovná kancelária	Galeb
Cestovná kancelária	Satur
Cestovná agentúra	Skalkatour
Cestovná kancelária	Super Travel
Cestovná kancelária	Invia

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

2.10.5 Zhodnotenie

Z hľadiska stavebnotechnického stavu je potrebná celková rekonštrukcia a zníženie energetickej náročnosti Mestského kultúrneho centra.

V oblasti rekreácie a voľného času mesto zaznamenalo v poslednom období výrazný pozitívny rozvoj. Množstvo športových objektov prešlo rekonštrukciou. Väčšina školských športových areálov je voľne prístupná verejnosti. Mesto buduje sieť cyklotrás. Tieto všetky aktivity prispievajú k posilneniu funkcie mesta ako spádového centra rekreácie a voľného času s regionálnym významom.

Mesto je členom Oblastnej organizácie cestovného ruchu Región GRON. Ďalšími členmi sú Združenie na záchranu hradu Šášov a Krajská hvezdáreň a planetárium M. Hella v Žiari nad Hronom. Šášovský hrad, ktorý patrí do katastra mesta, je od roku 2019 súčasťou projektu Pohronská hradná cesta. Jej cieľom je prepojenie, zatriktívnenie a zvyšovanie návštevnosti 16 hradných lokalít nachádzajúcich sa popri rieke Hron.

Združenie na záchranu hradu Šášov realizuje aktivity na záchranu a obnovu hradu. Pred výstupom na hrad zriadili dom s pamätnou izbou (etnografická výstava, menšie nálezy z hradu...)

V súčasnosti je spracovaná štúdia celkovej revitalizácie parku Š. Moyses (bez rozpočtu). Cieľom je stanovenie celkovej koncepcie vymedzeného územia parku Š. Moyses s programovou náplňou a kompozíciou vychádzajúcou z historických podkladov. Dôležitou úlohou je spojenie parku a objektu kaštieľa do jedného harmonického celku a tiež riešenie relatívne samostatných častí ako sú okolie zariadenia pre seniorov a areál s minizoo. Súčasťou riešenia je návrh identifikačných a jedinečných prvkov územia vychádzajúcich z miestnych špecifik – Genia loci a histórie územia. Dôležité je zónovanie územia podľa programovej náplne s lokalizáciou nových prvkov a ich modelové príklady. Ide o voľnočasové a herné aktivity, edukačné aktivity, výtvarné prvky, malá architektúra a mobiliár s informačným systémom. Okrem nových prvkov bude navrhnutý spôsob a rozsah rekonštrukcie existujúcich prvkov a plôch – fontána, pomník Š. Moyses, svadobný altánok, plochy a rybníky v minizoo a podobne. Z hľadiska porastu drevín budú navrhnuté principiálne zásahy a nové výsadby. Prioritou budú oddych a relax v prírodnom prostredí, umelecké a edukačné aktivity bez narušenia historického charakteru prostredia a kvality prírody a jej častí.

Splav Hrona

Letný pavilón na námestí

Biskupský park

Dom s pamätnou izbou pod Hradom Šášov

Detské ihrisko v Biskupskom parku

2.11 Trh práce

Nezamestnanosť na Slovensku v druhom štvrtroku 2020

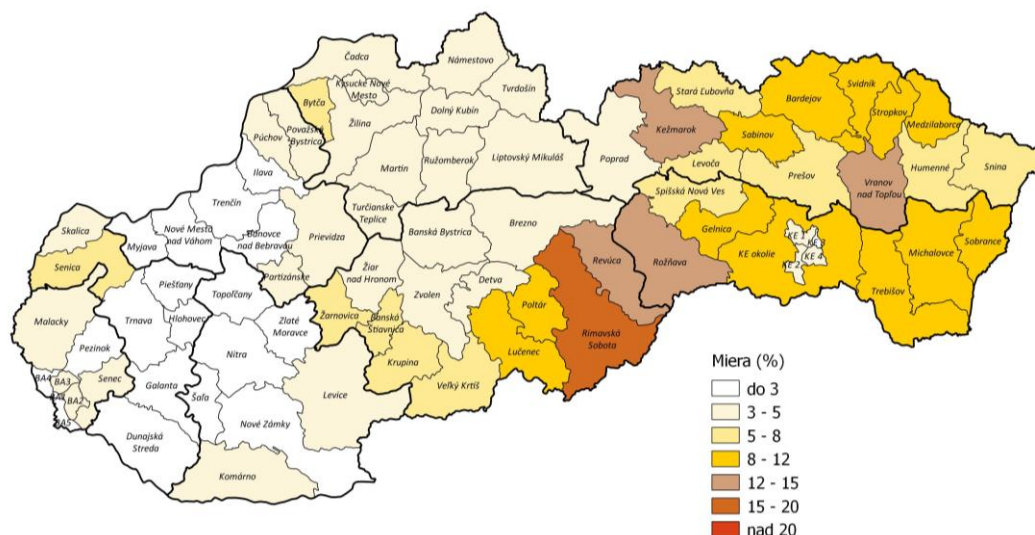
Nezamestnanosť sa zvýšila medziročne o 14,7 %, tak výrazný rast bol naposledy v roku 2010. Počet nezamestnaných na Slovensku podľa Výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) 2) dosiahol v 2. štvrtroku 2020 v absolútnom vyjadrení 177,8 tis. osôb, medziročne vzrástol o 14,7 % (o 22,8 tis. osôb). Takýto prudký nárast bol zaznamenaný naposledy pred desiatimi rokmi (v 2. štvrtroku 2010 vzrástol počet nezamestnaných medziročne o 28,5 %).

Dlhodobý pokles nezamestnanosti sa zastavil v prvom štvrtroku roka 2020, kedy nastala zmena trendu vo vývoji nezamestnanosti a počet nezamestnaných začal rásť. Medziročný nárast počtu nezamestnaných trvajúci aspoň dva štvrtroky za sebou bol zistený naposledy v 3. štvrtroku 2013.

Súčasne miera nezamestnanosti vzrástla medziročne o 0,9 p. b. na 6,6 %, dostala sa tak na úroveň pred dvoch rokov (2. štvrtrok 2018). Sezónne očistená nezamestnanosť sa oproti 1. štvrtroku 2020 zvýšila o 14,3 tis. (o 8,7 %) na 178,4 tis. osôb.

Dopad koronakrízy sa prejavil najmä rýchlym zvýšením počtu aj podielu osôb, ktoré boli krátkodobo nezamestnané (mesiac, respektíve jeden až tri mesiace). V súhrne sa počet osôb v týchto dvoch skupinách v štruktúre nezamestnaných medziročne zdvojnásobil.

Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR k 31.12.2019

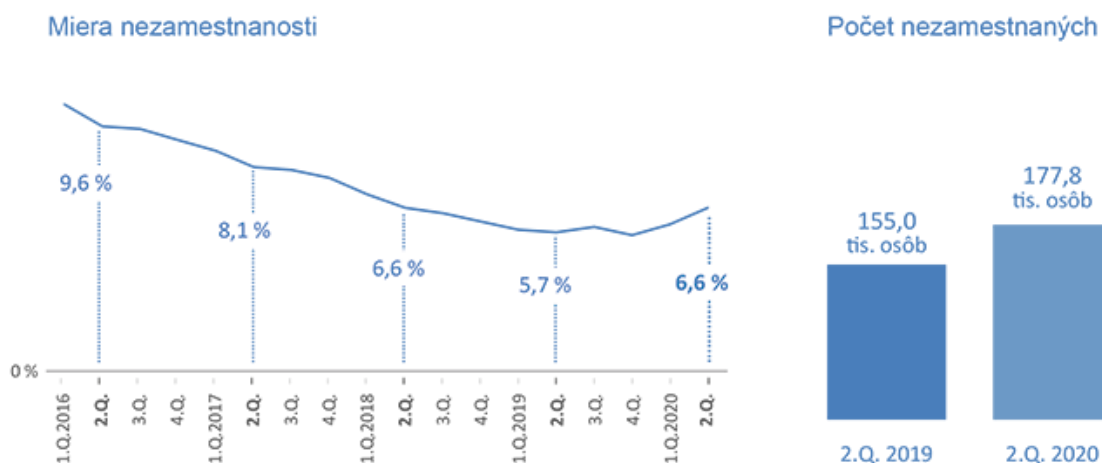

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava.

Miera vidovanej nezamestnanosti je vypočítaná na základe výberových zisťovaní ŠÚ SR a priemerného počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie. Algoritmus výpočtu stanovilo MPSVR SR.

Zdroj: ÚPSVaR k 31.12.2019

Graf č. 22:

Zdroj: ÚPSVaR k 31.12.2019

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica evidoval k 31.12.2019 v okrese Žiar nad Hronom v absolútnom počte 1313 uchádzačov o zamestnanie (ďalej len UoZ), čo je v porovnaní so skutočnosťou v stave k 31.12.2018 v i a c o + 108 UoZ (nárast o 8,2 %).

V okrese Žiar nad Hronom v stave k 31.12.2019 dosiahla evidovaná miera nezamestnanosti (z disponibil. počtu UoZ) 5,28 %, čo je v porovnaní so skutočnosťou k 31.12.2018 n á r a s t o + 0,25 %. Dosiahnutou evidovanou mierou nezamestnanosti v stave k 31.12.2019 sa okres zaraďuje na 4. miesto z 13 okresov Banskobystrického kraja (nižšiu mieru nezamestnanosti dosahujú len okresy Detva, Zvolen a Banská Bystrica). V rámci SR obsadzuje okres ku koncu roka 36. miesto zo 79. okresov SR. Vývoj základných ukazovateľov vývoja nezamestnanosti v meste Žiar nad Hronom v porovnaní s vývojom v okrese, regiónoch mesta Žiar nad Hronom je nasledovný:

Tabuľka č. 79: Vývoj nezamestnanosti v meste

Ukazovateľ	K 31.12.2015	K 31.12.2016	K 31.12.2017	K 31.12.2018	K 31.12.2019	Porovnanie 2018/2019
Počet UoZ v okrese ZH	2951	2311	1510	1205	1313	+108
- z toho v meste ZH	1131	847	516	449	509	+60
Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese ZH	10,86	8,6	5,63	4,22	4,58	+0,36

Zdroj: ÚPSVaR, B. Štiavnica 2020

S trvalým pobytom v meste Žiar nad Hronom v stave k 31.12.2019 bolo evidovaných v absolútnom počte celkom 509 uchádzačov o zamestnanie. V porovnaní so stavom ku koncu roka 2018 zaznamenalo mesto minimálny nárast o + 60 UoZ (nárast o 11,8 %). Tento nárast počtu UoZ je vyšší ako zaznamenaný nárast za celý okres Žiar nad Hronom (o 8,2 %).

Z absolútného počtu 509 UoZ je 220 mužov (43 %) a 289 žien (57 %). Mesto Žiar nad Hronom, ako ekonomické a administratívne centrum okresu, zaznamenáva k 31.12.2019 celkom 38,8 %-tný podiel na počte UoZ evidovaných v okrese Žiar nad Hronom.

Tabuľka č. 80: Štruktúra uchádzačov o zamestnanie v meste za mesiac júl 2020

Štruktúra UoZ	Muži	Ženy	ZP	Mladiství	Absolventi	Počet UoZ
Počet UoZ	318	405	39	5	39	723
Podiel v %	44	56	5,4	0,7	5,4	100

Zdroj: ÚPSVaR, B. Štiavnica 2020

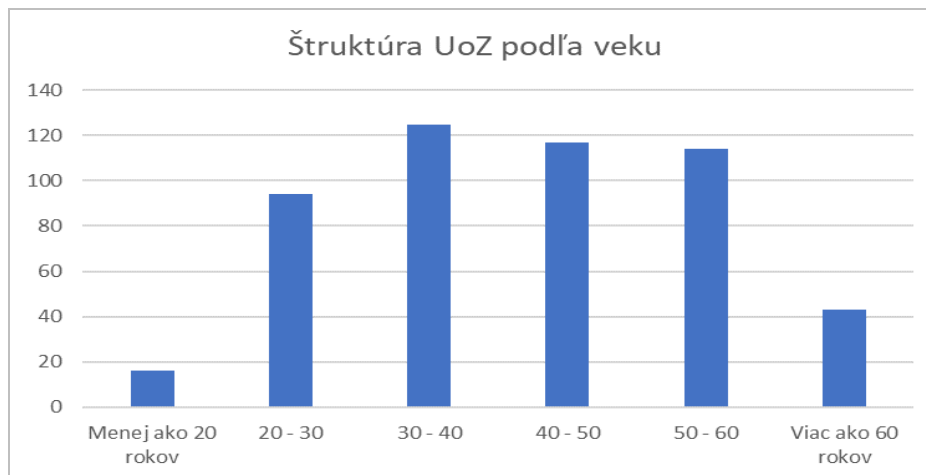
Ku koncu mesiaca júl 2020 evidoval 39 zdravotne postihnutých UoZ. Na úrade práce bolo evidovaných k 31.07.2020 aj 39 absolventov škôl (do 2 rokov od skončenia prípravy na povolanie).

Tabuľka č. 81: Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku december 2019

Oblasť	Menej ako 20 rokov	20 - 30	30 - 40	40 - 50	50 - 60	Viac ako 60 rokov
Mesto Žiar nad Hronom	16	94	125	117	114	43
Mesto Žiar nad Hronom v %	3,14	18,46	24,55	23	22,4	8,45
Okres Banská Bystrica	38	251	281	275	348	120
Banskobystrický kraj	747	5197	6400	6794	7437	1721

Zdroj: ÚPSVaR, B. Štiavnica 2020

Graf č. 23:

Zdroj: ÚPSVaR, B. Štiavnica 2020

V štruktúre podľa veku dosahuje mesto Žiar nad Hronom najviac UoZ v skupine vo veku 30 - 40 rokov 125 UoZ (percentuálne vyjadrenie 24,55 %), najnižší podiel počtu UoZ je v skupine vo veku menej ako 20 rokov, kde bolo evidovaných k 31.12.2019 16 uchádzačov. V skupine nad 60 rokov bolo v rovnakom období evidovaných v meste 43 UoZ.

Poznámka: Nasledujúca analýza oblasti bytovej výstavby a bytového hospodárstva je vypracovaná len na základe údajov zo Sčítania obyvateľov, bytov a domov v roku 2011, keďže uvedené údaje sú zbierané len pri tomto štatistickom zisťovaní.

Tabuľka č. 82: Bývajúce obyvateľstvo odchádzajúce do zamestnania a škôl podľa pohlavia a veku a podľa obce odchádzky a obce dochádzky

Obec dochádzky v rámci okresu Žiar nad Hronom	Počet dochádzajúcich z mesta Žiar nad Hronom		Obec dochádzky mimo okresu Žiar nad Hronom	Počet dochádzajúcich z mesta Žiar nad Hronom	
	do zamestnania	školáci, študenti		do zamestnania	školáci, študenti
Bartošova Lehôtka	38	0	Bratislava	239	160
Hliník nad Hronom	98	13	Košice	3	18
Horná Ždaňa	12	0	Banská Bystrica	149	115
Janova Lehota	13	2	Banská Štiavnica	22	43
Kremnica	158	46	Handlová	9	22
Ladomerská Vieska	198	0	Hodruša – Hámre	7	7
Lovčica - Trubín	11	0	Martin	8	6
Lutila	15	0	Nitra	16	51
Sklené Teplice	10	0	Nová Baňa	10	2
Trnavá Hora	43	0	Prievidza	11	2
Vyhne	13	0	Trenčín	4	8
Ostatné obce v okrese	63	1	Trnava	3	35
			Zvolen	172	107
			Žarnovica	90	18
			Žilina	18	26
			Ostatné obce mimo okresu	132	49
Odchádzajúci v rámci okresu spolu	667	62	Odchádzajúci do iných okresov spolu	893	669
Odchádzajúci do zahraničia				329	55
Súhrn odchádzajúcich za obec				1889	786

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Tabuľka č. 83: Bývajúce obyvateľstvo odchádzajúce do zamestnania a škôl podľa obce odchádzky a obce dochádzky

Obec odchádzky v rámci okresu Žiar nad Hronom	Počet odchádzajúcich do mesta ZH		Obec odchádzky mimo okresu Žiar nad Hronom	Počet odchádzajúcich do mesta ZH	
	do zamestnania	školáci, študenti		do zamestnania	školáci, študenti
Bartošova Lehôtka	33	5	Bratislava hl. m. SR	14	0
Bzenica	47	22	Banská Belá	13	4
Dolná Trnávka	71	20	Banská Bystrica	46	2
Dolná Ves	14	2	Banská Štiavnica	60	21
Dolná Ždaňa	85	20	Brehy	9	5
Hliník nad Hronom	289	52	Handlová	59	12
Horná Ves, okr. Žiar nad Hronom	41	28	Hodruša-Hámre	20	5
Horná Ždaňa	47	16	Horné Hámre	21	8
Hronská Dúbrava	17	0	Hrabičov	15	10
Ihráč	53	19	Kľak	5	7
Janova Lehota	101	17	Nová Baňa	66	10
Jastrabá	48	19	Ostrý Grúň	9	8
Kopernica	6	4	Podhorie, okr. Banská Štiavnica	11	5
Kosorín	81	22	Prievidza	18	0
Kremnica	154	75	Rudno nad Hronom	10	6
Kremnické Bane	11	2	Veľká Lehota	9	1
Kunešov	9	3	Voznica	13	10
Ladomerská Vieska	126	36	Zvolen	80	5
Lehôtka pod Brehmi	37	5	Žarnovica	148	72
Lovča	128	38	Župkov	23	7
Lovčica-Trubín	269	85	ostatné obce mimo okres	304	31
Lutila	292	90			
Nevoľné	10	13			

Pitelová	98	46			
Prestavky	89	17			
Prochot	66	19			
Repište	34	8			
Sklené Teplice	57	13			
Slaská	71	21			
Stará Kremnička	163	63			
Trnavá Hora	133	26			
Vyhne	54	16			
ostatné obce v okrese	9	3			
dochádzajúci v rámci okresu spolu	2743	827	dochádzajúci z iných okresov spolu	953	229
Uhrn dochádzajúcich za obec spolu				3969	1056

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

2.11.1 Zhodnotenie

Mesto Žiar nad Hronom má významnú úlohu ako zamestnávateľ v rámci svojho okresu ale aj mimo neho.

V roku 2011 necelých 4000 zamestnancov dochádzalo do Žiaru nad Hronom za prácou. V rovnakom období dochádzalo do mesta 1 056 žiakov a študentov do škôl. Najväčšie zastúpenie mali obyvatelia miest a obcí Lutila Hliník nad Hronom, Lovčica – Trubín, Stará Kremnička, Kremnica, Žarnovica, Trnavá Hora. Takmer 1900 obyvateľov Žiaru nad Hronom dochádzalo do zamestnania do okolitých miest Zvolen, Kremnica, Banská Bystrica, Hliník nad Hronom. Počet uchádzačov o zamestnanie v meste ako aj miera nezamestnanosti v okrese Žiar nad Hronom zaznamenala v období 2015-2018 pozitívny vývoj. Počet UoZ v meste klesol za spomínané obdobie z 1131 na 449 a miera nezamestnanosti v okrese klesla z 10,86 na 4,22%. Len za posledné sledované obdobie (rok 2019 a I. polrok 2020) zaznamenávajú ukazovatele nezamestnanosti rastúci trend, čo do veľkej miery spôsobuje súčasná situácia s pandemiou COVID 19.

2.12 Ľudský potenciál (spolky, združenia, kluby)

Kluby, spolky a združené spoločenské aktivity

V meste Žiar nad Hronom sa klubová činnosť seniorov uskutočňuje v Klube dôchodcov, klubová činnosť mladých v Mestskej obývačke a voľnočasové činnosti v MsKC. Ich činnosť má charakter voľnočasových aktivít so širokým zameraním. Poskytuje priestor pre kultúrne, spoločenské a športové vyžitie detí, mládeže a starších občanov.

Tabuľka č. 84: **Prehľad spolkov pôsobiach na území mesta**

Druh činnosti	Názov spolku	Aktivity
Vytváranie podmienok pre záujmovú a kultúrnu činnosť a na udržiavanie fyzickej i psychickej aktivity občana, ktorý je poberateľom starobného dôchodku, alebo občana s nepriaznivých zdravotným stavom	Klub dôchodcov	- organizovanie záujmových krúžkov - organizovanie domácich a zahraničných zájazdov - organizovanie kultúrnych a spoločenských podujatí - organizovanie besied, prednášok, návštev múzeí i galérií - organizovanie športových podujatí
Voľnočasové záujmové aktivity	Mestská obývačka a MsKC	- tanečná škola Stella - detský folklórny súbor - Slovak Aikido - strašiačik - The bones - Capoeira - ABC - Dychová hudba Žiaranka - Folklórny súbor Hron - mladí breakeri B-boys

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

2.12.1 Mimovládne organizácie

Činnosť mimovládnych organizácií v meste Žiar nad Hronom možno označiť za stredne aktívnu, v niektorých oblastiach málo rozvinutú a hoci širokospektrálnu. Mimovládne organizácie a ich predstavitelia sa snažia napomáhať riešeniu jednotlivých parciálnych problémov, ktoré trápia občanov tohto mesta, resp. regiónu.

Mimovládne organizácie môžeme podľa ich činnosti rozdeliť na viac podskupín:

- MVO venujúce sa rómskej problematike - 3 MVO

- MVO venujúce sa podpore vzdelávania a škôl - 6 MVO
- MVO pracujúce s postihnutými - 4 MVO
- MVO venujúce sa rozvoju ľudských zdrojov - 1 MVO
- MVO venujúce sa ženským programom - 1 MVO
- MVO pracujúce s matkami - 1 MVO
- MVO venujúce sa ochrane ŽP a všeobecnoprospešným humanitným cieľom - 1 MVO
- MVO venujúce sa zdravotným programom - 2 MVO
- MVO zaoberajúce sa kultúrnymi pamiatkami - 2 MVO
- MVO venujúce sa šíreniu kresťanských myšlienok - 2 MVO
- MVO so špecifickou činnosťou - 2 MVO

Tabuľka č. 85: **Prehľad MVO v meste**

Typ organizácie	Zameranie	Počet
občianske združenie	• rómske komunitné programy • poradenstvo a osвета • rozvoj ľudských zdrojov • výchova a vzdelávanie detí, mládeže, dospelých • aktivačná činnosť pre nezamestnaných • projekty na podporu zamestnanosti • programy zamerané na kultúru Rómov • ženské programy.	3
nadácia	• rozvoj ľudských zdrojov • výchova a vzdelávanie detí, mládeže a dospelých.	1
občianske združenie	• podpora a rozvoj vzdelávania • pomoc škole.	6
občianske združenie	• podpora rodín so zdravotne postihnutými deťmi a mládežou • podpora a ochrana zdravia a vzdelávania postihnutých detí • poradenská činnosť • aktívna pomoc nepočujúcim • obhajoba práv a špecifických záujmov občanov s postihnutím • integrácia postihnutých.	3
občianske združenie	• zlepšenie postavenia žien v spoločnosti • psychologická poradňa pre týrané ženy • pomoc pre ženy zo sociálne znevýhodneného prostredia	1
nadácia	• podpora rozvoja poľnohospodárstva, cestovného ruchu a kúpeľníctva	1
občianske združenie	• podpora a šírenie kresťanských myšlienok	2
občianske združenie a agentúra	• ochrana a podpora zdravia • sociálne a opatrovateľské služby	2
nadácia	• podpora dlhodobých všeobecnoprospešných humanitných cieľov, tvorby a ochrany životného prostredia, zdravia a vzdelávania	1
občianske združenie	• podpora a vyzdvihnutie materstva – jeho vážnosť a dôležitosť • umožniť matkám sebarealizáciu • vytvorenie bezpečného priestoru pre najmenšie deti	1
občianske združenie	• získavanie informácií o hrade Šášov a financií.	1
občianske združenie	• obnova kostola, výstavba pamätníka, úprava cintorína, organizovanie stretnutí rodákov.	1
občianske združenie	• združovanie občanov, zaoberajúcich sa konštrukciami, stavbami, renováciami a prevádzkovaním lietadiel	1

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Fašiangy vo Svätokrížskom dome

Deti folkórne vystúpenie v MŠ

Vystúpenie detí v MsKC

2.12.2 Mládež

Samospráva Mesta Žiar nad Hronom podporuje participáciu mládeže na miestnej úrovni už viac rokov. Ešte v roku 2007 poslanci MsZ schválili Konceptiu práce s deťmi a mládežou v meste Žiar nad Hronom na roky 2008 - 2013. V tomto období vznikla aj **pozícia koordinátora práce s mládežou** - ako jediná pozícia tohto druhu na Slovensku - až do r. 2013, kedy vznikla podobná pozícia v meste Trenčín

a plánujú ju vytvoriť čoskoro aj v meste Banská Bystrica. Náplňou práce koordinátora práce s mládežou je aktívne spolupracovať s inštitúciami mesta Žiar nad Hronom, ktoré pracujú s deťmi a mládežou a koordinovať ich činnosť a vzájomnú spoluprácu. Do tejto spolupráce sa snaží zahrnúť aj inštitúcie, ktoré nie sú v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žiar nad Hronom. Aktívne vyhľadáva možnosti realizovania projektov zameraných na deti a mládež, možnosti ich financovania z mimorozpočtových zdrojov mesta Žiar nad Hronom, iniciuje vznik neformálnej skupiny mladých ľudí – Žiarsky mládežnícky parlament – riadi a usmerňuje ich činnosť. Práca koordinátora s mládežou má za cieľ vytvoriť systematickú a strategickú prácu s mládežou na území mesta a udržiavať vzájomnú spoluprácu medzi všetkými inštitúciami pracujúcimi s deťmi a mládežou, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žiar nad Hronom, prípadne i mimo nej.

Prioritne sa zameriava na aktívne a efektívne využitie ich voľného času a zapájania sa do mimoškolských aktivít. Práve tento čas by mal byť okrem iného aj priestorom na rozvoj kompetencií osobnosti. Pre značnú časť mladej generácie sa však stáva priestorom podmieňujúcim vznik rôznych sociálno – patologických javov. Je preto nanajvýš dôležité, aby spoločnosť zabezpečila kvalitné využívanie voľného času detí a mládeže.

Tabuľka č. 86: Zoznam mládežníckych organizácií, neformálnych skupín a iniciatív v meste

Názov:	Kontakt:	Oblasť pôsobenia:
VOLTAGE	Kontaktná osoba: Barbora Žifčáková tsvotage@gmail.com	Tanečná skupina – podpora mladých talentov
Castrum Susol	Facebook: Castrum Susol Kontaktná osoba: Zuzana Denková denkova.zuzana@gmail.com	Záujmové združenie pre výskum a popularizáciu histórie mesta Žiar nad Hronom
D20 – Klub spoločenských hier	Facebook: D20zh Kontaktná osoba: Marek Páleník spectro@spectrogaming.eu	Klub zameriavajúci sa na výplň voľného času mladých formou stretávania sa za účelom hrania spoločenských hier
Koníček bez bariér	Kontaktná osoba: Michaela Pribilincová pribilincova@gmail.com	Občianske združenie, ktoré sa venuje práci s mládežou a jej aktivitám. Realizuje rôzne mládežnícke aktivity a hlavne zamerané na európsku dobrovoľnícku službu.
Žiarsky mládežnícky parlament	Facebook: Žiarska MLÁDEŽ Kontaktná osoba: Veronika Fabianová Veronika.fabianova@ziar.sk	Neformálna skupina mladých dobrovoľníkov, ktorá realizuje aktivity pre deti a mládež v meste
Mosty	www.ozmosty.szm.sk Kontaktná osoba: Zdenka Trubanová ztrubanova@atlas.sk	Občianske združenie podporujúce najmä sociálnu integráciu detí a mládeže s telesným, mentálnym, sluchovým, rečovým, ale i viacnásobným postihnutím.
Nadácia Škola dokorán	www.skoladokoran.sk nsd@nsd.sk	Nezisková organizácia s celoslovenskou pôsobnosťou zameraná na celoživotné vzdelávanie. Podporujú celoživotné vzdelávanie, integráciu detí a mládeže ohrozených sociálnym vylúčením a harmonického spolunažívania rôznych národností a etnických skupín v zmiešaných komunitách.
Okáčik	www.okacik.sk okacik@stonline.sk Kontaktná osoba: Ľubica Mokrošová	Občianske združenie, ktoré sa venuje voľno-časovým programom pre deti a mládež v meste, regióne i na celoslovenskej úrovni.
Ríša legiend	Štatutárny zástupca - Bc. Martina Hlôšková E-mail: risalegiend@gmail.com Budúca webstránka: www.risalegiend.sk	Občianske združenie s cieľom poskytnúť deťom, mladým ľuďom a znevýhodneným skupinám viac priestoru pre všestrannejšie trávenie voľného času a pre kvalitnejší rozvoj osobnosti.
Strážni anjeli	straznianjeli@gmail.com utulokzh@gmail.com webová stránka: www.utulokziar.sk	Občianske združenie, ktoré prevzalo pod svoj patronát mestský útulok pre psov.
ZaŽiar	www.zaziar.sk Kontaktná osoba: Mgr. Veronika Fabianová veronika.fabianova@ziar.sk	Občianske združenie, ktoré realizuje aktivity pre mladých prostredníctvom mládežníckych projektov.
Žiarovky	Facebook: ž i a r o v k y	Neformálna skupina

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 87: Umelecké telesá, súbory, krúžky

Názov	Počet	Zameranie	Miesto	Zriaďovateľ
Folklórny súbor HRON	1	Folklórny súbor spevu a tanca	ŽŠ Jilemnického 2	MsÚ ZH
Mužská spevácka skupina Sekera	1	Mužská spevácka skupina	MsKC	MsÚ ZH
Cimbalová hudba FS Hron	1	Folklórny hudobný súbor	MsKC	MsÚ ZH
Sitňan	1	Rocková hudobná skupina	MsKC	Súkromné

Program rozvoja mesta Žiar nad Hronom 2021-2027

Banda Amerikano	1	Hudobná skupina	MsKC	Súkromné
Janko Kulich a Kolegium	1	Hudobná skupina	MsKC	Súkromné
ŠHT	1	Hudobná skupina	MsKC	Súkromné
The Outsiders		Hudobná skupina	MsKC	Súkromné
Agáta		Hudobná skupina	MsKC	Súkromné
Karolína Šťastná		Hudobná skupina	MsKC	Súkromné
Skrat f štrku		Hudobná skupina	MsKC	Súkromné
Divadelný súbor Šášovčan	1	Divadlo	Šášovské Podhradie	MsÚ ZH
Tanečná škola Voltage	1	Hip-hopová tanečná skupina	MsKC	MsÚ ZH
LAST RUN	1	Mládežnícka parkourová skupina	MsKC	MsÚ ZH
Stella	1	Tanečno-športový klub	MsKC	MsÚ ZH
Aikido	1	Športový klub	MsKC	MsÚ ZH

Zdroj: MsKC – Mestské kultúrne centrum, 2020

Tabuľka č. 88: **Organizovanie súťaží, prehliadok a festivalov na miestnej, regionálnej, krajskej, nadregionálnej, celoslovenskej a medzinárodnej úrovni**

Názov	Podujatie	Počet	Charakter	Miesto	Zriaďovateľ
TAK PÍŠEM JA	Celoslovenské	1	Literárna súťaž	POS	BBSK
POKLADY HISTÓRIE	Krajské	1	Literárna súťaž	POS	BBSK
TAJOMSTVÁ V NÁS	Regionálne	1	Integrácia zdravotne znevýhodnených skupín	POS	BBSK
CHCEME ŽIŤ BEZ DROG	Regionálne	1	Výtvarná súťaž detí	POS	BBSK
ROZPRÁVKOVÉ JAVISKO	Krajské	1	Prehliadka detskej dramatickej tvorby BBSK	POS	BBSK
ZA KULTÚROU A HISTÓRIOU RÓMOV-DEŇ RÓMSKEJ KULTÚRY	Regionálne	1	Prehliadka záujmovej umeleckej činnosti rómskeho etnika	POS	BBSK
JARNÝ SALÓN	Regionálne	1	Regionálna súťaž, prehliadka výtvarnej tvorby	POS	BBSK
AMFO	Regionálne	1	Regionálna súťažná postupová prehliadka amatérskej fotografickej tvorby	POS	BBSK
A CAPELLA	Regionálne	1	Súťaž speváckych zoskupení A capella	POS	BBSK
PREČO SOM NA SVETE RÁD, RADA	regionálne	1	výstava detskej výtvarnej tvorivosti s medzinárodnou účasťou	POS	BBSK
AUTORSKÉ VÝSTAVY	regionálne	2	Výstavy výtvarníkov amatérov	POS	BBSK
DEŇ TANCA	regionálne	1	Regionálna súťaž moderného a módneho tanca neregistrovaných tanečných kolektívov	POS	BBSK
ČERVENÉ JABLČKO	regionálne	1	Súťaž detí v ľudovom speve	POS	BBSK
ROZPRÁVKOVÉ JAVISKO	krajské	1	Prehliadka detskej dramatickej tvorby BBSK	POS	BBSK
CINEAMA	regionálne	1	Súťaž filmárov amatérov	POS	BBSK
CINEAMA	Krajské	1	Prehliadka amatérskej filmovej tvorby a videotvorby	POS	BBSK
POLÍCIA ZNÁMA, NEZNÁMA	regionálne	1	Výtvarná súťaž detí	POS	BBSK
NAJKRAJŠIA TORTA	celoslovenské	1	Súťaž amatérov cukrárov	POS	BBSK
NAŠE NOVINY	regionálne	1	Súťaž novín a časopisov	POS	BBSK
MODERÁTOR	regionálne	1	Súťaž moderátorov, konferensierov, hlásateľov	POS	BBSK
ZPOZ	regionálne	1	Regionálna prehliadka ZPOZ okresov ZH, BŠ, ZC	POS	BBSK

POS – Pohronské osvetové stredisko BBSK – Banskobystrický samosprávny kraj

Zdroj: POS, 2020

Tabuľka č. 89: **Odborné podujatia (školenia, semináre, tvorivé dielne)**

Názov podujatia	Počet	Miesto	Zriaďovateľ
Kurz kreslenia - tvorivá dielňa pre amatérov výtvarníkov regiónu	1	POS	BBSK
Tvorivá dielňa pre moderný tanec spojená s rozborovými seminármi	2	POS	BBSK
Tvorivá dielňa pre fotografy amatérov regiónu	1	POS	BBSK
Tvorivá dielňa s vedúcimi a jednotlivcami v oblasti folklóru	2	POS	BBSK
Tvorivá dielňa pre vedúcich folklórnych skupín a detských folklórnych súborov	2	POS	BBSK
Rozborový seminár – výtvarná tvorba amatérov pri Jarnom salóne	1	POS	BBSK
CINEAMA - seminár zameraný na amatérsku filmovú tvorbu	1	POS	BBSK

Program rozvoja mesta Žiar nad Hronom 2021-2027

AMFO – rozborový seminár zameraný na amatérsku fotografiu	1	POS	BBSK
Tak píšem ja – seminár zameraný na amatérsku literárnu tvorbu	1	POS	BBSK
SLOVO – seminár k umeleckému prednesu	1	POS	BBSK
Naša kronika – kurz pre kronikárov regiónu	1	POS	BBSK

Zdroj: Pohronske osvetove stredisko, 2020

Tabuľka č. 90: Činnosť dielne ľudových remesiel, klubová tvorba

Názov	Počet stretnutí	Miesto	Zriaďovateľ
Klub patchworku	10	POS	BBSK
Škola tradičných a súčasných remesiel	10	POS	BBSK
Klub paličkovanej čipky	10	POS	BBSK
Klub zdravej výživy	10	POS	BBSK
Klub Harmónia a jeho sekcie	10	POS	BBSK
Remeselná zručnosť – tvorivé dielne	10	POS	BBSK
Ateliér tvorby – zameraný na tradičné techniky	1	POS	BBSK
Klub grafológie	8	POS	BBSK

Zdroj: Pohronske osvetove stredisko, 2020

Tabuľka č. 91: Kultúrno-spoločenské podujatia - tradičné

Názov	Počet ročne	Organizátor
Žiarsky bál	1	MsKC Žiar nad Hronom
Fašiangy v meste	1	MsKC Žiar nad Hronom
Fašiangová veselica	1	MsKC Žiar nad Hronom
Stavanie mája	1	MsKC Žiar nad Hronom
Skoromájová veselica		
Detský maškarný bál	1	MsKC Žiar nad Hronom
Víno v parku	1	MsKC Žiar nad Hronom
Deň detí	1	MsKC Žiar nad Hronom
Výstava psov - Žiarsky chlpad	1	MsKC Žiar nad Hronom
Žiarske kultúrne leto	1	MsKC Žiar nad Hronom
Festival MuZHiKa – žiarske kapely	1	MsKC Žiar nad Hronom
Šášovské hradné dni	1	MsKC Žiar nad Hronom
City Fest	1	MsKC Žiar nad Hronom
Beerfest	1	MsKC Žiar nad Hronom
Žiarsky jarmok	1	MsKC Žiar nad Hronom
Mikuláš v meste	1	MsKC Žiar nad Hronom
Žiarivé Vianoce	1	MsKC Žiar nad Hronom
Svet súladu	1	POS Žiar nad Hronom
Divadlo na stredu	4	POS Žiar nad Hronom
Dnes večer s osobnosťou – predstavenie osobností z oblasti amatérskej tvorby	2	POS Žiar nad Hronom
Kapustnica	1	Mesto Žiar nad Hronom

Zdroj: Pohronske osvetove stredisko, MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 92: Výchovno-vzdelávacie podujatia

Názov	Počet ročne	Organizátor
Vitaj Veľká noc	1	POS Žiar nad Hronom
Čaro Vianoc	1	POS Žiar nad Hronom
Letné inšpirácie – tvorivé dielne zamerané na umelecké žánre	1	POS Žiar nad Hronom
Perspektívy kultúry – konferencia zameraná na rozvoj amatérskej kultúry spojená s galaprogramom kolektívov a jednotlivcov ZUČ	1	POS Žiar nad Hronom

Zdroj: Pohronske osvetove stredisko, 2020

Tabuľka č. 93: Oblasť záujmovej vzdelávacej činnosti – občianske vzdelávanie

Environmentálne	Počet ročne	Organizátor
Výstava exotického hmyzu spojená s prednáškami	1	POS Žiar nad Hronom
Prednášky o zdravej výžive	1	POS Žiar nad Hronom
Obchodovanie s ľuďmi - zážitkové učenie	1	POS Žiar nad Hronom
Primárna prevencia sociálno-patologických javov, prednášky, workshopy	3	POS Žiar nad Hronom
Cyklus prednášok – Nebojme sa prevencie pre žiakov (MŠ a ZŠ)	10	POS Žiar nad Hronom
Cyklus podujatí určených pre mládež – workshopy, besedy, prednášky, vystúpenia ZUČ	3	POS Žiar nad Hronom
Duševné zdravie – prednáška	1	POS Žiar nad Hronom

Zdroj: Pohronske osvetove stredisko, 2020

Verejne dostupný internet: Mestský úrad, Mestská knižnica, Mestská obývačka (priestor pre mladých v budove bývaleho domu kultúry, v súčasnosti SSOŠP EBG).

Deň detí

Mikuláš

Deti v MŠ

2.12.3 Športové kluby

Mesto Žiar nad Hronom podporuje dobrovoľnú športovú činnosť prostredníctvom finančného príspevku z tzv. Športového kalendára mesta na príslušný kalendárny rok. Ide najmä o podporu konkrétnych športových podujatí zameraných jednak na široké masy neregistrovaných športovcov (streetball, mestský polmaratón a pod.) ale aj na rôzne turnaje, súťaže nezaraďené do pravidelných súťaží registrovaných klubov. Takáto športová činnosť /súťaže, turnaje a pod./, konané pravidelne každý kalendárny mesiac, reprezentujú mesto na mestskej, regionálnej, krajskej, celoslovenskej, ale i medzinárodnej úrovni.

Najvýznamnejšiu formu podpory športu zo strany mesta predstavuje adresný finančný príspevok spoločnosti Mestský športový klub Žiar nad Hronom spol. s r.o. (ďalej len „MŠK“), ktorého spoločníkom je Mesto Žiar nad Hronom a Technické služby Žiar nad Hronom, spol. s r.o. (100% dcéra mesta Žiar nad Hronom), ktorý je vyčlenený z rozpočtu mesta. Mestský športový klub zastrešuje všetky športové kluby v meste a to po stránke materiálno technickej, športovej činnosti, účtovníctva, úhrady nákladov na prenájom športových zariadení a pod..

Mesto Žiar nad Hronom podporuje športové aktivity a podujatia formou spoluúčasti pri financovaní. Šport pre mesto a jeho obyvateľov predstavuje prostriedok rozvoja osobnosti, šport upevňuje zdravie človeka, je prostriedkom boja proti rasizmu, drogám a netolerancii, je prostriedkom trávenia voľného času.

Tabuľka č. 94: Športové akcie

Názov akcie	Časová frekvencia	Organizátor
Beh oslobodenia /každoročne-2020	1 x ročne /apríl/	Mesto ŽH
M-SR mládeže v streľbe zo vz pušky, pištole	1 x ročne /apríl/	Mesto ZH, SŠK MŠK
Beh SNP do vrchu	1 x ročne /august/	AK MŠK, CVČ, Mesto ZH
Žiarsky mestský polmaratón 11. ročník	1 x ročne /máj/	AK MŠK, Mesto ZH
Turnaj v Streetballe	1 x ročne /jún/	BK MŠK, Mesto ZH,
M-SR v cyklistike - časovka jednotlivcov	1 x ročne /júl/	CK MŠK, Mesto ZH,
Turnaj v petangu	1 x ročne /september/	Mesto ZH

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 95: Športové Kluby

Názov športového klubu	Počet členov
Atletický klub	125
Basketbalový klub	118
Grapplingový klub	22
Hokejový klub	23
Iron Gym	10
Jiu Jitsu	24
Karate klub	87
Kulturistický klub	25
Klub RTVŠ	39
Klub slovenských turistov	202
Plavecký klub	44
Stolnotenisový klub	40
Športový strelecký klub	117
Tenisový klub	52
Volejbalový klub	98

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Športový deň

Cyklistické preteky

Športové podujatie, odovzdávanie cien

2.12.4 Zhodnotenie

V meste je silne rozvinutý spolkový život vo všetkých vekových kategóriách. Na území mesta pôsobí veľký počet mimovládnych organizácií, tento trend je podporovaný a pozitívne vnímaný aj zo strany obyvateľstva, pričom v dotazníkovom prieskume vyjadrilo súhlas s podporou MVO a iniciatív v meste až 66,9% respondentov. Problémom je chýbajúca spoločná platforma MVO v meste ako partner pre mesto. Aj napriek komunikácii mesta s MVO a jeho snahe o podporu aktivít MVO problémom je, že MVO nemajú dostatočný potenciál na dosiahnutie významnejších cieľov. Jednotlivé aktivity MVO sú nekoordinované, čím sa znižuje aj výsledný efekt aktivít a vynaloženého úsilia.

V oblasti podpory športu detí a mládeže je mesto jedno z najlepších na Slovensku. Športové kluby majú veľkú členskú základňu. Problémom je udržanie mladých talentov v meste, čo súvisí aj s odchodom mladých ľudí za štúdiom a prácou do iných regiónov.

Obyvatelia pozitívne vnímajú rozvoj kultúrno-spoločenských podujatí a akcií za posledné plánovacie obdobie. Pozitívne hodnotia podujatie City fest, ktoré organizuje každoročne Mestské kultúrne centrum v Parku Š. Moysesa.

2.13 Územná a integrovaná spolupráca

2.13.1 Regionálna spolupráca

Mesto Žiar nad Hronom ako sídlo regiónu aktívne spolupracuje s obcami v rôznych oblastiach a pri rôznych príležitostiach. Je členom **Združenia miest a obcí Žiarsky región** a taktiež členom **Mikroregionu Žiarske Podhorie**. Všetky obce mikroregionu sú členmi Občianskeho združenia **Žiarska kotlina**. Účelom združenia je zvýšenie kvality života obyvateľov na území mesta a obcí Žiarskej kotliny najmä podporou a koordináciou činností neziskových organizácií, občanov, malých a stredných podnikateľov, obcí a ďalších subjektov pôsobiach na území s ohľadom na čo najlepšie využitie miestnych ľudských, prírodných a kultúrnych zdrojov. Občianske združenie Žiarska kotlina má zároveň aj štatút miestnej akčnej skupiny (MAS).

Regionálny produkt Pohronie

Miestna akčná skupina Žiarska kotlina udeľuje značku Produkt Pohronie. Ide o certifikáciu miestnych výrobcov a poskytovateľov služieb pod značkou Pohronie. Ich ponuka môže byť zaujímavá aj pre návštevníka hľadajúceho autenticitu a domáce výrobky, prípadne niektorí možno vedieť poskytnúť do budúcnosti produkt - workshop. Pre prezentáciu regionálnych produktov sú využívané priestory Svätokrížskeho domu.

2.13.2 Územná spolupráca v rozvoji – integrovaný územný rozvoj

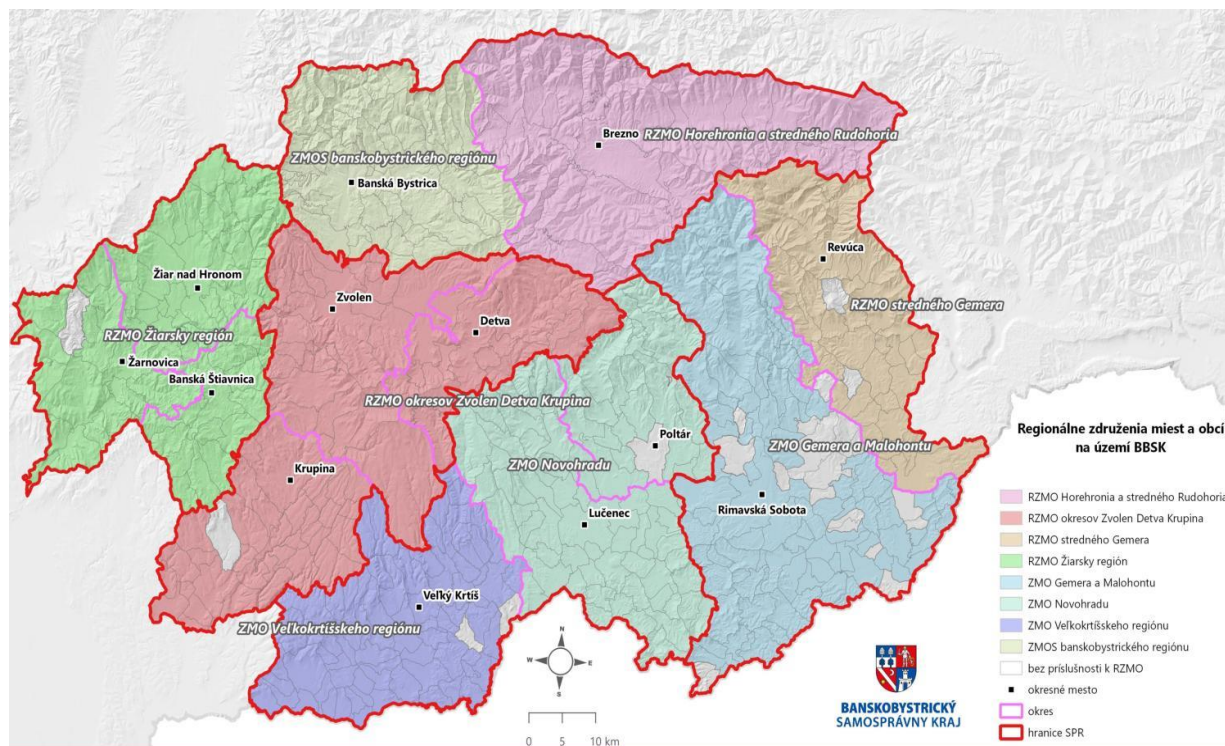
Žiarsky mestský región

Príprava na územnú spoluprácu súvisí s prípravou Žiarskeho regiónu na nové programovacie obdobie EÚ, konkrétne na podporu z operačného programu IROP. Integrovaný regionálny operačný program je pripravovaný a bude implementovaný v súlade s princípom „partnerstva“, v rámci implementačného mechanizmu sa navrhuje aplikovať integrovaný prístup. IROP bude implementovaný prostredníctvom tzv. regionálnych integrovaných územných stratégií (ďalej len „RIÚS“). RIÚS budú mať povahu jedného z nástrojov integrovaného prístupu, ktoré EK ponúka pre nové programové obdobie. Východiská pre realizáciu integrovaného prístupu v SR sú uvedené v zmysle legislatívy EÚ na nové programové obdobie sa realizujú prostredníctvom nasledovných opatrení:

- integrované územné investície (ďalej len „IÚI“);
- udržateľný mestský rozvoj (ďalej len „UMR“);
- miestny rozvoj vedený komunitou („CLLD“).

IÚI predstavujú nástroj strategického a výsledkovo orientovaného prístupu s cieľom riešiť potreby a výzvy regiónov podľa ich špecifických potrieb. IÚI budú v podmienkach SR realizované prostredníctvom RIÚS. V kontexte IROP a RIÚS sú IÚI súbor vzájomne prepojených aktivít (vecne a/alebo časovo a/alebo funkčne a/alebo komplementárne a/alebo synergicky a pod.) realizovaných na vymedzenom území. UMR sa bude realizovať ako súčasť modelu RIÚS. Bude zameraný na riešenie hospodárskych, environmentálnych, klimatických, demografických a sociálnych výziev, ktoré majú vplyv na mestské oblasti, pričom najmenej 5 % zdrojov EFRR vyčlenených na národnej úrovni v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa vyčlení na integrované činnosti udržateľného rozvoja miest. Partnerská dohoda SR definuje osem krajských miest vrátane ich jadrového pásma ťažiska osídlenia vymedzené v KURS 2001 v znení KURS 2011, ktoré predstavujú mestské funkčné oblasti, a na ktorých sa budú realizovať opatrenia UMR v zmysle čl. 7 Nariadenia o EP a Rady (EÚ) č. 1301/2013. CLLD je postavený na fungovaní miestnych verejno-súkromných partnerstiev, inštitucionalizovaných v podobe miestnych akčných skupín. Nástroj CLLD nie je pre RIÚS.

Integrované územné investície (IUI) sú novým realizačným režimom na združovanie financovania z viacerých prioritných osí jedného alebo viacerých operačných programov pre viacerozmerne a medziodvetvové zásahy. IUI môže byť ideálnym nástrojom na podporu integrovaných činností v mestských oblastiach, keďže poskytuje možnosť kombinovať financovanie spojené s rôznymi tematickými cieľmi vrátane kombinácie financovania z tých prioritných osí a operačných programov EÚ podpory v budúcom programovom období. Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) by mal ako základný princíp podporovať udržateľný rozvoj miest prostredníctvom integrovaných stratégií na riešenie hospodárskych, environmentálnych, klimatických, sociálnych a demografických problémov mestských oblastí. Tento princíp má dvojaký význam: znamená, že zdroje by sa mali sústrediť integrovaným spôsobom na cieľové oblasti so špecifickými problémami miest a projekty rozvoja miest financované z fondu EFRR by sa zároveň mali integrovať do širších cieľov programov. Nové, flexibilnejšie nástroje, ako sú integrované územné investície (IUI) a komunitný miestny rozvoj (CLLD), podporujú integrovaný prístup k udržateľnému rozvoju miest a uľahčujú súhrn inštrumentálnych a participatívnych spôsobov na zavádzanie stratégií rozvoja miest.

Zdroj: BBSK 2020

Mikroregión Žiarske Podhorie a Miestna akčná skupina Žiarska kotlina (MAS)

Rozloha územia MAS sa geograficky prekrýva s rozlohou okresu Žiar nad Hronom s výnimkou územia obce Lovčica – Trubín. **Plocha územia MAS je 483,074 km² a k 31.12.2014 tu žilo 46 126 obyvateľov. Z celkového počtu 34 obcí majú štatút mesta Žiar nad Hronom a Kremnica, ktoré sú aj ťažiskami osídlenia, žije tu viac ako 50 % obyvateľov okresu.** Väčšími sídelnými útvarmi na území MAS sú obce nad 1000 obyvateľov: Hliník nad Hronom, Lutíla, Stará Kremnička, Trnavá Hora a Vyhne. Ostatné obce majú charakter menších vidieckych sídel do 1000 obyvateľov (12 obcí) alebo do 500 obyvateľov (15 obcí). Sídelná štruktúra okresu má relatívne rovnomerne rozložené osídlenie v kotline.

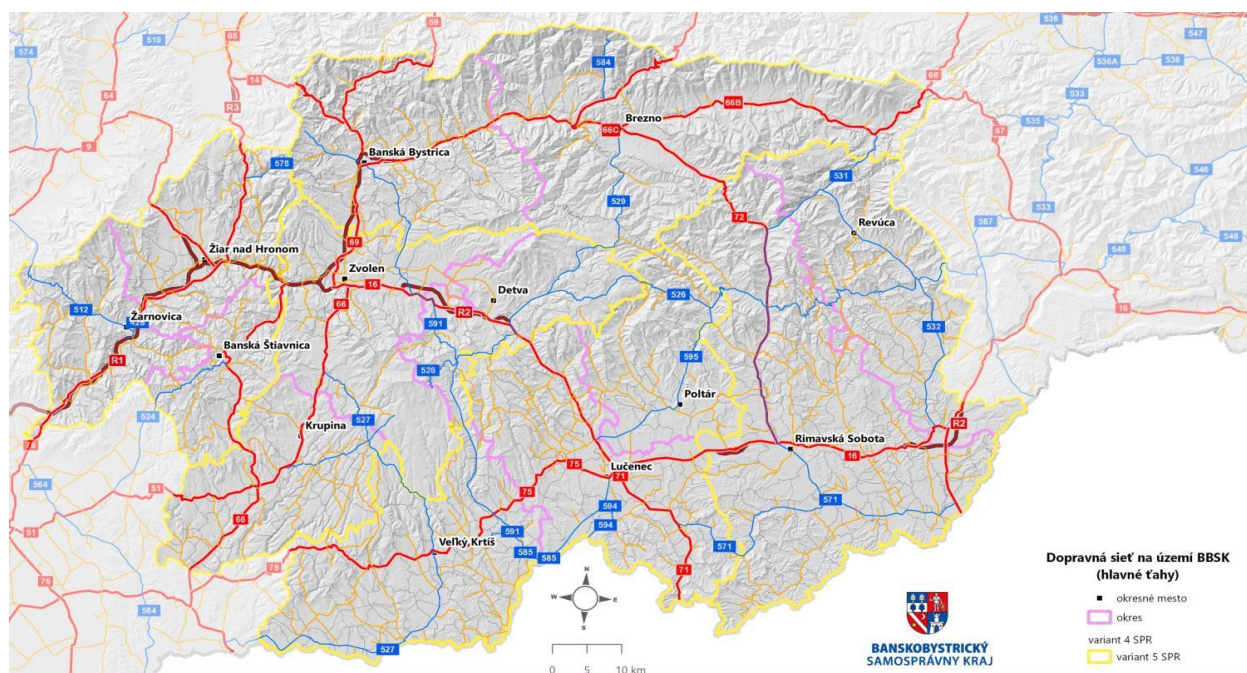
V rámci **Koncepcie územného rozvoja Slovenska (KURS)** žiarske ťažisko osídlenia spadá do tretej úrovne, leží na rozvojovej osi prvého stupňa (Nitra-Žiar nad Hronom-Zvolen) a je **zaradený do rozvojových centier druhej skupiny. Sídlom okresu je mesto Žiar nad Hronom, ktoré je aj priemyselným centrom.** Má vybudovanú základnú aj vyššiu vybavenosť (zdravotníctvo, stredné školstvo, dom kultúry, mestskú plavárňu, knižnicu, štadión, DSS, planetárium, hotel atď.). Mesto Žiar nad Hronom je pomerne mladé mesto, ktoré vzniklo na základe výstavby hliníkárne v danej oblasti. Do k.ú. mesta patrí aj bývalá obec Horné Opatovce, ktorá je známa tým, že vzhľadom na negatívne ekologické dopady z výroby hliníka došlo k jej vysťahovaniu. Mesto Kremnica je zase známe ako historické banské mesto, je cieľovým mestom v oblasti cestovného ruchu (prírodné danosti, technické pamiatky najmä z čias ťažby zlata). Územie okresu Žiar nad Hronom je klasickou kotlinou, ktorú lemuje na západe pohorie Vtáčnik, na severe Kunešovská hornatina, na východe Kremnické vrchy a na juhu Štiavnické vrchy.

Základom ekonomickej prosperity okresu sú mestá Žiar nad Hronom, Kremnica, obec Ladomerská Vieska (ktorej územím prechádza časť priemyselnej zóny) a póly územného rozvoja dopĺňajú sídla Hliník nad Hronom, Vyhne, Lutíla, Stará Kremnička, Trnavá Hora. Všetky rozvojové sídla majú vybudované komunikačné spojenie. Rozvojový smer údolím rieky Hron je aj hlavnou rozvojovou a urbanizačnou osou nielen okresu, ale aj Slovenska.

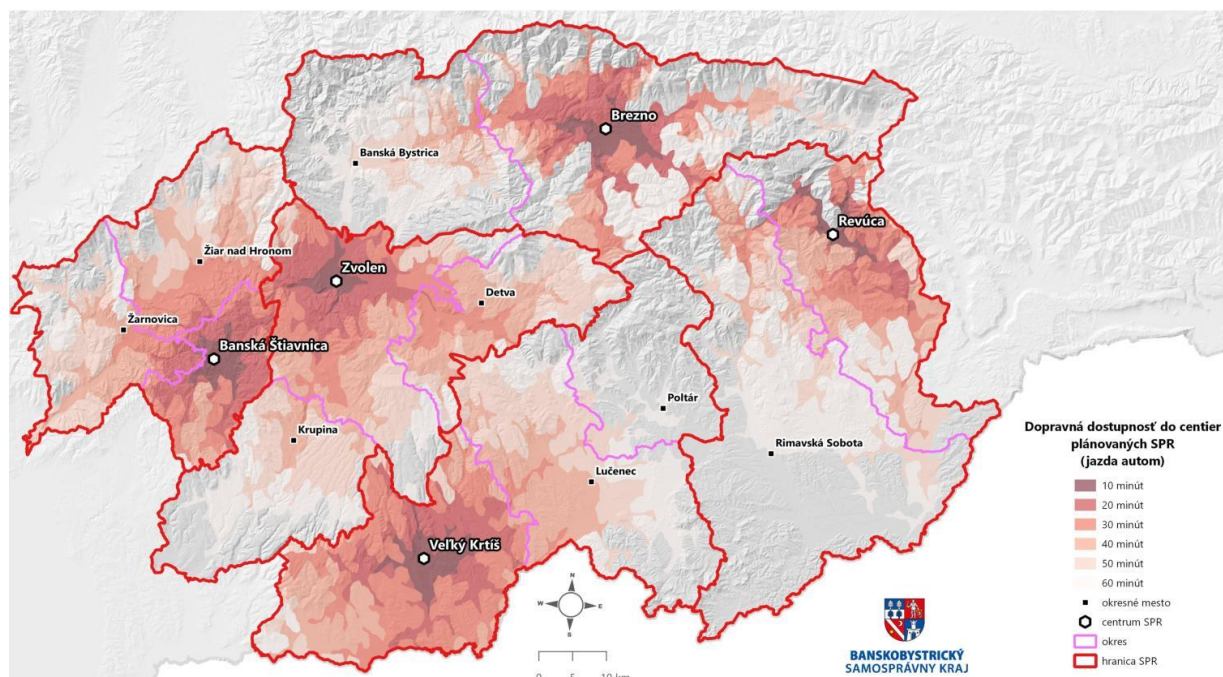
Integrovaný územný rozvoj je rozvoj založený na prepájaní odvetvových politík na rôznych hierarchických úrovniach (európskej, národnej, regionálnej, komunálnej) na územnom prístupe s cieľom zabezpečiť udržateľný rozvoj a efektívne využitie zdrojov pre dosiahnutie vyššej kvality života jeho obyvateľov.

2.13.3 Udržateľný mestský rozvoj (UMR)

Integrované územné stratégie udržateľného mestského rozvoja (IÚS UMR) rámujúce IÚI UMR budú definované pre mestské funkčné územia. Územia UMR sú v rámci PHSR VÚC chápané ako špecifické strategicko-plánovacie regióny. IÚS UMR sú autonómne, avšak do IÚS VÚC sú integrované. To umožní pre ich implementáciu využiť nielen zdroje špecificky určené pre UMR, ale aj pre VÚC ako celok.

Zdroj: BBSK 2020

Zdroj: BBSK 2020

Strategicko-plánovacie regióny		1	2	3	4	5
Územné členenie	Okresy	Banská Štiavnica	Detva	Banská Bystrica	Lučenec	Revúca
		Žarnovica	Krupina	Brezno	Poltár	Rimavská Sobota
Demografia	Počet obcí	68	77	72	150	149
	Počet obyvateľov (k 31.12.2019)	88 706	123 192	172 571	138 818	124 006
	Rozloha (Km2)	1 235,04	1 793,10	2 074,64	2 150,01	2 201,20
	Hustota obyvateľstva (Osoba na Km2)	71,82	68,70	83,18	64,57	56,34
Hospodárstvo	Priemerná veľkosť obce podľa počtu obyvateľov	1 305	1 600	2 397	925	832
	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (2019)	46 557	65 387	96 202	66 769	56 852
	Miera evidovanej nezamestnanosti (2019)	5,38%	4,12%	3,67%	7,97%	14,33%
	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (2018)	1 113,85	1 047,98	1 096,95	873,08	857,15
Cestné komunikácie	Počet podnikov (2019)	2 680	4 209	9 839	3 492	2 042
	Počet živnostníkov (2019)	5 876	6 799	10 235	5 815	4 246
	Rýchlostné cesty (Km)	53,85	37,95	17,61	-	18,18
	Cesty I. Triedy (Km)	101,52	122,42	184,43	127,04	105,32
	Cesty II. Triedy (Km)	52,35	128,37	66,98	180,70	173,67
	Cesty III. Triedy (Km)	301,10	310,88	216,08	558,43	452,34
	Cestné komunikácie spolu (Km)	508,82	599,62	485,09	866,18	749,51
Priemyselné parky	Počet zelených parkov	2	3	1	4	-
	Výmera zelených parkov (m2)	714 000	714 824	364 000	587 034	-
	Počet hnedých parkov	1	1	-	2	3
	Výmera hnedých parkov (m2)	154 204	29 517	-	46 676	202 120

Zdroj: BBSK 2020

2.13.4 Medzinárodná spolupráca

Žiar nad Hronom má uzatvorenú partnerskú zmluvu o spolupráci s českým mestom Svitavy. Bola podpísaná v roku 2006 ako pokračovanie partnerstva, ktoré medzi oboma mestami fungovalo počas socializmu. Spolupráca je založená na rozvíjaní vzťahov a kontaktov vo všetkých oblastiach spadajúcich do kompetencií miest: v oblasti hospodárskej, kultúrnej a obchodnej. Uskutočňujú sa pravidelné návštevy žiakov ZŠ, členov kultúrnych spolkov a združení a športovcov.

2.14 Bezpečnosť a kriminalita

V meste Žiar nad Hronom bolo za rok 2019 spáchaných 226 trestných činov, počet objasnených prípadov bol 69,46 %. Medzi najfrekvencovanejšie trestné činy patria krádeže spáchané vlámaním,

krádeže motorových vozidiel, lúpeže a úmyselné ublíženie na zdraví. Jedným z najnebezpečnejších druhov organizovanej kriminality je trestná činnosť nedovolennej výroby a držania omamných a psychotropných látok. Ide o trestnú činnosť, ktorá svojimi zvláštnosťami pôsobenia postihuje najširšie vrstvy spoločnosti a v konečnom dôsledku negatívne ovplyvňuje zdravý vývoj populácie, ale aj inú trestnú činnosť.

Tabuľka č. 96: Vývoj trestnej činnosti na území mesta za rok 2019 v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2018

	Nápad celkovej kriminality za rok 2019	Podiel nápadu kraja v % za rok 2019	Nápad celkovej kriminality za rok 2018	Podiel nápadu kraja v % za rok 2018	Podiel objasnenosti nápadu v %		
					rok 2019	rok 2018	Medziročný rozdiel objasnenosti
Kraj spolu	7 280	100,00	7 169	100	66,39	66,16	0,23
Žiar nad Hronom	226	3,1	267	3,7	69,46	67,79	1,67

Zdroj: Krajské riaditeľstvo Policajného zboru Banská Bystrica, 9.9.2020

Tabuľka č. 97: Trestná činnosť na území mesta za rok 2019

	Kraj spolu	Žiar nad Hronom
VŠEOBECNÁ KRIMINALITA	4178	148
škoda v tis. €	2 666	93
- z toho: násilná kriminalita	857	22
škoda v tis. Sk	95	20
- z toho: vraždy	7	-
lúpeže	65	1
násilie na ver. čin.	37	1
úmysel. ublíž. na zdraví	257	8
- z toho: mravnostná kriminalita	173	4
- z toho: znásilnenie	12	-
pohl. zneužívanie	90	3
- z toho: majetková kriminalita	2286	87
škoda v tis. €	1909	69
- z toho krádeže vlámaním	488	17
- z toho do obchodov	43	-
do reštaurácií	24	1
do bytov	101	2
do chát	45	-
- z toho krádeže ostatné	1309	44
- z toho mot. vozidiel	75	2
vecí z áut	100	2
v bytoch	74	2
- z toho ostatné majetkové	489	26
škoda v tis. €	348	47
- z toho: ostatná kriminalita	862	35
škoda v tis. €	662	3
- z toho: výtržníctvo	140	1
požiare a výbuchy	38	1
omamné, psych. látky	52	10
nedovolené ozbrojovanie	51	2
ZOSTÁVAJÚCA KRIMINALITA	1632	52
škoda v tis. €	278	19
- z toho: dopravné nehody cestné	174	4
ohroz. pod vplyvom návykových látok	586	26
VOJENSKÁ A PROTI REPUBLIKE	1	-
EKONOMICKÁ KRIMINALITA	1469	26
škoda v tis. €	17807	53
- z toho: skrátenie dane	548	13
ochrana meny	108	5
korupcia	8	1

podvod	245	1
CELKOVÁ KRIMINALITA	7280	226
škoda v tis. €	20754	166

Zdroj: Krajské riaditeľstvo Policajného zboru Banská Bystrica, 9.9.2020

Tabuľka č. 98: **Prehľad kriminality**

Tabuľka 8. ŠKODA KRIMINALITY												
Územie	Škoda spôsobená kriminalitou v tis. €		Kriminalita (počet prípadov)									
			celková		všeobecná spolu		z toho majetková		ekonomická		zostávajúca	
	rok											
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
BB kraj	20754	24171	7280	7169	4178	4 195	2286	2393	1469	1317	1632	1656
Žiar nad Hronom	166	371	226	267	148	148	87	93	26	43	52	76

Zdroj: Krajské riaditeľstvo Policajného zboru Banská Bystrica, 9.9.2020

SOS hlásky exteriérové

Na vybraných stanovištiach v meste boli osadené SOS hlásky. Po aktivácii alarmu nasleduje priame prepojenie na Mestskú políciu, natočenie kamier, zvukový alarm. Vďaka tomuto systému sa pomoci dovolávajú aj tí, ktorí nemajú pri sebe mobilný telefón, nevedia číslo a pod.. Aktivácie systému sú archivované a nemôže sa stať, že by bolo SOS hlásenie nevyriešené.

2.14.1 Zhodnotenie

Ukazovatele vývoja kriminality v meste majú mierne klesajúci trend, miera objasnenosti prípadov je v porovnaní v hodnotami za celý Banskobystrický kraj vyššia.

Napriek tomu nemajú obyvatelia pocit bezpečia v meste. Z dotazníkového prieskumu vyplýva, že počet bezdomovcov rastie, zdržiavajú sa na frekventovaných verejných priestranstvách, čím sa stávajú tieto menej bezpečnými. Veľkým problémom zostáva aj nárast neprispôsobivých obyvateľov rómskej osady Kortína.

2.15 Územný a investičný rozvoj mesta

(súlada s existujúcou dokumentáciou rozvoja)

Na riešené územie je spracovaných viacero dokumentácií, ktoré sa zaoberajú jeho trvalo udržateľným rozvojom:

Koncepcia územného rozvoja Slovenska ako územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu rieši nadradené rozvojové osi, hierarchiu sídiel, životné prostredie, nadradené systémy sociálnej a technickej infraštruktúry.

Závazná časť:

- Centrá osídlenia: podporovať rozvoj centier tretej skupiny – Žiar nad Hronom a iné mestá
- Podporovať ako ťažiská osídlenia tretej úrovne – Žiarske osídlenie
- Podporovať ako rozvojové osi tretieho stupňa: kremnicko-turčiansku rozvojovú os: Kremnica – Žiar nad Hronom – Turčianske Teplice

Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja BBSK 2015 – 2023:

VÍZIA:

„Región otvorený príležitostiam, novým možnostiam a s úctou k tradíciám, človeku a prírode...”

Strategický cieľ

Zlepšiť kvalitu života obyvateľstva prostredníctvom zvyšovania konkurencieschopnosti a výkonnosti ekonomiky kraja, investovaním do kvalitných verejných služieb, inovácií a udržateľných environmentálnych riešení.

- **Prioritná oblasť 1** Zdravé a adaptabilné prostredie - zelený región
- **Prioritná oblasť 2** Lepšia kvalita života – služby pre ľudí
- **Prioritná oblasť 3** Konkurencieschopná ekonomika – udržateľné a konkurencieschopné miestne ekonomiky
- **Prioritná oblasť 4** Partnerstvá (horizontálna priorita)

Vzhľadom k veľkým vnútroregionálnym rozdielom na území kraja a v súvislosti s cieľnou podporou územnej súdržnosti založenej na vyváženom územnom rozvoji, polycentrickom prístupe s cieľom postupného vytvárania nových funkčných území sa Banskobystrický kraj musí špecificky zamerať a 5 skupín okresov:

- okresy s najvyššou prioritou podpory – okres Revúca, Poltár a Rimavská Sobota,
- okresy s druhou najvyššou podporou – okresy Detva, Krupina, Veľký Krtíš,
- okresy s vysokou podporou – okresy Banská Štiavnica, Brezno, Lučenec a Žarnovica,
- okresy s nižšou podporou – **okres Žiar nad Hronom**,
- okresy s cieľnou podporou – okresy Banská Bystrica a Zvolen.

PRIORITNÁ OBLASŤ 1: Zdravé a adaptabilné prostredie - Zelený región

Prioritná oblasť je zameraná najmä na podporu projektov a aktivít v oblasti životného prostredia a environmentálnej infraštruktúry, ekologickej a bezpečnej dopravy a mobility, a rozvoja vidieka s dôrazom na chránené oblasti.

Špecifický cieľ 1.1: •Vytvoriť predpoklady pre budovanie systému bezpečnej a ekologickej dopravy na území BBSK zvýšením atraktivity VOD a nemotorovej dopravy

Opatrenie

1.1.2 Vytvorenie IDS

Aktivita

Výstavba spoločných prestupných bodov, terminálov intermodálnej dopravy vrátane systémov inteligentného parkovania a pod. Modernizácia a výstavba zastávok VOD Zavedenie nového tarifyného a informačného systému VOD

Opatrenie 1.1.4. Vytvorenie regionálnej siete cyklotrás

Aktivita

Výstavba nových úsekov cyklotrás Obnova, údržba a rekonštrukcia už existujúcich cyklotrás Budovanie infraštruktúry súvisiacej s nemotorovou dopravou (záchytné parkoviská Park&Ride)

Opatrenie 1.1.5 Vypracovanie analytických, koncepčných a strategických dokumentov na zabezpečenie ekologickej, udržateľnej a bezpečnej dopravy na území kraja

Aktivita

Spracovanie resp. aktualizácia strategických dokumentov v súlade s platnou legislatívou a územnoplánovacou dokumentáciou, tvorba mobilných aplikácií, interaktívnych máp a portálov

Špecifický cieľ 1.2: • Podporovať zmierňujúce a adaptačné opatrenia zmeny klímy

Opatrenie 1.2.1 Zavádzanie adaptačných a zmierňujúcich opatrení zmeny klímy v mestskom prostredí

Aktivita

Realizácia prvkov zelenej a modrej infraštruktúry

Revitalizácia vnútroblokov v mestách

Podpora občianskych a komunitných zelených iniciatív

Vypracovanie koncepčného dokumentu (zmeny klímy, nízkouhlíková stratégia)

Špecifický cieľ 1.4: • Zlepšiť kvalitu životného prostredia

Opatrenie 1.4.2 Zlepšenie systému zberu, separácie a zneškodňovania odpadu a prevencia /odstraňovanie environmentálnych záťaží/

Aktivita

Uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov/odstraňovanie environmentálnych záťaží

Zavádzanie nových systémov a technológií v oblasti odpadového hospodárstva

Opatrenie 1.4.3 Zlepšovanie kvality ovzdušia s dôrazom na tuhé emisie

Aktivita

Podpora zmeny palivovej základne energetických zdrojov na výrobu tepla a teplej vody v prospech využívania OZE

Podpora vypracovania nízkoúhlíkových stratégií najmä v mestských oblastiach - Integrované, nízkoúhlíkové stratégie a trvalo udržateľné plány činnosti pre mestské aglomerácie, vrátane systémov verejného osvetlenia a inteligentných sietí

PRIORITNÁ OBLASŤ 2: Lepšia kvalita života – Služby pre ľudí

Prioritná oblasť je zameraná predovšetkým na sociálnu inklúziu a boj proti chudobe, rozvoj verejných služieb poskytovaných komunitou v oblasti sociálnych služieb, zdravotníctva, bývania, vzdelávania, kultúry, športu a bezpečnosti.

Špecifický cieľ 2.2: • Podporovať sociálnu inklúziu prostredníctvom komunitne poskytovaných služieb

Špecifický cieľ 2.3: • Zabezpečiť efektívne, kvalitné a udržateľné služby sociálnej a zdravotnej starostlivosti pre všetky skupiny obyvateľstva

Opatrenie 2.3.1 Zvýšenie efektívnosti, flexibility a dostupnosti služieb zdravotnej starostlivosti

Aktivity

Podpora integrácie zdravotníckych služieb vrátane sociálnych služieb budovaním CIZS, nové procesné a diagnostické

Optimalizácia siete zdravotníckych zariadení (primárna zdravotná starostlivosť, špecializovaná zdravotná starostlivosť, ústavné zariadenia, dlhodobá zdravotná starostlivosť)

Podpora zdravia a predchádzanie zdravotným rizikám

Opatrenie 2.3.2 Zabezpečenie procesu DI

Aktivity

Rozvoj ambulantných, nepobytových sociálnych služieb poskytovaných komunitou

Vytvorenie nových a inovatívnych sociálnych služieb (využitie IKT, kombinácia služieb, mobilné služby a pod. vrátane preventívnych opatrení)

Opatrenie 2.3.3 Vytváranie služieb poskytovaných komunitným spôsobom

Aktivity

Podpora vytvárania služieb poskytovaných v teréne, v prirodzenom prostredí

Opatrenie 2.4.1 Systémová podpora dostupného bývania /nájomného bývania

Aktivity

Obnova a budovanie cenovo dostupných bytov najmä pre mladé rodiny a osoby ohrozené sociálnym vylúčením

Opatrenie 2.4.2 Obnova existujúceho bytového fondu

Aktivity

Vytváranie nových modelov manažmentu existujúceho bytového fondu vrátane rôznych možností bývania (sociálne, núdzové, dočasné, štartovacie byty, byty s rôznym štandardom a pod.)

Opatrenie 2.5.1 Ochrana, obnova a revitalizácia pamiatkového fondu a dobudovanie kultúrnej infraštruktúry

Aktivity

Obnovenie najhodnotnejších objektov v rámci pamiatkového fondu a pamiatok

PRIORITNÁ OBLASŤ 3: Konkurencieschopná ekonomika – udržateľné a konkurencieschopné miestne ekonomiky

Prioritná oblasť je zameraná hlavne na podporu podnikania, rozvoja cestovného ruchu, kreatívnej ekonomiky, inovácií, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a tvorbu nových pracovných miest.

Špecifický cieľ 3.1: • Zvýšiť inovačnú schopnosť v priemysle a službách

Opatrenie 3.1.1 Využívanie existujúcich priemyselných zón a nevyužitých priestorov pre hospodársky rast

Aktivity

Identifikovať a propagovať priemyselné zóny a nevyužívané objekty na území kraja a podporovať vznik podnikateľských aktivít a vznik nových pracovných miest

Vytvoriť stálu komunikačnú platformu medzi podnikateľskými subjektmi a samosprávou vrátane špecializovaných agentúr a inštitúcií /SARIO, SBA a pod.

Podporovať podnikateľské aktivity využívajúce domácu surovinovú základňu a ľudské zdroje

Opatrenie 3.1.2 Podpora spoločných projektov inštitúcií VaV, podnikateľských subjektov a vzdelávacích inštitúcií

Aktivity

Vytvorenie spoločnej komunikačnej platformy medzi výskumno-vývojovými inštitúciami a podnikateľskou sférou

Opatrenie 3.3.2 Dobudovanie infraštruktúry cestovného ruchu

Aktivity

Vytvoriť sieť udržiavaných turistických, náučných chodníkov a cyklotrás

Opatrenie 3.4.1 Prepojenie odborného vzdelávania a prípravy s trhom práce a podnikaním

Aktivity

Podpora návratu osôb ohrozených sociálnym vylúčením na trh práce zlepšením prístupu k informačným, poradenským službám

Opatrenie 3.4.2 Podpora sociálnej ekonomiky

Aktivity

Vytváranie subjektov sociálnej ekonomiky, podpora flexibilných foriem zamestnávania

ÚSES: je zdokumentovaný v analytickej časti PR Žiar nad Hronom, v kapitole 2.1.8

ÚPN VÚC Banskobystrického kraja, Zmeny a doplnky 2009:

Program rozvoja mesta Žiar nad hronom 2021 - 2027 je v súlade s požiadavami záväznej časti nadradenej ÚPD - Územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj (ÚPN VÚC) na záväznú časť ÚPD mesta Žiar nad Hronom. Požiadavky záväznej časti nadradenej ÚPD sú zverejnené v rámci Zmien a doplnkov č. 5 Územného plánu mesta Žiar nad Hronom - návrh na web stránke mesta.

Identifikované Verejnoprospešné stavby spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú:

1) Cestná infraštruktúra

1.1.3) Súbežná cesta s R1 v úseku hranica Nitrianskeho kraja – Žarnovica – Žiar nad Hronom – Budča – Zvolen – Kováčová (x I/69) pre dopravu vylúčenú z R1; výstavba súvislej trasy s využitím úsekov pôvodných ciest I. (II.) triedy so šírkovou homogenizáciou úsekov minimálnej kategórie pre cesty I. (II.) triedy

1.2.3) rýchlostná cesta R3 v úseku križovatka s R1 Žiar nad Hronom/Šášovské Podhradie – hranica so Žilinským samosprávnym krajom

1.23.) cesta I/65 v úseku Žiar nad Hronom, Šášovské Podhradie (I65xR1) – Kremnica – s obchvatom obce Kremnické Bane – hranica Žilinského kraja, rekonštrukcia cesty,

1.26.1) rýchlostná cesta R2 v úseku hranica Trenčianskeho kraja – Žiar nad Hronom (xR1) nová trasa

1.26.2) súbežná cesta s R2 v úseku hranica Trenčianskeho kraja – Žiar nad Hronom (I/65) výstavba súvislej trasy s využitím úsekov pôvodnej cesty so šírkou homogenizáciou úsekov podľa minimálnej kategórie pre cesty I. (II.) triedy,

2) Železničná doprava

2.1) Železničná trať TINA Nové Zámky – Levice – Zvolen – Lučenec – Košice modernizácia v celej dĺžke na území Banskobystrického kraja so zvyšovaním traťovej rýchlosti a dokončením zdvojkolajnenia trate, elektrifikácia trate v úseku Zvolen – Košice.

5) Zásobovanie pitnou vodou

5.14) Žiar nad Hronom, rekonštrukcia, oprava a dobudovanie vodovodu

6) Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

6.54) Žiar nad Hronom – dobudovanie kanalizácie

7) Odtokové pomery

7.80) Žiar nad Hronom, zvýšenie kapacity koryta Lutilského potoka, rkm 0,000 – 1,000

7.81) Žiar nad Hronom prevýšenie ľavostranného a pravostranného ohradzovania toku Hron

10) Telekomunikácie

10.2) Rezervovanie priestorov pre výhľadové trasy diaľkových optických káblov (DOK, DON).

Tabuľka č. 99: **Situácia v ďalších rozvojových dokumentoch**

Dokumentácia	Spracovateľ	Dátum schválenia	Poznámka
Koncepcia rozvoja mesta Žiar nad Hronom v oblasti tepelnej energetiky	Národná energetická spoločnosť a. s., Banská Bystrica	- schválená uznesením MsZ dňa 16. 10. 2017	postupom podľa stavebného zákona bola doplnená do záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce v rámci Zmien a doplnkov č. 6 územného plánu mesta Žiar nad Hronom
Program odpadového hospodárstva mesta Žiar nad Hronom 2016-2020	MsÚ ZH	- schválený uznesením MsZ dňa 26.9.2019	od roku 2020 sa POH na úrovni obce nevypracovávajú, v platnosti zostávajú POH SR a POH kraja pre obdobie od r. 2021 a ďalej
Komunitný plán sociálnych služieb mesta 2018 - 2023	MsÚ ZH	- schválený uznesením MsZ dňa 25.6.2018	

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 100: **Situácia v Programoch hospodárskeho a sociálneho rozvoja**

Obec	Názov PHSR	Programovacie obdobie
Žiar nad Hronom	PHSR Žiar nad Hronom 2014-2020	2014 - 2020

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Pre územný a investičný rozvoj mesta majú charakter zákona schválené územnoplánovacie dokumenty, ktoré v zmysle ustanovení stavebného zákona vo svojich záväzných častiach stanovujú regulatívy a limity rozvoja územia, pre ktoré sú spracované. Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre mesto Žiar nad Hronom je **Územný plán veľkého územného celku Banskobystrický kraj**.

Dňa 23.04.2009 bol uznesením č.29/2009 Mestského zastupiteľstva v Žiari nad Hronom schválený nový územný plán, ktorého záväzná časť bola vyhlásená VZN č.1/2009.

V nasledujúcom období Mestské zastupiteľstvo v Žiari nad Hronom v zmysle platnej legislatívy schválilo tieto zmeny a doplnky územnoplánovacej dokumentácie mesta:

Tabuľka č. 101: **Stav schválenej územnoplánovacej dokumentácie a územnoplánovacích podkladov**

Názov dokumentácie	Spracovateľ	Údaje o schválení
Územný plán mesta Žiar nad Hronom	URBAN TRADE, projektová kancelária Košice	- schválený uznesením MsZ v Žiari nad Hronom č. 29/2009 zo dňa 23. 4. 2009 - záväzné časti vyhlásené Všeobecne záväzným nariadením č. 1/2009

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Tabuľka č. 102: **Prehľad - zmeny a doplnky územného plánu**

	Predmet riešenia	Spracovateľ	Údaje o schválení
Zmeny a doplnky č. 1 územného plánu mesta Žiar nad Hronom	• zmena funkčného využitia plochy v k. ú. Šašovské Podhradie, časť Píla pri reštaurácii Valašský šenk	ARCH-AT s. r. o., Zvolen	- schválené uznesením MsZ v Žiari nad Hronom č. 66/2011 zo dňa 5. 5.2011 - záväzné časti vyhlásené Všeobecne záväzným nariadením č. 7/2011
Zmeny a doplnky č. 2 územného plánu mesta Žiar nad Hronom	• doplnenie plôch výrobného územia pre umiestnenie malej vodnej elektrárne (MVE) na rieke Hron - v k.ú. Šašovské Podhradie v riečnom kilometri 134,620	ARCH-AT s. r. o., Zvolen	- schválené uznesením MsZ v Žiari nad Hronom č. 29/2012 zo dňa 26. 4. 2012 - záväzné časti vyhlásené Všeobecne záväzným nariadením č. 3/2012
Zmeny a doplnky	• zmena funkčného využitia plôch zmiešaného	ARCH-AT s. r. o.,	- schválené uznesením

Program rozvoja mesta Žiar nad Hronom 2021-2027

č. 3 územného plánu mesta Žiar nad Hronom:	územia výroby a občianskej vybavenosti na severnom okraji mesta (po ľavej strane cesty I/9 (Ul. SNP) v smere do Handlovej) na plochy obytného územia so zástavbou viacpodlažných bytových domov („Obytný súbor Sever“)	Zvolen	MsZ v Žiari nad Hronom č. 55/2012 zo dňa 24. 5. 2012 - záväzná časť vyhlásené Všeobecne záväzným nariadením č. 4/2012
Zmeny a doplnky č. 4 územného plánu mesta Žiar nad Hronom:	• zmena plôch <i>poľnohospodárskej pôdy</i> v severnej časti mesta Žiar nad Hronom (pri ceste do Kupče) na <i>výrobné územie</i> - pre umiestnenie bioplynovej stanice (BPS)	Magic Design Henč s. r. o., Žiar nad Hronom	- schválené uznesením MsZ v Žiari nad Hronom č. 105/2012 zo dňa 29. 11. 2012 - záväzná časť vyhlásené Všeobecne záväzným nariadením č. 9/2012
Zmeny a doplnky č. 5 územného plánu mesta Žiar nad Hronom	• lokalita A: doplnenie novej funkčnej plochy na severnom okraji mesta (nad čerpacou stanicou PH Slovnaft na Ul. SNP). • lokalita B: zmena funkčného využitia plôch v k. ú. Šášovské Podhradie, v časti Píla • lokalita C: doplnenie novej funkčnej plochy na okraji k. ú. Šášovské Podhradie • časť D: zmena a doplnenie textovej časti územného plánu mesta v rozsahu zosúladienia s textovou časťou záväznej časti platnej nadradenej územnoplánovacej dokumentácie-ÚPN VÚC BBK a doplnenie textovej časti ÚPN mesta v kapitole <i>Návrh ochrany kultúrnych pamiatok a kultúrneho dedičstva mesta</i> o text, súvisiaci s ochranou pamätihodností mesta • lokalita E: zmena funkčného využitia plochy v k. ú. Žiar nad Hronom na Ul. SNP • lokalita F: zmena funkčného využitia plochy v k. ú. Žiar nad Hronom na Ul. SNP v úseku medzi Ul. A. Hlinku a Ul. Partizánska • lokalita G: zmena funkčného využitia plochy v k. ú. Žiar nad Hronom na Ul. Dr. Jánskeho	Urban studio, s. r. o., Košice	- schválené uznesením MsZ v Žiari nad Hronom č. 29/2017 zo dňa 17. 3. 2017 - záväzná časť vyhlásené Všeobecne záväzným nariadením č. 1/2017
Zmeny a doplnky č. 6 územného plánu mesta Žiar nad Hronom	• lokalita A: doplnenie plôch častí Šášovské Podhradie, časť Píla • lokalita B: zmena plôch pri Lutiskom potoku za Ul. Jesenského • lokalita C: doplnenie na Ul. Tajovského. • lokalita D: zmena funkčného využitia plôch Ul. A. Kmeťa, vedľa ZŠ a MŠ Štefana Moysesa. • lokalita E: zmena funkčného využitia plôch na Ul. Partizánska • lokalita F: zmena funkčného využitia v k. ú. Horné Opatovce vo výrobnom okrsku Horné Opatovce na Ul. Priemyselná • časť G: aktualizácia hraníc prieskumných území, výhradných ložísk a svahových deformácií v textovej a grafickej časti ÚPN mesta • lokalita H: zmena funkčného využitia Pri Lutiskom potoku II • časť I: aktualizácia riešenia cyklistickej dopravy podľa projektu „Cyklistická infraštruktúra v Žiari nad Hronom“ v textovej a grafickej časti ÚPN mesta • časť J: aktualizácia a doplnenie záplavových čiar Q₁₀₀ roč. vody vodných tokov Hron a Lutila a doplnenie projektu „Žiar nad Hronom, Lutiský potok protipovodňová ochrana“ v textovej a grafickej časti ÚPN mesta • lokalita K: doplnenie plôch pri ceste I/65 v miestnej časti Kutinky • časť L: aktualizácia textovej časti v kapitole „Zásobovanie teplom“ a doplnenie „Konceptie rozvoja mesta Žiar nad Hronom v oblasti tepelnej energetiky (2017)“ do záväznej časti • lokalita M: zmena funkčného využitia plôch na ulici SNP, v úseku medzi Ul. A. Hlinku a Ul. Partizánska	Urban studio, s. r. o., Košice	- schválené uznesením MsZ v Žiari nad Hronom č. 75/2019 zo dňa 26. 9. 2019 - záväzná časť vyhlásené Všeobecne záväzným nariadením č. 6/2019

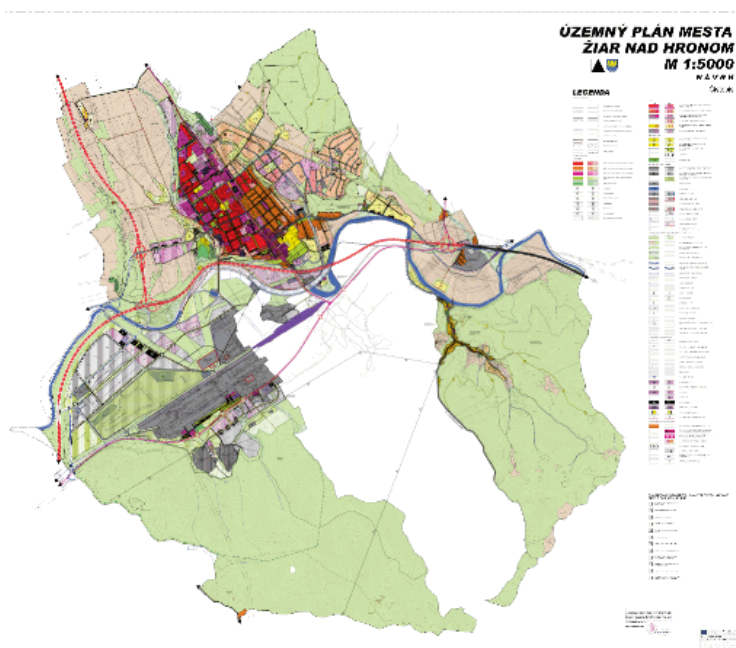
	• lokalita N: zmena funkčného využitia plôch lokalita Žiar – Západ v k. ú. Žiar nad Hronom pri ceste III/2484 do Lovče • lokalita O: zmena funkčného využitia plôch na Ul. Sládkovičova v Žiar nad Hronom • lokalita P: zmena funkčného využitia plôch v miestnej časti Šašovské Podhradie - Píla • lokalita R: zmena funkčného využitia plôch Ul. Svitavská v Žiari nad Hronom		
--	--	--	--

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

V súlade s ustanoveniami stavebného zákona bol platný územný plán v roku 2013 preskúmaný a uznesením MsZ v Žiari nad Hronom č.127/2013 zo dňa 28.11.2013 boli schválené závery z jeho preskúmania, v zmysle ktorých územný plán mesta Žiar nad Hronom vyhovuje súčasným potrebám územného rozvoja mesta.

V ďalšom období sa územnoplánovacia dokumentácia bude aktualizovať podľa aktuálnych potrieb, v súlade s platnou legislatívou.

Územný plán mesta Žiar nad Hronom stanovil koncepciu dlhodobého územného rozvoja mesta a zásady jeho funkčného a priestorového usporiadania.

Koncepcia rozvoja bývania územného plánu navrhuje realizáciu nasledovných foriem bývania v meste: výstavbu rodinných domov, výstavbu viacpodlažných bytových domov, výstavbu podkrovných bytov v jestvujúcej zástavbe bytových domov o celkovej kapacite 2082 bytových jednotiek. Hlavné lokality pre novú bytovú výstavbu sú: obytný súbor Šibeničný vrch – Nový Žiar, obytný súbor Severovýchod, obytný súbor Pod Šibeničným vrchom, lokalita Jesenského ul.- dostavba, obytný súbor Sever, lokalita Slnčná stráň, lokalita Pod krížom, Žiar - Západ. Navrhované rozvojové lokality obytného územia umožňujú riešiť rozvoj mesta na cca 26 800 obyvateľov.

Plochy priemyselnej a stavebnej výroby, výrobných služieb a skladového hospodárstva sú v meste sústredené v nasledovných výrobných okrskoch: výrobný okrsok ZSNP-Slovalco, Horné Opatovce, Farské lúky, Šašovské Podhradie a v rozptyle na území mesta. Hlavnou rozvojovou lokalitou výrobného územia v zmysle územného plánu je Priemyselný park Za kalovým poľom - na území medzi riekou Hron a rýchlostnou cestou R1. Ďalšou hlavnou rozvojovou lokalitou výrobného územia je výrobný okrsok Horné Opatovce, doplnkové rozvojové lokality sú Farské lúky a Sever.

Na východnom okraji mesta je situovaný poľnohospodársky dvor PD Žiar nad Hronom so živočíšnou výrobou. Vzhľadom na navrhovaný priestorový rozvoj mesta smerom východným sa hospodársky dvor so živočíšnou výrobou pri Lutilskom potoku navrhuje na zrušenie. Toto územie je určené na asanáciu a jeho funkčné využitie je navrhované pre zmiešané územie výroby a občianskej vybavenosti.

Územný plán navrhuje aj rozvojové lokality rekreačného územia: rekreačná lokalita Príemestský potok, rekreačná lokalita Lutílský potok, lesopark, dobudovanie športovo rekreačného areálu pri parku, lokalita Žiarsky rybník, Slnčná stráň, Kupča, Šášovské Podhradie - Píla. Miestna časť Šášovské Podhradie je riešená ako stredisko rekreácie a cestovného ruchu s rozvojovými lokalitami rekreácie v prírodnom prostredí pri rieke Hron a v južnej časti obce.

Majetok obce a investičné aktivity obce v posledných 5 rokoch, plánované investičné aktivity

Tabuľka č. 103: Majetok mesta

Mesto	Celková nadobúdacia hodnota majetku mesta v EUR	Celková posledná účtovná hodnota majetku v EUR k 31.12.2019
Žiar nad Hronom	61 846 757	38 843 826

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Vymedzenie majetku mesta:

1. Majetkom mesta sú veci vo vlastníctve mesta vrátane finančných prostriedkov a majetkove práva mesta.
2. Majetok mesta tvoria najmä:
 - a) veci, ktoré na základe zákona č.138/1991 Zb. o majetku obci v znení neskorších predpisov prešli z majetku Slovenskej republiky do vlastníctva mesta,
 - b) veci, ktoré mesto nadobudlo na základe kúpnej zmluvy, darovacej zmluvy, zámennej zmluvy,
 - c) veci a súvisiace majetkove práva, ktoré mesto získa pri hospodárení s vlastným majetkom, v rámci svojej činnosti, pri plnení úloh vyplývajúcich mu zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov,
 - d) majetkove práva vrátane pohľadávok a záväzkov,
 - e) cenne papiere,
 - f) obchodne podiely v obchodných spoločnostiach, v ktorých je mesto spoločníkom,
 - g) iné majetkove práva.

2.16 Inteligentné riešenia

V priamej väzbe na priemyselný areál v súčasnosti pracuje detašované pracovisko Ústavu materiálov a mechaniky strojov Slovenskej akadémie vied - INOVAL Ladomerská Vieska pri Žiari nad Hronom za účelom zlepšenia transferu najnovších výsledkov výskumu Slovenskej akadémie vied do firiem a má vlastné laboratórne vybavenie na špičkovej úrovni. Toto pracovisko predstavuje najväčší inovačný potenciál v kraji pre strojársku firmu zaoberajúcu sa najmä spracovaním hliníka.

Mesto Žiar nad Hronom sa inovatívnym riešeniam venuje intenzívne aj v oblasti zlepšenia života jeho obyvateľov. Aktívne spolupracuje so Smart Cities klubom a zúčastňuje sa tvorby návrhu akčného plánu inteligentnej samosprávy v gescii rezortu hospodárstva. Za smart považuje nielen technologické riešenia, ale najmä také, ktoré majú dlhodobý prínos pre zdravý život v meste. Mesto má rozbehnutých a naplánovaných viacero vlastných projektov. Aktuálne má Žiar nad Hronom rozpracované aj realizované viaceré projekty ako napríklad rôzne EKO SMART riešenia:

1. Zadržiavanie dažďovej vody v území, z mestských objektov, ako sú základné a materské školy, plaváreň a zimný štadión a zelené steny na objektoch.
2. Zeleň v meste a zachovanie genofondu pôvodných drevín – založenie mestského sadu krajových odrôd a včelstiev, obnova mestského parku
3. Cyklodoprava - výstavba cyklochodníka viac ako 3,5km a oprava lávky ako prepojenie priemyselného parku s mestom v rámci zlepšenia dochádzky za prácou
4. Inteligentné parkovanie s parkovacou aplikáciou, monitorovaním a hodnotením
5. Obnova verejného osvetlenia a úspora energie
6. Kamerový systém v doprave
7. Elektromobilita - Podmienky pre elektromobily v meste
8. Znižovanie uličnej kriminality a sociálna pomoc - SOS hlásky exteriérové a bytové
9. Odpadové hospodárstvo –energetické zhodnocovanie bioodpadov, triediaca linka, úprava nebezpečných odpadov

10. Lepšia obec – komunikačná platforma samosprávy

Mesto, v ktorom ľudia nekrúžia v centre okolo plných parkovísk, elektroauto si môžu nabiť na viacerých miestach, v škôlkach budú dávať deťom mestské bioovocie a bicyklom sa bezpečne dostanú do práce až do priemyselného parku.

2.17 Realizovaný rozvoj

Investičný rozvoj a projekty

Mesto Žiar nad Hronom sa v uplynulom období snažilo o získanie finančných prostriedkov formou nenávratných finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie a štátneho rozpočtu. Prehľad o počte podaných projektov a objeme schválených finančných prostriedkov je uvedený v tabuľke:

Tabuľka č. 104: Prehľad podaných projektov

Ukazovateľ	2016	2017	2018	2019
Počet podaných projektov	25	13	11	16
Počet schválených projektov	9	3	5	3
Výška získaných finančných prostriedkov €	165 473,33	234 699,15	1 172 785,00	1 526 461,00

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Celkove prostriedky za roky 2016 – 2019 získané formou nenávratných finančných príspevkov predstavujú 3 099 419,48 €

Prehľad najdôležitejších projektov podľa MsÚ Žiar nad Hronom, rok 2014 - 2019

Jedným z väčších projektov Mesta Žiar nad Hronom je letný pavilón na Námestí Matice slovenskej - drevený štvorec s rozmermi 20 x 20 metrov. Na jeho výstavbu boli použité drevené nosné konštrukcie, a to približne 20 metrov kubických a drevo 400 metrov štvorcových - terasových dosiek, pričom celá terasová podlahová plocha je vystužená kolmo ďalšími drevenými hranolmi. Okrem toho bolo na Letnom pavilóne osadených 10 kusov slnolamov, a teda 10 polí v rozmere 3,8 x 3,8 metra. V kontajneroch na zeleň sú vysadené listnaté stromy – hrab, buk, lipa, javor a ulmus, podsadené kríkmi a trvankami.

Ďalšími významným projektom bol projekt **Zvýšenie energetickej účinnosti existujúceho objektu MsÚ Žiar nad Hronom so súpisným č. 439 v Žiari nad Hronom** podporeného dotáciou z Enviroföndu.

Projekt riešil komplexné zateplenie celého objektu budovy MsÚ, t.j stropu suterénu, fasády ako aj plochej strechy. Stavebno-architektonický návrh projektu vychádzal z maximálneho rešpektovania existujúceho architektonického vzhľadu a tvaroslovia avšak s tým, že objekt bude spĺňať všetky technické požiadavky a štandardy vyplývajúce z platných legislatívnych predpisov o energetickej hospodárnosti budov. Dispozičné riešenie objektu MsÚ sa nemenilo. Zrealizovanie projektu výrazne prispelo k dosiahnutiu zníženia spotreby energie, nákladov na prevádzku, zvýšenia energetickej účinnosti a dosiahnutiu celkovej tepelnej pohody. Taktiež bolo dosiahnuté reálne a merateľné zníženie emisií skleníkových plynov a súčasne boli dodržané legislatívne požiadavky pre iné zložky ochrany životného prostredia, napríklad ochranu ovzdušia, čím sa zvýšila kvalita ovzdušia vo vzťahu k životným podmienkam obyvateľov.

Projektom, ktorý bol zameraný na regeneráciu sídel, bol projekt **Revitalizácia vnútroblokových priestorov na sídlisku Pod vršky v Žiari nad Hronom**. Cieľom projektu bola revitalizácia vnútroblokových priestorov na sídlisku Pod vršky v meste Žiar nad Hronom. Revitalizovali sa tri susediace vnútro blokove priestory tak, aby sa podporili princípy environmentalizmu a ekológie s prihliadnutím na existujúce priestranstvo a jeho obyvateľov. Rozloha revitalizovanej plochy je spolu približne 14 650 m². Obyčania sídliska získali nespochybniteľný benefit z regenerovanej sídliskovej plochy, čo prinieslo i zlepšenie kvality života na danom mieste s dôrazom na životné prostredie. Samotné životné prostredie bolo vhodne zrekultivované. Naším cieľom bolo prispieť k zlepšeniu environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy, ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku. Projekt prispel ku globálnemu cieľu IROP-u, ktorým bolo prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.

V rokoch 2017 - 2019 boli zrealizované kompletné rekonštrukcie niektorých športovísk. V roku 2017 prešiel **Mestský futbalový štadión** komplexnou rekonštrukciou aj vďaka podpore Slovenského futbalového zväzu z programu rekonštrukcie, modernizácie a výstavby futbalových štadiónov. Hracia plocha bola posunutá viac ako 20 metrov k hlavnej tribúne a postavené boli dve nové tribúny aj s vnútorným zázemím. Kompletnou rekonštrukciou prešiel aj celý interiér. Dnes má štadión kapacitu približne 2 300 miest na sedenie a podľa smernice UEFA patrí do II. Kategórie

Ďalej v roku 2018 mesto realizovalo projekt, ktorý bol financovaný z dotácie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky - Rekonštrukcia telocviční a náradovne na Ul. Dr. Janského č. 2 Žiar nad Hronom. Predmetom projektu je zhodnotenie objektu telocviční a náradovne pre výchovno-vzdelávací proces v oblasti telesnej a športovej výchovy v priestoroch Základnej školy na Ul. Dr. Janského č. 2 v Žiari nad Hronom. Zhodnotenie sa realizovalo formou rekonštrukcie, čím bol odstránený neuspokojivý stav spôsobený vekom opotrebením a mierou využitia stavby. Cieľom projektu je vytvoriť a zabezpečovať kvalitné, bezpečné a moderné vzdelávanie v oblasti telesnej kultúry a tak zvyšovať aj atraktivnosť priestorov základnej školy.

V roku 2019 mesto realizovalo projekt **Zníženie energetickej náročnosti zimného štadióna v Žiari nad Hronom**. Dotácia poskytnutá z Úradu vlády Slovenskej republiky – vládne rezervy: 1 500 000 eur. Hlavným cieľom projektu je rekonštrukcia a modernizácia priestorov existujúceho zimného štadióna v Žiari nad Hronom ako aj zníženie energetickej náročnosti budovy. Zrekonštruované športovisko slúžiace hokejovým klubom ako aj širokej športovej verejnosti spĺňa štandardné parametre podľa IHF. Stavebné práce zahŕňali stavebné úpravy celého objektu, zateplenie – opláštenie objektu, úpravy sociálnych zariadení, šatní, ľadovej plochy. Súčasťou projektu bolo zakúpenie elektrickej roľby pre úpravu ľadu, zrealizovanie nového mantinelového systému, ktorý vyhovuje najvyšším štandardom IHF ako aj zakúpenie potrebného vybavenia celého interiéru zimného štadióna.

V roku 2017 bola takisto z prostriedkov EÚ v rámci operačného programu **Regionálny operačný program** zrealizovaný projekt **Zvýšenie atraktivity cyklo dopravy v meste Žiar nad Hronom**. Cieľom projektu bolo vybudovanie kvalitnej cyklistickej infraštruktúry v meste Žiar nad Hronom v dĺžke 3,650 km, ktorá má zásadný význam z hľadiska podpory trvalo udržateľnej mobility ako aj zdravého rozvoja mesta. Trasa začína na ul. SNP na začiatku mesta v smere od Handlovej a končí v priemyselnom parku ZSNP. Hlavnú cyklistickú infraštruktúru v meste Žiar nad Hronom predstavuje sieť cyklo dopravných trás v rámci mesta, ktoré sa rozdeľujú na hlavné a doplnkové cyklistické trasy. Cieľom hlavných trás bolo vytvoriť nosný systém cyklistickej dopravy v meste a spojiť najdôležitejšie ciele dopravy. Doplnkové cyklistické trasy zabezpečujú prepojenie jednotlivých úsekov hlavných cyklotrás, či dovedenie cyklistov do významného lokálneho cieľa dopravy, ktorý neleží na hlavnej cyklistickej trase. Pozdĺž celej cyklotrasy sú umiestnené cyklostojany v počte 103 ks a 2 uzamykateľné prístrešky pre bicykle. Zrealizovanie projektu prispelo k odľahčeniu mesta od osobnej motorovej dopravy ako aj k zvýšeniu kvality života miestnych obyvateľov znížením emisií a hluku.

Tabuľka č. 105: **Zahájené a pripravované investície**

Názov	Predpokladané náklady €
Rekonštrukcia a modernizácia krytej plavárne Žiar nad Hronom	4 233 858
Vodozádržné opatrenia	934 319
Moderné technológie	598 727
Obnova vnútorných priestorov Materskej školy, Ul. Dr. Janského č.8, Elokované pracovisko A. Kmeťa č.11, Žiar nad Hronom	100 496
ŽIAR NAD HRONOM - kaštieľ obnova fasád a časti interiéru	1 289 072
Rekonštrukcia MsKC Žiar nad Hronom	1 912 619
Nová záhradkárska oblasť - Podháň	Rozpočtová príprava
Cyklo trail	35 000
Múzeum hliníka	Rozpočtová príprava
Rekonštrukcia plážového kúpaliska	Rozpočtová príprava
Rekonštrukcia autobusovej stanice	Rozpočtová príprava
Spoločné opatrenia Lutilla-Žiar	Rozpočtová príprava

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, Údaje k:25.11.2020

Program rozvoja mesta Žiar nad Hronom 2021-2027

Tabuľka č. 106: **Súpis investícií nad 20 000 € za obdobie 2014-2019**

Názov	náklady(€)	Rok ukončenia
Oddychová zóna „Hviezdoška“	124 769	2014
Digitalizácia kina	80 985	
Centrum zhodnocovania odpadov	10 711 426	2015
Parkovisko pri ZŠ na Ul. M.R.Štefánika	34 846	
Parkovisko pri Športovej hale	35 000	
Rekonštrukcia a rozšírenie ciest	61 475	
Byty Sever	2 666 632	
Rekonštrukcia Ul. Š. Moysesa - chodníky	28 000	
Oddychová zóna „Etapa“	176 512	
Plážové kúpalisko - rekonštrukcia	41 050	
Kúpa domu – múzeum na Svätokrížskom námestí	80 000	
Zakúpenie služobného automobilu	27 100	2016
Nové parkovacie miesta v meste	42 384	
Vybudovanie hygienickej stanice	25 082	
Vybudovanie Letného pavilónu na námestí Matice Slovenskej	82 427	
Hlásky tiesňového volania - MsP	49 361	2017
Nové parkoviská v meste	53 470	
Rekonštrukcia chodníkov a ciest	160 692	
Parkovisko v areáli I. ZŠ	34 787	
Nová mestská tržnica	61 671	
Rekonštrukcia budovy MsÚ	283 986	
Vybudovanie výbehov pre psov	21 147	
Futbalový štadión	1 250 000	
Kúpa biskupského kaštieľa	2 800 000	2018
Elektromobil pre mestskú políciu	37 550	
Rekonštrukcia chodníkov a ciest	217 203	
Detské ihrisko	40 000	
Zimný štadión	1 011 136	2019
Cyklochodník	488 079	
Nákup elektromobilu	32 000	
Rekonštrukcia chodníkov a ciest	26 059	
Revitalizácia vnútrobloku „Pod Vŕšky“	416 894	
Atletická dráha v areáli IV. ZŠ	270 587	
Krátka dráha a doskočisko v ZŠ na Ul. M. R. Štefánika	47 985	
Zimný štadión - dokončenie	1 300 000	
Rekonštrukcia toaliet v MsKC	60 691	
Rekonštrukcia priestorov Domu kultúry	80 000	
Dobudovanie infraštruktúry futbalového štadióna	250 000	
Rekonštrukcia knižnice	145 012	
Kamerový systém	28 431	
Rekonštrukcia telocvične v ZŠ na Ul. Dr. Janského	76 187	
PD na rekonštrukciu krytej plavárne (rozpracovaná investícia)	53 000	

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, Údaje k: 25.11.2020

2.18 Finančná analýza

Tabuľka č. 107-109: **Prehľad domácich finančných zdrojov**

Domáce zdroje					
Štátne zdroje					
kód	Názov	2016	2017	2018	2019
111003	Výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	5 685 303	6 142 361	6 840 862	7 596 020
312001	Transfer zo štátneho rozpočtu	453 139	213 263	242 981	273 961

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Domáce zdroje					
Obecné zdroje					
kód	Názov	2016	2017	2018	2019
121001	Z pozemkov	136 864	134 443	130 833	148 025
121002	Zo stavieb	1 761 818	1 727 115	1 744 319	1 821 640
121003	Z bytových a nebytových priestorov v bytovom dome	150 182	140 310	138 248	145 630
130	Dane za tovary a služby	754 460	758 511	763 928	937 061
210	Príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku	808 986	757 960	766 718	732 581
220	Administratívne a iné poplatky a platby	1 117 990	1 437 966	1 172 986	626 010
230	Kapitálové príjmy	396 504	141 508	322 444	1 057 797
240	Úroky z domácich úverov, pôžičiek a vkladov	2 570	3 644	3 860	743
290	Iné nedaňové príjmy	106 541	63 669	53 941	67 644

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

Domáce zdroje spolu					
Názov	2016	2017	2018	2019	
Štátne zdroje	6 138 442	6 355 625	7 083 843	7 869 981	
Obecné zdroje	5 235 915	5 165 125	5 097 276	5 537 131	

Zdroj: MsÚ Žiar nad Hronom, 2020

3. SWOT analýza

3.1 Vnútna SWOT analýza (mesto)

Urbanizmus, sídlo, architektúra

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- výhodná poloha mesta na rozvojových osiach - dostatok vhodných priestorov pre ďalší rozvoj obytnej funkcie a rozšírenie výrobných plôch - mesto je centrom rozvojového územia žiarskeho ťažiska osídlenia - mesto je správnym centrom okresu Žiar nad Hronom - prepojenie mesta na dopravnú sieť SR najvyššej kategórie - aktuálny územný plán - existujúca rôznorodosť urbanistických štruktúr - existencia kultúrno-historických pamiatok - zaujímavá história a pôsobisko významných osobností kultúrneho a spoločenského života - zachovalý urbanistický súbor architektúry socialistický realizmus - významné objekty modernej architektúry - dobrý stavebnotechnický stav objektov OV a BF - existencia pozitívnych príkladov riešenia obnovy obytných budov v meste - zrekonštruované priestory v centre mesta a vytvorenie atraktívneho oddychového priestranstva	- nevyhovujúci stavebno-technický stav niektorých pamiatok, nedostatočná ochrana a údržba (objekty ĽA a pôvodné stavby) a postupný zánik týchto objektov - nedostatočná propagácia a informačný systém o pamiatkach - devastácia objektov BF a OV, nevhodné rekonštrukcie, opravy - hygienicky závažné niektoré byty - bytové spoločenstvá zabezpečujú údržbu bez inej podpory - nízka architektonická úroveň niektorých objektov (nákupné centrá...) - málo pozemkov vo vlastníctve mesta - nárast osídľovania v časti Pod Kortínou marginalizovanými skupinami - vysoký výskyt túlavých psov
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
- rozvoj obytných území v súlade s územným plánom - špecifikovať v územnoplánovacej dokumentácii urbanistické, priestorové, kompozičné, technické zásady a regulatívy za účelom usmerňovania architektonickej úrovne objektov - rozvoj výrobného územia – vytvorenie prac. príležitostí - vytvorenie podmienok pre väčšiu diverzifikáciu priemyslu - obnova a údržba kultúrnych pamiatok , pamätihodností a objektov ĽA, ich využitie v CR - úprava objektov vo väzbe na tradičnú výstavbu - zrekonštruovať a nájsť vhodné využitie pre chátrajúce objekty - dobudovanie informačného systému mesta - zintenzívnenie propagácie pamiatok - pokračovanie v zlepšovaní kvality bytového fondu a verejných priestranstiev (rekonštrukcie OB a objektov OV) - znižovanie energetickej náročnosti budov	- pretrvávajúci nedostatok financií - súkromné vlastníctvo objektov kultúrno-historických pamiatok zanedbávanie pamiatok, resp. ich nevhodné využívanie - spolupráca s odborníkmi v oblasti územného plánovania a architektúry - absencia pádných legislatívnych postihov za nerešpektovanie stavebného zákona - neznalosť ľudí o skutočnej hodnote nehnuteľností - nežiaduca devastácia bytového fondu - prejavy vandalizmu (znehodnocovanie hodnôt) chýbajúce legislatívne nástroje na zamedzenie nežiaduceho rozvoja osídlenia marginalizovanými skupinami v časti Pod Kortínou

Administratíva, bankovníctvo, podnikatelia

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
ADMINISTRATÍVA - certifikácia MSÚ (ISO) - dostatočné majetkové zdroje mesta - mestský úrad fungujúci v prospech občana - občanom prispôsobené úradné hodiny - dobrá spolupráca štátnej správy a samosprávy - prístup k internetu, existujúca web stránka mesta, - klientske centrum na MsÚ	ADMINISTRATÍVA - nedôvera k službám - absencia motivačných programov a zákonov (napr. pre výber zamestnancov a vzdelávanie) - slabá podpora miestnych rozvojových projektov zameraných na tvorbu nových pracovných miest - chýba centrálna poloha úradov - nedostatočné právne vedomie občanov

BANKOVNÍCTVO • konkurenčné prostredie • klient vníma a cíti konkurenčné správanie bánk • aktívne vyhľadávanie kanálov ku klientovi • vypracovaný aktívny prístup ku klientovi • podpora podnikania • vysoký záujem o spoluprácu PODNIKATELIA • tradícia primárnej výroby a spracovania hliníka • existencia podnikov – čiastočne spracovaná surovina → spracovanie → výrobok → trh • nižšie náklady na vstupy do finálnej výroby pre domácich • existencia rozvojových plôch pre ďalší rozvoj podnikania • ochota vytvoriť podporné štruktúry pre MaS	• nedostatočný lokálpatriotizmus občanov • nevyhovujúce technické, materiálne a personálne podmienky a vybavenie niektorých úradov pre komunikáciu • nejednotná komunikácia úradníka a občana BANKOVNÍCTVO • neférová práca v konkurenčnom prostredí PODNIKATELIA • nízka podpora malého, stredného podnikania a mikropodnikania • slabá sieť inštitúcií na podporu rozvoja podnikania • nedostatočná komunikácia (nezosúladenie ponuky a dopytu) • nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily • neefektívne programy a projekty pre zvýšenie zamestnanosti • slabá motivácia mladých ľudí, nepostačujúce vedomosti (jazykové, technické, riadiace v oblasti ľudských zdrojov...) • absencia „podnikateľských inkubátorov“ • slabé zázemie (kultúra, bývanie...) pre novú pracovnú silu (špecialisti, špičkoví pracovníci, VŠ...) • vyššia nezamestnanosť (nedostatok možností) • chýbajú špičkoví technológovia (vyššie vzdelanie) • 15% nezamestnanosť • vplyv globalizácie – LIDL, BILLA – hrozba pre malých a stredných obchodníkov • neochota a neprispôsobivosť nezamestnaných, nemajú záujem o ďalší osobnostný a profes. rozvoj • chýba motivácia pre zvýšenie uvedomelosti a dynamiky myslenia • nízka kvalita prístupových ciest za prácou v ZH v rámci regiónu • zlá dostupnosť bývania pre zamestnancov z iných regiónov
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
PODNIKATELIA • zvýšenie záujmu o mladých a nezamestnaných • rekvalifikácia pracovnej sily • vytváranie možností pre uplatnenie pracovnej sily • vytváranie podmienok rozvoja pre obchod, služby • budovanie nových lokalít bývania, lepšia dostupnosť k bývaniu pre zamestnancov z iných regiónov • zvýhodňovanie podnikateľského prostredia pre domácich podnikateľov • využitie miestnych zdrojov pre rozvoj podnikania • 50 ročná tradícia primárnej výroby hliníka SLOVALCO a spracovania hliníka v bývalom ZSNP • existencia podnikov – čiastočne spracovaná surovina → spracovanie → výrobok → trh • nižšie náklady na vstupy do finálnej výroby pre domácich • dobrá poloha mesta v SR (vzdialenosti) • sú disponibilné plochy pre rozvoj podnikov • mesto má snahu združovať podnikateľov (informácie a obojstranná podpora) • vôľa vytvoriť podporné štruktúry pre malé a stredné podnikanie (spoločné trhy, marketing, propagácia) • dostatočný ľudský potenciál pre prácu • viac pracovať s mladými a nezamestnanými • rekvalifikácia pracovnej sily • tvorba možností pre uplatnenie pracovnej sily • zvýšiť príjmy obyvateľstva	PODNIKATELIA • vonkajšia konkurencia na úkor domácich podnikateľov

• vytvárať podmienky pre maloobchod, služby – rozvoj • zvýhodňovať podnikateľské prostredie pre domácich podnikateľov • využiť zdroj (hliník) pre rozvoj podnikania	
---	--

Občianska komunita, mimovládne organizácie

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• prestíž mesta v budovaní a fungovaní bytových spoločenstiev • existencia zdroja informácií – Naše mesto, ATV, internetová stránka mesta, Facebook • staršia veková skupina ako stabilizačný faktor v bývaní • existencia pozitívnych príkladov riešenia a obnovy bytových a rodinných domov v meste • platená funkcia predsedu v každom BS • legislatívna podpora činnosti BS (zákon) • angažovanosť primátora a záujem mesta • spolupráca s mestom – informačný bulletin, pravidelné stretnutia vedenia mesta s predsedami BS, grantový systém na podporu zveľaďovania domových a príľahlých priestorov • o priestory v okolí malých bytových domov je starostlivosť individuálna, je väčší záujem o veci verejné, lepšie rozdelenie povinností, zodpovedností • dostatočné materiálové zdroje, • v meste je okolo 7000 bytov • mesto udržiava a rozvíja komunikáciu s BS pri rozhodovaní o investíciách, rekonštrukciách a revitalizácii mestskej zelene, infraštruktúre medziblokových priestorov, ciest, chodníkov, parkovísk a verejného osvetlenia • zvýšená kontrola verejných priestorov – kamerový systém s nepretržitým sledovaním • ľudia chcú robiť, sú kvalifikovaní (je dostatok) • pripravovaný priemyselný park pre rozvoj mesta • dobrá poloha mesta • existencia a výkon činnosti MOPS – ľudí z komunity pre komunitu (MRK), monitoring a realizácia nápravných aktivít najmä v lokalitách so zvýšeným výskytom sociálno-patologických javov a páchania protispoločenskej činnosti v katastri mesta • aktívne mimovládne organizácie v meste • MVO smerujúce k občanovi • dobré možnosti komunikácie -MVO, MsZ verejnosť • MVO sú podporou mesta, nie opozíciou • konštruktívny prístup MVO k činnosti mesta • nadšenie • dlhodobé MVO – skúsenosti, stabilita • angažovanosť MVO aj navonok • dobrá spolupráca s inštitúciami v meste • Rómske organizácie spolupracujú • rozvoz stravy imobilným postihnutím – US SČK • Klub dôchodcov • dobré fungovanie aktivačných prác • strava pre dôchodcov v ZŠ, Gymnáziu • primátor má pozitívny prístup k občanovi – dobrý chod mesta • existencia koordinátora práce s mládežou • kalendár preventívnych aktivít	• bytové spoločenstvá nevyužívajú dostatočne všetky prístupné informácie • nevyužívajú sa všetky príležitosti rozvoja BS • (nekonceptné riešenia, neprístupné zdroje) • špecifické a špeciálne problémy niektorých BS • znehodnotená a nevyužívané priestory bývalých CO krytov • mesto nemá vypracovaný systém alternatívneho vykurovania bytoviek • byty nie sú dostatočne využité vo vzťahu k obsadenosti • nevyužitá rezervy a nedostatočne kvalitné medziľudské vzťahy • znečistenie verejných plôch výkalmi od psov • rastie osamotenosť ľudí a ich izolácia v bytovkách • chýba väčšia ponuka a motivácia činnosti osamelým a mladým ľuďom • alkohol podávaný aj mladistvým • existencia drog • parkovanie na zelených plochách • vandalizmus a neporiadok • byty Rómov sú zdevastované • úpravy bytoviek sa realizujú živelne (neregulovane) • ľuďom chýba lokálpatriotizmus k mestu • ľudia hľadajú na vlastný prospech, nezaujímajú sa o problémy iných ani o verejné – vysoká pasivita obyvateľstva • bytové spoločenstvá zabezpečujú údržbu bez inej podpory, sú na seba odkázaní • ľuďom chýba spoločné právne vedomie • neexistencia spoločného združenia BS • nesprávny vzťah ľudí k hodnotám • nedostatok aktívne pôsobiacej mimovládnej organizácie v sociálnej oblasti • zánik aktívnych Rómskych organizácií, ktoré aktívne spolupracujú s mestom • absentuje neustála profesionálna pomoc pre nepočujúcich od počujúcich • každé OZ sa propaguje a komunikuje individuálne • chýba spätná väzba (záujem občana o pomoc), veľmi úzka členská základňa • chýba spoločná platforma a supervízia MVO (slabá spolupráca MVO navzájom) • chýba zastúpenie MVO v komisiách mesta • problém s financovaním činnosti MVO • chýbajúca finančná podpora aktívnych MVO • slabé využívanie ATV na propagáciu činnosti MVO • nevyužívaný potenciál existujúcich MVO na riešenie problémov mesta, ktoré nie sú v kompetencii mesta • chýbajú pravidelné dotácie na niektoré činnosti MVO (liečebné pobyty, prenájom priestorov...) • aktívne MVO nemajú finančnú podporu mesta • neexistuje grantový program resp. iná pravidelná podpora z mestského rozpočtu • v krízových situáciách (havarijné stavy...) nie je jednoznačná zodpovednosť jednotlivých subjektov,

	ktoré prichádzajú do kontaktu s bytovými spoločnosťami • neplatiči, mladí-fetujúci , bezdomovci • znevýhodnená časť IBV – nie je pokrytá káblovou TV • slabá iniciatíva niektorých (väčšina je aktívna) poslancov vo svojich poslanceckých obvodoch • kriminalita v meste • Kortína – zlá situácia – vysoký výskyt sociálno-patologických javov • potrebná je dezinfekcia odpadových nádob
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
• väčší záujem mesta a vstup mesta do riešenia celomestských problémov (riešenie vandalizmu, neporiadku formou kontroly) • zmena vzťahu majiteľov k opraveným bytovým domom, zvyšovať povedomie vlastnej zodpovednosti medzi občanmi • zavádzať „Komunitný prístup“ tzv. riešenie problémov v komunitách • vyhľadávanie dostupných prostriedkov pre podporu odbúravania stereotypov a predsudkov • vytvárať viac príležitostí a podmienok na sebarealizáciu mladých - motivácia • Vytvoriť profesionálne základy v bytových spoločnostiach- profesionalizovať funkciu BS • budovanie „lokalpatriotizmu“ resp. „genius loci“ k mestu • zlepšenie práce s verejnosťou a lepšie zapojenie do riešenia vecí verejných • obnoviť komisie pri MsZ pre zastúpenie MVO a obojsmernú informovanosť a spoluprácu	• existenčné problémy rodín aj jednotlivcov • zvýšenie pasivity a nezáujmu • nárast znehodnotených bytoviek a ohrozenie životného prostredia • zhoršenie podmienok pre bývanie a odchod obyvateľstva • zníženie kvality ľudského potenciálu • odchod z mesta • existencia osady s MRK – nárast kriminality, negatívnych vzorov negatívneho spôsobu života • profesionalizácia činnosti MVO znamená, že zamestnanci nemajú istý zajtrajšok • nedostatok financií na činnosť MVO • zánik MVO • pasívne zotrvanie nezamestnaných v sociálnej sieti • nedostatok finančných prostriedkov • negatívne dôsledky starnutia obyvateľstva – nízka kúpyschopnosť • koronakríza
• profesionalizovať činnosť niektorých MVO • dať o sebe vedieť, pomáhať si jeden druhému • spolupracovať navzájom, niektoré činnosti sa vykonávajú duplicitne, združovať činnosti • určiť priority spolupráce • lepšie využívať propagáciu cez média a vzájomnú spoluprácu • možnosť využívať propagačnú tabuľu pre MVO na MsÚ a priestor na webstránke mesta • zosieťovanie MVO v meste (mestské noviny, webová stránka, letáky...) • vznik iniciatív v oblasti sociálnej pomoci a charity (zapojenie cirkvi) • komunitný rozvoj	• vysoký výskyt sociálnopatologických javov • riziko ohrozenia zdravia pomáhajúcich profesií v teréne z dôvodu vysokého výskytu túlavých psov

Ľudský potenciál, mládež

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• angažovanosť primátora v občianskej sfére a záujem mesta • spolupráca občianskej sféry s mestom (informačný bulletin), záujem obyvateľov o veci verejné • pracovití a kvalifikovaní ľudia • dostatok ľudského potenciálu pre prácu • legislatívna podpora činnosti BS, platený predseda • vytvorený priestor pre aktivity s mládežou – mestská obývačka • vytvorený a funkčný Mestský mládežnícky parlament • fungovanie OZ za Žiar – MVO sektor, ktorý má možnosť riadiť granty pre mládež	• obyvateľstvo výrazne starne • menia sa požiadavky na sociálnu infraštruktúru a služby • nedostatok financií • zvyšovanie nezamestnanosti, nedostatok pracovných príležitostí • slabá životná úroveň obyvateľov, existenčné problémy rodín a jednotlivcov • veľká skupina obyvateľov prebývajúcich v nevyhovujúcich socio-ekonomických pomeroch - osada • rekvalifikačné problémy obyvateľov

• vytvorenie európskej informačnej siete EURODESK • aktívna spolupráca s organizáciami pracujúcimi s mládežou • rozvoj Európskej dobrovoľníckej služby v meste • vznik akreditovaných organizácií pre dobrovoľníkov zo zahraničia • rozvoj zahraničnej spolupráce – mládežnícke výmeny • realizácia medzinárodných projektov pre mládež • vznik nových neformálnych mládežníckych skupín • pomoc a podpora zo strany mesta	• migrácia obyvateľov z mesta • neochota a neprispôsobivosť nezamestnaných • bytové problémy Rómov (finančné dôvody) • chýbajúce právne vedomie ľudí, nedostatočná verejná kontrola • nedostatočné využívanie informácií a možností rozvoja • nezáujem ATU • nekontrolovaný nárast kriminality • vandalizmus, existencia drog a podávanie alkoholu mladistvým • nízky záujem mladých ľudí o kultúru a spoločenský život, dobrovoľníctvo (málo stabilných dobrovoľníkov) • čiastočne konkurenčné prostredie MVO, absencia poradenstva • narastajúci vandalizmus a neprispôsobivosť občanov rómskeho pôvodu v centre mesta • slabá motivácia mládeže na participácii v meste • málo vlastných aktivít samotnej mládeže • nedostatočné prepojenie s inými mestskými aktivitami (napr. KC) • nedostatočná alebo neefektívna informovanosť mládeže a verejnosti • nedostatočná podpora rómskej mládeže • nedostatočné prezentovanie pojmu dobrovoľníctvo a zmysel získaných kompetencií pre mladých ľudí • málo získaných finančných prostriedkov na podporu športových aktivít mládeže • nedostatočná podpora vo všetkých oblastiach, ktoré zaujímajú mladých ľudí • koronakríza
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
• zvýšenie záujmu mesta o riešenie problémov (vandalizmus, znečisťovanie....) • zvyšovanie povedomia verejnosti, osveta medzi občanmi • riešenie problémov v komunitách • odbúravanie stereotypov • budovanie lokálpatriotizmu • zriadenie kancelárie, verejných priestorov MVO, väčšia podpora MVO • profesionalizácia činnosti niektorých MVO, akceptovanie verejnej mienky • rozvíjanie spolupráce medzi MVO a mestom • spolupráca navzájom, propagácia, združovanie činnosti (zriadiť propag. tabuľu pre MVO na MsÚ) • využívanie ATV a tv4 na propagáciu činnosti MVO, zvýšiť množstvo personálu • vytváranie podmienok na sebarealizáciu mladých • väčšie zapojenie verejnosti do rieš. vecí verejných • aktivity slovenského inštitútu mládeže IUVENTA • získavanie financií na podporu práce s mládežou • aktívna zahraničná spolupráca • rozšírenie možnosti neformálneho vzdelávania pre mládež • rozvoj dobrovoľníctva na Slovensku i v zahraničí • rozvoj dlhodobého partnerstva s mestami v iných štátoch EÚ • vytvorenie stabilných podujatí pre mladých v meste • poskytnutie priestoru mladým realizovať sa a prezentovať sa v rôznych oblastiach, ktoré ich	• nedostatok finančných zdrojov • nepriaznivý demografický vývoj • nepriaznivý vývoj v osade • nezamestnanosť • zníženie kvality ľudského potenciálu • zvýšenie pasivity a nezájmu • existenčné problémy • migrácia obyvateľstva z mesta (najmä mladých) • pokračujúce starnutie obyvateľstva • silná konkurencia zvonka v oblasti podnikania • neustále zmeny školského zákona a ďalšej legislatívy • nepochopenie racionalizačných opatrení • úbytok žiakov v SŠ (absencia internátu....) • úbytok žiakov v ZŠ • neobjektívne normatívy financovania ZŠ a SŠ • odchod talentovaných mladých športovcov • vplyv nežiaducich javov na deti a mládež (závislosti, xenofóbia, konzumná kultúra) • nezáujem mládeže zapájať sa do aktivít a rozširujúca sa pasivita • mladí ľudia nepoznajú, čo je dobrovoľníctvo a zmysel pomoci pri niektorých aktivitách, kde pomáhajú zadarmo • nedostatok finančných zdrojov na spolufinancovanie mládežníckych projektov • odchod mládežníckych lídrov na vysoké školy alebo do zahraničia

zaujímajú • podporovať aktivity mladých a sprístupňovať im priestor mestskej obývačky	
--	--

Sociálna starostlivosť a vybavenosť

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• dobrá spolupráca s MsÚ, pomoc pri informovaní občanov • pomoc pacientovi pri diabetes cez lekára, v klube seniorov • Domov sociálnych služieb DOMENA pre deti a dospelých • terénna sociálna služba • sociálne poradenstvo • Dom seniorov (Klub dôchodcov, ZO Jednota dôchodcov a ostatné združenia občanov mesta) – aktívne využívanie voľného času, (krúžky, zájazdy, zapájanie do života (vlastné financovanie) • vzájomná spolupráca • skúsenosti a profesionalita rastu ľudí zo sociálnej oblasti - robia dlhodobo, sú vzdelanejší aj skúsenejší • existujúca terénna sociálna práca- s rómskou komunitou a seniormi funguje, 4 terénni sociálni pracovníci z projektu národ. Op ZSI a fond sociálneho rozvoja • v osade Kortina pracuje asistent zdravia • komunitná práca je viac zameraná na integráciu Rómov • existencia 3 pracovníkov KC od roku 2013 • existencia 8 pracovníkov MOPS od roku 2014 • podpora EÚ pre DOS – udržanie zamestnanosti a rozvoja DOS na území mesta • dobrá spolupráca s UPSV a R v ZH • rozvoz stravy pre postihnutých, poskytovanie stravy pre dôchodcov • domáca opatrovateľská služba • dostatočná kapacita jaslí • dobrý rozsah soc. služieb, soc. poradenstvo • nové sociálne služby (KC, SOH, práčovňa • mestská televízia • dobré fungovanie verejno-prospešných prác • pozitívny prístup primátora • aktivity terénnych pracovníkov v Rómskej komunite • zlepšené podmienky – pitná voda, stanica osobnej hygieny, práčovňa • existencia NDP a spolupráca s NDÚ • dobrá informovanosť, spolupráca s poisťovňami a bankami, MsÚ • sociálny taxík • možnosť odoberania stravy pre seniorov v základných školách	• pasivita, nezáujem o sociálne znevýhodnené skupiny a menšiny a ich nezapájanie do verejného života • nedostatočná kapacita, kvalita soc. služieb • a zariadení (nepostačujúce kapacity útulku, chýba hospic, preventívne centrum pre závislých, penzión pre seniorov a osamelých a deti z DD „Chránené bývanie“, denný stacionár, chýba centrum poradensko-psychologických služieb...) • zánik aktívnych Rómskych a iných mimovládnych subjektov • chýba silná podpora sociálnej prevencie • nedostatočne rozvinuté dobrovoľníctvo • slabá spolupráca sociálnych inštitúcií medzi sebou, s cirkvou a podnikateľmi na riešení sociálnych problémov (sponzoring...) • chýba systém vzdelávania a motivácia v SS • nie sú podmienky pre regeneráciu a poradenstvo pre pracovníkov sociálnych služieb • cieľové skupiny nie sú oslovované adresne • nízke povedomie verejnosti o sociálnych službách • nedostatočná spolupráca lekárov a poskytovateľov sociálnych služieb • problém s odrastenými deťmi z detských domovov, problém so závislými • nedobudovaná bezbariérovosť verejných zariadení • dobrovoľníctvo – nedostatok v sociálnej oblasti • existuje komunikačná bariéra pre nepočujúcich s počujúcimi • chýba paliatívna starostlivosť o nevyliciteľne chorých – 24 hodín, problém s preložením pacienta (chýba dôstojné úmrtie, priestory, personál) • delenie zdravotných a sociálnych služieb – prináša negatívum, • bezdomovci – chýba nocľaháreň • absencia zariadenia pre ženy, (útulok pre mužov je na území mesta v zriaď.pôsobnosti VUC) • nedostatok MVO v oblasti sociálnych služieb • problém s odrastenými deťmi z detských domovov • problém so závislými, bezdomovcami, chýba nocľaháreň, je len útulok (BBSK) – ak majú zdravotný problém, je problém liečiť, v prípade úmrtia je problém s pohrebom • chýba aktívnejšia komunikácia MVO a zdravotníckych a sociálnych zariadení • nárast Rómskej komunity – nárast problémov • štát zaťažuje dobrovoľníkov administratívou • chýba rýchlejšie prispôsobenie sa požiadavkám občanov • legislatíva sa často mení, komunikácia aj ľudský faktor (úradu) je bariérou • nedostatočné mzdové ohodnotenie zamestnancov v sociálnej sfére • chýba denný stacionár pre starších občanov, aj pre postihnutých nad 25 rokov, nízky záujem zo strany občanov, • ťažko zdravotne postihnutí nad 25 rokov a deti vracajúce sa z detských domovov nemajú

	zabezpečenú existenciu (bývanie...) • chýbajú zariadenia a služby pre ťažko zdravotne postihnuté deti (odborné poradenstvo) • absencia centra pre postihnuté deti (potreba bezbariérovosti) • slabé zastúpenie MVO a charitatívnych organizácií v meste – takí čo by chceli spolupracovať s mestom je málo • nedostatočná flexibilita služieb špecifických cieľových skupín- zvyšuje sa počet bezdomovcov rodín v ťažkej životnej situácii a pod. • nedostatok finančných prostriedkov na sociálnu pomoc - nízke zdroje v rozpočte mesta • nedostatok sociálnych služieb , neexistencia niektorých typov sociálnych služieb • nefungujúca stanica charity mestské – chýbajú priestory (výdaj oblečenia, zber šatstva • nevyhovujúce sídlo TSP (vzdialenosť, TSP terénna soc. práca) – potrebné bližšie k občanom • nevyhovujúca poloha sídla UPSV a R – ďaleko od centra • nedostatok sociálnych lôžok v zdravotníckom zariadení (odd. dlhodobo chorých) v nemocnici
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
• modernizácia a doplnenie soc. a zdravot. zariadení a služieb (sociálny dom, penzión, rozšírenie opatrovateľskej služby, činnosti soc. terénnych pracovníkov, tlmočenie cez ATV, bezbariérové prístupy....) • zvýšenie soc. starostlivosti o postihnutých a nevyliciteľne chorých občanov (vznik hospicového hnutia...) • realizácia programu „Zdravé mesto“, vytvorenie programu na podporu rozvoja zdravých rodín • podporovanie programov začleňovania starších občanov a Rómov do spoločenského života • bezbariérovosť legislatívy • budovanie bezbariérových prístupov • existencia národného diabetologického programu (2001), široká skupina cieľových skupín pre edukáciu • dobrá spolupráca s národným diabetologickým ústavom • certifikácia na edukáciu pre diabetikov a prácu s nimi • podporovať programy začleňovania zdravotne znevýhodnených občanov do spoločenského života • legislatíva by mala byť čo najmenšou bariérou (vo verejnej správe) • udržať opatrovateľskú službu poskytovanú mestom vzhľadom na udržanie klienta v domácom prostredí • rozšíriť terénne sociálne služby • rozšíriť ponuku ambulantných sociálnych služieb (napr. denné stacionáre pre ohrozené a znevýhodnené skupiny) • zlepšenie štandardov zdravotníckych a sociálnych zariadení • stacionár	• znižovanie celkového počtu obyvateľstva • prítomnosť občanov s trvalým pobytom mimo mesta ŽH, ktorí využívajú služby mesta • starnutie obyvateľstva • vysoký nárast žiadateľov o posúdenie odkázanosti na soc. Služby • zvyšujúci záujem o terénne soc. Služby – DOS, tsp • nedostatočný počet pracovníkov vykonávajúcich posudzujúcu činnosť na odkázanosť na poskytovanie SoS • zrušené zariadenie pre týrané ženy – zrušené z dôvodu nevyužívania • nárast chudoby • relatívne vysoká miera chudoby a sociálneho vylúčenia predovšetkým rizikových skupín s dôrazom na rómsku komunitu • migrácia ľudí z mesta • nízke príjmy mesta • nezamestnanosť • zánik pracovných príležitostí pre ľudí, rušia sa prevádzky, • rastúci pomer medzi ľuďmi v poproduktívnom veku k obyvateľom v produktívnom veku • rastúce nároky na starostlivosť o ľudí v núdzi • problém s vytvorením podmienok pre sociálne služby a ich financovaním • prechod kompetencií v oblasti zodpovednosti v oblasti pomoci občanov v hmotnej núdzi zo štátnej správy na samosprávu • zhoršujúci sa zdravotný stav obyvateľov • nevysporiadané vlastnícke vzťahy v osade Kortina • častá zmena legislatívy

Školstvo

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• ústretovosť škôl riešiť problémy nie na úkor kvality • elokované pracoviská MŠ sú špecializované podľa školského vzdelávacieho programu pre predprimárne	• problematický prístup k financiám pre školy • stredné školy sú pod správou VÚC a súkromných zriaďovateľov, a preto mesto nemôže ovplyvňovať

vzdelávanie • spolupráca MŠ, ZŠ a SŠ + plány spolupráce • spolupráca škôl, školských zariadení s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a inými odbornými a poradenskými zariadeniami, MVO • starostlivosť o deti so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami • právna subjektivita Š a SZ • existujúce projekty rozvoja a zlepšenia kvality vzdelávania, projekty s environmentálnym zameraním, • realizácia projektov škôl podporujúcich zdravie • záujmové činnosti v MŠ a jej elokovaných pracoviskách (AJ,VV,HV, futbal), • kvalitné vzdelávanie umeleckého zamerania • dobré podmienky pre nadané deti, školy reagujú na záujem • vybavenosť informačnými technológiami na dostatočnej úrovni • konkurenčné prostredie (boj o žiaka), • silný potenciál kvalitných pedagógov • doplnkový príjem na stredných školách • rozmanitá mimoškolská činnosť - aj pre Rómov • využívanie prvkov alternatívnych prístupov a nových pedagogických stratégií vo VVP (využívanie metódy Clil pri osvojovaní si anglického jazyka na ZŠ Ul. Dr. Janského č. 2, metóda Jollyphonics pri osvojovaní AJ a vyučovanie prostredníctvom Skype na ZŠ M. R. Štefánika) • ponuka záujmového vzdelávania v školách • ponuka duálneho vzdelávania	ich činnosť • chýbajúce bezbariérové prístupy • zanedbaný športový areál na ZŠ Ul. Dr. Janského č. 2 • nezateplená budova ZŠ Ul. Dr. Janského č.2 • chýba internát • nepostačujúca budova špeciálnej základnej školy • nevysporiadané majetkové vzťahy - niektoré stredné školy • slabé podmienky na tvorbu rezerv kofinancovania projektov • nedostatočný záujem o štúdium a učebné odbory, úzka špecializácia vzdelávania na SŠ • nevyužitie rezervy v technických študijných odboroch • klesajúci počet žiakov • nedostatočne rozvinutý marketing • nedostatočná finančná motivácia kvalifikovaných zamestnancov • vysoká veková štruktúra učiteľov • tarifné odmeňovanie pedagógov
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
• získavanie mimorozpočtových zdrojov • prehľbovanie a skvalitňovanie spolupráce škôl medzi sebou, s mestom a inými subjektami pri tvorbe projektov • vytváranie zaujímavých ponúk na získavanie žiakov aj z okolia Žiaru nad Hronom, zefektívniť ich dochádzku, uplatniť lepšiu regionálnu politiku vo vzťahu ku stredným školám • prehodnotenie siete študijných a učebných odborov (podľa aktuálneho dopytu - zlúčenie rovnakých typov škôl v regióne) • plánovanie vzdelávania – škola + zamestnávateľ, zlepšiť ich vzájomnú komunikáciu • zriadenie pilotného centra odborného vzdelávania (internátne) • zriadenie združenia pre vzdelávanie (zamestnávateľia, školy) • rozvoj a zvyšovanie aktivity a kvality škol. zariadení • zvyšovanie kvality vzdelávania pedagógov • vybudovanie motivačného systému odmeňovania pedagógov (kariérne odmeňovanie) • aktualizovanie metodických pomôcok a učebných materiálov, využívanie moderných metód vyučovania • zlepšiť interakciu učiteľ - žiak • zlepšenie prístupu k informáciám, zabezpečenie ich prenosu, zrealizovanie informovanosti o školách smerom k rodičom • potreba rozvíjať manažérske zručnosti u riaditeľov ZŠ • zlepšenie práce s deťmi so soc. znevýhodneného prostredia - funkcia asistenta učiteľa	• nedostatok finančných zdrojov • nepriaznivý demografický vývoj • zvýšenie pasivity a nezáujmu • existenčné problémy • migrácia obyvateľstva z mesta (najmä mladých) • neustále zmeny školského zákona a ďalšej legislatívy • úbytok žiakov v SŠ (absencia internátu...) • úbytok žiakov v ZŠ • vytvorenie silného konkurenčného prostredia v rámci ZŠ v meste • neobjektívne normatívy financovania ZŠ a SŠ • absencia internátnych škôl • zvyšujúce sa percento žiakov študujúcich na stredných školách bez ohľadu na výchovno – vzdelávacie výsledky žiaka • prevládanie pasívneho postoja k svojmu rozvoju najmä u žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia • závislosť detí a žiakov na sociálnych sieťach • narastajúca agresivita detí • záujem žiakov o štúdium odborov na SŠ nezodpovedá potrebám regionálneho trhu práce • pri prechode žiakov na strednú školu sú veľké rozdiely medzi žiakmi rôznych škôl – dôsledok veľkej rôznosti ŠkVP (vzdelávací program) • mimoriadna situácia, núdzový stav , • zvyšovanie podielu detí/ žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

• integrácia detí so špeciálnymi potrebami, zlepšenie spolupráce s rodičmi • zmodernizovanie Š a SZ vrátane ich vybavenosti, rozšíriť ponuku a zatriktívniť záujmové vzdelávanie • zvýšenie zapojenosti rodičov a širšej verejnosti do mimoškolskej činnosti a zlepšiť jej propagácie • naďalej zvyšovať kvalitu riadenia prostredníctvom vzdelávania vedúcich pedagogických zamestnancov • skvalitniť prácu rád škôl a rodičovských združení • rekonštrukcia a modernizácia technického vybavenia vnútorných priestorov škôl a dobudovanie bezbariérových prístupov • internát	
---	--

Šport

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• vysoká úroveň podpory športu v meste • zámer realizácie športového centra • existencia mini ihriska s umelým trávnikom pri dvoch ZŠ • projekt ZŠ II. M. Štefánika - rekonštrukcia a rozšírenie zariadení pre šport • záujem verejnosti o šport • dobré výsledky mládeže v športe • organizovanie športových podujatí • šport na vyššej úrovni • informovanosť o podujatiach v športe (mestský rozhlas, noviny, Facebook) • mládež chce športovať • veľmi dobré výsledky mládežníckych športovcov • veľa organizovaných podujatí počas roka • záujem ľudí o šport (diváci)	• chýbajúce ubytovne pre športovcov • chýbajúca sieť cyklistických a bežeckých chodníkov, areál kyslíkových dráh • slabé financovanie telesne postihnutých športovcov a nekvalitné podmienky pre rozvoj športu zdrav. znevýhodnených občanov • neschopnosť udržať talentovaných športovcov • neexistencia športových akadémií
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
• výstavba nových, rozšírenie a zrekonštruovanie starých športových zariadení a športovísk, viacúčelovej haly, športového areálu, ihrísk, ramena Hrona (rozvoj vodných športov), trate pre rybolov, kúpaliska, areálu kyslíkových dráh,) a ich kvalitnejšia údržba • vytvorenie lepších podmienok pre rozvoj športu pre zdravotne znevýhodnené skupiny obyvateľstva • zriadenie priestorov pre ubytovanie športovcov • dovybavenie športových klubov • podpora organizovania tradičných športových podujatí • podpora talentov	• nedostačujúce sponzorstvo športovcov (len 60% potrebných zdrojov) • chýbajú bezbariérové športoviská • existujúce telocvične sú vyťažené • chýbajú ubytovne pre športovcov s bezbariérovým prístupom • školy nemajú internáty • neschopnosť udržať talentovaných športovcov • zlá legislatíva v oblasti športu (prispievanie do športu) • ihriská, bežecké trasy - udržiavané v rámci možností mesta • chýbajú doplnkové služby pre divákov • málo detí – veľa športov, boj o deti • slabá osvetová činnosť – šport • deti nemajú vzor a potrebujú ho – talentovaní športovci odchádzajú – odchádza vzor • zníženie záujmu o šport – životná úroveň • absencia trénerov

Kultúra

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• dostatok kultúrnych inštitúcií, dostatok priestorov s rezervami pre mladých a zdravotne postihnutých, bezbariérové POS • dostatok odborníkov, profesionálov v oblasti kultúry (aktivita, tvorivosť...), dobré os. kontakty, výborná	• zlé dopravné spojenie z hľadiska regionálnej kultúry • nedostatok financií, slabá mediálna propagácia celoslovenských akcií cez SRO, STV , uprednostňovanie nesprávnych hodnôt • chýba tradícia výchovy k miestnej kultúre

• spolupráca • široká škála kvalitných kult. podujatí (celoslovenské a medzinárodné akcie) • dobré prepojenie internetom • manažment, koordinácia a prezentácia amatérskej kultúry v regióne (bývalý ZH-ORES) • folklórny súbor na vysokej úrovni • bezbariérový prístup v priestoroch MsKC a do knižnice • vytvorenie autentickej izby Š. Moysesu v kaštieli, sprístupnenie kaštieľa pre verejnosť, a tým aj šírenie histórie nášho mesta • žiarski umelci majú priestor v rámci kultúry sa prezentovať na verejnosti, v rámci malej scény MsKC, tradičných podujatí, letného festivalu pre žiarskych umelcov • kultúrne akcie podporujú znevýhodnené skupiny obyvateľstva (zľavy na vstupnom – väčšinou 100%, zvýhodnené miesta pred pódium, priestor pre vozíčkárov v kinosále, verejné zbierky počas podujatí, benefičné koncerty...) • ekologický prístup počas podujatí (eko riady, separácia odpadu, eliminovanie plastových pohárov)	• slabé podmienky pre dobrovoľnú prácu na rozvoj kultúry, nezáujem verejnosti zapojiť sa i do tvorby podujatí, • nevyužívanie daňovej politiky mesta pri rozvoji aktivít, slabá komunikácia partnerov • nerozvíjajú sa nadregionálne aktivity v regionálnej kultúre • miestne obyvateľstvo skôr podporuje komerčnú kultúru ako miestnu
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
• zvýšenie záujmu o kultúru • zvýšenie záujmu podporiť miestnu kultúru • rozvinutie kultúrnych aktivít • zlepšenie financovania • zlepšenie spoločenskej informovanosti a komunikácie medzi kultúrnymi zariadeniami (pravidelný blok v AZTV o kultúre...) • vyššia angažovanosť mladých, podpora centier voľného času a školských klubov • podpora tvorby lepších podmienok v kultúre pre zdravotne postihnutých občanov • zachovanie ľudovej tradície, aj prostredníctvom akcií vo Svätokrížskom dome • využitie priestorov kaštieľa, na svadby aj na kultúrne podujatia	• niekedy nadmiera podujatí • nedostatok sponzorov a financií v kultúre • zlý stav budov – potrebná rekonštrukcia a zastarané technické vybavenie • nedostatočné využitie potenciálu KH a P MH – jediná inštitúcia v meste, ktorá má návštevníkov aj z iných miest. • nízka kúpyschopnosť obyvateľstva. • nepochopenie a nedocenenie významu kultúry ako rovnocennej oblasti ekonomického, spoločenského rozvoja územia a nedocenenie spoločenskej a individuálnej hodnoty voľného času v oblasti kultúry pre rozvoj spoločnosti a jednotlivca. • pandémie, uzavretie alebo obmedzenie kultúrnych podujatí

Technická infraštruktúra

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• dobrý rozvodný energetický systém • rozvoj energetiky sa prispôbuje potrebám mesta • existujúce rezervy pre rozvoj vo výkone • zabezpečená dodávka tepla a teplej vody do celého mesta, odstraňovanie strát a únikov • realizovaná výmena rozvodov tepla • vyžívanie obnoviteľných zdrojov pri výrobe tepla • obnova vozového parku: nové vozidlá vykonávajúce čistenie miestnych komunikácií získané v rámci projektu Zlepšenie kvality ovzdušia používajú ekologicky čisté palivo CNG • vyhovujúci stav vozidiel autobusov MHD • moderná ČOV, má rezervy pre ďalší rozvoj • súčasť skupinovej kanalizácie • realizovanie rýchlostnej cesty R1-Žarnovica Šášovské Podhradie II. etapa = zníženie dopravnej zaťaženia cesty I. triedy I/65 (Ul. Priemyselná) • zrealizovanie úseku rýchlostnej cesty R2 - obchvat mesta Žiar nad Hronom = zníženie dopravného	• nevyhovujúca kanalizácia v staršej časti mesta • nedostatok parkovacích miest pri bytovkách • zničené chodníky a cesty • chýba pokrytie všetkých častí mesta káblovou televíziou • chýbajú ľudské zdroje v energetike • zastaralá technológia el. zariadení • zakáblovaná sieť - zložitejšie opravy • chýba monitoring zariadení • hluková záťaž na ŽP • zastaralé kanalizačné rozvody (cca.40%) • nedobudovaná kanalizácia (ul. Š. Petruša a Partizánska) • chýba vlastný zdroj vody- Šášovské Podhradie a Kortina? • tlakové pomery v starej časti mesta • nedostatočná participácia a spolupráca správcov sietí na rozvoji mesta • nedostatočná kapacita rozvodnej siete pri

tranzitu cez intravilán mesta - odľahčenie dopravnej záťaže na Ulici SNP (cesta I/9) - komplexná rekonštrukcia rozvodov verejného osvetlenia - vybavenie oddychových zón, detských ihrísk mobiliárom	futbalovom štadióne a okolí
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
- výstavba nových a rekonštrukcia existujúcich inžinierskych sietí - zvýšenie úsilia o získanie zdrojov na udržanie a ďalší rozvoj technickej infraštruktúry zo zdrojov EÚ - doriešenie vysporiadania vlastníckych vzťahov - koordinácia investícií do technickej vybavenosti už v období tvorby zámeru - obnova živičného krytu ciest III. triedy, miestnych komunikácií, opravy poškodených súčastí ciest - zosúladenie dopravného značenia s právnym stavom - zvyšovanie bezpečnosti chodcov na MK (osvetlenie priechodov, zdrsnenie farby priechodov, opravy chodníkov a pod - vytvorenie „zelenej vlny“ na Ul. SNP - konceptia statickej dopravy – parkovacej politiky - rozširovanie parkovacích možností - mobiliár v iných častiach mesta - lavičky	- obmedzenie spojov MHD (nepriaznivý vplyv na dochádzku do zamestnania) - negatívny dopad zvyšovania počtu parkovacích plôch na úkor zelených plôch - riziko odpojenia bytových domov od centrálného zdroja tepla - ekonomický dopad-ceny tepla apod.

Životné prostredie, ochrana prírody a krajiny, sídelná zeleň

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- hladko modelovaný reliéf Žiarskej kotliny obklopený vulkanickými pohoriami - chránená krajinná oblasť Štiavnické vrchy, navrhované územie európskeho významu Suť na území katastra mesta - cenné prírodné časti územia s významnými biotopmi (skalné steny, nívne lúky, lužné lesy..) - brehové porasty vodných tokov - hodnotné územie s vysokou biodiverzitou - dobrý stav v oblasti OH - vybudovaná komplexná odpadová infraštruktúra s modernými technológiami a technikou pre nakladanie s komunálnymi odpadmi (uzavreté stojiská zberných nádob, stanovišťa, nové kapacity na skládkovanie, zvozová technika na komunálny a triedený odpad) - zlepšené odpadové hospodárenie v osade Kortina – vybudovaný návyk nosenie odpadu na určené stanovišťa, čiastočná separácia - vysoký podiel zapojenia obyvateľov do triedenia komunálneho odpadu - zvyšovanie podielu triedených zložiek a postupné znižovanie odpadu ukladaneho na skládky - stabilná spoločnosť v oblasti nakladania s odpadmi - dobudovanie a prevádzkovanie Centra zhodnocovania odpadov - významné lokality z hľadiska OP a ÚSES - historicky hodnotné územie parku - záujem o obnovu a údržbu parku, starostlivosť o verejnú zeleň a výsadba novej zelene - potenciál možností rozvoja sídelnej zelene - zlepšenie kvality životného prostredia vďaka zavádzaniu nových technológií vo výrobných prevádzkach a implementácii projektov zameraných na ochranu životného prostredia	- nedostatok finančných prostriedkov - nerovnocenné podmienky ŽP v celom meste - staré environmentálne záťaž - ohrozenie chránených území prírody rozvojom hospodárskych aktivít, bez stanovenia limitov - projektová nepripravenosť rozvojových zámerov - možnosť ohrozenia čistoty všetkých zložiek ŽP v prípade nezodpovedného prístupu pri realizácii investičných zámerov - pomerne častý výskyt inverzií v najnižšie položených údolných oblastiach územia - nepriaznivý vplyv rozvoja priemyselných aktivít na obytné prostredie - výskyt degradovaných pôd v časti areálu ZSNP Žiar nad Hronom, nadväzného odkaliska a skládky - výskyt toxikovaných pôd v okolí areálu priemyselného závodu a odkaliska - významné stacionárne zdroje znečistenia ovzdušia - kontaminácia pôdy - znečistenie povrchových tokov - znečistenie podzemných vôd - tvorba menších nelegálnych skládok odpadu - prevládajúci systém nakladania s odpadmi – ukladanie na skládky odpadov - malý podiel NDV v poľnohosp. krajine - protipovodňová ochrana - problémy s čistením verejných priestranstiev - nedostatočná podpora koncepčného environmentálneho vzdelávania občanov - znižovanie plošnej výmery sídelnej zelene v centrálnej mestskej zóne a absencia generelu sídelnej zelene pre mesto - absencia inventarizácie stromov v Parku Š. Moysesa - nevhodná výsadba niektorých druhov zelene - čierne skládky

• obnovenie fontány, oplatenie, osvetlenie, kamerový systém, mini zoo, • zazelenanie námestia platanmi a jaseňmi, výsadba trvalkových záhonov • zrealizovanie výsadby starých krajových odrôd ovocných stromov v ovocnom sade - park Š. Moyses, výsadba trvalkových záhonov v mestskom ovocnom sade v parku Š. Moyses • vybudovanie včelnice v mestskom ovocnom sade • priebežná likvidácia čiernych skládok	• zvažovanie odpadov z mesta do osady (obyvatelia osady, ale aj obyvatelia z centra mesta)
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
• reliéf katastrálnych území poskytuje optimálne priestorové možnosti pre rozvoj • ďalší rozvoj technológií zamedzujúcich znečisťovanie ŽP • sanácia starých environmentálnych záťaží • zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov a zvyšovanie podielu triedeného odpadu • Smart riešenia v OH • Založenie lokálneho RE USE centra • Podpora re – use a recykly prístupov v OH • vybudovanie systému zabezpečenia pred povodňami • realizácia opatrení pre zlepšenie kvality ŽP • podpora organizácii na podporu ochrany ŽP • monitoring a pravidelná aktualizácia priestor. rozsahu toxikov. pôd na základe rozborov pôd na obsah ťažkých kovov • doplnenie NDV, brehových porastov • využitie územia areálu Parku Š. Moyses oddychovo rekreačné využitie – aktívny oddych, akcie, atrakcie • propagácia prírodných zaujímavostí • rozšírenie počtu triedených zložiek komunálneho odpadu • optimalizácia nákladov na OH • realizácia vodozádržných opatrení v urbanizovanej krajine • dobudovanie spoločných opatrení a zariadení v časti po ľavej strane Lutilského potoka po park od Lutily.	• obmedzenie priestorových možností rozvoja bývania v inverzných polohách územia • obmedzenia využitia územia s výskytom toxikovaných pôd • prítomnosť kontaminantov v pôdnom prostredí a ich vplyv na využitie pôdneho fondu • nedostatok finančných zdrojov • vznik nepredvídaných havarijných situácií • vysoké náklady na prevádzkovanie centra zhodnocovania odpadov • zvyšovanie nákladov na systém odpadového hospodárstva

4. Hodnotenie

4.1 Sociálna a ekonomická analýza problémov

Akčná plánovacia skupina v súlade s vonkajším odborníkom zhodne konštatovala hlavné rozvojové problémy.

Problémy vznikajú ako dôsledok následných príčin, ktoré problémy vyvolávajú. Problém je stav, kedy vzniká rozpor medzi želaným stavom a stavom identifikovaným, teda skutočným. Analýza problémov rieši vyhľadanie príčin pomenovaného problému.

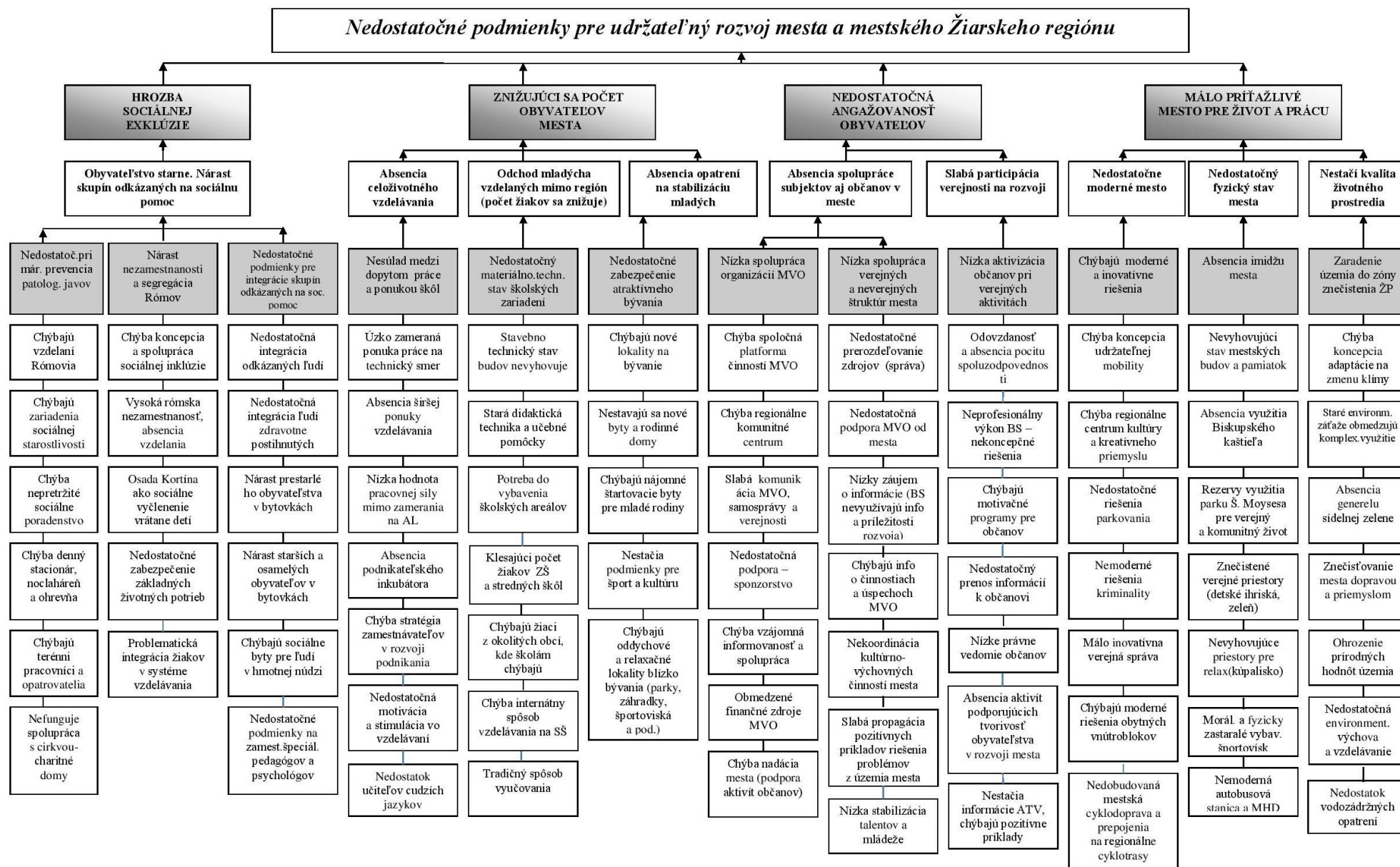
Počas prác na analýzach stavu v rozvoji mesta a SWOT analýzach boli problémy identifikované v rôznych oblastiach života v meste raz ako príčiny, inokedy ako dôsledky iných príčin.

Nevyhovujúci stav resp. stav, ktorý je neželaný, riešime stratégiou jednotlivých kokov na odstraňovanie resp. elimináciu príčin. Riešenie problémov využíva silné stránky mesta, jeho potenciál a možnosti.

Strom problémov v zreteľnej štruktúre hodnotí a analyzuje problémy v meste, ktorých riešenia je nutné naprogramovať v strategickom dokumente mesta.

Analýza problémov predstavuje kľúčové východisko pre stanovenie strategického cieľa a špecifických cieľov podľa oblastí záujmu v rozvoji mesta.

Prehľad problémových oblastí – Strom problémov:

STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ

Strategická a Programová časť obsahuje :

1. zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja mesta
2. inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja mesta,
3. finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja mesta,
4. systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja mesta s ustanovením merateľných ukazovateľov,
5. časový harmonogram realizácie programu rozvoja mesta.

Program rozvoja mesta a jeho aktualizáciu schvaľuje mestské zastupiteľstvo.

Schválenie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu, rozpočtu EÚ a z doplnkových zdrojov podľa § 4 zák. č. 539/2008 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Vízia (dlhodobá):

**Žiar nad Hronom ako priemyselné mesto so spokojnými a aktívnymi ľuďmi
v zdravom a bezpečnom prostredí s nadštandardnou kvalitou života,
s vysoko odborným školstvom a kvalitným sociálnym zabezpečením**

Vízia s dlhodobým časovým horizontom má v podstate nemenný charakter od roku 2005 kedy bola pomenovaná akčnou plánovacou skupinou počas prípravy I. verzie PHSR na roky 2004 -2013 a neskôr 2014 - 2020. Počas uplynulého obdobia v rozvoji mesta nedošlo k takým celospoločenským zmenám a lokálnym zmenám v meste, že by to vyvolalo závažný obrat v smerovaní rozvoja mesta. Počas obdobia realizácie Programu rozvoja do roku 2020 prešlo mesto Žiar nad Hronom výraznou zmenou hlavne v oblasti budovania základnej infraštruktúry, obnovy bytového stavebného fondu a dobudovania športovej a obchodnej vybavenosti, modernizácie verejnej správy, dobudovanie komunikácií (rýchlostné cesty R1, R2), cyklochodníkov, verejných priestorov a riešenia životného prostredia a zelene v meste.

PRIORITY V ROZVOJI MESTA: (v poradí)

1. TVORBA A OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
2. ROZVOJ ĽUDÍ
3. MATERIÁLNY A FYZICKÝ ROZVOJ
4. EKONOMICKÝ ROZVOJ
5. ÚZEMNÁ SPOLUPRÁCA

Programovanie a tvorba strategických cieľov.

1. Strategický cieľ a opatrenia (plánovacie obdobie 2021 – 2027)

Strategický cieľ 2021 – 2027

Vybudovanie moderného a inteligentného mesta Žiar nad Hronom ako miesta pre kvalitný život jeho obyvateľov, ich prácu a oddych v zdravom a spravodlivom prostredí.

ŠPECIFICKÉ CIELE A OPATRENIA

číslo	Špecifický cieľ	
	č.	Opatrenie
1	BUDOVAŤ ZELENÉ MESTO S KVALITNEJŠÍM ŽIVOTNÝM PROSTREDÍM	
	1	Budovanie mestskej ekologickej mobility
	2	Eliminácia rizík z ohrozenia kvality životného prostredia
	3	Dekontaminácia a obnovenie priemyselných areálov a znižovanie energetickej náročnosti
2	BUDOVAŤ INTELIGENTNÉ A INOVATÍVNE SMART MESTO	
	1	Zlepšovanie materiálneho a technického stavu základnej, dopravnej a technickej infraštruktúry
	2	Modernizácia verejnej správy a budovanie informačnej spoločnosti
	3	Rozvoj bývania a tvorba podmienok pre oddych, šport a regeneráciu, podpora a stabilizácia mladých a vzdelaných
3	BUDOVAŤ SOCIÁLNE A SPRAVODLIVÉ MIESTO PRE ŽIVOT	
	1	Zavádzanie riešení a prevencie voči nárastu skupín odkázaných na sociálnu pomoc a sociálne začlenenie ohrozených skupín obyvateľstva
	2	Zvýšenie schopnosti obyvateľov uplatniť sa na trhu práce a modernizácia vzdelávacích procesov hlavne v celoživotnom vzdelávaní
	3	Tvorba partnerskej spolupráce, podpora a vyššia participácia MVO na verejnom živote a budovanie vzťahu k mestu
4	BUDOVAŤ UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ V ŽIARSKOM MESTSKOM REGIÓNE	
	1	Tvorba podmienok územnej spolupráce udržateľného mestského rozvoja (územie UMR)
	2	Implementácia Stratégie UMR v mestskom prostredí (integrované územné investície)

Špecifický cieľ 1:

STRATEGICKÝ CIEĽ	Vybudovanie moderného a inteligentného mesta Žiar nad Hronom ako miesta pre kvalitný život jeho obyvateľov, ich prácu a oddych v zdravom a spravodlivom prostredí.
PRIORITA	TVORBA A OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	1. Budovať zelené mesto s kvalitnejším životným prostredím
OPATRENIE	1.1. BUDOVANIE MESTSKEJ EKOLOGICKEJ MOBILITY
AKTIVITY	1. Aktivity na zníženie environmentálnej záťaže v meste investíciami do cyklodopravy ako súčasti integrovaného dopravného systému 2. Aktivity na podporu zavádzania nemotorovej dopravy - budovanie cyklistickej infraštruktúry. 3. Aktivity budovania verejnej ekologickej dopravy 4. Zavádzanie integrovanej verejnej dopravy 5. Budovanie integrovanej obsluhy zastávok MHD 6. Budovanie staníc integrovanej verejnej a osobnej dopravy 7. Budovanie informačného systému integrovanej dopravy 8. Modernizácia vybavenia mestskej hromadnej dopravy 9. Zavádzanie „dopravného plánovača“ do cieľového miesta 10. Zavádzanie inovácií do verejnej osobnej dopravy 11. Realizácia prieskumov a analýz uplatnenia inovácií v praxi 12. Aktivity na efektívnejšie využitie kapacít v preprave cestujúcich 13. Aktivity zavádzania nemotorovej dopravy 14. Budovanie siete peších komunikácií 15. Budovanie siete cyklistickej dopravy – cyklochodníkov apod 16. Aktivity značenia a zlepšenie dopravnej aj pešej orientácie 17. Budovanie segregovaných trás chodníkov a cyklochodníkov pozdĺž líniovej dopravnej infraštruktúry 18. Tvorba bezpečných ulíc ako celkov ekologickej dopravy 19. Aktivity na ukludnenie dopravy v ulici 20. Odstraňovanie nebezpečných miest - zlepšenie a prispôbienie stavu prechodov, križovatiek a prejazdov pre všetky formy dopravy 21. Aktivity budovania prvkov modernej a inteligentnej architektúry s dopadom na správanie vodiča 22. Aktivity „poľudšťovania“ verejných priestorov integrovanej dopravy 23. Aktivity zavádzania udržateľnej mobility do plánovania rozvoja mesta 24. Podpora iniciatív mestskej udržateľnej mobility 25. Aktivity na zvýšenie povedomia o škodách, ktoré spôsobujú aktuálne trendy mobility v meste životnému prostrediu a kvalite života

OPRÁVNENOSŤ	samospráva, MVO, záujmové združenia, občianske združenia, prevádzkovatelia MHD, dopravcovia, podnikatelia
ODÔVODNENIE	Jedným z hlavných zdrojov znečistenia ovzdušia je mestská motorová doprava. Mesto intenzívne pracuje na postupnom zavádzaní ekologickej formy dopravy v meste rôznymi spôsobmi. Požiadavkou mesta pri výbere poskytovateľa MHD bolo, aby vozidlá používali ekologické palivá. V súčasnom období všetky autobusy MHD na území mesta používajú CNG. Prvý úspech eliminácie dochádzky do práce motorovým vozidlom zaznamenalo v obnove tradičného cyklodochádzania do zamestnania. Denne do priemyselného parku nastupuje 5 tis. ľudí. V roku 2019 mesto vybudovalo cyklochodník z centra do priemyselného parku aj s doplnkovými trasami s dĺžkou 3,65 km. Mesto s cieľom eliminovať počet osobných vozidiel zriadilo aj linku MHD cez areál priemyselného parku. Znížili sa tým aj nároky zamestnancov na parkovacie miesta. Mesto vidí potenciál aj v ekologickej doprave elektromobilmi pre ktoré plánuje vytvoriť lepšie podmienky z hľadiska počtu nabíjajúcich staníc. V súčasnosti je cyklochodník vybudovaný v centre mesta s perspektívou budovania až do jeho okrajových častí. Riešením mobility v meste má byť značenie úsekov v existujúcich trasách ako aj samotné budovanie cyklochodníkov mestom s napojením na regionálne trasy. Ekologizácia dopravy v meste má silné zázemie a strategický prístup zo strany samosprávy. Prebieha postupné budovanie cyklochodníkov v meste a cyklotrás nielen na rekreačné účely, ale hlavne na zamestnaneckú mobilitu v meste s cieľom minimalizovať individuálnu automobilovú dopravu. Mesto plánuje ďalej budovať podmienky pre rozvoj udržateľnej mobility v meste v prospech kvalitnejšieho životného prostredia.
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet dokumentov na budovanie udržateľnej mobility - dĺžka vybudovaných cyklochodníkov v meste - dĺžka značených cyklotrás - počet inteligentných riešení v doprave - počet elektro nabíjajúcich staníc - počet cyklostanovísk - počet požičovní bicyklov - počet bicyklov pre verejnosť - elektronizácia služieb občanovi v doprave - počet aktivít na propagáciu a osvetu udržateľnej mobility - počet aktivít MVO na zvýšenie bezpečnosti
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Zníženie používania neekologickej motorovej dopravy na prepravu za prácou, obchodom, službami a oddychom, zvýšenie bezpečnosti osobnej a cyklistickej dopravy a zavádzanie udržateľnej a ekologickej mobility v meste.
ODHADOVANÉ DOPADY	Kvalitné životné prostredie mesta
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV	1 036 000
DO ROKU 2027 V EURO	

STRATEGICKÝ CIEĽ	Vybudovanie moderného a inteligentného mesta Žiar nad Hronom ako miesta pre kvalitný život jeho obyvateľov, ich prácu a oddych v zdravom a spravodlivom prostredí.
PRIORITA	TVORBA A OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	1. Budovať zelené mesto s kvalitnejším životným prostredím
OPATRENIE	1.2. ELIMINÁCIA RIZÍK Z OHROZENIA KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
AKTIVITY	1. Dobudovanie, rekonštrukcia a modernizácia existujúcej technickej environmentálnej infraštruktúry (dobudovanie vodovodu, dobudovanie a obnova kanalizácie, nový zdroj pitnej vody a pod.podľa potrieb rozvoja. 2. Aktivity zamerané na odstraňovanie negatívnych vplyvov činností znečisťujúcich a ohrozujúcich životné prostredie obyvateľov (skládky odpadov, znečisťovania ovzdušia vykurovaním a spaľovaním odpadu lokálnymi zdrojmi, priesaky látok do spodných vôd a pod.). 3. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami a vodnou eróziou mimo vodných tokov a nádrží vodohospodárskeho významu. 4. Aktivity zamerané na zabezpečenie protipovodňovej ochrany územia – úpravy a regulácie vodných tokov, rekonštrukcie a úpravy mostov a lávok ponad vodné toky, riešenie odvodnenia z miestnych spevnených komunikácií - rigoly, priekopy atď. 5. Zavádzanie kvalitných a efektívnych systémov nakladania s odpadmi a ich likvidácie (priemysel. TKO) 6. Pravidelný monitoring znečisťovania životného prostredia a riešenie vzniknutých problémov (voda, pôda, ovzdušie, hluk), miestna kontrola. 7. Aktivity na zlepšenie kvality povrchových tokov. 8. Riešenie environmentálne vhodného odpadového hospodárstva podnikov, mesta a výrobných areálov. 9. Aktivity zamerané na elimináciu znečistenia zložiek životného prostredia (voda, pôda, ovzdušie, hluk). 10. Zvyšovanie účinnosti separovaného zberu (systém zberu, technické riešenie, zintenzívnenie využívania Centra zhodnocovania odpadov). 11. Aktivity zamerané na uplatňovanie alternatívnych foriem výroby energie, vykurovania a likvidácie odpadov (biologické ČOV, vykurovanie biomasou, výroba elektrickej energie a pod.). 12. Odstraňovanie neregistrovaných skládok TKO. 13. Aktivity na podporu environmentálneho vzdelávania znečisťovateľov ŽP a environmentálneho manažmentu. 14. Tvorba stratégií a koncepcií a miestneho manažmentu (odpadové, energetické hospodárstvo a iné). 15. Vzdelávacie programy pre obyvateľstvo pre zvyšovanie environmentálneho povedomia (ekologická osвета a výchova, alternatívne zdroje energie, a pod.). 16. Organizovanie školy v prírode a letné školy a aktivity na ochranu prírody a krajiny a jej hodnôt. 17. Aktivity zamerané na uplatňovanie krajinnó-ekologických opatrení (súlád výroby a prírodného a krajinného potenciálu). 18. Aktivity na podporu dobrovoľnej práce na skrášľovaní

	a údržbe verejných priestoroch . 19. Obnova a údržba krajiny a ekologickej stability, (eliminácie erózie a zosuvy pôdy, úpravy a regulácie v krajine, vodné toky, rekultivácie, odstraňovanie neregistrovaných skládok TKO, ozdravenie sídelnej a krajinskej zelene, pozemkové úpravy, revitalizácie krajiny a parkov, obnova lúčnych, lesných plôch a pod.). 20. Obnova a následná starostlivosť o prírodné lokality, (ekosystémy, biotopy, korytá potokov, prameňov a minerál. prameňov, odpočívadlá, chodníky, apod.). 21. Ochrana prírodných zdrojov a hodnôt a budovanie ekologickej stability vrátane spodných vôd a minerálnych prameňov. 22. Obnova a údržba krajiny a ekologickej stability, eliminácie erózie pôd, obnova a údržba lesných komunikácií, obnova lesa prirodzeným omladením . 23. Dobudovanie a údržba lesoparkov, mestských parkov a verejnej zelene. 24. Obnova a ozdravenie prírodného prostredia krajiny (studničky, vzácne lokality a pod.). 25. Budovanie a údržba prírodných cestičiek a chodníkov vrátane obnovy a údržby oddychových miest v prírode. 26. Vyčistenie vodných tokov (mŕtve rameno Hrona) a využitie pre rekreačné aktivity.
OPRÁVNENOSŤ	<i>mesto, podniky, školy, správcovia vodného hospodárstva a hospodárenia s energiami, inštitúcie v životnom prostredí a MVO v oblasti vzdelávania a životného prostredia</i>
ODÔVODNENIE	Z pohľadu kvality životného prostredia už nie je potrebné považovať mesto za environmentálne nadmerne zaťažené. Ide o porovnateľný stav znečistenia s podobnými priemyselnými mestami. Najväčší problém kvality ovzdušia na Slovensku predstavuje v súčasnosti znečistenie ovzdušia časticami PM10. Automatická monitorovacia stanica Žiar nad Hronom je umiestnená na ulici Jilemnického. Na danej stanici sa meria úroveň znečistenia ovzdušia tuhými časticami PM10 a PM2,5. V roku 2019, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, neprišlo na monitorovacej stanici k prekročeniu limitnej hodnoty pre priemernú ročnú koncentráciu PM10 ani prekročeniu limitnej hodnoty na ochranu ľudského zdravia pre 24 hodinové koncentrácie. Dominantným zdrojom znečisťovania ovzdušia v celom BB kraji je vykurovanie domácností. Z celkového počtu obyvateľov je na verejnú kanalizáciu a ČOV napojených 99,24 %. V meste je vybudovaná jednotná kanalizačná sieť okrem časti Šášovské Podhradie, kde chýba aj verejný vodovod. Kanalizácia je v nevyhovujúcom stave v staršej časti mesta a na ulici Š. Petruša a Partizánska kanalizácia nie je vôbec dobudovaná . Odpadové hospodárstvo je na vysokej úrovni. Mesto má vybudované Centrum na zhodnocovanie odpadov. V roku 2019 mesto zhodnotilo až 39% z celkového objemu KO. Stav zelene v meste je vyhovujúci z hľadiska rozsahu plôch zelene na obyvateľa. Potreba skultúrnenia vybraných lokalít je v okolí Lutilského potoka, Šibeničného vrchu. Park Š. Moysesova je po obnove a revitalizácii zelene. Je to historická pamiatka a rekonštrukcia zelene je prípustná len v obmedzenej miere. V meste je stále potenciál rozširovania parkových plôch zelene ako napr.: Park na Svítavskej ulici a Park na Tajovského ulici ako oddychové zóny pre obyvateľov mesta. 26% rozlohy mesta sa nachádza v CHKO Štiavnické

	vrchy s II. stupňom ochrany. Žiarskou kotlinou preteká rieka Hron. Na tokoch povodia Hrona je potrebné zabezpečiť hlavne obývané územie protipovodňovými opatreniami.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet zriadených plôch pre odpadové hospodárstvo - počet realizovaných zariadení čistenia odpadových vôd (domové a skupinové) - počet zariadení hospodárenia s energiami - hodnota zníženia negatívnych vplyvov na zložky životného prostredia - počet podaných rozvojových environmentálnych projektov - počet dokumentov na ochranu životného prostredia a zelene - počet realizovaných adaptačných opatrení - zlepšenie hodnôt kvality zložiek životného prostredia - počet zapojených domácností do separovaného zberu - rozsah zhodnoteného komunálneho odpadu v% - počet zberných nádob v meste - rozsah zníženého objemu TKO - počet zlikvidovaných „čiernych“ skládok TKO - počet stavieb, diel a úprav pre zvýšenie kvality prírodného prostredia (obnova verejných priestranstiev, studničiek, prameňov, zelených plôch atď.) - zlepšenie kvality prírodného prostredia v okolí mesta - počet nových objektov, lokalít rekreácie a oddychu obyvateľov (náučné chodníky, parky, cestičky a pod.) - dĺžka obnovených vodných tokov - počet materiálov pre environmentálnu osvetu - počet vybudovaných oddychových miest - počet obyvateľov zapojených do environmentálnych aktivít - počet realizovaných krajinnoekologických opatrení - počet m dĺžky lineárnej protipovodňovej ochrany vodných tokov - počet jednotiek plochy rekultivácií - počet m2 plochy realizovaných vodozadržných opatrení - počet m2 zmenených spevnených plôch na zeleň s absorbčnou schopnosťou dažďových vôd - počet m2 nových zelených plôch - počet vysadených drevín vysokej zelene - počet m2 obnovených parkových plôch verejnej zelene - počet m zrekonštruovaného a novo vybudovaného vodovodného potrubia - počet m zrekonštruovaného a novo vybudovaného potrubia verejnej kanalizácie - zníženie chorobnosti obyvateľstva na území mesta - počet aktivít zameraných na zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Ekologizácia života, zlepšenie hodnôt stavu zložiek ŽP a environmentálne povedomie obyvateľov s dopadom na pozitívne zmeny klímy a hospodárenie s energiami a prírodnými zdrojmi.
ODHADOVANÉ DOPADY	Kvalitné životné prostredie mesta
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV	8 425 000
DO ROKU 2027 V EURO	

STRATEGICKÝ CIEĽ	Vybudovanie moderného a inteligentného mesta Žiar nad Hronom ako miesta pre kvalitný život jeho obyvateľov, ich prácu a oddych v zdravom a spravodlivom prostredí.
PRIORITA	TVORBA A OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	1. Budovať zelené mesto s kvalitnejším životným prostredím
OPATRENIE	1.3. DEKONTAMINÁCIA A OBNOVENIE PRIEMYSELNÝCH AREÁLOV A ZNIŽOVANIE ENERGETICKEJ NÁROČNOSTI
AKTIVITY	1. Aktivity eliminácie negatívnych vplyvov výroby a zlepšenie stavu jej dopadov na životné prostredie 2. Revitalizácia území v nadväznosti na sanáciu environmentálnych záťaží 3. Odstraňovanie starých priemyselných environmentálnych záťaží (likvidácie a rekultivácie, detoxikácie pôd a pod.) 4. Zavádzanie ekologicky vhodných resp. alternatívnych foriem vykurovania 5. Aktivity na zníženie energetickej náročnosti podnikov 6. Aktivity nového využitia rekultivovaných plôch po priemyselnej výrobe 7. Aktivity podnikov na znižovanie energetickej náročnosti výroby, priemyselných a administratívnych budov 8. Aktivity na odstraňovanie spevnených plôch a ich nahradenie plochami zelene 9. Obnovenie priemyselných areálov s uplatnením adaptačných opatrení na elimináciu zmeny klímy 10. Obnova priemyselných a administratívnych budov v areáloch výroby a skladov 11. Premena plôch výroby a skladového hospodárstva na polyfunkčnú v kombinácii s občianskou vybavenosťou 12. Premena nevyužívaných objektov v priemyselných areáloch na nové funkcie – vedecko výskumná, muzeálna, študijná, prezentačná a pod. 13. Aplikácia moderných technológií pri obnove priemyselných areálov 14. Opatrenia na podporu udržateľnej mobility v areáloch
OPRÁVNENOSŤ	<i>mesto, podnikatelia, podniky, poskytovatelia služieb, rozvojové agentúry, MVO v životnom prostredí</i>
ODÔVODNENIE	Z hľadiska typov regiónov podľa environmentálnej kvality je územie Žiaru nad Hronom zaradené do 2. Environmentálnej kvality a patrí medzi regióny s mierne narušeným životným prostredím. Okrsok je v značne narušenom životnom prostredí avšak mesto Žiar nad Hronom je už v II. environmentálnej kvalite. Žiarsky okrsok so značne narušeným ŽP je takto zaradený z dôvodu nedoriešených environmentálnych problémov z minulých období, keď ešte tvorili súčasť zaťaženej oblasti. Kontaminácia pôdy je v celej Žiarskej kotline spôsobená pôsobením poškodzujúcich faktorov, hlavne produkciou znečisťujúcich látok a ich následný spád na PPF. Žiarska kotlina je dlhodobo zaťažená emisiami flóru, najmä v okolí areálu bývalého ZSNP a.s. Žiar nad Hronom. Emisie ťažkých kovov a POPs stúpajú najmä vplyvom zvyšujúcej sa intenzity výroby znečisťovateľov v okrese Žiar nad Hronom: Slovalco a.s., Veolia Utilities Žiar nad Hronom a.s., Nemak

	Slovakia s.r.o., VUM a.s. Najväčším producentom priemyselných odpadov v území sú závody priemyselného areálu v Žiar nad Hronom. V záujmovom území sa nachádzajú rozlohou najväčšie a najznámejšie skládky priemyselných odpadov na Slovensku. Kalové pole je po komplexnej revitalizácii riešené samostatnou technológiou a je neustále sledované. Energetika sa významne podieľa na tvorbe emisií väčšiny znečisťujúcich látok uvoľňovaných do ovzdušia. Výroba kovov patrí dlhodobo medzi najväčších znečisťovateľov ovzdušia. Trend emisií základných znečisťujúcich látok pri výrobe kovov má klesajúci charakter. Od roku 2013 je teplo vyrábané už ekologickejším spôsobom, kedy biomasa (drevná štiepka) ako primárne palivo nahradila v rozhodujúcom rozsahu uhlie. Spoločnosť VUZH poskytuje komplexné energetické služby pre priemyselné subjekty podnikajúce v priemyselnom parku umiestnenom v katastri mesta Žiar nad Hronom. Stavebno technický stav budov v priemyselnom areáli je stále neuspokojivý a priebežne sa realizujú opatrenia na ich obnovu. Rovnako je žiadaná aj obnova stavu priemyselných areálov, ktoré sa priebežne obnovujú avšak stále vykazujú značné rezervy predovšetkým v podiele zelene na celkovú zastavanú plochu.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet m2 zmenených spevnených plôch na zeleň - počet obnovených administratívnych budov - počet obnovených budov výroby a skladov - počet budov so zníženou energetickou náročnosťou - počet nových zariadení na výrobu alternatívnej energie - počet realizovaných opatrení na podporu udržateľnej mobility - počet uplatnených inovačných opatrení vo výrobe priemyselného odpadu - počet odstránených environmentálnych záťaží z priemyslu - počet rekultivovaných environmentálnych záťaží - počet m2 revitalizovaných priemyselných plôch - počet realizovaných adaptačných opatrení na zmenu klímy - počet budov nového využitia pre služby a vybavenosť
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Dekontaminované a upravené prostredie priemyselných areálov s využitím moderných a inovatívnych technológií. Kvalitnejšie pracovné prostredie so zlepšenými podmienkami dochádzky za prácou.
ODHADOVANÉ DOPADY	Kvalitné životné prostredie mesta
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV	6 830 000
DO ROKU 2027 v EURO	

Špecifický cieľ 2:

STRATEGICKÝ CIEĽ	Vybudovanie moderného a inteligentného mesta Žiar nad Hronom ako miesta pre kvalitný život jeho obyvateľov, ich prácu a oddych v zdravom a spravodlivom prostredí.
PRIORITA	MATERIÁLNY A FYZICKÝ ROZVOJ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2. Budovať inteligentné a inovatívne SMART mesto
OPATRENIE	2.1. ZLEPŠOVANIE MATERIÁLNEHO A TECHNICKÉHO STAVU ZÁKLADNEJ, DOPRAVNEJ A TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY
AKTIVITY	1. Zlepšenie stavebno-technického stavu objektov národných kultúrnych pamiatok zapísaných v ÚZPF a pamätihodností mesta (Biskupský kaštieľ, Svätokrížsky dom atď.) 2. Rekonštrukcie zastaraného technického vybavenia škôl a školských zariadení (školské areály) a rekonštrukcia interiérov škôl a školských zariadení 3. Obnova školských budov so znížením ich energetickej náročnosti 4. Dobudovanie športových plôch a zariadení športu v školských areáloch 5. Výstavba nových objektov občianskej vybavenosti v dostupných zónach mesta (obchodná akadémia, stredoškolský internát) 6. Dobudovanie zariadení škôl a občianskej vybavenosti na bezbariérové pre imobilných a zdravotne postihnutých obyvateľov 7. Dobudovanie a zlepšenie stavu objektov obchodnej a administratívnej vybavenosti 8. Dobudovanie a rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry-údržba a obnova miestnych komunikácií, rekonštrukcie ciest, chodníkov, parkovísk (nové asfalty, dlažba, hydrodlažba apod.) 9. Výstavba novej cestnej infraštruktúry a budovanie a rekonštrukcie chodníkov pre peších 10. Budovanie parkovacích plôch a zdieľaného parkovania 11. Zavedenie systému parkovania na území mesta za účelom jeho regulácie, inteligentné parkovanie s parkovacou aplikáciou, monitorovaním a hodnotením 12. Budovanie a rekonštrukcie mostov a lávok. 13. Budovanie a rekonštrukcie staníc a zastávok MHD a železničnej dopravy 14. Aktivity na podporu znižovania energetickej náročnosti verejných budov 15. Realizácia opatrení na riešenie strát a únikov prepravovaných médií 16. Budovanie a rekonštrukcie zariadení a sietí technickej infraštruktúry na zásobovanie (elektrika, plyn, teplo) 17. Budovanie a rekonštrukcie zariadení a sietí elektronickej komunikácie 18. Dobudovanie a rekonštrukcie zdravotníckych a sociálnych zariadení (rekonštrukcia II. časti nemocnice s poliklinikou) 19. Dobudovanie Spoločných opatrení a zariadení v zmysle zákona o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemk.

	vlastníctva, pozemk.úradoch, pozemk.fonde a pozemkových spoločenstvách
OPRÁVNENOSŤ	<i>mesto, inštitúcie a organizácie v doprave, správcovia a vlastníci zariadení a sietí technickej infraštruktúry, podnikatelia</i>
ODÔVODNENIE	Občianska vybavenosť zaznamenala v posledných rokoch výrazné zlepšenie avšak stále vykazuje rezervy pre jej dobudovanie a modernizáciu. Z hľadiska využitia existujúcich zdrojov je trend využívať existujúci stavebný potenciál a objekty rekonštruovať a obnoviť. Významné zmeny zaznamenala hlavne športová vybavenosť. V súčasnosti sa pozornosť orientuje viac do obchodnej vybavenosti s následným dobudovaním ďalších potrebných vybavenostných a polyfunkčných zariadení hlavne v ťažiskových polohách. Fyzický stav jednotlivých častí mesta je rozdielny, závisí od obdobia, v ktorom vznikali. Mesto sa delí na historicky najstaršiu časť, reprezentovanú zástavbou pôvodnej obce Svätý Kríž a obce Šášovské Podhradie. Z Horných Opatoviec zostalo iba torzo. Časť objektov je neobývaná a ich stavebno-technický stav je nevyhovujúci. V ostatnom období dochádza postupne k rekonštrukcii objektov. Pre zvýšenie príťažlivosti má mesto predpoklady pre využitie blízkej histórie „socialistického realizmu. Podporou historickej urbanistickej a architektonickej danosti z tohto obdobia môže mesto budovať svoj obraz a nový imidž. Množstvo objektov kultúrno-historickej hodnoty je v zlom stavebno-technickom stave a v záujme atraktivity vyžadujú rekonštrukcie (<i>Mestské kultúrne centrum</i>). Stavebno-technický stav dopravnej infraštruktúry je vyhovujúci, podľa potreby sa každoročne realizujú opravy a údržba miestnych komunikácií a chodníkov. Realizácia západného obchvatu R2 výrazne zlepšila situáciu v meste v oblasti bezpečnosti ako aj životného prostredia. Rieši sa parkovacia politika pre zlepšenie situácie v parkovaní. Mesto obnovilo mestský vozový park. Má k dispozícii vozidlá na čistenie miestnych komunikácií. Frekvencia a kapacita autobusovej dopravy v meste je postačujúca. Mesto eviduje 5 autobusových zastávok, ktoré je potrebné vymeniť. Súčasná autobusová stanica je v nevyhovujúcom stave a nezodpovedá potrebám cestujúcich. Ide o otvorenú stavbu, ktorá nechráni v prípade nepriaznivého počasia. Technická infraštruktúra z hľadiska rozloženia rozvodných systémov, dostupnosti napojenia a kapacity vykazuje vyhovujúce parametre. Väčšina zariadení je za hranicou technickej životnosti, technologicky sú zastarané, čo spôsobuje častú poruchovosť, náročnosť na bežnú ale aj neplánované opravy. Zastarané zariadenia verejných rozvodov, prípojok ako aj komunikácií je nevyhnutné rekonštruovať a modernizovať na kvalitatívne vyššie parametre. V minulom období prebehla takmer 100% obnova a rozsiahla rekonštrukcia teplovodných rozvodov centrálného zásobovania a distribúcie tepla. Zariadenia pre oddych a rekreáciu sú orientované hlavne na aktivity regenerácie obyvateľov, stravovacie služby a služby obyvateľstvu. Mesto v rámci nových riešení navrhuje dobudovanie Spoločných opatrení a zariadení v zmysle pozemkového zákona (poľná cesta pozdĺž ľavého brehu Lutilského potoka v dĺžke 1,5km, vsakovacie pásy pozdĺž komunikácie, výsadbu stromoradia a kríkových porastov, premostenie potoka, informačné tabule a zariadenia pre voľnočasové aktivity.

MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet obnovených rekonštruovaných objektov a zariadení občianskej vybavenosti - počet modernizovaných zariadení občianskej vybavenosti - počet obnovených a rekonštruovaných objektov školskej vybavenosti - počet nových a obnovených zariadení pre služby obyvateľstvu vrátane zdravotníckej infraštruktúry - počet vybudovaných a rekonštruovaných objektov a zariadení kultúry - počet modernizovaných verejných budov a objektov - počet nových bezbariérových vstupov a rekonštrukcií vo verejných objektoch - počet nových plôch a vybudovaných zariadení športu a rekreácie - počet nových, obnovených a rekonštruovaných staníc a zastávok verejnej dopravy - počet m nových a rekonštruovaných miestnych komunikácií - počet m vybudovaných, obnovených chodníkov pre peších - počet m² vybudovaných odstavných plôch a parkovísk - počet rekonštruovaných premostení a lávok - dĺžka rekonštruovaných a vybudovaných inžinierskych sietí a zariadení technickej infraštruktúry - počet m podzemného elektrického vedenia - počet domácností pripojených na internet - počet bodov prístupných k verejnemu internetu - počet dobudovaných a obnovených technických zariadení
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Dobudovaním a obnovou základnej, dopravnej a technickej vybavenosti v meste sa zvýši prítlačivosť mesta a zlepšia sa podmienky pre aplikáciu moderných a inovatívnych riešení v službách obyvateľstvu.
ODHADOVANÉ DOPADY	Zvýšený záujem o život v meste a lepší prístup k službám.
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2027 V EURO	5 612 000

STRATEGICKÝ CIEĽ	Vybudovanie moderného a inteligentného mesta Žiar nad Hronom ako miesta pre kvalitný život jeho obyvateľov, ich prácu a oddych v zdravom a spravodlivom prostredí
PRIORITA	ROZVOJ ĽUDÍ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2. Budovať inteligentné a inovatívne SMART mesto
OPATRENIE	2.2. MODERNIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY A BUDOVANIE INFORMAČNEJ SPOLOČNOSTI
AKTIVITY	1. Modernizácia infraštruktúry efektívnej verejnej správy a dovybavenie infraštruktúry pre poskytovanie služieb obyvateľstvu 2. Zvyšovanie úrovne elektronizácie do verejného života obce (samospráva, škola, knižnica, archív atd.)

	3. Budovanie efektívnej verejnej správy optimalizáciou procesov a organizácie, bojom proti korupcii a efektívnou správou daní 4. Aktivity súčinnosti štátnej, miestnej a komerčnej sféry 5. Aktivity na priblíženie úradu k občanovi a zameranie sa na občana (audit, mystery shopping, informovanosť, práca s ľuďmi, zjednotenie jazyka úradníka a občana, zjednodušenie a sprístupnenie administratívy pre občana a pod.) 6. Aktivity na zlepšenie informovanosti občana o inštitúciách štátnej a verejnej správy, v poskytovaní služieb (banky, pošty, poisťovne, sporiteľne) 7. Aktivity na zlepšenie informovanosti občana v oblasti kultúry, kultúrnych hodnôt a sociálnej pomoci 8. Tvorba podmienok pre komunikáciu a informovanosť a budovanie vhodných podmienok (technické, materiálne a personálne zabezpečenie) 9. Aktivity zamerané na zvyšovanie právneho povedomia verejnosti 10. Zavádzanie informačných a komunikačných technológií (v samospráve, štátnej správe a i.) pre prácu s občanom (informačný systém trhu práce a iné) 11. Zavádzanie inteligentného parkovania s parkovacou aplikáciou, monitorovaním a hodnotením. 12. Aktivity zamerané na rozvoj komunikácie všetkých rozvojových partnerov mesta 13. Profesionizácia úradov v oblasti komunikácie a práce s ľuďmi (školiace a vzdelávacie programy) 14. Aktivity na zlepšenie vzájomnej informovanosti a propagácie činností MVO k verejnosti (medializácia, osвета, zapojenie, budovanie verejnej mienky a pod.) 15. Udržiavanie a zlepšovanie podmienok pre stabilnú komunikačnú platformu vo volebných obvodoch s primátorom, poslancami a podpora dialógu (tlač, televízia, stretnutia a pod.) 16. Rozšírenie prístupnosti, využívania a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT) - aktivity na zlepšenie signálu mobilných operátorov a prístupu k internetu 17. Aktivity na zabezpečenie transparentnosti a zníženia korupcie 18. Prevádzkovanie a dobudovanie infokancelárie pre návštevníkov mesta (informačné, klientske centrum a pod.) 19. Výroba propagačných letákov a informačných materiálov o meste 20. Zlepšenie a zavádzanie nástrojov marketingu do všetkých oblastí života mesta (TV, tlač, iné médiá,) 21. Podpora marketingových aktivít pre investorov 22. Aktualizácia a modernizácia web stránky mesta, jej prevádzkovanie a zaradenie do regionálnych a národných portálov (cestovný ruch, trh práce, samospráva a iné) 23. Budovanie jednotného vnútorného a vonkajšieho informačného systému mesta vo väzbe na Žiarsky a Banskobystrický región 24. Podpora získavania informácií a skúseností mestského manažmentu a jeho partnerov (aktívna účasť na výstavách, študijných cestách , workshopoch a pod.) 25. Podpora medzikomunitnej a medzinárodnej spolupráce (spoločné projekty, výmenné pobyty a pod.)
--	---

OPRÁVNENOSŤ	<i>samospráva, školy a školské zariadenia, MVO, záujmové združenia, občianske združenia, iné vzdelávacie inštitúcie,</i>
ODÔVODNENIE	Mesto buduje modernú verejnú správu aj tým, že zabezpečuje tzv. Systém manažérstva kvality. Mesto v duchu modernizácie rešpektuje ciele kvality poskytovaných služieb, ktoré má za povinnosť neustále udržiavať. Napriek dobrému smerovaniu riadenia mesta má verejná správa rezervy na dobudovanie jej výkonu nielen v oblasti priamych služieb verejnosti ale aj v oblasti informovanosti a širšej spolupráce. Proces informovanosti a transparentnosti je v meste do veľkej miery zabezpečovaný dostupnými komunikačnými formami napriek pretrvávajúcemu nezájmu verejnosti. Rovnako je rezerva v zlepšení komunikácie občan-občan, občan-mesto a naopak a mesto-podporné organizácie miestneho rozvoja a naopak. Informovanosť obyvateľov v súčasnosti prebieha najviac cez web stránku mesta, sociálne siete, mestské noviny, ktoré číta vysoké percento obyvateľov, potom internet a miestna TV. V meste sú rozmiestnené informačné tabule. Napriek web stránke mesta, ktorá zabezpečuje komplexnú a aktuálnu informovanosť, je potrebná modernizácia verejnej správy, dobudovanie elektronizácie úradov a zlepšenie kontaktu s obyvateľmi. Taktiež je vhodné zlepšenie prístupu k internetu pre širšie vrstvy obyvateľstva a zriadenie informačnej kancelárie mesta s umiestnením elektronických tabúl a modernizovanej web stránky s dôrazom na interaktívnu komunikáciu. Trendom moderného mesta budúcnosti je aj budovanie tzv. Informačnej spoločnosti. Informatizácia spoločnosti je chápaná ako koncepčne riadený proces smerujúci k maximálnemu využitiu potenciálu ponúkaného informačnými a komunikačnými technológiami (IKT) vo všetkých relevantných oblastiach spoločenského, politického a hospodárskeho života. Najdôležitejším prínosom informatizácie spoločnosti je nová kvalita spoločenského, hospodárskeho a politického života, teda zvýšenie kvality života každého občana, a vytvorenie podmienok pre budovanie vedomostného hospodárstva využívaním metód a prostriedkov informatiky, vrátane IKT. Dopadom problémov spoločnosti sú aj trestné činy a priestupky voči verejnému poriadku, vrátane sociálno patologického správania niektorých obyvateľov. Ukazovatele vývoja kriminality v meste majú mierne klesajúci trend, miera objasnenosti prípadov je v porovnaní v hodnotami za celý Banskobystrický kraj vyššia. Napriek tomu nemajú obyvatelia pocit bezpečia v meste. Počet bezdomovcov na verejných miestach narastá, čím sa stávajú tieto menej bezpečnými. Veľkým problémom zostáva aj nárast neprispôsobivých obyvateľov rómskej osady Kortína. Modernizáciou verejnej správy je možné zvýšiť schopnosť polície objasniť a tým aj eliminovať trestnú činnosť v meste Žiar nad Hronom.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet zavedených riešení modernizácie - počet realizovaných opatrení vzdelávania pracovníkov verejnej správy - počet zapojených obyvateľov na interaktívnom portáli - počet zapojených obyvateľov do dotazníkových prieskumov mienky verejnosti - počet rezidentských miest parkovania - počet obnovených svietidiel verejného osvetlenia

	- počet zariadení kamerového systému - počet miest monitorovaných kamerami - počet vyriešených prípadov trestných činov a kriminality - počet interaktívnych informačných zariadení v meste - počet zapojených organizácií do rozvoja mesta - dobudované technické a personálne vybavenie verejnej správy - počet informovaných obyvateľov z web stránky mesta (počet pozretí) - počet nových zavedených komunikačných a informačných technológií - počet médií na šírenie informovanosti - počet zariadení a opatrení verejnej správy pre nepočujúcich, slabozrakých a telesne postihnutých občanov (v%) - elektronizácia služieb občanovi (v%) - počet aktivít na propagáciu mesta - znížený počet trestných činov - počet vyriešených prípadov kriminality - vybavenie verejnej správy pre nepočujúcich, slabozrakých a telesne postihnutých občanov (v%)
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Moderne vybavená verejná správa prístupná všetkým obyvateľom mesta s participatívnym riadením rozvoja mesta
ODHADOVANÉ DOPADY	Zvýšená účasť verejnosti na verejnej správe a v bezpečnejšie mestské prostredie
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV	
DO ROKU 2027 V EURO	1 400 000

STRATEGICKÝ CIEĽ	Vybudovanie moderného a inteligentného mesta Žiar nad Hronom ako miesta pre kvalitný život jeho obyvateľov, ich prácu a oddych v zdravom a spravodlivom prostredí
PRIORITA	MATERIÁLNY A FYZICKÝ ROZVOJ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2. Budovať inteligentné a inovatívne SMART mesto
OPATRENIE	2.3. ROZVOJ BÝVANIA A TVORBA PODMIENOK PRE ODDYCH, ŠPORT A REGENERÁCIU, PODPORA A STABILIZÁCIA MLADÝCH A VZDELANÝCH
AKTIVITY	1. Tvorba podmienok pre dobudovanie základných služieb obyvateľstvu v dostupnosti k bývaniu (využívanie existujúcich parterov obytných domov, polyfunkčné objekty a pod.) 2. Príprava nových lokalít na výstavbu bytových domov a rodinnej zástavby (územný plán, zastavovací plán a pod.) 3. Výstavba nových objektov bytových a rodinných domov (obytný súbor Sever a ďalšie) 4. Vybavenie nových lokalít rozvodmi a prípojkami inžinierskych sietí 5. Sprístupnenie nových obytných lokalít miestnymi komunikáciami a chodníkmi 6. Aktivity na dotvorenie verejných medzidomových,

	vnútroblokových a verejných priestorov (urbanistické a architektonické štúdie, súťaže a pod.) 7. Aktivity na zlepšenie stavebnotechnického stavu existujúcich viacbytových domov (zateplovanie, obnovy fasád, racionalizácia, zlepšenie funkčnosti a pod.) 8. Rekonštrukcia verejných budov a plôch (Mestské kultúrne centrum, administratívne centrum na Námestí Matice slovenskej a ul. Š. Moysesa, mestská knižnica, Mestské kultúrne centrum na Ul. SNP, Dom kultúry na Námestí MS, verejné priestranstvo pred kostolom Povýšenia sv. Kríža, ubytovňa na STS ul. SNP) 9. Dobudovanie a rekonštrukcie zdravotníckych zariadení (poliklinika, nemocnica) 10. Dobudovanie verejných priestranstiev a vybavenie zariadením (cintoríny, detské ihriská, drobná architektúra, lavičky, odpadkové koše, osvetlenie, a iné) 11. Rekonštrukcie, dobudovanie a terénne úpravy športových a rekreačných areálov 12. Budovanie nových moderných športových areálov pre mládež (skateboard, skating, klziská, korčuľarske dráhy a iné športy o ktoré je záujem) 13. Vybavenie športových klubov potrebným materiálo-technickým vybavením 14. Budovanie areálov „kyslíkových dráh“ a budovanie siete cyklistických a bežeckých chodníkov v krajine 15. Budovanie zón oddychu a rekreácie v meste aj v prírode 16. Vybudovanie multifunkčnej viacúčelovej športovej haly) 17. Budovanie viacšportových areálov 18. Dobudovanie a rekonštrukcie existujúcich športových zariadení (plaváreň, telocvične, futbalové ihriská, športové haly, tribúny) 19. Budovanie športových regeneračných centier pre športovcov 20. Budovanie zariadení pre kultúru, oddych a rekreáciu 21. Aktivity na podporu kreativity pri navrhovaní úprav verejných priestorov 22. Aktivity harmonizácie novej a starej architektúry mesta 23. Humanizácia priestorov dopravy (autobusová stanica, cesta na Handlovú, a iné) 24. Zavádzanie vhodnej modernej architektúry s aplikáciou charakteristických prvkov regiónu (priemyselné mesto, hodnotná architektúra a urbanizmus 40-50tych rokov 20. storočia) do novostavieb a rekonštrukcií existujúcich budov 25. Aktivity na zvýšenie estetickej hodnoty centrálnej časti mesta (obnova bytoviek a dvorov, polyfunkčných domov atd.) 26. Budovanie plôch a zariadení pre mimoškolskú činnosť 27. Budovanie plôch a zariadení pre regeneráciu po práci (záhradkárske osady, oddychovo rekreačné zóny apod.)- Podháj, Lutilský potok 28. Zavádzanie a lepšie využívanie odborného poradenstva pri zlepšovaní fyzického stavu mesta 29. Aktivity na odstraňovanie prejavov vandalizmu
OPRÁVNENOSŤ	<i>mesto, vlastníci bytov a pozemkov, bytové spoločenstvá, školy, prevádzkovatelia zariadení kultúry, športu a rekreácie, MVO pre šport, oddych a kultúru</i>
ODÔVODNENIE	Mesto Žiar nad Hronom každoročne zaznamenáva celkový úbytok obyvateľov. Na celkových ročných úbytkoch obyvateľstva mesta Žiar nad Hronom sa podieľal najmä

	nepriaznivý migračný vývoj. Významným faktorom, ktorý nepriaznivo ovplyvňuje zvyšovanie počtu obyvateľov mesta je nedostatok pozemkov pre výstavbu. Pre zvýšenie ich záujmu o bývanie ako aj ich stabilizáciu počtu obyvateľov je dôležitý aj stav základnej vybavenosti. Stavebno-technický stav objektov bytového fondu a objektov občianskej vybavenosti je vyhovujúci, nakoľko väčšina bytových domov na území mesta zrealizovala svoju obnovu, spočívajúcu najmä vo výmene okenných výplní a zateplení obvodového plášťa. Oblúbeným miestom pre výlety je zrúcanina Šášovského hradu ako aj možnosti športového lovu rýb na mŕtvom ramene Hrona a na samotnom toku Hrona. Príroda v okolí mesta ponúka obyvateľom možnosť spoznávať jej krásy aj prostredníctvom náučného chodníka Šibeničný vrch. Šport v meste Žiar nad Hronom zohráva veľmi významnú úlohu. Mesto každoročne vyčleňuje zo svojho rozpočtu čiastku na financovanie prevádzky športových zariadení a na priamu podporu rekreačných a športových aktivít. Mesto ponúka pre širokú verejnosť na relaxáciu a oddych historický mestský Park Štefana Moysesu vybavený okrem iného prírodným fitness areálom. Park, ktorý sa postupne obnovuje je miestom kultúry, športu a relaxácie. V medziblokových priestoroch na sídliskách má mesto množstvo nových športových ihrísk pre deti do 12 rokov a viaceré viacúčelové športové plochy aj s umelým povrchom vybudované v medziblokových priestoroch obytných zón a v areáloch základných škôl. Šport pre mesto a jej obyvateľov predstavuje prostriedok rozvoja osobnosti, šport upevňuje zdravie človeka, je prostriedkom boja proti rasizmu, drogám a netolerancii, je prostriedkom trávenia voľného času. V meste sa za posledné roky výrazne zlepšil stav športových zariadení. Na svoju obnovu stále čaká mestské kultúrne centrum, plaváreň a nemocnica s poliklinikou. Existuje stále rezerva pre dobudovanie moderných objektov, plôch a lokalít pre aktívny oddych a relaxáciu. Chýbajú zariadenia pre celoročné užívanie nielen v zariadeniach ale aj v prírodnom prostredí ako sú napr.: turistické lokality, parky, cyklotrasy, náučné trasy, záhradkárске osady a relaxačné lokality. Vhodnými regeneračnými zariadeniami by boli verejne prístupné posilňovne, cvičiská, dráhy, relaxačné a športové centrá. Dobré podmienky pre relaxáciu poskytuje Park Štefana Moysesu, ktorý okrem relaxačnej funkcie potrebuje obnovu aj pre nové širšie kultúrne a relaxačné využitie.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet dokumentov a projektových dokumentácií rozvoja - počet prisťahovaných mladých rodín - počet prisťahovaných obyvateľov s trvalým bývaním - počet pripravených lokalít a stavebných pozemkov pre bývanie - počet majetkovo a právne pripravených stavebných pozemkov pre bývanie - počet nových bytových domov - počet nových bytových jednotiek - počet nových stavebných pozemkov pre výstavbu rodinných domov - počet nových plôch a vybudovaných zariadení športu a rekreácie - počet zariadení pre šport a rekreáciu - počet nových vybudovaných zariadení vybavenosti pre

	obyvateľov - počet obnovených a modernizovaných zariadení občianskej vybavenosti - počet nových verejných služieb obyvateľstvu (vrátane zdravotníckej pomoci a pomoci sociálne slabším) - počet zrekonštruovaných obytných vnútroblokových priestorov - počet nových a obnovených zariadení pre kultúru
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Vytvorenie podmienok pre nové bývanie a zlepšenie kvality obytného prostredia dobudovanou športovou a oddychovou infraštruktúrou atraktívnou aj pre mladých pre stabilizáciu mladých a mladé rodiny.
ODHADOVANÉ DOPADY	Nárast počtu trvale žijúcich obyvateľov
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV	13 494 000
DO ROKU 2027 V EURO	

STRATEGICKÝ CIEĽ	Vybudovanie moderného a inteligentného mesta Žiar nad Hronom ako miesta pre kvalitný život jeho obyvateľov, ich prácu a oddych v zdravom a spravodlivom prostredí
PRIORITA	EKONOMICKÝ ROZVOJ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2. Budovať inteligentné a inovatívne SMART mesto
OPATRENIE	2.4. ZLEPŠENIE PODNIKATEĽSKEJ INFRAŠTRUKTÚRY PRE HOSPODÁRSKY RAST AJ MIMO PRIEMYSLU ZÁVISLÉHO NA HLINÍKU A ZVÝŠENIE ZÁUJMU O PODNIKANIE V MESTE
AKTIVITY	1. Zavádzanie inovatívnych a inteligentných technológií do výroby a služieb 2. Vzdelávacie aktivity vo zvyšovaní kvalifikácie v podnikoch 3. Aktivity spolupráce podnikov a vzdelávacích inštitúcií pri zvyšovaní kvalifikácie budúcich uchádzačov o prácu 4. Tvorba pracovných príležitostí pre ľudí nevýhodných pre špecializované technické výroby 5. Aktivity modernizácie podnikov so zavádzaním nových výrobných procesov, inovácií a výskumu 6. Podpora programov na zvyšovanie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov 7. Podpora miestnych rozvojových projektov zameraných na tvorbu nových pracovných miest a projekty na zvýšenie kapacity malých a stredných podnikateľov a projekty na vývoj a zlepšenie produktov a procesov lepšie konkurovať na nových trhoch 8. Podpora samozamestnateľnosti a tvorby mikropodnikania (do 10 pracovných miest) 9. Podpora tvorby siete podporných inštitúcií pre rozvoj podnikania (poradenstvo, odbytové združenia, nové technológie, prístupy k distribučným kanálom a iné) 10. Zvýšenie flexibility pracovnej sily v administratívne, službách a iných sektoroch mimo priemyslu 11. Podpora tvorby spoločných dlhodobých stratégií a koncepcií zamestnávateľov a škôl a podpora stabilnej platformy komunikácie a spolupráce

	12. Aktivity zamerané na odbornú pomoc pri vzniku malých a stredných podnikov (podnikateľské, ekonomické, právne a daňové poradenstvo, mikropôžičkový fond a iné) 13. Aktivity na podporu vstupu zahraničných investícií a iniciovanie vzniku podnikateľských inkubátorov a priemyslených parkov 14. Spolupráca s regionálnymi, národnými a zahraničnými partnermi 15. Kvalifikačné programy pre obyvateľstvo a zamestnancov zamerané na zvyšovanie schopnosti zamestnať sa (jazykové schopnosti, programový a projektový manažment, vyhľadávanie zdrojov, finančný manažment, mediátorstvo a facilitátorstvo a iné nové profesie žiadané na trhu práce) 16. Podpora podnikov zameraných na finalizáciu výroby s využitím domácich surovín (hliník) a racionálne využívanie zdrojov 17. Podpora podnikov zameraných na budovanie vedecko-technologických parkov 18. Podpora podnikov založených na komunitách (centrá a organizácie na podporu miestneho ekonomického rozvoja a diverzifikácie) 19. Aktivity na zvýšenie inovačnej schopnosti podnikov 20. Podpora zavádzania technológií a procesov, ktoré zabezpečia lepšie využitie produkčného potenciálu a jeho rozvoj 21. Aktivity na zlepšenie konkurencieschopnosti podnikov v oblasti výskumu a inovácií 22. Aktivity nového funkčného využitia opustených priemyselných lokalít 23. Aktivity diverzifikácie pôdohospodárskych činností 24. Aktivity poradenstva a servisu pri tvorbe, riadení a implementácii podnikateľských zámerov, projektov a pod. 25. Aktivity organizácie podujatí pre investorov v ekonomickom rozvoji (kongresy, semináre, investičné trhy a pod.) 26. Aktivity propagácie mesta na investičnom trhu doma aj v zahraničí 27. Aktivity mesta v oblasti ponuky investičných plôch, pracovnej sily, investičných stimulov a pod. 28. Tvorba územných podmienok pre plochy určené na rozvoj podnikania a tvorbu nových pracovných príležitostí, príprava nových výrobných zón (územný plán mesta, vlastnícke vzťahy, priemyselné parky, zlepšenie dopravnej dostupnosti pre dovoz a vývoz tovarov, zlepšenie sociálnej a technickej infraštruktúry) 29. Zabezpečenie lokalít a prevádzkových priestorov, ktoré poskytujú nové možnosti pre rozšírenie existujúcich malých a stredných podnikateľov s potenciálom rastu 30. Poskytovanie komparatívnych výhod investorom (daňové a iné zvýhodnenia podnikov) vo väzbe na tvorbu nových pracovných miest 31. Podpora aktivít zameraných na zvyšovanie atraktivity mesta pre záujem a vstup investorov (dobudovanie rýchlostných komunikácií, príprava plôch, podpora obyvateľov, a iné)
--	---

	32. Aktivita v cestovnom ruchu – zvyšovanie atraktivity pre návštevníkov Žiarskeho regiónu 33. Budovanie infokancelárií pre návštevníkov mesta (informačné centrum a pod.) 34. Výroba propagačných letákov a informačných materiálov o meste 35. Prevádzkovanie webovej stránky mesta a zaradenie do regionálnych a národných portálov (trh práce, samospráva a iné) 36. Zlepšenie a zavádzanie nástrojov marketingu do všetkých oblastí života mesta (TV, tlač, iné médiá,) 37. Podpora marketingových aktivít pre investorov 38. Podpora medzikomunitnej a medzinárodnej spolupráce (spoločné projekty, výmenné pobyty a pod.) 39. Podpora činností organizácií na podporu domáceho cestovného ruchu
OPRÁVNENOSŤ	<i>podnikatelia, živnostníci, zamestnávateľia, mesto, miestne a regionálne rozvojové agentúry, inštitúcie a organizácie pre ekonomický rozvoj miest a regiónov</i>
ODÔVODNENIE	Územie mesta disponuje bohatým výrobným potenciálom a podnikateľským zázemím v úzkej väzbe na existujúce dopravené napojenie na rýchlostnú cestu R1. Tento predpoklad dáva možnosti pre zabezpečenie ekonomickej prosperity a tvorbu nových pracovných príležitostí pre obyvateľstvo nielen mesta ale celého regiónu. Plochy priemyselnej a stavebnej výroby, výrobných služieb a skladového hospodárstva sú v meste sústredené vo výrobných okrskoch: výrobný okrsok ZSNP- Slovalco, Horné Opatovce, Farské lúky, Šášovské Podhradie a v rozptyle na území mesta. Hlavnou rozvojovou lokalitou výrobného územia je Priemyselný park Za kalovým poľom - na území medzi riekou Hron a rýchlostnou cestou R1. Ďalšou hlavnou rozvojovou lokalitou výrobného územia je výrobný okrsok Horné Opatovce, doplnkové rozvojové lokality sú Farské lúky a Sever. Územný plán mesta rieši výrobné zóny a areály vhodné pre nové podnikanie. Na východnom okraji mesta je situovaný poľnohospodársky dvor PD Žiar nad Hronom so živočíšnou výrobou. Vzhľadom na navrhovaný priestorový rozvoj mesta smerom východným sa hospodársky dvor so živočíšnou výrobou pri Lutilskom potoku navrhuje na zrušenie. Toto územie je určené na asanáciu a jeho funkčné využitie je navrhované pre zmiešané územie výroby a občianskej vybavenosti. Pre agrosektor je územie mesta „otvorenou“ príležitosťou pre nové investície. Podnikanie v meste Žiar nad Hronom je sústredené hlavne v najväčších firmách Slovalco a.s., Nemak Slovakia s.r.o., ktoré sa zaoberajú výrobou a spracovaním hliníka. Ďalšou väčšou firmou je Remeslo Stroj, s.r.o., ktorá sa zaoberá strojárskou výrobou a poskytuje služby v oblasti údržby pre Slovalco a. s., firma Tubapack a.s., zaoberajúca sa výrobou túb, ALUSTEEL, s.r.o. (výroba hliníkových stavebných prvkov a konštrukcií pre stavebníctvo), Thermo/Solar Žiar, s.r. o, jeden z najvýznamnejších európskych výrobcov termických slnečných kolektorov. Na území mesta pôsobí viacero firiem zaoberajúcich sa stavebnou výrobou, napr. Remeslo – Stav s.r.o. Výrobný program väčšiny menších zamestnávateľov je úzko spätý s výrobou hliníka. Podnikanie sa prioritne orientuje na odvetvovú štruktúru priemyslu a rôznorodú štruktúru iných ekonomických

	aktivít. Menšie podnikateľské aktivity sa orientujú na oblasť služieb a finalizácie výroby. Predpokladom pre miestny rozvoj je existencia zručného a vzdelaného ľudského potenciálu, ktorý je väčšinou zamestnaný v meste. Pretrvávajúcimi problémami sú dlhodobý : nedostatok ľudí v odbore strojárstvo, hutníctvo – odborné vzdelanie, nezamestnateľní ľudia – nedostatok ľudí schopných do výroby a ťažko zamestnateľní obyvatelia so zníženou schopnosťou zvýšenia kvalifikácie pre tzv „pásovú“ výrobu s nižšou kvalifikáciou. Problémom je aj nepripravenosť stavebných pozemkov pre nové bývanie novej kvalifikovanej pracovnej sily „zvonku“ teda mimo mesta, ktorá by sa mohla v meste stabilizovať. Vzhľadom na priemyselnú tradíciu mesta sú v meste dobré predpoklady pre udržanie a rozvoj existujúcich podnikov s možným dopadom na zvýšenie počtu pracovných miest. Napriek celospoločenským problémom v podnikaní má mesto potenciál rozvoja. Podniky plánujú udržanie výroby a efektívne využívanie súčasných výrobných kapacít. Niektoré plánujú rozvoj v technologickej oblasti a modernizácii zariadení pre zefektívnenie a rozšírenie výroby a zlepšenie hospodárenia s energiami.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	– počet nových malých a stredných podnikov – počet nových pracovných miest – počet podaných rozvojových projektov na rozvoj zamestnanosti – počet inovovaných a modernizovaných podnikov – zvýšenie hospodárskych výsledkov podniku – zníženie prevádzkových nákladov podniku – počet vzniknutých inštitúcií na podporu podnikania a poradenstvo na trhu práce – počet dosiahnutých úspechov vedy a výskumu – počet realizovaných rekvalifikačných programov a počet vyškolených – počet a rozsah pripravených lokalít (pozemkov) na rozvoj podnikania – počet nových odvetví podnikania – počet podujatí na investičnom trhu
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Prosperujúce a rozvíjajúce sa podnikateľské prostredie s dobudovanou infraštruktúrou pre hospodársky rast
ODHADOVANÉ DOPADY	Zvýšenie počtu pracovných miest a zníženie nezamestnanosti
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2027 V EURO	2 794 000

Špecifický cieľ 3:

STRATEGICKÝ CIEĽ	Vybudovanie moderného a inteligentného mesta Žiar nad Hronom ako miesta pre kvalitný život jeho obyvateľov, ich prácu a oddych v zdravom a spravodlivom prostredí
PRIORITA	ROZVOJ ĽUDÍ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	3. Budovať sociálne a spravodlivé miesto pre život
OPATRENIE	3.1 ZAVÁDZANIE RIEŠENÍ A PREVENČIE VOČI NÁRASTU SKUPÍN ODKÁZANÝCH NA SOCIÁLNU POMOC A SOCIÁLNE ZAČLENENIE OHROZENÝCH SKUPÍN OBYVATEĽSTVA
AKTIVITY	1. Budovanie zariadení sociálnej pomoci (hospic, prevenčné centrum pre závislých s informáciami pre postihnutých a pre príbuzných, denný stacionár pre seniorov a osamelých, sociálny dom pre sociálne odkázaných, matky s deťmi, deti z domovov „Chránené bývanie“,) 2. Rozšírenie kapacít existujúcich zariadení sociálnej služby 3. Zlepšenie stavu bytoviek v okrajových časti mesta obývaných sociálne slabším obyvateľstvom 4. Budovanie nájomných bytov pre sociálne odkázaných obyvateľov 5. Tvorba lepších podmienok pre rozvoj športu pre zdravotne znevýhodnené skupiny obyvateľstva 6. Podpora aktivít na regeneráciu a poradenstvo pre pracovníkov v sociálnych službách 7. Podpora vzniku a spolupráce mimovládnych organizácií v sociálnej sfére a sociálnymi inštitúciami a cirkvou 8. Zavádzanie nových služieb pre obyvateľov odkázaných na sociálnu pomoc 9. Podpora činnosti a koordinácia terénnych sociálnych pracovníkov a budovanie siete terénnych pracovníkov prijateľných v jednotlivých cieľových skupinách 10. Vytvárať podmienky pre vzdelávanie zamestnancov v sociálnej sfére 11. Podpora aktivít a tvorby aktivačných programov (podpora rozvoja zdravých rodín, zapojenie zdravých „osamelých“, dôchodcov a Rómov do verejnoprospešnej činnosti a spoločenského života a iné) 12. Modernizácia a vybavenie existujúcich zariadení sociálnych služieb (technológia, vybavenie, prístroje..) 13. Dobudovať a kapacitne rozšíriť zariadenia sociálnej starostlivosti 14. Vytváranie podmienok pre pomoc bezdomovcom (nocľaháreň, ohrevovňa, denný stacionár pre starších apod.) 15. Tvorba stavebnotechnických podmienok verejných budov pre skupiny pohybovo obmedzené (bezbariérové vstupy) 16. Zlepšenie komunikácie s mestom smerom k znevýhodneným skupinám (tlmočenie cez ATV) 17. Tvorba podmienok pre zvýšenie návštevnosti kultúrnych akcií zdravotne znevýhodnenými skupinami obyvateľstva 18. Vytváranie podmienok pre zlepšenie prevádzky azylových domov s cieľom ich udržateľnosti

	19. Podpora aktivít Rómov pri budovaní lepších podmienok pre svoje rodiny 20. Tvorba lepších podmienok pre začlenenie Rómov do spoločnosti a do verejného života mesta (rómska samospráva, rómska škôlka) 21. Podpora a rozvoj rómskej kultúry s možnosťou tvorby nových pracovných miest pre Rómov 22. Zlepšenie práce s deťmi zo sociálne znevýhodneného prostredia 23. Podpora aktivít na zvyšovanie angažovanosti zamestnávateľov do sociálnej práce (sponzoring) 24. Zlepšenie informovanosti, komunikácie a povedomia o sociálnej službe adresne s cieľovými skupinami 25. Podpora aktivít zameraných na motiváciu pre prácu v teréne (aktivačné nástroje- príspevok pre nezamestnaných) 26. Vytvárať podmienky pre vzdelávanie zamestnancov v sociálnej sfére 27. Zlepšenie regionálnej a miestnej politiky zamestnanosti pre elimináciu nárastu sociálnych skupín (chudoby, Rómovia...) 28. Aktivity na organizovanie kultúrnych a iných podujatí v rámci integrácií pre zdravotne a sociálne znevýhodnené skupiny obyvateľstva
OPRÁVNENOSŤ	mesto, združenia obcí, VÚC, vlastníci a prevádzkovatelia zariadení pomoci, bytové spoločenstvá, MVO pre oblasť sociálnej pomoci a vzdelávania, školy, centrá pomoci, podnikatelia
ODÔVODNENIE	Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva od roku 2011 mierne klesá. Odsledovaný vývoj predchádzajúcich rokov a prognóza vývoja indexu starnutia obyvateľov v okrese ZH do roku 2035 a zároveň i počet prijatých žiadostí o posúdenie na odkázanosť potvrdzujú potrebu rozširovania sociálnych služieb na území mesta. Sieť sociálnych služieb v meste je nepostačujúca. Je nevyhnutné ju rozšíriť podľa potrieb obyvateľstva a prognózy demografického vývoja obyvateľstva. Ide hlavne o zariadenia poskytujúce pobytové sociálne služby s týždenným a dlhodobým pobytom. Za nevyhnutné sa považuje intenzívne rozvíjanie terénnych sociálnych služieb s dôrazom na podporu zotrvania klienta v prirodzenom prostredí. V dotazníkovom prieskume 30% respondentov uviedlo, že je potrebné dobudovať sociálne zariadenia a služby. Respondenti uviedli potrebu zriadiť denný stacionár pre seniorov a ťažko zdravotne postihnutých. V súčasnosti prebieha rekonštrukcia budovy bývalej obchodnej akadémie (vedľa Biskupského kaštieľa), ktorý je vo vlastníctve mesta. Bude v nej vytvorené zariadenie pre seniorov, čo by malo výrazne napomôcť riešeniu nedostatku kapacít. V ústavných zariadeniach sociálnych služieb a v domovoch pre seniorov je poskytovaná starostlivosť pre mužov aj ženy. Muži viac využívajú služby nocľahární, resocializačných stredísk a útlukov. Sociálne služby v meste zabezpečuje mesto a množstvo inštitúcií, dobrovoľných a mimovládnych organizácií. Mesto má dobrý odborný a personálny základ pre rozvoj sociálnej pomoci (mestské detské jasle, klub dôchodcov, domáca opatrovateľská služba, stanica charity. VÚC spravuje domov dôchodcov a DSS, útulok pre mužov, DSS pre mentálne postihnuté deti). Územný spolok SČK zabezpečuje spoločné stravovanie a rozvoz stravy pre dôchodcov, opatrovateľskú službu a pranie prádla. Neštátny neziskový poskytovateľ ADOS – agentúra

	domácej ošetrovateľskej služby, ktorá poskytuje oprávneným obyvateľom ošetrovateľské úkony. Z hľadiska rýchleho starnutia obyvateľstva je vysoký predpoklad v blízkej budúcnosti, že nastane nárast skupín obyvateľov odkázaných na sociálnu pomoc. Najslabšou stránkou tejto oblasti je nedostatok podpory, finančnej, sponzorskej, materiálnej a inej pre výkon tejto činnosti. Je nedostatok dobrovoľnej práce a charity. Je nutné konštatovať, že v meste je nedostatok MVO v oblasti sociálnych služieb, nevie sa o problémoch domáceho násillia. Chýba informovanosť o potrebách ľudí v oblasti sociálnych služieb a naopak, samosprávy od občanov. Odkázané skupiny nevedia riešiť svoje problémy, chýbajú im informácie, motivácia a pomoc pri hľadaní riešenia zo situácie. Jedným z problémov je nedostatok pripravených terénnych sociálnych pracovníkov a pracovníkov opatrovateľskej služby. Ohrozeniu je možné predísť prevenciou a znižovaním veľkosti ohrozenej skupiny obyvateľstva. Okrem starostlivosti o starších a hendikepovaných v meste existuje rómska menšina s nízkym vzdelaním a bez pracovných návykov. Napriek sociálnej práci v teréne je stále nedostatok kapacít. Chýba stála špecializovaná sociálna poradenská služba. Nárastu tejto skupiny je možné predchádzať identifikáciou týchto osôb a podchytením problémov v ich počiatkoch. V meste chýba zariadenie ako denný stacionár pre starších a útluk pre bezdomovcov s väčšou kapacitou. Dobrým predpokladom pre uplatňovanie aktívnej politiky sociálnej inklúzie ohrozených skupín obyvateľstva je existencia mimovládneho sektora pre pomoc v tejto oblasti a existencia finančných nástrojov pomoci z národnej aj EÚ pomoci. Chýba lepšia podpora budovania kapacít pre projektový manažment, projektové poradenstvo a realizácia miestnych projektov sociálnej pomoci a sociálnej inklúzie
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet nájomných bytových jednotiek - počet bytových jednotiek pre sociálne slabších - počet obytných objektov so zlepšeným stavebno-technickým stavom - počet nových bytových domov pre sociálne slabších - počet nových zariadení sociálnej starostlivosti - počet novovzniknutých podporných organizácií - počet organizovaných podujatí - počet rozvojových projektov na sociálnu pomoc - počet zariadení na zlepšenie sociálnej práce - počet verejných budov s bezbariérovými vstupmi - počet informovaných a záujemcov o sociálnu pomoc - počet identifikovaných osôb do programu prevencie - počet terénnych sociálnych pracovníkov - počet pracovníkov sociálneho poradenstva - počet obyvateľov začlenených v spoločnosti - počet organizovaných podujatí sociálneho začlenenia - počet aktivít sociálnej práce v teréne a s Rómami - počet zapojených Rómov do programov prevencie - počet osôb integrovaných do pracovného procesu - počet terénnych sociálnych pracovníkov
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Nové alebo dobudované zariadenia a programy kvalitnej sociálnej starostlivosti pre osoby odkázané na sociálnu pomoc Dobudovanie nájomných bytov a bytov pre sociálne odkázaných.

ODHADOVANÉ DOPADY	Zníženie počtu sociálne odkázaných a zvýšenie počtu osôb s poskytnutou kvalitnou sociálnou starostlivosťou.
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV	6 046 000
DO ROKU 2027 V EURO	

STRATEGICKÝ CIEĽ	Vybudovanie moderného a inteligentného mesta Žiar nad Hronom ako miesta pre kvalitný život jeho obyvateľov, ich prácu a oddych v zdravom a spravodlivom prostredí
PRIORITA	ROZVOJ ĽUDÍ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	3 Budovať sociálne a spravodlivé miesto pre život
OPATRENIE	3.2. ZVÝŠENIE SCHOPNOSTI OBYVATEĽOV UPLATNIŤ SA NA TRHU PRÁCE A MODERNIZÁCIA VZDELÁVACÍCH PROCESOV HLAVNE V CELOŽIVOTNOM VZDELÁVANÍ
AKTIVITY	1. Tvorba podmienok pre komplexné vzdelávanie pracovníkov verejnej správy 2. Budovanie pomocných miest pre zvýšenie absorpčnej schopnosti inštitúcií mesta čerpať štrukturálne fondy EÚ 3. Modernizácia a zlepšenie vybavenosti škôl pre vzdelávací proces (aktuálne metodické pomôcky, učebné materiály, didaktická technika a iné) 4. Pokračovanie zavádzania informačných technológií a nových moderných metód do výchovno-vzdelávacích procesov na školách 5. Podpora tvorby motivačných nástrojov k zvyšovaniu kvalifikácie pedagógov na školách 6. Aktivity na zlepšenie integrácie žiakov na školách (práca s rodičmi, s pedagógmi...) 7. Aktivity zamerané na prácu s predškôlkami a zvyšovanie ich zapojenia do prípravy na základnú školskú dochádzku 8. Tvorba komunikačnej a informačnej platformy „škola-rodič“ a naopak a podpora ich spolupráce. 9. Podpora aktivít práce a vzdelávania nadaných detí 10. Tvorba lepších podmienok na tvorbu partnerstiev, spracovania a spolufinancovania rozvojových projektov vzdelávacích inštitúcií 11. Aktivity pre zvýšenie schopnosti sebarealizácie mladých 12. Tvorba nových učebných odborov na školách 13. Zavádzanie a využívanie moderných technológií a absolventská prax v podnikoch 14. Zvyšovanie záujmu žiakov ZŠ o štúdium technických odborov 15. Podpora tvorby programov pre zvýšenie schopnosti nezamestnaných uplatniť sa na trhu práce (základné pracovné návyky, štandardné vedomosti) 16. Aktivity na podchytenie žiakov stredných odborných škôl (počas štúdia- priama orientácia na konkrétny podnik a pod.)

	17. Zvyšovanie kvalifikácie pracujúcich v oblasti rozvoja ľudských zdrojov v podnikoch a na školách (kariérni poradcovia) 18. Tvorba podmienok pre zlepšenie komunikácie škôl a zamestnávateľov (a naopak) a zosúladenie ponuky škôl a a dopytu zamestnávateľov 19. Podpora regionálnej politiky školstva v zlepšení mobility žiakov (doprava, dochádzka žiakov z regiónu do škôl v meste) 20. Aktivity na podporu miestnych talentov (kultúra, remeslá, šport) 21. Aktivity zamerané na zvýšenie zručností obyvateľstva obce (vzdelávacie, rekvalifikačné a motivačné programy atď.), 22. Vzdelávacie programy pre obyvateľstvo pre zvyšovanie schopností pre realizáciu rozvoja 23. Zavádzanie regionálnej výchovy do škôl a škôlok a zlepšenie kvality výchovno-vzdelávacieho procesu a modernizácia učebných metód 24. Aktivity praktickej výuky (v teréne, aplikácie v praxi) 25. Aktivity školení a motivácie pre začínajúcich podnikateľov v malom a strednom podnikaní 26. Vzdelávanie pre účely zvyšovania kvalifikácie pracovných síl pre lepšie uplatnenie sa na trhu práce (jazyková zdatnosť, ako poskytovať dobré služby, programy ako podnikateľ, aktuálne programy podpory podnikania, informatika, internet, legislatíva, účtovníctvo, daňové povinnosti, a pod.) 27. Uplatnenie aktívnej politiky trhu práce s cieľom podpory vlastných podnikateľov v meste (príprava a uplatnenie vlastnej kvalifikovanej pracovnej sily) 28. Aktivity zamerané na zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikáciu pracovnej sily 29. Aktivity na podporu spolupráce – podniky a mesto, podniky a mikroregión (tvorba spoločných produktov, zvýhodnenie služieb, zamestnanosť obyvateľov a pod.) 30. Aktivity pre zvýšenie zamestnanosti a sociálnu inklúziu do ekonomického života znevýhodnených a sociálne slabších skupín obyvateľstva 31. Aktivity na podporu zlepšenia informovanosti obyvateľstva o možnostiach samozamestnania, zamestnania a o dianí v meste (web, mestské noviny, mestské tabule, informačné nástroje apod.) 32. Aktivity zamerané na propagáciu a rozvoj záujmovej činnosti a zvyšovanie atraktivity pre mládež 33. Aktivity zapájania rodičov a priaznivcov do organizácie v mimoškolskej činnosti 34. Vzdelávacie aktivity na zvyšovanie jazykovej a počítačovej gramotnosti žiakov aj dospelých 35. Vzdelávacie aktivity na zvyšovanie vzdelávania dospelých
OPRÁVNENOSŤ	<i>mesto, školy a školské zariadenia, MVO a záujmové združenia pre vzdelávanie a výchovu, , združenie INTECH, kluby, spolky na trhu práce, rozvojová agentúra, iné vzdelávacie inštitúcie,</i>
ODÔVODNENIE	Počet uchádzačov o zamestnanie v meste ako aj miera nezamestnanosti v okrese Žiar nad Hronom zaznamenala v období 2015-2018 pozitívny vývoj. Počet UoZ v meste klesol za spomínané obdobie z 1131 na 449 a miera nezamestnanosti v okrese klesla z 10,86 na 4,22%. Len za posledné sledované obdobie (rok 2019 a I. polrok 2020) zaznamenávajú ukazovatele nezamestnanosti rastúci

	trend, čo do veľkej miery spôsobuje súčasná situácia s pandémiou COVID 19. Dlhodobý pokles nezamestnanosti sa zastavil v prvom štvrtroku roka 2020. Z hľadiska vekovej štruktúry naďalej tvorili najpočetnejšiu skupinu nezamestnaných osoby vo veku 35 -49 rokov. Dopad koronakrízy sa prejavil najmä rýchlym zvýšením počtu aj podielu osôb, ktoré boli krátkodobo nezamestnané. V súhrne sa počet osôb v týchto dvoch skupinách v štruktúre nezamestnaných medziročne zdvojnásobil. V okrese Žiar nad Hronom v stave k 31.12.2019 dosiahla evidovaná miera nezamestnanosti (z disponibil. počtu UoZ) 5,28 %, čo je v porovnaní so skutočnosťou k 31.12.2018 nárast o +0,25%. Dosiahnutou evidovanou mierou nezamestnanosti v stave k 31.12.2019 sa okres zaraďuje na 4. miesto z 13 okresov Banskobystrického kraja. V súčasnej dobe si hľadá prácu 318 mužov a 405 žien, čo napovedá, že ženy majú menej príležitostí na zamestnanie. Občania rómskej národnosti sú takmer všetci bez práce. Počet obyvateľov s trvalým pobytom v meste klesá, čo má za následok aj znižovanie počtu žiakov. Potenciál je v reštrukturalizácii škôl v regióne a tým vytvorenie priestoru pre zvoz žiakov aj z okolitých obcí s cieľom dosiahnutia plnohodnotného vzdelávania v moderných školách 1-9 ročník priamo v meste. Zlepšenie by bolo nielen v kvalitnejších podmienkach, ale aj v lepšej adaptácii na trh práce, lepšie prepojenie na zamestnávateľov apod. Významným úspechom v duálnom vzdelávaní so zapojením školy s trhom práce je Stredná odborná škola technická prevádzkovaná združením InTech založeným priamo verejno-súkromným partnerstvom strojárskych a technologických firiem s mestom ZH, BBSKa a TU v Košiciach. Školstvo z hľadiska vzdelávania a hodnotenia systému má celkom dobrú úroveň. Počet stredných škôl, ktoré majú sídlo na území mesta Žiar nad Hronom, je päť z toho tri sú v súkromnej zriaďovateľskej pôsobnosti. Smerovanie zdrojov do systému vzdelávania je opodstatnené do budovania a prevádzky laboratórií, vedeckých učební pre interaktívne učenie, priestorov a vybavenia pre budovanie občianskej participácie, v účasti verejnosti a spolurozhodovaní (napr. mládežnícky parlament). Na území mesta sa nenachádza žiadna vysoká škola, resp. jej detašované pracovisko. V posledných rokoch v ZH začínajú pôsobiť aj firmy so zahraničnou majetkovou účasťou a začínajú realizovať vlastný vývoj a podieľajú sa na výskume v spolupráci so slovenskými univerzitami a s Ústavom materiálov a mechaniky strojov Slovenskej akadémie vied, ktorá zriadila v Lad.Vieske aj svoje detašované pracovisko INOVAL. Z hľadiska uplatnenia sa na trhu práce chýba práca s potenciálnymi mladými podnikateľmi pre lepšie uplatnenie hlavne mladých a vzdelaných ľudí, ktorí v súčasnosti nie sú umiestniteľní v existujúcom priemysle, službách a výrobe. Súčasní zamestnávateľia postrádajú kvalifikovanú pracovnú silu pre strojárstvo a hutníctvo. Chýba uplatnenie vyššie vzdelaných ľudí v potenciálnom ľahkom priemysle a priemysle znalostnej ekonomiky. Celoživotné vzdelávanie by malo byť smerované do získavania zručností s podnikaním, založeniu podnikov a hľadaniu alternatívneho priemyslu s využitím vedy, výskumu a inovácií. Riešenie sa črtá vo vytvorení lepších podmienok pre získanie kvalifikovanej pracovnej sily zvonku pokiaľ nenastane zlepšenie situácie v rámci celoživotného vzdelávania smerom k získaniu
--	---

	požadovaných kvalifikačných predpokladov u mladých obyvateľov mesta s ich následnou stabilizáciou. Riešením by mohol byť aj vznik internátnej školy k stredným školám v záujme stabilizovať nových absolventov mimo regiónu s cieľom dosiahnuť ich prácu a trvalé bývanie v meste.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet motivačných a vzdelávacích programov pre obyvateľstvo pre zvyšovanie schopností pri realizácii rozvoja, zvyšovania zamestnanosti a budovania environmentálneho povedomia - počet osôb ohrozených sociálnym vylúčením na trhu práce - počet samozamestnateľných mladých ľudí - počet mladých kvalifikovaných absolventov-„imigrantov“ - počet založených nových živností a podnikov (malých a stredných) - počet uplatniteľných absolventov na trhu práce - počet nových zamestnávateľov - počet absolventov celoživotného vzdelávania - počet programov celoživotného vzdelávania - počet nových zariadení pre integráciu žiakov a podporu talentov - počet vzdelávacích inštitúcií s modernizovaným vybavením - počet vytvorených interaktívnych programov a učební
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Moderné školstvo a kvalifikovaní absolventi celoživotného vzdelávania a osoby ohrozené sociálnym vylúčením úspešní na trhu práce
ODHADOVANÉ DOPADY	Zníženie nezamestnanosti
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV	120 000
DO ROKU 2027 V EURO	

STRATEGICKÝ CIEĽ	Vybudovanie moderného a inteligentného mesta Žiar nad Hronom ako miesta pre kvalitný život jeho obyvateľov, ich prácu a oddych v zdravom a spravodlivom prostredí
PRIORITA	ROZVOJ ĽUDÍ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	3 Budovať sociálne a spravodlivé miesto pre život
OPATRENIE	3.3. TVORBA PARTNERSKEJ SPOLUPRÁCE, PODPORA A VYŠŠIA PARTICIPÁCIA OBČIANSKÝCH INICIATÍV NA VEREJNOM ŽIVOTE A BUDOVANIE VZŤAHU K MESTU
AKTIVITY	1. Aktivizácia a zapojenie občanov do verejného života (práca s ľuďmi, rozvoj kultúry a športu, organizovanie podujatí apod.) 2. Aktivity zamerané na budovanie miestneho povedomia obyvateľov (regionálna výchova, osвета, identita, obnova duchovných tradícií, aktívna participácia verejnosti a pod.) 3. Budovanie dôvery občana, odstraňovanie apatie, zlepšenie medziľudských vzťahov (stretnutia,

	propagácia pozitívnych príkladov, komunikácia občan-občan, občan-mesto a naopak a pod.) 4. Organizácia tradičných kultúrno-športových podujatí s aktívnou účasťou obyvateľov 5. Zvýšenie kultúrneho povedomia a informovanosti verejnosti (organizovanie podujatí a šírenie osvetu) 6. Rozvoj a aktívne zapojenie miestnych kultúrnych a iných talentov do kultúrneho a športového života 7. Zvýšenie právneho povedomia a podpora verejnej kontroly 8. Aktivity na odstraňovanie resp. znižovanie kriminality (krádeže, drogy a pod.) 9. Organizácia aktivít pre mládež pre zvýšenie záujmu o veci verejné (kluby, spolky, podujatia) 10. Rozvoj činnosti nadácií a mimovládnych organizácií zameraných na podporu rozvoja a života mesta 11. Tvorba nových verejnoprospešných iniciatív na podporu verejného života a rozvoja (občianske iniciatívy, kultúrne a športové kluby, zväzy, spolky apod.) 12. Zapájanie mimovládnych organizácií – MVO do verejnoprospešných aktivít mesta (organizovanie podujatí a spoločných aktivít) 13. Aktivity na zvýšenie kvality kultúrneho a spoločenského života s dôrazom na zachovanie kultúrneho a historického dedičstva obce a zvýšenie miestneho povedomia, lokalpatriotizmu obyvateľstva 14. Aktivity na posilnenie miestneho manažmentu územia obce (spolurozhodovanie, spolupráca, spoluzodpovednosť a pod.) 15. Podpora existujúcich a vznik nových verejnoprospešných iniciatív, združení a spolkov na podporu verejného života a rozvoja (občianske iniciatívy, kultúrne a športové kluby, zväzy, spolky apod.) 16. Podpora aktivít rozvoja činnosti spolkov, klubov, záujmových a občianskych združení zameraných na podporu kultúrneho a spoločenského života a zachovania tradícií a kultúry a pozitívneho rozvoja jednotlivých oblastí života v obci (priestory, vybavenie pre činnosť, organizovanie podujatí apod.), 17. Obnova a podpora miestnych a regionálnych tradícií vo všetkých oblastiach života obce, obnova a zavádzanie nových zvykov a tradícií (kultúrno – spoločenské podujatia, koncerty, divadlo, súbory, umelecké remeslá, jarmoky a iné) 18. Aktivity na zapájanie detí a mládeže do komunitného života a budovanie vzťahu k prostrediu (genius loci) 19. Podpora uplatňovania oživenia miestnej kultúry zriadením špecifických služieb (galéria s kaviarňou, čajovne, tradičná kuchyňa, zriadenie tvorivých dielní apod.) 20. Rekonštrukcie a vybudovanie kultúrnych zariadení, priestorov a plôch určených na stretávanie, kultúru a šport (komunitné centrum, kino, klubové miestnosti, kultúrne centrum, divadlo, amfiteáter a pod.) 21. Obnova zaniknutých a vznik nových kultúrnospoločenských aktivít 22. Aktivity na tvorbu lepších podmienok pre dobrovoľnú sociálnu prácu, rozvoj kultúry, športu a zlepšovanie životného prostredia (daňové zvýhodnenia, prenájom verejných priestorov a pod.) 23. Rozvoj nadregionálnych aktivít v regionálnej kultúre a športe (mesto a okolie)
--	--

	24.Podpora aktivít na zlepšenie práce bytových spoločenstiev 25.Aktivity na koordináciu činností MVO –spoločná platforma (kancelária pomoci MVO, poradenstvo a pod.) 26.Aktivity na zlepšenie práce s deťmi a mládežou a jej zapojenie do verejného života 27.Tvorba miestnych partnerstiev (spoločné rozvojové programy, združovanie zdrojov, realizácia spoločných projektov a pod.) 28.Organizácia kultúrnych a športových podujatí s uplatnením princípu partnerstva 29.Podpora vzniku a spolupráce mimovládnych organizácií v sociálnej sfére a sociálnymi inštitúciami a cirkvou 30.Organizovanie študijných ciest obyvateľov a osveta (exkurzie, výstavy, výmena skúseností, získavanie informácií a pod.)
OPRÁVNENOSŤ	<i>Mesto, školy, vzdelávacie inštitúcie, centrá voľného času, záujmové združenia, občianske združenia, kluby, spolky - MVO v oblasti vzdelávania, výchovy,kultúry a športu,</i>
ODÔVODNENIE	Od r. 1997 má počet obyvateľov mesta Žiar nad Hronom klesajúci trend, zapríčinený zvýšenou úmrtnosťou starších občanov, odsťahovaním sa občanov do okolitých dedín, odchodom mladých za prácou mimo regiónu a SR a zníženou pôrodnosťou. Budovanie vzťahu obyvateľstva k mestu je dlhodobým procesom a vytvorenie možností pre verejnosť vyjadriť sa k rozvojovým zámerom v meste je prejavom aj otvorenosti a inteligencie občana aj manažmentu mesta. V meste chýba silnejšie miestne povedomie, pocit hrdosti k miestu a aktivita pre verejný život. Obyvatelia mesta si akosi zvykli, že vyslovia požiadavku a „mesto to urobí“. Samospráva svojou vysokou aktivitou a snahou vyhovieť obyvateľovi preberá zodpovednosť za kvalitu životných podmienok, čím nevytvára dostatočné podmienky pre výchovu občana k zodpovednosti a súčinnosti na rozvoji mesta. Následkom je nízka angažovanosť a spoluzodpovednosť. Činnosť mimovládnych organizácií v meste možno označiť za stredne aktívnu, v niektorých oblastiach málo rozvinutú a hoci širokospektrálnu, bez aktivizácie v oblasti miestneho rozvoja. MVO sú špecificky zamerané na rôzne oblasti pomoci hlavne sociálnej, charitatívnej, kultúrnej, športovej a záujmovej. Chýbajú činnosti ako vzdelávanie, osveta, spájanie, aktivizácia smerom k participácii na verejnom živote. Prevláda pocit bariér vyplývajúcich zo sociálnych neistôt, obáv z neúspechu, z úradov, z odmietnutia. Chýba aktívnejšia pomoc účelovo zameraná na jednotlivé skupiny obyvateľstva, zapájanie do verejného života hlavne mladých. Učenie detí participácii na verejnom živote je málo rozvinuté. Záujem o veci verejné je minimálny. Najlepším riešením je investícia do mládeže aby získala vyššie ambície v oblasti seberealizácie. Pokrok nastal vo vzniku tzv. Mládežníckeho parlamentu, ktorý sa zatiaľ rozbieha vo svojej činnosti. V rámci vzdelávania absentuje športová príprava žiakov smerujúca k ich aktivizácii a redukcii nezdravého štýlu konzumného spôsobu trávenia voľného času. Činnosť niektorých mimovládnych organizácií v meste však možno označiť za aktívnu a rozvinutú. Mimovládne organizácie a ich predstavitelia sa snažia napomáhať riešeniu jednotlivých parciálnych problémov, ktoré trápia občanov tohto mesta, resp. regiónu. Najväčším problémom je absencia spolupráce, pevnej informačnej a komunikačnej platformy. Všeobecným problémom je aj problém

	nedostatočného tzv. miestneho lokalpatriotizmu a nízkeho kultúrneho a právneho povedomia občana. Kvalita človeka je v meste priamoúmerná výsledkom sociálnej politiky, vzťahu k prostrediu a úcte k hodnotám. Rovnako vzťah k životnému prostrediu a jeho ochrane. V súčasnosti sa podujatia konajú viac individuálne bez výraznej spolupráce. Na organizácii tradičných podujatí významne participujú podniky v meste. Najväčšími možnosťami pre prácu s ľuďmi a ich zaangažovanosť do života mesta je oblasť kultúry, športu a zlepšovania bývania (bytové spoločenstvá). Dôsledkom „vonkajšieho nezájmu“ je aj apatia, nedôverčivosť a izolácia, čo môže vyvolať sociálne vyčlenenie so spoločnosti. Z pohľadu potreby práce s ľuďmi je aj oblasť tvorby „pozitívnych vzorov“, zapájanie aktívnych a znevýhodnených, podchytenie talentov a budovanie osobností mesta.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet vytvorených priestorov komunitnej práce - počet komunitných podujatí - počet podporených talentov - počet projektov komunitnej spolupráce - počet nových partnerstiev, registrovaných mimovládnych organizácií (MVO) - počet nových projektov rozvoja ľudských zdrojov - počet externých finančných zdrojov na projekty MVO - počet akcií na budovanie miestneho povedomia v oblasti identity, obnovy duchovných tradícií - počet obyvateľov zapojených do verejného života - počet zorganizovaných spoločných kultúrno – spoločenských podujatí na podporu miestneho povedomia a komunikácie - počet spoločných programov spolupráce - počet nových verejnoprospešných iniciatív na podporu verejného života a rozvoja (občianske iniciatívy, kultúrne a športové kluby, zväzy, spolky apod.) - počet zapojených organizácií mladých ľudí - počet identifikovaných lídrov a osobností v rozvoji mesta - počet obnovených a zavedených nových zvykov a tradícií - počet realizovaných študijných ciest a programov - rozsah dobrovoľníckej práce (v%) - počet dobrovoľníkov v sociálnej a zdravotníckej pomoci - počet programov environmentálnej výchovy a vzdelávania
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Vznik a podpora fungujúcich, akcieschopných a spolupracujúcich organizácií, spolkov, klubov a združení na podporu rozvoja mesta.
ODHADOVANÉ DOPADY	Komunitný život v meste a spoluzodpovednosť za rozvoj
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2027 v EURO	263 000

Špecifický cieľ 4:

STRATEGICKÝ CIEĽ	Vybudovanie moderného a inteligentného mesta Žiar nad Hronom ako miesta pre kvalitný život jeho obyvateľov, ich prácu a oddych v zdravom a spravodlivom prostredí.
PRIORITA	ÚZEMNÁ SPOLUPRÁCA
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	4. Budovať udržateľný rozvoj v Žiarskom mestskom regióne
OPATRENIE	4.1. TVORBA PODMIENOK ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE UDRŽATEĽNÉHO MESTSKÉHO ROZVOJA (ÚZEMIE UMR)
AKTIVITY	1. Aktivity partnerskej spolupráce (stretnutia, podujatia apod.) 2. Aktivity zmluvných vzťahov - Zmluvy o spolupráci, dohody o participácii a pod. 3. Vypracovanie stratégií rozvoja regiónu integrujúce všetky rozvojové aktivity v území 4. Vypracovanie projektových balíčkov financovaných z EÚ zdrojov naprieč všetkými politickými cieľmi 5. Vypracovanie tematických projektových balíčkov 6. Budovanie strategicko plánovacieho regiónu 7. Budovanie komunálnej spolupráce 8. Vybudovanie územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) 9. Budovanie administratívneho a ekonomického centra mestského regiónu 10. Aktivity identifikácie dostredivosti spádových území a dostupnosti UMR 11. Aktivity identifikácie socio ekonomických partnerov 12. Aktivity identifikácie projektových zámerov – zásobník projektov 13. Vypracovanie Integrovannej územnej stratégie IÚS UMR 14. Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania IUS UMR 15. Prerokovanie a schvaľovanie návrhu IUS UMR 16. Aktivity strategického plánovania - nízkouhlíková stratégia, stratégia udržateľnej mestskej mobility, adaptačná stratégia na zmenu klímy 17. Aktivity budovania implementačného mechanizmu Miestneho rozvoja vedeného komunitou 18. Budovanie Rady partnerstva ako inštitucionálny mechanizmus IÚS UMR 19. Podpora získavania informácií a skúseností mestského manažmentu a jeho partnerov (aktívna účasť na výstavách, študijných cestách, workshopoch a pod.) 20. Podpora medzikomunitnej a medzinárodnej spolupráce (spoločné projekty, výmenné pobyty a pod.) 21. Budovanie jednotného vnútorného a vonkajšieho informačného systému mesta vo väzbe na Žiarsky región 22. Podpora opatrení v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia, rozvoja moderného a udržateľného dopravného systému, techn. Infraštruktúry, IKT, riešenia MRK, inovácií a životných podmienok obyvateľov 23. Podpora rozvoja kreatívneho a kultúrneho priemyslu 24. Podpora rozvoja komunitného života a spoluzodpovednosti

OPRÁVNENOSŤ	územná samospráva – Žiarsky mestský región, BBSK
ODÔVODNENIE	Príprava na územnú spoluprácu súvisí s prípravou Žiarskeho regiónu na nové programovacie obdobie EÚ, konkrétne na podporu z operačného programu IROP. Integrovaný regionálny operačný program je pripravovaný a bude implementovaný v súlade s princípom „partnerstva“, v rámci implementačného mechanizmu sa navrhuje aplikovať integrovaný prístup. IROP bude implementovaný prostredníctvom tzv. regionálnych integrovaných územných stratégií (ďalej len „RIÚS“). RIÚS budú mať povahu jedného z nástrojov integrovaného prístupu, ktoré EK ponúka pre nové programové obdobie. Východiská pre realizáciu integrovaného prístupu v SR, uvedené v zmysle legislatívy EÚ na nové programové obdobie, sa realizujú prostredníctvom nasledovných opatrení: - integrované územné investície (ďalej len „IÚI“); - udržateľný mestský rozvoj (ďalej len „UMR“); - miestny rozvoj vedený komunitou („CLLD“). IÚI predstavujú nástroj strategického a výsledkovo orientovaného prístupu s cieľom riešiť potreby a výzvy regiónov podľa ich špecifických potrieb. IÚI budú v podmienkach SR realizované prostredníctvom RIÚS. V kontexte IROP a RIÚS sú IÚI súbor vzájomne prepojených aktivít (vecne a/alebo časovo a/alebo funkčne a/alebo komplementárne a/alebo synergicky a pod.) realizovaných na vymedzenom území. UMR sa bude realizovať ako súčasť modelu RIÚS. Bude zameraný na riešenie hospodárskych, environmentálnych, klimatických, demografických a sociálnych výziev, ktoré majú vplyv na mestské oblasti, pričom najmenej 5 % zdrojov EFRR vyčlenených na národnej úrovni v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa vyčlení na integrované činnosti udržateľného rozvoja miest. Partnerská dohoda SR definuje osem krajských miest vrátane ich jadrového pásma ťažiska osídlenia vymedzené v KURS 2001 v znení KURS 2011, ktoré predstavujú mestské funkčné oblasti, a na ktorých sa budú realizovať opatrenia UMR v zmysle čl. 7 Nariadenia o EP a Rady (EÚ) č. 1301/2013. CLLD je postavený na fungovaní miestnych verejno-súkromných partnerstiev, inštitucionalizovaných v podobe miestnych akčných skupín. Nástroj CLLD nie je pre RIÚS relevantný. Zapracovanie UMR do RIÚS predstavuje Integrovaná územná stratégia udržateľného mestského rozvoja (ďalej len IÚS UMR“). Do stratégie UMR spadá krajské mesto Banská Bystrica spolu s jeho mestskými funkčnými oblasťami vrátane Žiarskeho mestského regiónu. (okresy Žiar nad Hronom, Žarnovica a Banská Štiavnica).
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet zmlúv a dohôd o partnerstve - počet socio-ekonomických partnerov - počet samospráv - počet strategických dokumentov partnerstva - počet koncepčných materiálov rozvoja - počet stretnutí - počet projektov rozvoja - počet zasadnutí, stretnutí - počet propagačných materiálov - počet propagačných podujatí

OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Vybudovaný strategicko plánovací Žiarsky mestský región s vybudovaným implementačným mechanizmom a partnerstvom
ODHADOVANÉ DOPADY	Pripravené projektové balíčky IÚS UMR
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV	230 000
DO ROKU 2027 V EURO	

STRATEGICKÝ CIEĽ	Vybudovanie moderného a inteligentného mesta Žiar nad Hronom ako miesta pre kvalitný život jeho obyvateľov, ich prácu a oddych v zdravom a spravodlivom prostredí.
PRIORITA	ÚZEMNÁ SPOLUPRÁCA
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2 Budovať udržateľný rozvoj v Žiarskom mestskom regióne
OPATRENIE	4.2. IMPLEMENTÁCIA STRATÉGIE UMR V MESTSKOM PROSTREDÍ (INTEGROVANÉ ÚZEMNÉ INVESTÍCIE)
AKTIVITY	1. Integrované územné investície 2. Aktivity budovania administratívneho a ekonomického centra 3. Aktivity budovania regionálnej siete cyklotrás 4. Aktivity budovania regionálnej integrovanej udržateľnej mobility 5. Aktivity budovania regionálnych staníc medzimestskej a miestnej hromadnej dopravy 6. Vybudovanie regionálneho centra kreatívneho a kultúrneho priemyslu 7. Vybudovanie centra kongresovej turistiky 8. Budovanie technologickej muzeálnej expozície hliníka 9. Rekonštrukcie a obnova zariadení regionálnej rekreácie (plážové kúpalisko atď.) 10. Rekonštrukcie a obnova zariadení regionálnej kultúry (Biskupský kaštieľ atď.) 11. Rekonštrukcie a obnova zariadení regionálneho športu 12. Výstavba a rekonštrukcie sociálnych zariadení a regionálnym významom 13. Aktivity v cestovnom ruchu – zvyšovanie atraktivity pre návštevníkov Žiarskeho regiónu 14. Výroba propagačných letákov a informačných materiálov o meste a regióne 15. Budovanie infokancelárií pre návštevníkov mesta a regiónu (informačné centrum a pod.) 16. Podpora činností organizácií na podporu domáceho cestovného ruchu
OPRÁVNENOSŤ	<i>územná samospráva (mesto, obec, Žiarsky mestský región BBSK), stredné školy, prevádzkovatelia a vlastníci školských, sociálnych, kultúrnych a športových zariadení, MVO, zariadenia fyzických a právnických osôb s regionálnym a nadregionálnym významom, podnikatelia</i>
	Integrované územné investície (IUI) sú novým realizačným režimom na združovanie financovania z viacerých prioritných osí jedného alebo viacerých operačných

ODÔVODNENIE	programov pre viacrozmerné a medziodvetvové zásahy. IUI môže byť ideálnym nástrojom na podporu integrovaných činností v mestských oblastiach, keďže poskytuje možnosť kombinovať financovanie spojené s rôznymi tematickými cieľmi vrátane kombinácie financovania z tých prioritných osí a operačných programov EÚ podpory v budúcom programovom období. Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) by mal ako základný princíp podporovať udržateľný rozvoj miest prostredníctvom integrovaných stratégií na riešenie hospodárskych, environmentálnych, klimatických, sociálnych a demografických problémov mestských oblastí. Tento princíp má dvojaký význam: znamená, že zdroje by sa mali sústrediť integrovaným spôsobom na cieľové oblasti so špecifickými problémami miest a projekty rozvoja miest financované z fondu EFRR by sa zároveň mali integrovať do širších cieľov programov. Nové, flexibilnejšie nástroje, ako sú integrované územné investície (IUI) a komunitný miestny rozvoj (CLLD), podporujú integrovaný prístup k udržateľnému rozvoju miest a uľahčujú súhrn inštrumentálnych a participatívnych spôsobov na zavádzanie stratégií rozvoja miest.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet vybudovaných regionálnych zariadení - počet km regionálnych cyklotrás so zastaveniami - počet inovatívnych riešení v doprave - počet rekonštruovaných staníc MHD - počet nových a rekonštruovaných autobusových zastávok - počet integrovaných riešení - počet rekonštruovaných a obnovených objektov zariadení s regionálnym významom - počet rekonštruovaných a obnovených areálov rekreácie - počet múzeí - počet obnovených kultúrno historických pamiatok - počet nových regionálnych centier - počet turistických a informačných kancelárií
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Vybudované, rekonštruované a obnovené prvky, objekty a lokality regionálneho významu
ODHADOVANÉ DOPADY	Udržateľný rozvoj v Žiarskom mestskom regióne
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2027 v EURO	9 064 000

2. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie programu

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie plnenia programu rozvoja mesta pozostáva z prípravy a vykonávania navrhnutých aktivít a projektov samosprávou mesta Žiar nad Hronom ako sú činnosti:

- realizovať projekty, ktoré prinesú pre územie obce želaný výsledok a dopad a budú dlhodobo udržateľné,
- každoročné vypracovanie správy o plnení Programu rozvoja,
- vyčleniť z rozpočtu mesta finančné prostriedky potrebné na realizáciu navrhnutých opatrení resp. aktivít, projektov,
- podporovať spoluprácu medzi hlavnými aktérmi rozvoja územia a koordinovať ich aktivity,
- umožniť prípravu spoločných projektov a iniciatív,
- v prípade potreby vytvárať podporné/pracovné skupiny pre jednotlivé oblasti rozvoja územia,
- pravidelne monitorovať realizáciu opatrení a aktivít a vyhodnocovať plnenie akčného plánu na základe stanovených merateľných ukazovateľov (výstupy a výsledky).

Zoznam plánovaných kľúčových aktivít a projektov sa uvádza v Prílohe č. 1 – Pláne investičných a neinvestičných zámerov (Akčnom pláne) Programu rozvoja mesta, ktorý sa priebežne aktualizuje a je jedným z podkladov pre tvorbu programového rozpočtu mesta. Vzhľadom k úzkej prepojenosti PR mesta ZH 2021 - 2027 s Programami rozvoja okolitých obcí a miest Žiarskeho regiónu v rámci Regionálnej integrovanej územnej stratégie Banskobystrického kraja ako najvýznamnejších dokumentov viažucich sa priamo na rozvoj územia a územnej súdržnosti bude v procese realizácie PR mesta ZH potrebné procesy a aktivity koordinovať aj v širšom území (napr. projekt Integrovaného dopravného systému, Projekt Integrovanej sociálnej súdržnosti apod.).

Aktérmi programu sú:

- **orgány programu** - riadiaci a monitorovací orgán
- **koneční realizátori** (mesto, orgány a organizácie, školy a inštitúcie, podniky a SZČO, záujmové a občianske združenia, spolky, kluby a pod.)
- **užívatelia jednotlivých opatrení** (mesto, občania, podnikatelia, združenia, spolky, kluby atď.)

2.1. Riadiaci orgán Programu rozvoja –PR

Mesto ako obec podľa zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení jeho neskorších predpisov:

- ☐ spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu rozvoja mesta
- ☐ poskytuje súčinnosť pri príprave a realizácii programu VÚC v území regiónu
- ☐ poskytuje súčinnosť pri príprave regionálnych operačných programov a integrovaných stratégií
- ☐ spolupracuje pri zabezpečovaní rozvojových spoločných zámerov viacerých obcí
- ☐ zriaďuje s inými obcami združenie obcí k sociálnemu a ekonomickému rozvoju mesta a regiónu
- ☐ spracováva stanoviská k programom regionálneho rozvoja

Adresa a kontakty riadiaceho orgánu pre program rozvoja mesta

Mesto Žiar nad Hronom

primátor mesta

Š. Moyses 46

965 19 Žiar nad Hronom

www.ziar.sk

info@ziar.sk

zodpovedná osoba: primátor mesta Žiar nad Hronom

(tel. kontakt : 045 6787120, e mail: primator@ziar.sk)

2.2. Hlavné zásady administratívy Programu rozvoja –PR

Opatrenia na organizačné zabezpečenie efektívnej realizácie, monitorovania a hodnotenia Programu rozvoja mesta je potrebné záväzne zabezpečiť takto:

1. každoročné spracovanie monitorovacej správy Programu rozvoja mesta za príslušný rok v termíne do 31. mája nasledujúceho roka
 2. zabezpečiť spôsob monitoringu a koordinácie spoločných rozvojových projektov (zodpovednosť a harmonogram)
 3. zabezpečiť spôsob financovania riadiacej, monitorovacej a administratívnej činnosti Programu rozvoja
 4. zabezpečiť súlad rozvojových zámerov z územia s Programom rozvoja mesta
 5. zabezpečiť informovanosť verejnosti o programe a jeho plnení- zverejnenie PR mesta vrátane monitorovacích správ
 6. zabezpečiť prístup k informáciám pre prípravu rozvojových projektov mesta a fundraising
 7. každoročne zostaviť koncentráciu finančných zdrojov mesta na prípravu spolufinancovania rozvojových projektov (rezerva v rozpočte mesta)
 8. zabezpečiť profesionálne účtovníctvo pre projekty zo štrukturálnych fondov EÚ (nevyhnutné doškolenie a financovanie)
 9. zabezpečiť mobilizáciu zdrojov z územia a vyškolenie vlastných resp. externých odborníkov pre projektovú činnosť.
-

3. Finančné zabezpečenie - Žiar nad Hronom

Odhad objemu potrebných finančných zdrojov a možnosti ich zabezpečenia pre 2 etapy programového obdobia : 2021-2024 a 2025- 2027 vrátane										vid'. Príloha č. 1
číslo	Špecifický cieľ (Priorita)		2021 -2024	%	EUR do 2024	2025-2027	%	EUR do 2027	SPOLU	
	č.	Opatrenie							Eur	
1	BUDOVAŤ ZELENÉ MESTO S KVALITNEJŠÍM ŽIVOTNÝM PROSTREDÍM									
	1	BUDOVANIE MESTSKEJ EKOLOGICKEJ MOBILITY		60,42	626 000		39,58	410 000	1 036 000	
	2	ELIMINÁCIA RIZÍK Z OHROZENIA KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA		15,41	1 298 000		84,59	7 127 000	8 425 000	
	3	DEKONTAMINÁCIA A OBNOVENIE PRIEMYSELNÝCH AREÁLOV A ZNIŽOVANIE ENERGETICKEJ NÁROČNOSTI		51,24	3 500 000		48,76	3 330 000	6 830 000	
		Opatrenie celkom		33,30 9,88	5 424 000		66,70 19,79	10 867 000	16 291 000	
2	BUDOVAŤ INTELIGENTNÉ A INOVATÍVNE SMART MESTO									
	1	ZLEPŠOVANIE MATER. A TECHN.STAVU ZÁKLAD., DOPRAV. A TECHN.INFRAŠTRUKTÚRY		54,90	3 081 000		45,10	2 531 000	5 612 000	
	2	MODERNIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY A BUDOVANIE INFORMAČNEJ SPOLOČNOSTI		52,03	728 500		47,97	671 500	1 400 000	
	3	ROZVOJ BÝVANIA A TVORBA PODMIENOK PRE ODDYCH, ŠPORT A REGENERÁCIU, PODPORA A STABILIZÁCIA MLADÝCH A VZDELANÝCH		50,42	6 804 000		49,58	6 690 000	13 494 000	
	4	ZLEPŠENIE PODNIKATEĽSKEJ INFRAŠTRUKTÚRY PRE HOSPODÁRSKY RAST AJ MIMO PRIEMYSLU ZÁVISLÉHO NA HLINÍKU A ZVÝŠENIE ZÁUJMU O PODNIKANIE V MESTE		50,00	1 397 000		50,00	1 397 000	2 794 000	
	Opatrenie celkom		51,54 21,71	12 010 500		48,45 20,40	11 289 500	23 300 000		
3	BUDOVAŤ SOCIÁLNE A SPRAVODLIVÉ MIESTO PRE ŽIVOT									
	1	ZAVÁDZANIE RIEŠENÍ A PREVENČIE VOČI NÁRASTU SKUPÍN ODKÁZANÝCH NA SOCIÁLNU POMOC A SOCIÁLNE ZAČLENENIE OHROZENÝCH SKUPÍN OBYVATEĽSTVA		60,05	3 631 000		39,95	2 415 000	6 046 000	
	2	ZVÝŠENIE SCHOPNOSTI OBYVATEĽOV UPLATNIŤ SA NA TRHU PRÁCE A MODERNIZÁCIA VZDELÁVACÍCH PROCESOV HLAVNE V CELOŽIVOTNOM VZDELÁVANÍ		70,83	85 000		29,17	35 000	120 000	
	3	TVORBA PARTNERSKEJ SPOLUPRÁCE, PODPORA A VYŠŠIA PARTICIPÁCIA MVO NA VEREJNOM ŽIVOTE A BUDOVANIE VZŤAHU K MESTU		69,77	183 500		30,23	79 500	263 000	
	Opatrenie celkom		60,65 7,10	3 899 500		39,35 4,61	2 529 500	6 429 000		
4	BUDOVAŤ UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ V ŽIARSKOM MESTSKOM REGIÓNE									
	1	TVORBA PODMIENOK ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE UDRŽATEĽNÉHO MESTSKÉHO ROZVOJA		78,26	180 000		21,74	50 000	230 000	
	2	IMPLEMENTÁCIA STRATÉGIE UMR V MESTSKOM PROSTREDÍ (INTEGROVANÉ ÚZEMNÉ INVESTÍCIE)		40,75	3 694 000		59,25	5 370 000	9 064 000	
	Opatrenie celkom		41,68 7,05	3 874 000		58,32 9,87	5 420 000	9 294 000		
SPOLU (*- % podiel opatrení na cieľi a % podiel opatrení strat. cieľa na celkovom objeme do roku 2024 a 2027)				100%	25 208 000		100%	30 106 000		
SPOLU (Priority do roku 2027) 100% (zaokrúhlené %)				46%			54%		55 314 000	

4. Monitoring

4.1 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu s ustanovením merateľných ukazovateľov na obdobie 2021 -2027

Hlavným cieľom monitorovania a hodnotenia PR je získať informáciu o tom, ako sa plnia opatrenia definované v strategickej časti programu rozvoja. Mestský úrad zabezpečí spracovanie monitorovacej správy v súčinnosti s ostatnými externými pracovníkmi participujúcimi na realizácii projektov rozvoja v rámci PR. Vstupnými údajmi pre monitorovanie sú údaje z plánovaných a dosiahnutých merateľných ukazovateľov u jednotlivých projektov/aktivít.

V zmysle príslušných ustanovení zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja mesto každoročne do 31. mája zašle príslušnému vyššiemu územnému celku (Banskobystrickému samosprávnemu kraju) správu o plnení PR.

Riadiaci orgán v súčinnosti s Monitorovacím orgánom v prípade potreby vykoná monitorovanie plnenia PR, ktoré predloží poslancom MsZ za účelom získania aktuálneho prehľadu o plnení PR, resp. potreby jeho aktualizácie.

4.2 Monitorovací orgán Programu rozvoja mesta

Mesto ako obec podľa zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení jeho neskorších predpisov schvaľuje monitorovací orgán v rámci organizačného zabezpečenia programu rozvoja.

Adresa a kontakty monitorovacieho orgánu pre program rozvoja mesta:

Mestský úrad Žiar nad Hronom

Mesto Žiar nad Hronom

prednosta MsÚ

Ul. Š. Moyseša 46

965 19 Žiar nad Hronom

Tel: 045/ 678 71 53

Fax: 045/ 678 71 55

E-mail: msu@ziar.sk

zodpovedná osoba: prednosta MsÚ Žiar nad Hronom

(tel. kontakt: 045/678 71 30, e mail: prednosta@ziar.sk)

5. Časový harmonogram realizácie programu

5.1 Krátkodobé plánovanie do roku 2027

Plánovanie na 2-4 roky sa uskutočňuje za účelom plánovania a kumulácie vnútorných zdrojov (ľudských, materiálnych a finančných) a za účelom koordinácie a súladu s prijatými prioritami mesta.

Ide o podrobný prieskum záujmov miestnych a regionálnych rozvojových aktérov a ich koordináciu v záujme skutočných potrieb a možností. Rovnako takéto plánovanie vytvára výborné predpoklady pre partnerskú spoluprácu a spoločné rozvojové projekty s vyššou uskutočniteľnosťou a trvalou udržateľnosťou. Kvalitným plánovaním je možno predchádzať nesprávnym rozhodnutiam ako aj možným stretom záujmov rôznych záujmových skupín v rozvoji mesta.

Akčný plán obvykle zabezpečuje:

- Úlohy
- Personálna náročnosť
- Časová náročnosť
- Finančná náročnosť
- Zodpovednosť za realizáciu.

Akčné plánovanie sa v nasledujúcej etape vo väzbe na priority rozvoja mesta bude zaoberať programovaním jednotlivých rozvojových oblastí v zmysle špecifických cieľov a opatrení na obdobie 2 – 4 roky:

- od roku 2021 – 2024 vrátane
- od roku 2025 – 2027 vrátane

VZOR PRACOVNÉHO LISTU IDENTIFIKÁCIE PROJEKTU
Krátkodobé plánovanie aktivít rozvoja v časovom horizonte 3-4 roky.

Aktivita (presné pomenovanie):	
Zodpovedná osoba / organizácia	
Čas realizácie, doba trvania (od-do)	
Rozpis realizačných etáp (akcií) v rámci aktivity	
Rozpočet (celkový náklad, rozpis podľa etáp)	
Možné finančné zdroje (vlastné, národné a zahraničné zdroje)	

Poznámka: Akčný plán je krátkodobý plán a je nutné ho min. 1x dvojročne vyhodnotiť a aktualizovať. Jeho význam je v plánovaní krátkodobých investícií ako záväzný podklad pre plánovanie doplnkových finančných zdrojov (vlastných, obecných, úverových a pod.)

5.2. Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2021-2027
príloha č. 1

INFORMOVANOSŤ A PUBLICITA

Informovanosť a publicita Programu rozvoja mesta Žiar nad Hronom 2021 -2027 (skr. PR ZH 2021-2027)

PR mesta ZH bude po schválení jeho znenia zverejnený na web stránke mesta www.ziar.sk. Informácia o jeho schválení bude zverejnená v miestnej tlači.

Riadiaci orgán zabezpečí pravidelnú komunikáciu s miestnymi aktérmi rozvoja o všetkých aspektoch uplatňovania programu.

Účastníkmi programovania sú:

- manažment obce
- akčná plánovacia skupina mesta
- formálne štruktúry – mimovládne, neziskové a komunitné organizácie
- neformálne – miestne záujmové skupiny (spolky, kluby apod.)
- rôzne skupiny založené ako lokálne partnerstvá so spoločným záujmom
- podnikateľské siete, zväzy, únie, združenia výrobcov, spracovateľov
- regionálne profesné zväzy
- rôzne partnerstvá verejného a súkromného sektoru
- jednotlivci a výrazné osobnosti, lídri v rozvoji
- experti - odborníci
- podporné orgány (národné, regionálne aj medzinárodné organizácie)

Komunikačná stratégia PR ZH 2021 - 2027

Komunikačná stratégia je realizovaná na dvoch úrovniach. Jednak na úrovni interného vyznievania sa a komunikácie medzi organizačnými zložkami a organizáciami navzájom a komunikácia smerom k jednotlivým cieľovým skupinám. Interná komunikácia funguje koordinovane a kooperatívne smerom od primátora niekedy prostredníctvom prednostu jednotlivým útvarom Mestského úradu, organizáciám pôsobiacim v meste a poslancom a naopak. Komunikácia sa realizuje prostredníctvom osobného kontaktu, telefonicky a najmä prostredníctvom e-mailov. Občania získavajú informácie z nasledovných komunikačných kanálov, pričom jednotlivé komunikačné kanály sú preferované rôznymi cieľovými skupinami: Osobný kontakt (všetci občania) Telefón (všetci občania) E-mail (do 50 rokov) mestské noviny (všetci občania) Obecný rozhlas (všetci občania) Webová stránka obce (do 50 rokov) Sociálna sieť Facebook (do 44 rokov).

Prílohy k dokumentu

Príloha č. 1 : Plán investičných a neinvestičných zámerov mesta na roky 2021-2027

Použité materiály pre spracovanie programového dokumentu

- Kavčáková I..a kol.: Programovanie trvaloudržateľného rozvoja obcí, miest a vidieckych mikroregiónov – metodika ako spracovať strategický dokument Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, aktualizácia 2019
- Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného rozvoja, úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, 2020
- Územnoplánovacia dokumentácia a územnoplánovacie podklady mesta Žiar nad Hronom,
- ÚPD a ÚPP, PHSR BB kraja
- Súpis pamiatok na Slovensku- KPÚ SR
- Propagačné materiály o meste
- Mestské noviny Žiar nad Hronom
- Kolektív, 2002 : Atlas krajiny SR. MŽP SR Bratislava
- Kolektív, 1979 : Encyklopédia Slovenska. Veda Bratislava
- Kolektív, 1985 : Encyklopédia Zeme. 1.vyd. Bratislava
- Kolektív, 1985: Encyklopédia Zeme.1.vyd. Bratislava
- Kolektív: Klimatické pomery na Slovensku. Vybrané charakteristiky. Zborník prác SHMÚ, Bratislava
- Kolektív: Zborníky prác SHMÚ. Bratislava
- Machek P. a kol., 1990: Stredoslovenské vulkanity. Ostrava
- Mazúr, 1980 : Atlas SSR, SAV a SÚGK, Bratislava
- Michalko J. : Geobotanická mapa ČSSR
- Otruba J., 1964 : Veterné pomery na Slovensku. Bratislava
- SAŽP, 1995 : RÚSES okresu Banská Bystrica, Správy o stave životného prostredia 2012
- P.Bielek, B. Šurina, b. Ilavská, J.Vilček, Naše pôdy (poľnohospodárske), VÚPÚ Bratislava 1998
- Michal Džatko, Hodnotenie produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd a pôdno-ekologických regiónov Slovenska,VÚPOP 2002
- Milan Demo a kolektív, Usporiadanie a využívanie pôdy v poľnohosp. krajine, SPÚ Nitra 1998
- Štatistický úrad SR k 31.12.2013
- Štátne registre a evidencie k 31.12.2013
- <https://www.ziar.sk/>
- <https://www.ziar.sk/komunitny-plan-socialnych-sluzieb-kpss/>
- <https://www.enviroportal.sk/uploads/report/9341.pdf> (Správa o stave životného prostredia v Slovenskej republike v roku 2018)
- <http://www.slovalco.sk/>
- <http://www.carbon-vum.sk/>
- <http://www.zsnp.sk>
- <https://www.statistics.sk/>
- <https://www.upsvr.gov.sk/>
- <https://www.minv.sk/?krajске-riaditelstvo-pz-v-banskej-bystrici>
- <http://www.sopsr.sk/web/>
- <https://www.ziarskakotlina.sk/>
- <https://regiongron.sk/>
- <http://www.pentainvestments.com/sk/responsibility-project/ako-sme-zabranili-hroziacej-ekologickej-havarii-6dXUOO.aspx>
- <https://www.bbsk.sk>
- <http://www.shmu.sk>
- SMART stratégia mesta – Ing. Juraj Miškovič, prednosta MsÚ, 12/2019
- Stratégia CLLD –MAS Žiarska kotlina 2020